

GÜÇLERSAVAŞI

Yazan HAKANTÜRK

Dünya Yayın Hakları© Akademi TV. AŞ.'ye aittir. Tanıtım için yapılacak alıntılar dışında, tüm alıntılar T.C. Kültür Bakanlığı Telif Hakları Sözleşmesi hükümleri gereği, yazarın noterden yazılı iznini gerektirir. Yazılı izin olmadan radyo ve televizyona uyarlanamaz; oyun, film, CD ya da manyetik bant haline getirilemez. Fotokopi veya herhangi bir yöntemle çoğaltılamaz.

ı. Baskı Eylül 2005

3000 Adet

. ISBN: 975-8208-28-4

Kültür ve Sanat Danışmam: Ressam Neşe Banu

Dizgi: Kübra Tuncal

Halkla İlişkiler: Nejat Ersin

Akademi TVA.Ş.

Baskı:Kahraman Ofset

Kapak Tasarım: Ramazan Erkut

Dağıtım:

Akademi TV. Programcılık, Reklam, Film Yapım ve

Yayın Pazarlama A.Ş.

(0212) 519 62 34

(0535)6001191 www.HAKANTÜRK.com

"Bu kitap, gerçeklerle hayallerin harmanlanılarak roman haline getirilmiştir. Kahramanlarıyla ilgili belli yakıştırmalar olacaktır. Karanlıklar P-rensi'nin devamı olduğu için herkes kendine göre bir komplo üretecektir. Bana yaşam sevinci veren eşim ve çocuklarıma ithaf ediyorum.

HAKANTÜRK

HAKANTÜRK'ÜN DİĞER KİTAPLARI

Yazarın 1970li yıllardan beri yazdığı 63 kitabının bir çoğu tükenmiş olup, bir yıl içerisinde hepsinin genişletilmiş baskıları yapılacaktır. Satışta olanlar:

BABALARIN DÜNYASI

SUSURLUK LABİRENTİ

R.TAYYİP ERDOĞAN KİMDİR?

AMERİKAN İMPARATORLUĞU

ANKARA & WASHINGTON HATTI

AMERİKA'NIN HEDEFİNDEKİ ÜLKELER

BÜYÜK KOMPLO

KABADAYILARIN DÜNYASI

KORKUT EKEN KİMDİR?

HEDEF ÜLKE TÜRKİYE

KARANLIKLAR PRENSİ (I)

BÜYÜK OYUN

KİM BU YEŞİL?

RUMUZ AMERİKA

MİLLİ İSTİHBARAT TEŞKİLATI

TÜRKİYE'DE KİM MAFYA?

ASRİN OPERASYONU

ABDULLAH ÇATLI KİMDİR?

TÜRKİYE ATEŞ ÇEMBERİNDE

ALAATTİN ÇAKICI KİMDİR?

AKREP İLE YILAN

MAFYA İMPARATORLUĞU Mayıs 2005

SEDAT PEKER KİMDİR Aralık 2004

KURTLAR KONSEYİ Aralık 2004

VURGUNCULAR Ocak 2005

R.TAYYİP ERDOĞAN&BUSH Ocak 2005

FUAT AYDIN KİMDİR? Şubat 2005

BABALARIN ÖLÜMÜ Şubat 2005
GÜÇLER SAVAŞI Eylül 2005
RUHSAR (Bir İst. Masalı) Ağustos 2005
KURTLARIN DÖNÜŞÜ Mart 2005
ÖLÜMSÜZ KURTLAR Nisan2005
YANKİ'NİN ÇOCUKLARI Nisan2005
GIYBET Mayıs2005
DERİN DEVLET VAR MI? Mayıs 2005
TÜRK-AMERİKAN SAVAŞI Mayıs 2005
TÜRKİYE NEREYE KOŞUYOR? Eylül 2005

8.Baskı 5.Baskı 2.Baskı 2.Baskı 2.Baskı 2.Baskı 2.Baskı 2.Baskı 8.Baskı 5.Baskı 4.Baskı 2.Baskı 2.Baskı 23.Baskı i2.Baskı 4.Baskı
2.Baskı i3.Baskı iç.Baskı 2. Baskı 2. Baskı ı.Baskı 2.Baskı 2. Baskı ı.Baskı ı.Baskı ı.Baskı ı.Baskı ı.Baskı ı.Baskı ı.Baskı ı.Baskı
ı.Baskı ı.Baskı ı.Baskı ı.Baskı ı.Baskı 1. Baskı

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ .9

ZİRVEYE DOĞRU 12

KARANLIKLAR PRENSİNİN SİYASETE BAKIŞI 25

KİMLER NEYİ, NASIL SATTI? 37

IMF-DÜNYA BANKASI 45

BAKANLAR SEÇİLİYOR 66

DEMOKRASİYİ TANIMLAMAK 74

HALK KİMDİR? 76

HALK NASIL YÖNETİLİR? 78

DEMOKRASİNİN ERDEMLERİ 80

DEMOKRASİ MODELLERİ 82

ÖZGÜRLÜK VE EŞİTLİK 87

FARKLI DEMOKRASİ GÖRÜŞLERİ.....90

DEMOKRASİNİN PARADOKSLARI 97

TÜRKİYE'DE DEMOKRASİ 99

ÖZGÜN TECRÜBELER 103

BİREY VE DEMOKRASİ 107

GENÇ BİR KIZ 112

MİLYARLARCA DOLAR PAZARLIĞI 121

GÜÇLER SAVAŞI 125

ABD MİLLİ ÇIKARLARININ GELİŞTİRİLMESİ 128

ABD'İN ÇIKARLARINA YÖNELİK TEHDİTLER 129

BÜTÜNLEŞTİRİLMİŞ GAYRETLER 130

GÜNEYDOĞU AVRUPA VE BALKANLAR 132

YENİ BAĞIMSIZ OLMUŞ DEVLETLER132

AVRUPA'DA REFAHIN ARTTIRILMASI 133

ÇİN 133

GÜVENLİK ORTAMI 137

BÖLGENİN ENERJİ AÇISINDAN ÖNEMİ 138

NATO'NUN BÖLGEYE İLGİSİ 139

AVRUPABİRLİĞİ 140

AGİT 141

G-8 ÜLKELERİ 142

VIETNAM'DAN IRAK SAVAŞINA 145

EVANJELİKLER VE ABD SİYASİ SİSTEMİ 146

ASKERİ MÜDAHALELER VE ABD 148

IRAK, İKİNCİ VIETNAM MI? 150

ABD VE IRAK ÇIKMAZI 149

ŞANGHAY İŞBİRLİĞİ ÖRGÜTÜ 152

YENİ ÜYELER 153

ABD VE İRAN'IN ÜYELİĞİ	156
ABD VE ŞANGHAY İŞBİRLİĞİ ÖRGÜTÜ	.158
TÜRKİYE VE ŞANGHAY İŞBİRLİĞİ ÖRGÜTÜ	159
AVRASYA'DA DENGE ARAYIŞLARI	160
ŞANGHAY'IN GÜCÜ VE POTANSİYELİ	162
ORTA ASYA BİRLİĞİ'NİN ZORUNLULUĞU	165
PETROL FİYATLARI YÜKSELİŞTE	166
ALPVEANGELİKA	169

ÖNSÖZ

"Komşularından av kapmak arslanlara ayıptır. Köpeklere ise değil."

HAKANTÜRK

Bundan bir yıl kadar önce Karanlıklar Prensi kitabım baskıya girmeden okuyan bazı dostlarım devamının yazılmasını istemişlerdi. Fakat araya giren diğer kitaplardan dolayı bugüne kadar ertelemek zorunda kaldım. Karanlıklar Prensi'ndeki Alp, görünüşte uluslararası bir tetikçi ve acımasız bir iş adamı olmasına rağmen, o da kendince bu ülkeyi seviyor ve yabancılara peşkeş çekilmesini önlemek için değişik silahlarla Türkiye Cumhuriyeti düşmanı olarak gördüğü herkese karşı savaşmaktadır.

Karanlıklar Prensi, Radikal Kitap ekinde Komplo Teorisi ile ilgili yazılan üç sayfalık makalede geniş yer almıştı. Hatta işin diğer bir ilginç yanıysa o makalenin devamında benimle yapmış oldukları röportajın başlığım ise "Bir Komplocunun Portresi" diye yazmışlardı. Benim romanlarımda dahi gerçek yer ve isimler olduğundan, her şeyi bildiğini sananlar komplocu deyip geçiyorlar. Bugüne kadar yazdığım 63 kitabımda hep okuyucuya bir şeyler vermeye çalıştım. Bunu çok iyi bilen ve gören televizyon, radyo, dergi ve gazetelerin birkaçı müstesna, geri kalanı bana "gizli ambargo" uygulamaktadır.

Onlar bana hak ettiğim değeri verecek olurlarsa, daha geniş kitlelere ulaşma şansım olur. Tabii ki bu böyle olunca da kendilerinin şişirdikleri yazar bozuntularının yazdığı kitapların on para etmediğini halkımız öğrenir. Güneş balçıkla sıvanamayacağına göre, bugün Türkiye'de arkasında görsel ve yazılı medya olmayan birisi olarak en çok kitabı satanlardan birisiyim. Bunun aksini düşünenler T.C. Kültür Bakanlığından gereken bilgiyi alabilir.

Bugünlerde her zamankinden çok çalışan İyimserlik-Po-zitiflik ve Sevimlilik Lobisi, Türkiye'nin ve vatandaşlarının çok parlak bir geleceğe doğru ilerlediğini söylüyor. "Son on

w

HAKANTÜRK

beş senede yapılanlara hakın" edebiyatı ile önümüzdeki senelerin vizyonu ve kehanetlerini medyada devamlı duyup okuyoruz. Oysa bir ülkenin geçmişte ve gelecekteki parlaklığı ancak başka ülkelerin aynı dönemlerde ulaştıkları veya ulaşacakları parlaklık ile mukayese edilirse anlam kazanır. Bir stadyumda oturan herkesle beraber ben de ayağa kalkarsam yükselmiş sayılmam.

Ticarette üçten alıp beşe satarak kazanç elde edebilirsin. Fakat ülkenin bir numaralı kuruluşlarını özelleştireceğim diyerek yok pahasına satarak halen kazanç elde ettiğini söylersen, bir yerlerde bir şeyler doğru gitmiyor demektir. Bu ülkede herkes kendine göre Nazım Hikmet'i değerlendirir. Ama onun bundan 50 yıl kadar önce yazmış olduğu bir şiirini gelin birlikte okuyalım:

BU VATANA NASIL KIYDILAR?

İnsan olan vatanım satar mı?

Suyunu içip ekmeğini yediniz.

Dünyada vatandan aziz şey var mı?

Beyler bu vatana nasıl kıydınız?

Onu didik didik didiklediler,

Saçlarından tutup sürüklediler,

Götürüp kafiye: "Buyur.." dediler.

Beyler bu vatana nasıl kıydınız?

Eli kolu zincirlere vurulmuş,

Vatan çırılçıplak yere serilmiş,

Oturmuş göğsüne Teksaslı çavuş.

Beyler bu vatana nasıl kıydınız?

Gün gelir çark düzüne çevrilir,

Günü gelir hesabınız görülür.

Günü gelir sualiniz sorulur:

Beyler bu vatana nasıl kıydınız?

Nazım Hikmet 1959 Şiirler 1951-1963, Bütün eserleri, cilt 2, Sofya Baskısı -1967

GÜÇLER SAVAŞI — U SATIŞ MEVSİMİ

Deniz Baykal, satış muhabbetini geliştirdi... Sonunda, "Siz milleti de satarsınız" diye seslendi Tayyip Erdoğan'a... Rahmetli gazeteci ağabeyimiz Şinasi Nahifin ünlü hikayesidir.

Demokrat Parti döneminde bir DP'li milletvekili, Şinasi Nahife çıkmış: "Siz komünistler vallahi bu ülkeyi satarsınız..." Şinasi Nahit şaşkın vaziyette sormuş: "Bu kadar büyük arsayı kim alır?"

Tabii zaman değişti.. Artık ülkeler ve halklar toptan satılmıyor. Parça parça gidiyor...

(Milliyet Gazetesi Açık Pencere Melih Aşık 28.06.2005)

1. Baskı Eylül 2005

Elazığ, Ankara, İstanbul

İrtibat adresi:

HAKANTÜRK

Akademi TV P.O. BOX: 1066

34437: Sirkeci - İSTANBUL

www. HAKANTÜRK.com

0538-555-62-05

0535-600-11-91

12

HAKANTÜRK

ZİRVEYE DOĞRU

"Gerçek, dostlar yıldızlar gibidir; karanlık çökünce hayatınızda ilk onlar parlar ve size ışık olurlar."

Anonim

Alp siyasetten uzak durmasına rağmen ülkeyi yöneten hükümet partisinden ve diğerlerinden sürekli teklifler almaktaydı. Türkiye'de ve dünyanın birçok ülkesinde kendisini tanıyanların tamamına yakını onu başarılı bir iş adamı olarak bilmekteydi. Alp ise geçmişinin bir gün bir şekilde karşısına çıkabileceğini, özellikle de siyasete atıldığı takdirde çok daha fazla düşmanı olacağını bilip kabul ettiğinden, siyasi arenadan uzak durmayı tercih etmekteydi.

Onun uluslararası profesyonel bir tetikçi olduğunu eşi Handan dahi değil bilmek, tahmin bile edemezdi. Halbuki o evlendikten sonra dahi paraya ihtiyacı olmadığı halde birkaç "iş" bitirmişti. Ortadan kaldırılması gereken kimseler Türkiye aleyhine çalışan iş adamı görünümündeki kimselerdi. Kendisi bugün ülkenin en büyük holdinglerinden birinin başında olmasına rağmen halen bu tür işleri yapıyorsa ve buna mecbur olmadığı halde yapıyorsa, bir yerlerde bir yanlış var demektir. Acaba babasının ölümü suur altına yerleşmiş olduğundan mı?.. Hiçbir şeyden korkmayan, soğukkanlı ve öldürmenin kendisi için bir önem taşımaması psikolojik bir rahatsızlığın göstergesi olabilir miydi?

Alp bu tür düşüncelere gömülmüşken çalışma odasının kapısı açılır ve eşi Handan gülümseyerek içeri girerken:

"Karanlıklar Prensini rahatsız etmiyorum değil mi?" der.

Alp canından çok sevdiği eşine bakarken gözleri ışıldar ve içten gelen bir coşkulu ses tonuyla:

"Rahatsızlık ne kelime, son nefesimde dahi görmek istediğim sensin.*

"Allah bana o günü göstermesin. Sen sadece çocukları-

GÜÇLER SAVAŞI s 13

rnın babası ve eşim değil, dünyadaki en değerli varlığım ve sır ortağımın."

"Ölümden korkmamana sana kaç defa söyledim. Bugün bu konuda bir defa daha bir şeyler söyleyeceğim, lütfen bu sözleri bana bir daha tekrarlatma."

"Tamam. Seni dinliyorum."

"Bunu hiçbir zaman aklından çıkarma; ölümü dost gibi bekleyenler, daha korkusuzca savaşır. Hem ölümden korkacak ne var ki, Azrail de olsa gelen melek değil mi?.. Eğer sen ölüm korkusunu yenemezsen, ölüm seni yener. "

"Sen duygu ve düşüncelerini öyle güzel ifade ediyorsun ki; ben senin karşında söyleyecek söz bulamıyorum."

"Sen hiçbir şey söylemesen dahi, benim yaşamımın tek gayesi ve yaşama sevincini bana verebilen tek insansın. "

Alp'in bu sözü üzerine, Handan yüzüne şeytanca bir ifade vererek:

"Peki ya Saygın ile Erdoğan'ı ne kadar seviyorsun ?"

"Tabii ki onları da yeterince seviyorum. Ama sen benim için çok farklı şeyler ifade etmekte. Çünkü ben senin yanında iç huzurumu buldum. Senin koynunda huzurlu ve bir çocuk gibi sakin uyuyabilmekteyim. Sen farkında olmadan veya bilmeden bana o kadar çok güzel şeyler verdin ki..."

"Bütün bu söylediklerinin karşısında ne diyeceğimi bilemiyorum."

Alp, yanında oturan eşinin başım göğsüne dayar ve kendine has sevecen ses tonuyla:

"Hiçbir şey söylemesen dahi senin yanımda olman bana büyük bir güç vermektedir. Seninle içimde filizlenen sevgi tohumları her geçen gün güçlenip içimi sarıp sarmalamaktadır. Bak yavrucuğum, bazı insanların birbirini tanıyıp değerlendirmesi için yıllara ihtiyacı olur. Fakat benim gibiler yılların verdiği tecrübeyle bazı olay ve kişileri çok çabuk değerlendirir ve değer yargılarında da çoğu zaman haklı çıkarlar."

"Bizim tanışmamız ve ilişkimizin gelişmesinde senin tecrübenin büyük bir rol oynadığına eminim. Evlendiği-

14

HAKANTÜRK

mizden bugüne kadar geçen zaman dilimini ben şöyle bir gözümün önünden geçirdiğimde, senin her geçen yıl daha gençleştiğini, benimse yaptığım bütün sporlara rağmen yaşlandığımı görmekteyim."

"Bu tür karamsarlıkları beyninden at. Çünkü ben seni bu ülkenin ikinci kadın başbakanı olarak görmek istiyorum. Eğer sen istersen yenemeyeceğin hiçbir zorluk yoktur. Yeter ki gücünü ve kendine olan inancım kaybetme."

"Türkiye gibi ateş çemberiyle çevrilmiş bir ülkenin başbakanı olmak ve bu güzelim ülkeyi iç ve dış düşmanlara karşı savunmak için daha yaşlı ve tecrübeli olmak isterdim."

"Yaşlılık ve gençlik konusunda sana bildiğim bazı şeyleri anlatmamı ister misin?"

"Lütfen. Seni dinliyorum. Seninle geçirdiğim bu yıllarda bin yaşındaki bir insanın bilgi ve düşüncelerine sahip oldum sayende. Sen olmasaydın ben bugün bu yaptıklarımın nasıl üstesinden gelirdim ?"

"Sen akıllı ve düzgün bir insan olduğun için, ben canımdan çok sevdiğim bu ülkenin başına geçmeni istiyorum."

"Beni siyaset arenasına süreceğine, sen neden uzak durmaktasın ?"

"Eğer dikkat ettinse birçok insan benden korkuyor ve bu korkularından dolayı, benimle iş dahi yapmak istemiyorlar. Fakat sen herkesin bildiği ve tanıdığı pırıl pırıl genç bir annesin. Hiç kimse seninle ilgili olumsuz bir şey söyleyemez. Eğer biri aptallık yapar da söylerse, ben onun kafasını, kuş kafasını koparır gibi koparıyorum."

"Allah'tan çocukların yanında böyle konuşmuyorsun. Ben alıştım senin bu tür konuşmalarına ve bazı yaptıklarına, fakat insanların hem senden korkmalarına şaşıyorsun, hem de kızdığın zaman çok sert konuşuyor ve olabiliyorsun."

"Ne yapayım elimde değil. İnsan yedisinde neyse, yetmişinde de odur. "

"Senin çocukluğunu bilmek isterdim. Kim bilir nasıl a-

GÜÇLERSAVAŞI

15

facan bir çocuktun."

"Anlatacaklarıma geçmeden, sana çocukluk anılarımdan birisini anlatabilirim sen kararını ver nasıl bir çocuk olduğumu. Sekiz yaşında falandım, o tarihlerde babamın görevi gereği Adana'da oturuyorduk."

"Demek baban Adana'da da savcılık yaptı ?"

"Hemen hemen Türkiye'nin her yerinde yaptı sayılır. Çünkü o da benim gibi gerçek adaletten yanaydı. Dönelim benim çocukluğuma; babam ve annem beş vakit namazlarını kılan insanlar olmamasına rağmen, dini inançları sağlam olan kimselerdi. Annem dini ibadetini elinden geldiğince yerine getirirken, babam bazı akşamlar beni e-limden tutar, akşam namazına mahalle camisine götürürdü. Adana ilimizin hoş olmayan bir yönü vardır; küçük büyük demeden kızdıkları zaman Allah'a, peygambere küfür ederler. Bense çocuk yaşına rağmen aldığım terbiye gereği bu tür küfür edenlere karşı çıkıyor ve onlarla kavga ediyordum. Adana'ya geleli henüz bir ay olmuştu ama ben mahalledeki birçok çocukla o tür küfürlerden dolayı kavga etmiştim."

"Adana ilimizin bu yönünü bilmiyordum. Lütfen devam eder misin ?"

"İşte o günlerde daha önce kavga ettiğim üç çocuk bir araya gelip beni dövmek için plan yapıyor. Benimse bu tür plandan haberim olmadığından, eve giderken yolumun üstünde benden yüz metre kadar ileride üç çocuk gördüğümde beni beklediklerini ve belki beni dövmek isteyeceklerini, çocuk aklımla anlamama rağmen geri dönüp kaçmayı kendime yediremedim."

"Peki ne yaptın ?"

"Onlara doğru yürürken bu üçüyle nasıl baş edebirim diye hesaplar yapmaktaydım."

"Sonuç ?"

"Ben tam onların yanından geçmek istediğimde yolumu kestiler ve bana; "işte şimdi seni yakaladık. Bakalım bizimle başa çıkabilecek misin?" dediklerinde iki seçeneğim vardı. Ya onların üçüyle birden kavgaya tutuşacaktım

16

HAKANTÜRK

ya da arkama bakmadan dönüp kaçacaktım."

"Sen ne yaptın?"

"Sence ne yaptım?"

"Tahmin edebiliyorum ama senden dinlemek daha zevkli olacak."

"En iyi savunmanın saldırı olduğunu düşünerek ben onlara saldırdım. Onlar böyle bir şey beklemediklerinden ilk etapta her üçüne birkaç yumruk atabildim. Onların ilk şaşkınlığı geçince, üçü birden bana saldırdı ve beni yere yıkıp üstüme çullandılar. Tam güzel bir dayak yiyecekken nerden çıktığını anlamadığım bir adam o üçünü üstümden kaldırıp azarlayarak kovdu."

"Hızır gibi yetişen o kurtarıcın kimmiş?"

"O günlerde Adana'da sürgünde olan bir yazarımızı takip eden sivil polislerden birisiymiş."

"O mu söyledi?"

"Hayır o olayı öğrenen babamdan öğrendim. Daha sonraki aylar ve yıllarda o polis bizim evin bir ferdi oldu."

"Anlamadım."

"Babam ülkenin cesur savcılarında birisi olduğu için, onu sindiremeyenler sürekli ölümle tehdit ediyormuş. Bu nedenle devlet o polisi, babamı ve bizi korumak için görevlendirmiş. Allah Ahmet amcadan razı olsun, o günden sonra benim bir amcam gibi elinden geldiğince beni koruyup, kolladı. Yakın dövüşü ve silah kullanmayı ben ondan öğrendim."

"O devirde bir Türk polisinin yakın dövüş bilmesi ilginç."

"Ahmet amca askerliğini Kore Savaşında yapmış ve orada kimin şoförüyümüş desem şaşırırsın."

"Kimin?"

"Yedinci Cumhurbaşkanımız Kenan Evren' in. Çok kimse bilmez Kenan Evren'in de Kore Savaşında bulunduğunu. Haa unutmadan sana bir şey daha anlatmam lazım o üç çocukla ilgili. Ahmet amca bir gün bana demişti ki; 'onların seni dövmek istediklerini anlamış olman lazımdı, niçin kaçmadın?' Ona verdiğim cevabı aradan yıllar geçtiği

GÜÇLER SAVAŞI

17

halde bugün dahi hatırlarım."

"Ne idi cevabın ?"

"Eğer o gün o çocuklardan kaçsaydım, yaşamım boyunca hep bir şeylerden kaçmam gerekirdi. Ben o gün sadece o çocuklara karşı dikilmedim, içimdeki var olabilecek korkulara dikilmiş olacağım ki, bugün herkesle savaşılabileceğimi kendimde görebiliyorum."

"Bu düşüncen doğru olabilir. Bana insanların yaşı ve tecrübeyle ilgili bir şeyler anlatacaktın."

"Haklısın. Birden o konudan kopup benim çocukluğuma gittik. Bir insanın genç ve yaşlılığı nüfus kağıdındaki tarihler değil. Gönül yaşından, içimizdeki yaşıyla değerlendirilir. Gençlik iksiriyle ilgili bir öykü anlatmamı ister misin?"

"Memnuniyetle."

"Bizim Türk gazetecilerden Oğuzhan Akay, İtalya'nın Napoli şehrini gezerken bir dükkanın tabelasında aynen şu cümleyi görmüş: "Harika Gençlik İlacı Burada Satılır." Bizim Oğuzhan da gazetecilikten gelen bir merakla dükkana girer. Bakar ki, tezgahın arkasında iki yaşlı a-dam oturuyor. Sorar; "Demek sen benimle kafa buluyorsun, harika ilacınızı kullanan genç kalıyor öyle mi ?" deyince, "Hayır" der yaşlılardan biri, "Çok yaşıyor, çok uzun yaşıyor." Bunun üzerine bizimki: "Aynı şey sayılır" der. A-dam, "Bakın, ben bu sattığımız ilaç sayesinde 130 yaşına geldim." Oğuzhan'ın gözleri fal taşı gibi açılır; "İnanılır gibi değil. 130 yaşındasınız ha." Öbür yaşlı adama döner: "Doğru mu söylüyor? 130 yaşında mı?" diye sorunca, "bilmem valla" der adam. "Ben sadece 92 yıldır bunun yanında çalışıyorum."

"Bütün bunların doğru olup olmadığını biz de bir gün İtalya'ya gittiğimizde Napoli'ye gider öğreniriz. Çünkü bu günlerde, ruhu da genç bırakan bir ilaç satıyorlarmış. Ben Oğuzhan Atay'ın yalancısıyım."

"Sen de benimle kafa buluyorsun. "

"Öyle şey olur mu? Benim anlattıklarımı doğru algılırsan, siyaset arenasında çok işine yarar. Çünkü sen başba-

18

HAKANTÜRK

kan olduğunda ben hep senin yanında olamam. Sen kendi ayakların üzerinde durup, korkusuzca bu ülkeyi elinden geldiğince iyi yönetmeye çalışmalısın."

"Politikaya atılmam şart mı?"

"Evet. Dünyanın en değerli yeraltı madenlerine ve yeryüzü cenneti gibi bir ülkeye sahip olduğumuz halde ülkemizin insanların yarısından çoğu açlık sınırında yaşıyorsa, bir yerlerde bir yanlış var demektir."

"Bu ülkeyi herkesten çok iyi tanıdığın için benden çok sen başbakan olarak daha başarılı olabilirsin."

"Bir bakıma sen haklı olabilirsin. Fakat rahmetli babamın güzel bir sözü vardı. Bana derdi ki; 'Sen kırk kişiyi idamdan kurtarabilirsin, fakat o kırk kişi bir a-raya gelse seni kurtaramaz.' Zaman zaman babamın bu sözünü çok yönlü ele alarak değerlendirdiğimde, çok doğru bir söz söylemiş olduğunu kabul ediyorum."

"Senin bu sözünden ne anlamalıyım? Ben Türkiye başbakanlığına aday olduğum takdirde birileri çıkıp beni asmaya mı kalkar? Ve sen böyle bir durumda beni kurtaracaksın öyle mi?"

"Onun gibi bir şey."

"Bu konuyu detaylandırabilir misin?"

"Tabii ki. Can Kısıl'ı hatırlarsın, o bu ülkenin en güçlü işadamlarından birisiydi. Hatta rahmetli baban Saygın Erdoğan bile ondan çekinirdi. Günün birinde ben ona bir öneri götürmüştüm ve o öneriyi kabul etmedi. Ondandır sonra neler olduğunu bütün Türkiye gördü."

"Öneri ne idi ?"

"Elinde tuttuğu bütün maddi ve manevi gücün yüzde 25'ini tek kuruş almadan bize devretmesini istemiştım. E-ğer kabul etmiş olsaydı, o bugün dahi bu ülkenin güçlü işadamlarından birisi olurdu ve Genel Başkanı olduğu partisi 2002'de iktidar olmasaydı da yüzde 10 barajını aşır TBMM'ye girebilirlerdi. O kendisini yenilmez olarak görmekteydi ve kabul etmedi. 2002 seçimlerinde ise yüzde 10'-luk barajı aşamayınca, sorunlar bir çığ gibi üzerine gelmeye başladı. İş işten geçtikten sonra bana yüzde kırklara

GÜÇLER SAVAŞI _ 19

varan bir teklif getirdi, fakat artık çok geçti. Ben ve arkadaşlarım artık onu koruyamazdık. Çünkü o artık dünya işadamları arenasına bir kurban olarak ve aynı zamanda birilerine de gözdağı vermek için her geçen gün biraz daha yıpratılmaktaydı."

"Bunca yıldır evliyiz, çocuklarımız var. Buna rağmen ben dahi senin dost ve arkadaşlarını tam olarak tanımamaktayım."

"Bazı şeyleri bilmemek, bilmekten çok daha iyidir. Sen bu ülkenin yönetimine talip olduğun andan itibaren, ben belli düğmelere basacağım. Ve sen bu seçim kampanyasında sadece elimizdeki bu medya gücü dışında görünmeyen bir gerçek gücü de arkana alarak bu ülkeye ikinci kadın başbakan olacaksın."

"Anladığım kadarıyla her şey benim 'evet' dememe kalmış. Geri kalanları sen çoktan organize etmişsin."

"Bir bakıma öyle de diyebilirsin. Çünkü benim görü-şümce evlilikte sen-ben savaşı değil biz olarak görülüp uygulamaya konulduğu takdirde erişilecek mutluluğun sınırı olmaz. Rahmetli dedem 'yukarıda Allah, aşağıda eşim benimle olduktan sonra, yeryüzünde yapamayacağım hiçbir şey yoktur.' derdi."

"Bu tıir güzel konuşmalarınla insanlardan yüreğini is-tesen sana çıkarıp verirler."

"Beni seven insanlardan tek beklediğim, ülkelerine sahip çıkmalarıdır. Aksi halde yarın çok geç olabilir. Sana bir başka öykü anlatmamı ister misin ?"

"Tabii ki Sen beni biraz da bu anlattığın öykülerle kandırdın değil mi ?"

"Sen öyle diyorsan öyledir."

"Seni dinliyorum, masalcıbaşı."

"Vakit gece yarısını çoktan geçmişti. Büyük bir bakır sınıyi andıran ay, ortalığı oldukça aydınlatıyordu. Otelin terasında üç kişi oturuyordu. Birisi yakışıklı bir delikanlı, öteki genç ve güzel bir kız, üçüncüsü orta yaşlı bir kadın.. İçeriye bir adam girer, kenar masalardan birine yerleşir. Sessizlik, can sıkıntısı halinde uzadıkça uzar ... Sonunda

20

HAKANTÜRK

orta yaşlı kadın, dayanamaz:

"Bir parti poker yapsak" der.

Genç kızla delikanlı kabul ederler. Kenarda oturan adam:

"Bir şartla" der. "Ortaya çıkarılan paralar oyun sonuna kadar ortada kalacaktır."

Otururlar oyuna, daha birinci elden başlayarak delikanlı, genç kız ve orta yaşlı kadın, sırayla hep kazanırlar. Dördüncü oyuncu olan adam, her oyunda kaybetmektedir. Onun yerine kim olsa, hilebazlar arasına düştüğünden fşüphelenirdi. Sonunda gün ağarırken, kalkmaya karar verirler ... Orta yaşlı kadın son eli dağıtır. Sürekli kaybeden adam, cebinden kocaman bir deste para daha çıkartıp masaya koyar. Ve adam bu son elde rest çeker... Üçü de "Gördük" derler. Kâğıtlar açılır, en büyük kâğıtlar, adamdadır. Böylece adam hem kaybettiklerini almış, hem de ötekilerin bütün parasını kazanmıştır. Adam gülümseyerek:

"Bunun böyle olacağını biliyordum" der. "Kesinlikle biliyordum."

Masada bulunan üçü bir ağızdan, hayretle sorar: "Kesinlikle biliyor muydunuz ?"

Adam gayet kendinden emin bir tavırla:

"Evet. Çünkü, siz üçünüz de er veya geç kaybetmeye mahkûmsunuz." Delikanlıyı göstererek:

"Sizin adınız aşk." Genç kıza gülümsedi:

"Sizin adınız gençlik."

Merakla kendisine bakan orta yaşlı kadına:

"Sizinki de, hayat..."

Kadın şaşırır ve kendini toparlayınca adama sorar: "Peki sizin adınız ne ?"

Adam gayet sakin bir ses tonu ile der ki:

"Benim adım zaman..."

"O adam sendin değil mi ?"

Alp, eşinin güzel yüzünü elleri arasına alır ve dudaklarından öptükten sonra, gözlerinin içine bakarak: "Hayır. Bu da bir hikaye sevgilim" der.

Handan, Alp'in anlattığı bu binbir gece masallarına ben-

GÜÇLERSAVAŞI

21

zeyen öyküleri dinlerken kararını vermiş olmanın özgüveniyle:

"Madem ki sen siyasete soyunmuyorsun ve benim girmemi istiyorsun başarı şansım nedir?"

"Bu ülkede iyi bir organize ile başbakan olmak zor değildir. Özellikle de senin başbakan olmaman için hiçbir sebep olamaz. Burada dikkat etmemiz gereken en önemli noktalardan birisi, Prof. Dr. Tansu Çiller'in siyasi hayatında yaptığı hatalara düşmemek. Çünkü, Türkiye'de siyasetin bir bilim olduğunu halen çok kimse bilmiyor ve söylendiğinde de kabul etmek istemiyor."

"Bundan sonraki atacağımız adım ne olacak?.. Ben bir partiye mi gireceğim? Yoksa kendi partimizi mi kuracağız?"

"Denenmiş partileri boşver. Güzel bir ismi ve amblemi olan, dört eğilimi de kucaklayacak bir parti kuracaksınız. Yönetiminizde namuslu, cesur ve ülkesi için her şeyi göze alabilecek korkusuz bir avuç insana ihtiyacın olacaktır."

"Sen daha şimdiden öyle konuşuyorsun ki sanki sen bizimle olmayacaksın?"

"İlk on puanı kazandın. Doğru bir değerlendirme. Ben ne kurucu üye olacağım, ne de partide herhangi bir görev alacağım."

"Peki sen ne yapacaksın? Beni o kurt sürüsü gibi siyasetçilerin karşısında yalnız mı bırakacaksın?"

"Tabii ki hayır. Benim bu konularda sana danışmanlık ve gerekli olabilecek bütün organizeleri yapabilecek profesyonellerden oluşan bir şirketim var. Sen ve arkadaşlarına parası mukabilinde hizmet verecektir."

"Sen hiç mi yanımda olmayacaksın?"

"Olur mu öyle şey, çocuklarımızla birlikte meydanlara çıkacağız. Fakat ben, hep geri planda kalacağım. Senin ise ön planda bir yıldız gibi parlayan ama gerektiğinde de bir aslan gibi kükreyen bir kadın olmanı sağlayacağım."

"Ben güçlü bir kadını oynarken, sen geri planda kalmış eşimi oynayacaksın."

"Bir bakıma öyle. Diğer taraftan yaptığım televizyon

22

HAKANTÜRK

programlarında olsun, yazdığım köşe yazılarımdan olsun, ülkem insanları benim ne derece aktif veya pasif olduğumu değerlendirecektir."

"Prof. Dr. Tansu Çiller siyasete soyduğunda benden daha şanslıydı değil mi?"

"O işin dışarıdan görünüşüydü. Gerçekteyse geldiği makamlar nedeniyle hep birilerine ister istemez borçluydu. Senin öyle bir handikabın yok. İsteyen seninle bu yola çıkar, istemeyen geri durur."

"Bugünden itibaren önümüzdeki üç ayda ne yapacağımızı planlamamız gerekecek. Elimde olan bütün yetkilerimi sana devredeceğim. Bu iş için kaç paraya ihtiyacım olacak?"

"Beş milyar dolar yeterli olur."

"O kadar çok paraya ihtiyaç var mı?"

"Evet. Bu paraya sahip olman için de elinde tutmakta olduğun gayrimenkul, banka ve şirketlerin hisse senetlerini güvendiğimiz insanlara satacağız. Gerçi onlar istese dahi bir yanlış yapamazlar. Çünkü, her zaman işin kontrolü bende olacaktır."

"Başbakan olmak için bu kadar para ve alacağımız riskleri de düşününce, doğru yapıp yapmadığımı bilmiyorum. Müsaade edersen bir daha düşünmek istiyorum. Bu konudaki kararımı yarın versem olur mu?"

"Olur. Neden olmasın. Yalnız bu sözümü hiç unutma; korktuğun şeyi yapma, yaptığın şeyden de korkma. Yaşamın bir düello olduğunu ve bu düelloda kazanabilmek için her şeyi göze almamız gerektiğini, en kötü kararın dahi kararsızlıktan iyi olduğunu, hiçbir zaman aklında çıkarma."

Handan yavaşça yerinden kalkar ve sevgiyle kocasına sıkı sıkı sarıldıktan sonra, onun gözlerinin içine bakarak :

"Alacağım karar her ne olursa olsun benim yanımda olacağına dair lütfen bana söz ver."

"Böyle bir söze neden gerek duyduğunu bilmemekle beraber, bu can bu bedende olduğu sürece, ben hep senin yanında olacağım."

GÜÇLER SAVAŞI

23

"Senden bundan başka bir şey beklemediğimi sen de bi-liyorsundur."

"Sen benim çocuklarımın annesi ve yüreğimin bir parçasısın. Seni siyasi arenaya itmemin tek nedeni, bu ülkenin geleceğinin çok daha aydınlık olması ve Türk insanların gerçekten hak ettiği şeylere sahip olması içindir."

"Bu ülkeyi ben de en az senin kadar seviyorum. Ben istemem mi çocuklarımıza daha güvenli, daha güçlü ve zengin bir Türkiye bırakmak? Diğer tarafta ise beş milyar dolar oldukça büyük bir rakam. Düşünsene bütün iyi niyet ve çabalarımıza rağmen hem bu parayı harcıyıp hem de se-çilemezsem yazık olmaz mı?"

"Tabii ki yazık olur. Ama diğer taraftan başarırızsa ülkemiz için ne güzel şeyler yapabileceğimizi gözardı etmemek lazım."

"Can Kısıl da iktidar olmak için çok büyük paralar harcadı. Hatta meydanları doldurabilmek için ses sanatçılarını kendi konuşmasından önce çıkarıyordu. Adamın bütün gayreti boşa gittiğinden başka, hakkında bir sürü davalar açıldı."

"Onun yaptığı hataları biz yapmayacağız. Ayrıca bizim medya ve parasal gücümüz dışında, daha farklı olanaklarımız var."

"Allah o günü göstermesin ama günün birinde bizimle ülkemiz arasında bir tercih yapmak zorunda kalsan, gözünü kırpmadan tercihini ülkemizden yana yaparsın. Bunun aksini söylersen bana, doğruyu söylemiyorsun demektir."

"Böyle düşünmene üzüldüm. Çünkü çocuklarımı ve seni ne çok sevdiğimi kör bile bastonuyla görebilir."

"Bizi ne çok sevdiğini biliyorum. Ülkemize olan sevgine de anlayış gösteriyorum. Fakat tercihle ilgili söylediğimin doğru olduğunu sende biliyorsun."

"Bugün Türkiye'de değil başbakan, milletvekili olmak için dahi insanların nelere katlanıp, neleri göze aldığını bir busen."

"Bütün bu söylediklerinin doğruluğuna bütün kalbimle inanıyorum. Diğer taraftan şöyle bir hesap yapıyorum,

24

HAKANTÜRK

biz bu beş milyar dolar ile ülkemize en azından elli fabrika kurar ve bu fabrikalarda on binlerce insanımıza iş verebiliriz."

"70 milyonluk bir Türkiye'nin 70 bin kişisine iş vermem ne ifade eder ?.. Mühim olan bugün var olan 70 milyonun ve gelecekte doğacak olan çocuklarımızın geleceklarini kurtarmak. Bu ülkenin insanı vefakârdır, cefakârdır, güvendiği lideri için her şeyi gözünü kırpmadan yapar."

"Yarın bu saatlerde sana cevabımı versem çok mu geç olur?"

"Bunca yıl bekledim, bir gün daha beklerim."

"Anlayamadım."

"Ben seni Fransa dönüşümüzden bu yana Başbakanlığa hazırlamakta olduğumu biliyor muydun?"

"Kırk yıl düşünsem aklımın kenarından geçmezdi. E-vet zaman zaman ülkemizin iç ve dış sorunlarıyla ilgili beni bilgilendiriyordun, benim o konularda ne düşündüğümü soruyordun. Ben bütün bunları sıradan davranışların olarak görmekteydim."

"Vereceğin karar ne olursa olsun saygı duyarım. Fakat kararını vermeden önce bu devletin çıkarlarını ailemizin çıkarlarının önüne almayı istediğimi sakın unutma. Çünkü böylelikle benim devletim güçlü olursa, ben de güçlüyüm demektir."

"Biz kadınlara karşı gösterdiğiniz saygı, sevgi ve güvenin nedenini hâlen çözümü değilim. Çünkü birçok erkek ön plana kendisi çıkmak isterken, senin kadınlara beklentilerinin ötesinde güzel davranıp, ön planda tutmaya çalışmanı hayretle izliyorum."

"Bizimkiler 200 yıl kadar önce Kazakistan'dan o zaman Osmanlı İmparatorluğu olan bu topraklara gelmişler. Orada kadına çok büyük bir saygı gösterilip önemsenir. Bizim evde annemin 'hayır' dediği bir konuda, babam 'evet' demezdi. Böylece evimizin içinde annemin sözünün ne derece geçerli olduğunu daha çocuk yaşta kavramıştım."

"Bu anlattıklarınla seni daha iyi anlıyorum."

GÜÇLER SAVAŞI

25

KARANLIKLAR PRENSİNİN SİYASETE BAKIŞI

"Bir liderin büyüklüğü; inançlarının derinliği, isteklerinin yüksekliği ve vatan sevgisiyle ölçülmelidir."

HAKANTÜRK

İstanbul'a 60 kilometre uzaktaki Alp'in bu evi en yakın köye on kilometre bir mesafedeydi. Alp, burayı çok özel işleri için kullandığından bu evden en yakınlarının dahi bilgisi yoktu. İşte yine o çok gizli görüşmelerinden birisini yapmak üzere yarım saat önce geldiğinde davet etmiş olduğu parti liderinin randevu saatinden bir saat önce gelmiş olduğunu öğrenince, "vay uyanık tilki vay" demişti. Adamları misafirin geleceğinden haberdar olduğu için gereken ilgi, sevgi ve saygıyı göstererek onu Alp gelene kadar rahatlatmışlardı. Ali Yanardağ'ın partisi kurulduğundan beri Türkiye Büyük Millet Meclisine girememiş olmasına rağmen Türkiye genelinde çok iyi örgütlenmişti. Bunu Alp'ten daha iyi kim bilebilirdi ki?

İşte onun için bu ihtiyar tilkiyi davet etmişti. Adam elindeki gücün farkında olmasına rağmen, parasal yönden zayıf olmaları, ABD ve Avrupa Birliğinin Türkiye üzerinde tezgâhladığı veya en azından tezgahlamaya çalıştığı oyunlarına karşı çıktıklarından Türkiye'nin para babalarından destek görmemekteydiler. Partilerini maddi yönden ayakta tutan, parti mensuplarının ödediği aidat ve küçük bağışlardı.

Alp, zevkle döşenmiş salona girince ihtiyar tilki biraz da heyecanla yerinden kalkmış, bir babanın evladına gösterebileceği şekilde candan karşılayıp ona sarılmıştı. Kendince onu ne çok sevdiğini göstermek istiyordu. Alp da aynı davranışlarda bulunurken beyninden şöyle diyordu: "Politikacı olmasaydı başarılı bir tiyatrocu olurdu. Böyle bir gösteri sergilememiz, onun adamları için iyi oldu." Yüzündeki o gülümsemeye ihtiyar tilkinin korumalığını yapan iki akrabası ve şoförüyle tokalaşıp, onlara da önem verdiğini gös-

26

HAKANTÜRK

termişti. Adamlarının özel hazırlanmış olduğu ikramlardan sonra Alp, diğerlerini hiçbir şekilde huylandırmadan içten bir ses tonuyla:

"Sayın Başkan, eğer sizce de uygunsuzsa benim çalışma o-dama geçip, biraz da siyaset konuşalım. Ne dersiniz?"

Ali Yanardağ buraya geldiklerinden beri kendisine gösterilen ilgiden o kadar çok memnun olmuştu ki, bir ara adamlarına:

"jBem'm burası gibi oldukça özel bir yere davet edilmem demek, bugün burada çok büyük işler konuşacağız demektir" demişti. İşte beklediği an gelmişti. Saygın Erdoğan'ın tahtına oturan Alp denen bu genç adamın sıradışı, acımasız ve ödün vermeyen bir şöhreti vardı. Ama kendisi yılların siyaset adamı olarak bunun gibi nelerini görmüştü. Bugün bütün mesele Alp'i kafa kola alıp, partisini maddi ve medya gücüyle desteklemesini sağlamaktı. Kendi tecrübesiyle, Alp'in da imkanlarıyla bu güzelim ülkenin insanlarına hak ettikleri hayatı yaşatabilirlerdi. Kafasından bütün bunları geçirirken, yerinden kalkarak:

"Sizin sohbetinize doyum olmuyor. Dediğiniz gibi benim yıllardır içinde debelenip durduğum, siyaset denizinde neler gördüğümü konuşup, değerlendirelim" diyerek, birlikte Alp'in çalışma odasına geçtiler.

Alp'in çalışma odasındaki rahat koltuklara oturduklarında Alp, sehpanın üzerinde bulunan yıllanmış viskiden misafirine ve kendine birer double koyup, kadehini kaldırarak:

"Tekrar hoş geldiniz" deyince, ihtiyar tilki yüzüne en babacan maskesini oturtarak:

"Hoş bulduk. Başarılarınızın devamına" der.

"Söyleyeceklerimi evirip çevirmeden söyleyeceğim ki, hem fazla bir zaman kaybetmeyelim. Hem de her ikimizin de yararına olabilecek planları gerçekleştirebüelim."

"Sizi dinliyorum."

"Günün birinde Türk-ABD Savaşı çıkabilir mi?"

"Evet."

"Hangi nedenle?"

GÜÇLER SAVAŞI , r 27

"Aslında birçok neden var. Bana bunlardan en önemli-fi hangisi dersiniz bor madeni derim."

"Bor ve diğer madenlerimiz onların kontrolünde değil mi? Neden bizimle savaşınlar?.."

"İlk bakışta öyle görünüyorsa da, en geç 20-30 yıl sonra kullanılacak olan enerji ve yakıt olarak planlanan hidrojenin ana maddesi bor madeni."

"Partinizin Türkiye genelinde iyi örgütlendiğini ve bu ülkenin aleyhine olabileceğine inandığınız konularda yüz binlerce insanı sokaklara dökebilecek bir organizasyona sahipsiniz. Fakat, kurulduğunuzdan bugüne kadar yapılan bunca seçimde yeterli oyu alıp da Türkiye Büyük Millet Meclisine partinizden tek bir milletvekili sokamadınız."

"Bütün bu söyledikleriniz doğrudur."

"Benim size bugün burada söyleyeceklerime uymayı kabul ederseniz, bundan sonraki seçimi kazanıp iktidar Olabilirsiniz."

"Güçlü bir iş adamı olduğunuzu biliyorum ama elinizde sihirli bir değnek olduğuna bilmiyordum."

"Sizin tabirinizle benim elimde sihirli bir değnek görünmüyorsa da, aslında var. Bunun var olduğunu gören birkaç partinin ileri gelenleri bana Genel Başkanlık dahi teklif ettiler, ama ben kabul etmedim. Çünkü, siyasete girmeyi düşünmedim ve halen düşünmemekteyim."

"Peki benden veya partimden beklediklerinizi daha a-çık söyler misiniz?"

"Bu konuda hemfikir olduğumuza göre Türkiye'nin geleceğini koruyabilmemiz için eşim Handan ve seçeceğim yüz kadar arkadaşlarımızın partinize büyük bir törenle a-lınması. Ben medyada geniş yer almasını sağladım."

"Buna bütün kalbimle inanıyorum. Soracağım birkaç soruya dürüstçe cevap verdiğiniz takdirde, bu isteklerinizi ve daha başka önerilerinize oldukça sıcak bakabilirim."

Alp kendinden emin bir tavırla:

"Bana istediğiniz her şeyi sorabilirsiniz. Nasılsa cevaplar benim kontrolümde" deyince:

Ali Yanardağ içten gelen bir kahkaha atarak:

28

HAKANTÜRK

"Alp bey. Siz yanlış meslek seçmişsiniz. İş adamı olacağınıza siyasetçi olsaydınız, bu ülkenin çoktan Başbakanı olabilirdiniz."

"Biliyorum. Bunun için de eşimi bu ülkenin Başbakanı yapacağım."

"O nasıl olacak?"

"Çok basit. Eşim ve diğerleri sizin partiye törenle katılmalarından kısa bir süre sonra, partiniz olağanüstü bir kongrede eşimi Genel Başkan seçerek, görünüşte ipleri o-nun eline vermiş olacaksınız. O sizin tıpkı kızınız gibi davranacak. Siz de ona her şeyiyle bir baba gibi davranacaksınız. Böylece ilk adımı atmış olacağız."

"Sonra?"

"Önümüzdeki seçimlerde o Başbakan, siz Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı olacaksınız. Siz de biliyorsunuz ki, TBMM Başkanı protokolde Cumhurbaşkanı'ndan sonra, Başbakandan önce gelir. Seçimlerden beş ay sonra Cumhurbaşkanı'nın görev süresi dolunca da, mecliste çoğunluk sizin partide olduğundan sizi Cumhurbaşkanı seçeceklerdir. "

"Bütün bunların hiç aksamadan olma şansı sizce yüzde kaç?"

"Yüzde yüz olduğuna emin olabilirsiniz."

"Bütün bu söylediklerinizi gerçekleştirebilmek için A-merika ve Avrupa Birliği'nin dahi gücü yetmez."

"Bu oldukça doğru bir teşhis. Onlar ve onların Türkiye'deki işbirlikçileri bütün uzmanlıklarına rağmen, benim kadar bu ülkenin nabzını tutamazlar."

"Yanlışım olursa lütfen düzeltin. Şimdi siz bana diyorsunuz ki; Ali Yanardağ, siz bütün ömrünüzü siyaset denizinin içinde geçirmiş olduğunuz halde, ne siz TBMM'ne girebildiniz, ne de size bunca yıl güvenen arkadaşlarınız. Fakat benim dediklerimi harfiyen yaparsanız, şu ömrünüzün sonbaharında bunca yıl savaş verip de elde edemediklerinizi ben size gümüş tepsi içinde sunuyorum. Doğru mu anlamışım?"

"Noktası ve virgülüne kadar doğru. Yalnız bütün bun-

kırın gerçekleşmesi için bana bir söz vermelisiniz."

"Nasıl bir söz?"

"Bütün bu planlarımızı ikimizden başkası bilmeyecek."

"Benim dava arkadaşlarım ve sizin eşiniz Handan da mı bilmeyecek?"

"Evet. Eğer ikimizden başkası bilecek olursa, bu işin sıfırı kaçır ve bir yerlerde tıkanır, bu güzel hayallerimize elveda demek zorunda kalırız."

"Fakat ben dava arkadaşlarıma bu konuda az da olsa bilgi vermezsem, onlara sizin ve benim isteklerimi nasıl kabul ettirebilirim ki?"

"Siz onun orasını da bana bırakın. Yapacağınız olağanüstü Kongrede büyük bir ayıklama yaparak, partinize alacağınız benim eşim ve arkadaşları, önemli olduğuna i-nandığım kilit noktalarında olacaklardır. Böylece, sizin de yardımınızla adım adım bütün düşüncelerimiz gerçekleşecektir. Tabii ki bu arada ufak tefek sorunlar çıkabilir. Ama onları da yılların tecrübesiyle sizin en iyi şekilde halledeceğinize inanıyorum."

"Bütün bu anlattıklarınız kulağa hoş geliyor. Diyelim ki, bu düşüncelerinizi gerçekleştirirken bir yerde anlaşılmadık. O zaman bana karşı tutumunuzun ne olacağını merak ediyorum?"

"Siyasetin kaygan bir zemin olduğunu siz benden iyi bilirsiniz. Hedefime ulaşmak için her türlü silahı kullanacağımdan emin olabilirsiniz. Ancak sizinle büyük bir problem yaşayacağımı sanmıyorum."

"Neden? Beni çok kolay güdülecek bir kaz olarak mı görmektesiniz?"

"Estağfurullah. Sizin problem çıkarmayacak kadar, zeki ve tecrübeli olduğunuzu kabul ediyorum. Acaba yanılıyor muyum?"

"Dostlarım da benimle ilgili aynı şeyleri söyler."

"O zaman anlaştık."

"Ne yani, detaylara girmeyecek miyiz?"

"Bugünlük bu kadar. Bundan sonraki adım, eşim Handan Erdoğan Dağkaplam ve arkadaşlarının önümüzdeki

30

HAKANTÜRK

günlerde İstanbul Cemal Reşit Rey'in en büyük salonlarından birinde partinize katılma töreninin organize edilmesi kalıyor."

Alp'm bu sözlerinden sonra konuşmanın sonu geldiğini düşünen Ali Yanardağ sohbeti biraz daha uzatmak için Alp'e başka bir öneride bulunmak ister. Ve sesine inandırıcı bir ton, yüzüne en sevimli maskesini yerleştirdikten sonra:

"Beni dinlemeye biraz daha zaman ayırabilir seniz, ben size farklı bir önerimi açıklamak istiyorum."

Alp, karşısında oturan bu sevimli ihtiyarı eğer yeterince tanımasa gözünü kırpmadan kendini onun eline teslim ederdi. Fakat yılların siyasetçisi olan bu adam, bugüne kadar kendine çok güvenen birçok insanı zekasıyla yenmişti. Buna rağmen kendisini dinlemekle ne kaybederdi ki? Viskilerini sessizce tazedikten sonra, Ali Yanardağ'm yüzünü dikkatlice incelerken:

"Ben sizin gibi tecrübe sahibi bir siyaset adamının her önerisine açığımdır. Çünkü, yeryüzünde tecrübenin öğretildiklerini hiçbir okul veya insan öğretmez."

"Düşündüm de, hem kendi dava arkadaşlarımı kırmamak, hem de sizin eşiniz Handan kızımızın fazla tüy dökmeden nasıl Genel Başkan olabileceğine dair bir çözüm buldum."

Alp, kendi kendine; "Bu ihtiyar tilki yine kendi çıkarına bir şeyler düşünmüştür. Bakalım neler anlatacak" diye kafasından geçirdikten sonra, gayet neşeli bir ses tonuyla:

"Sizin her tavsiyenize sıcak bakacağımı bilmeniz de yarar var. Tabii ki, bu demek değildir her önerinizi araştırıp, incelemeyi kabul ederim."

Ali Yanardağ, Alp'm bu sözleriyle kendisine verilmek istenen mesajı şöyle algılamıştı. "Ben, senin her söylediğini dinledikten sonra araştırır ve incelerim. Hesabıma gelirse, kabul ederim" demektir. İşte onun için Alp'e her söyleyeceğini kafasında iyice evirip çevirmesi gerektiği belli olmuştu:

"Sizin içinde olmadığınız, eşiniz ve arkadaşlarınız ismi akılda kalacak bir parti kursunlar. Bu yeni kurulan parti Türkiye genelinde örgütlenmeye gidiyor muş gibi yaparak,

GÜÇLER SAVAŞI

31

başlangıçta İstanbul, Ankara, İzmir, Adana ve Antalya gibi şehirlerimizdeki seçmenlerle ilgilensinler ki, yalnız sizin değil diğer medya kuruluşları da onlara yer versin. Bense bu arada kendi dava arkadaşlarımı ikna ederek bu yeni parti ile bizim partinin programı neredeyse aynı. Eğer biz kendi partimizle bu yeni partiye katılırsak ilk seçimde iktidar olabileceğimizi ve şu anda TBMM'ne girme şansımız olmadığı halde en azından yüz arkadaşımızın milletvekili, on on beşinin de bakan olabileceğini söylersem, çok daha kolay ikna ederim onları."

"Bu düşüncenizi sevdim. En kısa sürede yeni partiyi kuracağım ve eşim Genel Başkan olacak. Bizim partinin kurucu üyeleri orta ve üst sınıftan olacakları halde, diğer zenginler gibi olmayacaklar."

"Nasıl yani, anlayamadım?"

"Zenginler, kapısında güvenlik görevlisi bulunan, etrafı duvarlarla çevrili, yüzme havuzlu, kameralarla kontrol edilen, ağaçlar arasında, zeminin çimlerle kaplı olduğu, tam güvenli sitelerde oturuyorlar. Onlar mutluluk içinde sıcak yuvalarında yaşarken, şehrin varoşlarında soğukta damı akan, rutubet ve hastalık içinde, yarı aç insanlar da yaşam mücadelesi veriyor."

"Bütün bu saydıklarınızı ben yıllardan beri görüyorum. Fakat 1923'den beri gelen hiçbir hükümetin bunları değiştirmeye gücü yetmemiştir. Ben bir adım daha ileriye giderek size farklı bir soru sorayım: "Bugün Türkiye'de enflasyon yüzde sekizlerde, bankalar yıllık yüzde on iki veya yüzde on beş faizle kredi verdiği halde, devlet iç borcu olan doksan milyar dolar için neden yıllık yüzde 26 faiz ödemektedir?.. Bu faizlerin Türkiye'deki on beş-yirmi ailenin cebine girdiğini hepimiz biliyoruz. Siz bunu değiştirebilecek misiniz?"

"Tabii ki. bütün bu söylediklerinizin ben daha fazlasını biliyorum. Sizin ve benim bildiğim bu manzarayı toplumun bütün kesimleri çok iyi bildiği halde, görmezden gelmeye devam ediyor. Hele bu varoşlarda oturanlar, mevcut hükümete oy vermemişlerse yaşamak için hiçbir şansları

32

HAKANTÜRK

bulunmuyor."

Ali Yanardağ karşısındakinin ülke sorunlarıyla bu kadar yakından ilgilenmesine çok sevinmiştir. Bu demek oluyor ki, güçler birleşip hükümet olunca, bu güzelim ülkenin insanlarına hak ettikleri hayat standardı verilmesi için büyük bir savaşa girilecek. Kafasından bunları geçirirken Alp'e daha bir saygı duymaya başlamıştı:

"Evet. Mevcut hükümet, kendisine oy vermeyen bu insanlara hiçbir tolerans tanımıyor. Her fırsatta intikamını alıyor. Tapusu yok diye evlerini yıkıyor. Elektrik, su ve kanalizasyon konularında ilgilenmiyor."

"Doğru. Varoşlarda yaşayan insanları yok sayıyor. Aslanlar gibi askerlik yapan bu insanlar aynı zamanda çalışan, üreten nüfusu oluşturuyor. Aptal olmadıkları için kendilerine yapılan haksızlığı görüyorlar ve devleti suçluyorlar. Polisi suçluyorlar, askeri suçluyorlar. Mahkemelere güvenmiyorlar. Bütün düzeni zenginlerin yönlendirdiğine inanıyorlar." "Hani haksız da değiller."

"Sabah işe giderken, tıklım tıklım otobüsün içinde onlar ayakta durmaya çabalarken, dışarıda otobüsün yanında duran son model lüks bir arabanın içindeki patronu ve kırıştırdığı sekreterini görüp kahroluyorlar. Öfkeleri her gün buna benzer olaylarla mayalanıyor ve büyüyor. Öte yandan zenginler ne yapıyor?.. Daha fazla kazanmak için şeytanın bile aklına gelmeyecek sistemler geliştiriyorlar. Çünkü onların her zaman daha çokparaya ihtiyacı vardır. Daha iyi araba, daha büyük bir konak veya yalı, daha güzel metresler için."

Ali Yanardağ, Alp'in bu söylediklerinden mest olmuştur. Çünkü kendisi de sermaye düşmanı olmadığı halde, ülkenin elli-altmış ailesinin bütün Türkiye'yi nasıl sömürdüğünü seçim meydanlarında anlatmaya çalıştığından, aynı zenginler, partisinin iktidar olmasını parasal ve diğer imkanlarıyla engellemişti. Fakat şimdi Alp'in medya gücü ve artı parasal gücüyle iktidar olup, yıllardan beri özlemini çektiği şeyleri gerçekleştirerek, o elli-altmış aile dışında kalanların da in-

GÜÇLER SAVAŞI , : 33

san gibi yaşamaya, çoluk çocuklarını alıp bir yerlerde tatil yapmaya olan özlemlerini giderebilirdi. Dava arkadaşlarının bazıları bu projeye karşı çıksa da, o her şeyiyle Alp ve e-şinin yanında yerini almaya kesin olarak kararını vermişti. Baksana adam sanki yıllardan beri işçi hareketlerinin içinde yer almış gibi konuşuyor. Bütün problemleri tek tek sayıyor:

"Bütün bu teşhisleriniz doğru. Fakat sizin de göz ardı ettiğiniz noktalar var."

"Neymiş, benim göz ardı ettiklerim?"

"Birincisi, bugüne kadar sizin yapmak istediklerinizi yapmaya çalışan ilk holding başkanı siz değilsiniz. Cem Boyner, Cem Uzan ve Besim Tibuk da ellerindeki maddi güçleriyle politikaya soyunup, arkalarında milyonlarca seçmenle iktidara yürümek istediler ama olmadı. İkincisi, rrürkiye'nin güllük gülistanlık olmasını istemeyen ABD, Avrupa Birliği ve diğer güçler sizin önünüzü de keseceklerdir. Üçüncüsü, Türkiye'nin dışta ve içte kaymağını yiyenler hemen karşı atağa geçerek, yolumuzu kesmeyeceklerini garanti edebilir misiniz?"

"Bırakın da sözümü tamamlayayım. Bana katıldığınız noktalarda fikrinizi söyleyin. Katılmadığınız ne varsa onu dile getirin ki, çözüm bulmaya çalışayım. Ancak böylelikle, bugün burada bir araya gelmemizin ikimize de faydası olur." ,
"Peki. O zaman devam edin."

"Zenginler bütün isteklerini gerçekleştirmek için daha çok parayı nasıl elde edecekler?.. Daha az işçi çalıştırmak, daha az ücret isteyenleri bulmak için her yolu mubah sayarlar. Olmadı vergiden çalmak, masrafları sahte fatura ile şişirmek. Bütün bu yaptıkları yetmiyor mu?.. En güzeli kur bir banka, sana kurma yetkisi vermiyorlar mı?.. Varolan bir bankayı al ve bir gecede içini boşalt, çaldığın paranın yüzde birini birilerine dağıtırken, ülkenin en ünlü hukukçularını tutarak işin içinden sıyrıl veya çaldıklarının küçük bir bölümünü vererek devletle anlaş. İşte bizim zenginlerimizin hepsi değilse de, büyük bir çoğunluğu böyle

34 HAKANTÜRK

düşünüyor. Başbakan R. Tayyip Erdoğan televizyonlarda bu sülükler dediği işadamlarının tam tamına elli milyar dolar çaldıklarını söylüyor."

"Biz iktidar olduğumuzda, sizin bütün bu saydığınız yolsuzlukları önleyebilecek miyiz?... Seçmenlerimize vaa-dettiklerimizi verebilecek miyiz?.."

"Tabii ki. Zamana ihtiyacımız olacak, bütün bu düşündüklerimizi gerçekleştirmek için. Yalnız burada gözden kaçan bir şey var."

"Nedir?.."

"Zenginler istediklerini yaparken, siz sanıyor musunuz ki, varoşlardaki insanlar da boş duruyor. Tabii ki hayır. Bakıyorlar ki; böyle zenginlerin arabasını yıkamakla, evlerini temizlemekle, çimlerini biçmekle, fabrikalarında yok pahasına çalışmakla olmuyor, başlıyorlar onlar da çalmaya. Zenginler devletten ve milletten çalarken, fakir fukara da onlardan çalmaya çalışıyor. Ben bu nedenle politikaya girmemiz gerektiğine inandığımdan eşim Han-dan'ı bu ülkenin ikinci kadın Başbakanı yapmak istiyorum. Prof. Tansu Çiller'in yaptığı hatalara düşmemesi için önceden gereken tedbirleri almaya çalışıyorum. İsmet İ-nönü'nün dediği gibi: "Bu ülkede namusluların da, en az namussuzlar kadar seslerinin gür çıkması gerekiyor." Türkiye'nin bugünü ve geleceğini kurtarmak istiyorsak, politikaya girmemiz, iktidar olup bu ülkeyi yönetmemiz şart olmuştur."

"Siz neden siyasete soyunmuyorsunuz?.."

"Ben siyasetin bir bilim olduğunu çok iyi bilenlerdenim. Benim geri planda kalmam, sizler ve bu ülke için çok daha hayırlı olacaktır."

"Eşiniz Handan hanım dışında kalan arkadaşlarımız dediğiniz kimselerden biraz bahsetmenizde bir sakınca var mı?"

"Hayır yok. Tamamına yakını yirmili, otuzlu yaşlarda. Tabii ki, elimizde çok büyük bir gençlik kesimi de var. Eğitime büyük önem vermemize rağmen, üniversite mezunu olmayıp da kendini çok iyi yetiştirmiş arkadaşlar da var.."

GÜÇLER SAVAŞI — 35

Hepimiz biliyoruz ki; ülkemizdeki siyasi oluşumları, dış etkenler belirliyor. Ne yaparsak yapalım, bunun önüne geçemiyoruz. Şu anda kendi dertleriyle boğuşmakta olan A-merika ve Avrupa Birliği, bizimle fazla uğraşmıyor sananlar çok yanılıyor.

Çünkü her geçen gün ülkenin para getiren şirketlerini satın alarak bizleri ekonomik kontrol altına almaktadırlar. Bizimkilerse onlara şirketlerini satarken pazar paylarını da birlikte sattıklarının farkında bile değiller.

Bugün ülkemizin kan damarı sayılan ekonomiyi elinde tutanların çoğunluğu kendi çıkarlarından başka hiçbir şey düşünmemektedirler. Onlar için en önemlisi, daha çok para nasıl kazanacaklarıdır. Bu arada ülkenin stratejik çok büyük önemi olan kuruluşlarının yabancılara peşkeş çekilmelerine karşı çıkacaklarına, onlarla işbirliği oluşturup üç kuruş kendi menfaatleri için yardım etmektedirler. Birkaç küçük gazete dışında medyamızı kontrolleri altına aldıklarından Türk insanı başına nasıl bir çorap örüldüğünün farkında değil. 1950'li yıllardan bugüne doğru gelirken ABD ve Avrupalı dost görünen düşmanlarımızın kültür mühendisleri Türkiye'yi öyle bir duruma getirdiler ki; belli bir ulusalcı grup dışında kalanlar, sadece nasıl zengin olacaklarını, nasıl güzel yaşayacaklarını düşünmektedir.

Her geçen gün ülke toprakları üç kuruş para için yabancılara satılıyor, en büyük devlet kuruluşları yabancılara peşkeş çekiliyor, umurlarında bile değil Bir Belediye Başkanı şehrin en güzel yerinde kilise yapılması için kamuoyu oluşturmakta. Bir başka milletvekili yabancılara almakta olduğu arsalarla, arazilerle ilgili olan a-hmlara "Bırakın alsınlar. Sırtlayıp da kendi memleketlerine mi götürecekler" diyor.

Bizim oylarımızla Büyük Millet Meclisine girmiş olan bu kişi, Türkiye'nin satılan topraklarının, satın alan kimselerin ülkelerinin toprakları sayıldığını bilmiyor. Hatta İsrail devletinin bu şekilde kurulduğunu da muhakkak bil-miyordur. Ben ve benim gibi yazarların kitaplarının ön p-lana çıkmaması için ellerinden gelen herşeyi yapmakta-

36 [HAKANTÜRK

dırlar. Dikkat ederseniz okuyucuya hiçbir şey veremeyen kitaplar, yazılı ve görsel medyada övülürken, ülkenin sorunlarını yansıtanlara "gizli ambargo" koyulmaktadır. Türkiye'de oluşmuş olan bazı güçler kontrollerinde olan

kimseler tarafından kitaplarımın okunmasını önlemeye çalışmalarına rağmen geçen yıl yine de Türkiye'de en çok kitabı satılan birisi olduğuma göre, demek ki beni ne dün susturabildiler, ne bugün, ne de yarın susturamayacaklardır. Bu can bu bedende oldukça ülkem için elimden gelen her şeyi yapacağımı ve bu ulvi kavgadan geri adım atmayacağımı, beni yakinen tanıyanlar çok iyi bilir.

Bir tas çorba ve bir hırka benim yaşamam için bana yeterlidir. Bu güzelim ülkeye makam, mevki ve belli menfaatler için hıyanet etmeye değer mi?.. Yayınevimiz çıkan her kitabımdan bütün gazetelerin kitap eklerine ve belli yazarlarına gönderdikleri halde küçük de olsa kitaplarıma yer verilmemektedir. İş lafa gelince vatanseverlik konusunda mangalda kül bırakmazlar. Fakat gerçekte ise Türkiye'nin en lüks barlarında beraber oldukları yazar bozuntularını ilahlaştırmak ve onların kitapları satılsın diye ellerinden gelen her şeyi yapmaktan da geri durmazlar. Yarın bir savaş çıkacak olsa, onlar fare gibi kaçacak delik ararlarken, yine biz bu ülke için en ön safta savaşırız. Dünyanın hiçbir ülkesinde vatanseverlerin düşmanı Türkiye'de olduğu kadar çok değildir. Ben ve benim gibileri ellerinden gelse en yakın ağaca asacaklar ama gözleri kesmez, böyle bir girişime. Çünkü ben türde insanlar, öyle ne idüğü belli olmayanlara kolay kolay pabuç bırakmazlar."

Ali Yanardağ bugüne kadar hitabet gücü olan birçok insan tanıdı. Fakat Alp'in böylesine inanarak konuşması hoşuna gitmekten öte onu çok duygulandırmıştı.

"Hükümetlerin yok pahasına sattığı devlet kuruluşları Türkiye'nin yüzde kaçına yeterince tanıyor?"

"Ben o konuları kapsayan bir araştırma yapmıştım," diyerek yerinden kalkan Alp, çalışma masasının üzerinde duran dosyalardan birisini alıp yerine oturduktan sonra Ali Yanardağ:

GÜÇLER SAVAŞI Ş??

37

"Bu dosyayı inceleyin. İşinize yarar bölümlerin bir kopyasını size gönderirim."

Ali Yanardağ dosyayı alıp, farkında olmadan sesli okumaya başlar.

KİMLER NEYİ, NASIL SATTI?

4 Şubat 1924: 406 sayılı Telefon ve Telgraf Kanunu ile yurdun her tarafında telefon tesisi etme ve işletme görevi P.T.T. Genel Müdürlüğü'ne verildi.

11 Eylül 1926: Türkiye'de ilk otomatik telefon santrali, 2000 hatlık kapasiteyle Ankara'da hizmete verildi.

11 Eylül 1929: Tek devreli ilk şehirler arası haberleşme Ankara-İstanbul arasında gerçekleştirildi.

Kasım 1973: İlk otomatik teleks santrali kuruldu.

6 Nisan 1976: Çok kanallı yurt dışı haberleşmesi sağlandı.

18 Aralık 1984: İlk sayısal telefon santrali, Ankara Kavaklıdere'de hizmete verildi.

10 Nisan 1985: İlk kez fiber optik kablo Ankara-Konya karayolunun 37. kilometresinden itibaren döşenmeye başlandı.

23 Ekim 1986: Mobil telefon, Ankara ve İstanbul'da; çağrı cihazları da Ankara, İstanbul ve İzmir'de hizmete verildi.

Aralık 1988: İlk olarak Ankara, Çankaya'da Kablo 'IV' hizmeti verilmeye başlandı.

23 Şubat 1994: Türkiye, GSM teknolojisiyle tanıştı.

Haberleşmede sınır tanımayan GSM, ilk kez Ankara, İstanbul ve İzmir'deki abonelerine hizmet vermeye başladı.

11 Ağustos 1994: Türkiye'nin ilk uydusu TÜRKSAT-1 fırlatıldı.

24 Nisan 1995: P.T.T.'nin P'si Posta hizmetleriyle TT'si Telekomünikasyon hizmetleri birbirinden ayrıldı.

Türk Telekomünikasyon A.Ş. kuruldu. Bu girişim, minareyi çalmak üzere harekete geçenlerin kılıf hazırlamada at-

kları ilk adım oldu! 10 Temmuz 1996: Türkiye'nin ikinci uydusu TÜRK-T 1C uzaya fırlatıldı.

38

HAKANTÜRK _

29 Ocak 2000: Türk Telekom, 23948 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 4502 sayılı kanun ile KİT statüsünden çıkarıldı. Böylece, Türk Telekom, özel hukuk hükümlerine tabi bir Anonim Şirket oldu. Minareyi çalacak olanlar kılıfı çoktan hazırlamışlar ve ikinci önemli adımlarını da atmışlardı.

1 Kasını 2000: Ulaştırma Bakanı Enis Öksüz, "Türk Telekom'u ucuza kapatmak isteyen tilkiler var! Yerli, yabancı birçok kişi, devletin altın yumurtlayan tavuğunu kendi kümeslerine almak istiyorlar. Halka arzda ısrarlıyım. İnanmadığım hiçbir ifadenin veya metnin altına imza atmam" diyordu.

Ergenekon'dan dağı delip çıkan "Kurt" Enis Öksüz, çok konuşacak ama maalesef tilkilerle baş edemeyecekti! Devletin altın yumurtlayan tavuğunu, yabancılardan koruyamayacaktı!

14 Aralık 2000: Türk Telekom'un hisselerinin yüzde 35'nin satışı için ilanlarla ihale açıldı.

16 Ocak 2001: Özelleştirme İdaresi Başkanı UğurBa-yar, 18 Aralık'ta başlayan Türk Telekom'un özelleştirme sürecinde, şu ana kadar 4 yatırımcının 15 bin dolarlık tutarı yatırarak, gizlilik taahhütnameyi imzaladığını söyledi.

22 Temmuz 2003: Özelleştirme sürecine hız verecek yasa tasarısı TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu kabul edildi. Tasarıyla, Türk Telekom hızlı özelleştirme kapsamına alınmış oldu. Önce, Türk Telekom'un Türk ekonomisine katkısına bakalım:

2002 yılı sonu itibarıyla Türk Telekom'un;

Brüt Kar: 2,6 katrilyon lira

Net Karı: 1,5 katrilyon lira

Türk Ekonomisi'ne kazandırdığı pay: 7,25 katrilyon lira. 1999 yılında 13 milyar dolar fiyat biçilen Türk Telekom A.Ş.'nin hukuki yapısındaki önemli noktalara kısaca göz a-talım: "Sermayesinin yarısından fazlası kamuya ait olan kamu kurum, kuruluş ve ortaklıklarına uygulanan mevzuat Türk Telekom'a uygulanamaz."

GÜÇLER SAVAŞI

39

Böylece, sermayesinin tamamı kamuya, yani Türk Halkına ait olan Türk Telekom'a özel bir şirket muamelesi yapılacak, istenildiği gibi elden çıkarılacaktır.

"Türk Telekom; ulusal ve uluslararası telefon hizmetlerini 31.12.2003 tarihine kadar tekel olarak yürütecektir." Yani, Türk Telekom'un tekel olma özelliği bu yıl sonunda bitiyor! O zamana kadar ister satılsın ister satılmasın, 31.-12.2003 tarihinden sonra Türk Telekom, tekel olamayacak!

"Türk Telekom'daki kamu payı yüzde 50'nin altına düştüğünde, Türk Telekom'un tüm tekel hakları 31.12.2003 tarihinden önce de olsa ortadan kalkmış olur."

Yukarıda, Türk Telekom'un tekel yetkisinin 31.12.-2003'e kadar süreceğini söylemiştik. Oysa bunun da tam doğru olmadığı anlaşılıyor. Hızlı bir özelleştirme furyasında Türk Telekom'un hisselerinin yüzde 50'sinden fazlası satıldığı anda, tekel olma yetkisi de sona ermiş oluyor!

"Türk Telekom'da emeklilik, istifa, ölüm ve benzeri nedenlerle boşalan kadro ve pozisyonlar hiçbir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılacaktır."

Özelleştirmecilerin niyeti apaçık ortadadır. Türk Telekom satılır satılmaz büyük bir işçi kıyımı gerçekleştirilecektir. Daha şimdiden benzer uygulamalar başlamıştır. Aydın'da 37 Türk Telekom işçisinin işine son verilmiştir. Türk Telekom'un tümünün özelleştirilmesiyle 40 bin kişinin işinden olacağı tahmin edilmektedir.

"Türk Telekom hisselerinin devrinde, ekonomi ve güvenlik ile ilgili olarak milli yararların korunması amacıyla devlete söz ve onay hakkı verecek bir adet imtiyazlı hisse dışındaki tüm hisseler satılabilir." Peki, devlete verilecek bu bir adet imtiyazlı hissenin imtiyazı neymiş, bir de ona bakalım: "İmtiyazlı hisseyi temsilen Hazine Müsteşarlığı, Türk Telekom Yönetim Kurulu'nda bir üye bulundurur. İmtiyazlı hisse sahibinin Genel Kurula katılma ve konuşma hakkı vardır. İmtiyazlı hisse sahibi sermaye artırımlarına katılmaz, kârdan pay almaz." Böylesi bir imtiyaza sahip devletin hiçbir şey yapamayacağı apaçık ortada değil

40

HAKANTÜRK

mi? Türk Telekom; Uzanlar'ın Telsim'i ve Karamehmetler-'in TurkcelYi ile bir ara bağlantı anlaşması yapmıştı. Bu anlaşmadan Türk Telekom, 3,5 katrilyon lira zarar etmişti'. Elektrik Mühendisleri Odası (EMO), işte bu anlaşmanın iptali için mahkemeye başvurdu, dava açtı, EMO, bu davranışıyla, Türk Halkı'nun malına sahip çıkıyor, büyük bir yurtseverlik örneği veriyordu. EMO, açtığı davayı kazandı ve Türk Telekom'un milyarlarca lira zarar etmeye devamını engelledi. EMO Başkanı Cengiz Göltaş, böyle bir anlaşmayı imzalamış olan Türk Telekom yetkililerinin haklarında işlem yapılması gerektiğini vurguladıysa da, o yönde bir girişim olmadı. Çünkü, Türk Telekom'u yabancılara peşkeş çekmede yardımcı olan işbirlikçiler, Washington ve IMF'in koruması altındaydı, onlara dokunmak mümkün olmuyordu! Türkiye'de özelleştirme, dayanıksız suçlamalarla, kuru sıkı tehditlerle, yasaları hiçe sayan zorlamalarla, palavralarla, yalanlarla ve gözdağı veren dayatmalarla uygulanmıştır.

Bugüne kadar en büyük dayatma da, Türk Telekom'un özelleştirilmesinde yaşanmaktadır. Son ekonomik krizden sonra, Dünya Bankası'nın Türkiye'ye gönderdiği Kemal Derviş, borç verecek IMF'nin küstahça dayatmasını şöyle seslendirmiştir: "Telekom, hemen özelleştirilmezse, IMF'-den de para gelmez!" Göreve geldiği günden beri ulusal

servetlerin özelleştirme adı altında yağmalanmasının bayraktarlığını yapan Devlet Bakanı Yüksel Yalova, "Telekom'un yüzde 99'unu mutlaka satacağız" diye tutturuyordu. Aslında özelleştirmeye karşı olmayan Ulaştırma Bakanı Enis Öksüz ise, Telekom yabancılar teslim edilirken hiç olmazsa yasal kılıfın hazırlanmasında ısrar ediyordu. Sabahtan akşama kadar televizyonlar, gazeteler ve zenginler kulübü TÜSİAD, IMF'in buyruklarının dinlenmesi ve Telekom'un hemen satılması propagandasını yapıyordu. Daha fazla dayanamayan Türk Genelkurmayı uydu haberleşme hizmetlerinin askeri ve stratejik önemi nedeniyle ulusal çıkarlarımız açısından Türk Telekom'un hisselerinin tamamının yabancılar satışına karşı çıktı.

GÜÇLER SAVAŞI

41

Peki, aslında dünya pazarlarında şu sıralar Telekom şirketlerine pek büyük bir talebin olmadığı ve Türk Telekom'unun da çok ucuza gideceği bilindiği halde, Washing-ton-IMF-Dünya Bankası üçlüsü Telekom'un satışını neden müthiş bir inatla Türkiye'ye dayatıyor? Bu soruya yanıt verebilmek için o günlerde Amerika'da yaşanan bir olaya gözlerimizi çevirelim: Bir Amerikan Telekom şirketi olan Voice Stream'i, Alman Telekom Şirketi ele geçirmek istedi ve 24 milyar dolar teklif etti. Ne oldu biliyor musunuz? G-löballeşmenin babası Amerika Hükümeti bu satışa karşı çıktı! Teklife cevap vermek için aylarca ayağını sürüdü. Sonra, Nisan 2.001'de son kararını açıklayacağını duyurdu. Karar tarihi geldi, iki hafta geçti ama hâlâ Amerikan yetkililerinin pek verimkâr olmadığı görüldü. Aslında onların bu tutumlarında şaşılacak bir şey yoktu, çünkü yasalara göre bir Amerikan Telekom Şirketinin yabancılar satışına yasaktı! Evet, yanlış duymadınız, fakir ülkelere globalleşme adı altında özelleştirmeyi dayatan Amerika'da yasa aynen şöyle diyor: "Hiçbir yabancı hükümete veya temsilcisine Amerika'da telekom işletme ruhsatı verilemez." Amerikalılar, kendi telekom pazarlarını yabancı rakiplerine açmıyorlar ve bu 70 yıldır böyle!

Son günlerde yasayı yumuşatacak bir gelişmeyi sezen Amerikan Senatörü Ernest Hollings, Amerikan Telekom Şirketi Voice Stream'in Almanların eline geçmesine şiddetle karşı çıktı ve kapıları sıkı sıkıya kapatacak yeni bir yasayı meclise getireceğine yemin etti. Sizler bu şaşırtıcı bilgiyi sindire durun, telekomunu özelleştirmiş iki Avrupa ülkesine de kısaca bir göz atalım. Almanya'da ve Fransa'da telekomların özelleştirilmeleri sırasında, yüzde 45 hisse devletin elinde kalmıştır ve bu bir değişmez koşuldur. Japonya'da da telekomun yüzde 45 hissesi devletin elindedir. Tamamının yabancılar satışına söz konusu bile edilemez. Yazımızın başında sorduğumuz soruya yeniden dönelim. Neden, Washington-IMF- Dünya Bankası üçlüsü ve onların içimizdeki işbirlikçileri Türk Telekom'un satılmasını inatla Türkiye'ye dayatıyorlar?

42

HAKANTÜRK

Türk Telekom satılırken bu stratejik kuruluşun satılmaması için savaş verenlere karşı, kendini bilmezler "Sat-mayıp da turşusunu mu kuralım" diyebilecek kadar ileri gittiler. Türkiye'nin çıkarları doğrultusunda tek kelime yazmayan ve söylemeyen bu ne idüğü belirsiz kalemler e-ğer Türk Telekom'dan son beş yılın bilançosunu istemiş olsalardı, Türk Telekom şu anda 18 milyon sabit hat abonesine ve 21 milyon sabit hat kapasitesine sahip. Şirketin ulaştığı sabit hat penetrasyonu ise yüzde 26 düzeyinde.

Türk Telekom, yüzde 40'ına sahip olduğu Avea üzerinden GSM 1800 hizmeti ve NMT 450 (analog mobil hizmetleri), data ve internet hizmetleri veriyor. Avea'da Türk Telekom ve TIM'in yüzde 40'ar, İş Bankasının ise yüzde 20 oranında hissesi bulunmakta. Avea, mobil telefon pazarında yüzde 15 piyasa payına karşılık gelen yaklaşık 6 milyon aboneye sahip. Türk Telekom kurumsal ve bireysel müşterilerine yönelik ISDN, ATM, ITI, SNA, ADSL ve dial up internet erişimi hizmetlerinin de içinde bulunduğu servisleri sağlıyor. Şirket hızlı internet erişim olarak bilinen ADSL'e son dönemde yaptığı yatırımlarla abone sayısında 1 milyona yaklaşmış durumda.

Noktadan noktaya (end-to-end) kiralık hatlar, Frame Relay, MPLS/Multi service EDGE, WLAN (Kablosuz LAN), Metro Ethernet ve video konferans hizmetleri.

21 Milyon Hat Kapasitesi Var

2000	2001	2002	2003	2004
------	------	------	------	------

Hizmetteki Erişim Hatları

18.395

18.904

18.914

18.916

19.000

Erişim Hattı Kapasitesi

20.796

21.340

21.082

21.162

21.045

Sabit Hat Penetrasyonu

27

27

27

27

26

Dijitalizasyon Santraller (%)

87

89

90

91

93

Dijitalizasyon-İletişim (%)

97

98

98

100

100

2004 Yılında 2.1 Katrilyon Lira Kâr Elde Etti

2001 2002 2003 2004

2.200.000.000

2.1 milyar GÜÇLER SAVAŞI 43

2.000.000.000

2.0 YTL

1.800.000.000

1.8 YTL

1.600.000.000

1.3 milyar YTL

1.400.000.000

1.200.000.000

1 milyar YTL

1.000.000.000

800.000.000

572 milyon YTL

600.000.000

400.000.000

Satış sonrası olumlu veya olumsuz çok şeyler yazıldı. Güngör Uras'ın Milliyet Gazetesi'nde yazdığı 3 Temmuz 2005 tarihli bu makaleyi birlikte okuyalım.

Türk Telekom'u bir türlü bir yabancıya satamadık diyerek bir dertleniyorduk.. Bir dertleniyorduk... Anlatamam. Bir gün Türk Telekom'u Lübnanlı rahmetli Hariri'-iin çocuklarına sattık da rahatladık... Türk Telekom'dan kurtulduk "Elhamdülillah!.." Gerçi biz kurduk, biz işletiyorduk ama. Ne bileyim, nasıl anlatayım? Türk Telekom'un bizim olmasından pek mi pek rahatsızdık. Verdik Lübnanlı Müslüman dostlarımıza. Siz becerirsiniz. Daha i-ji becerirsiniz dedik. Becersinler bakalım... Türk Telekom'un kasasında 2004 yılı kârından oluşan 2.2 katrilyon Türk lirası (1.7 milyar ABD doları) varmış. Bu paranın ne olacağı belli değilmiş. Türk Telekom'u, Lübnanlı rahmetli Hariri'nin çocuklarına 6.5 milyar dolara satmış ama, onlar bu parayı "şıp diye" vermeyecekmiş.

Önce 1.6 milyar dolar verecekmiş. Sonra 5 yılda taksit taksit ödeyecekmiş... Dostlarımıza fazla sıkıştırmamak gerekir. 2004 yılında olduğu gibi Türk Telekom'un 2005 yılı kârı da 1.7 milyar dolar dolayında olursa, o para ilk tak-tidi karşılar. Ceplerinde de üç beş dolar kalır.. Gelecek yıllar da kârın yarısıyla borç taksitlerini öderler... Olur biter.. Mühim olan Türk Telekom'u satıp kurtulmak. Böyle malların Türklerin elinde kalması bizi rahatsız ediyor.

44 HAKANTÜRK

Gelsin bu yabancılar. Alsınlar bunları. Bizi rahat ettirsinler. Biz onlara dua edelim...

Ben, iyi ki Sayın Başbakanımız ile Lübnan'a gitmişim. Rahmetli Hariri'nin mezarını ziyaret etmişim... Yoksa, Türk Telekom'u satın alan Saudi Oger'in ne babayığit bir firma olduğunu, Hariri Ailesi'nin kim olduğunu nereden bilecek, nereden takdir edebilecektim ki?

Türk Telekom'u "Telekom Italia" ile birlikte satın alan Saudi Oger firmasını Refik Hariri, 1978 yılında Suudi Arabistan'da Riyad şehrinde bir inşaat firması olarak kurdu. Ama bu firma Arap dünyasında bastırıldığı Kuranlarla adını yüceltti. 1984 yılından bu yana Medine'de Kuran baskısı için kurulmuş dünyanın en büyük tesislerine sahip. Bugüne kadar 30 dilde 164 milyon adet Kuran basmış, dünyanın her yanına dağıtmış.

Saudi Oger'in kurucusu Refik Hariri, 1944 yılında Lübnan'ın Sayda şehrinde fakir bir çiftçi çocuğu olarak dünyaya geldi. Liseyi bitirdikten sonra 1964 yılında Suudi Arabistan'a geçti. Öğretmen olarak çalışmaya başladı. 1970'li yılların ortasında bazı petrol şirketleriyle anlaşmalar imzaladı. O yıllar Lübnan'da iç savaş başlamıştı. Küçük ihalelere girdi. Derken işi büyüttü. Kısa sürede Arap dünyasının hatta tüm dünyanın sayılı zenginlerinden biri oldu. Bir yanda Kuran basarken, öbür yanda gazete basmaya başladı. Radyo ve TV istasyonları satın aldı. Yayın dünyası ona parasal güç yanında potansiyel siyasi güç sağladı. 1988 yılında Lübnan'da iç savaş sona erince Lübnan'a döndü. Seçimlere katıldı. 1992 yılında başbakan oldu. Beyrut'un yeniden yapılanmasını sağladı. Bu çabasıyla halkın sempatisini topladı. 2004 Ekim ayında başbakanlıktan istifa etti. 2005 Şubat ayında bombalı saldırıda hayatını kaybetti. Ölünceye kadar Saudi Oger'in, inşaat, telekomünikasyon, taahhüt gruplarının başında idi.

Aile şirketini şimdilerde erkek çocukları yönetiyor. Oğlu Sadettin Hariri, babasının yolunda siyaset sahnesine çıkmaya çalışıyor. İşte bizim Türk Telekom'u alan "ya-

f

GÜÇLER SAVAŞI

45

bancı sermaye", Lübnanlı "Sünni Müslüman", bu Hariri Ailesi'nin sermayesi...

Ulusal devletimizi yıkmak isteyen dış güçler ve onların işbirlikçileri, tüm ekonomik ve stratejik kalelerimizi bir bir elimizden almaya kararlılar. Telekom'u vermekle iş bitmeyecektir. Sırada bor madenlerimiz var, daha sonra demir çelik fabrikaları, daha sonra tüm yeraltı zenginlikleri..

Ülkemizin, Kurtuluş Savaşı öncesi duruma benzer bir manzarayla karşı karşıya olduğunu söyleyen ulusalcılara bir hatırlatmada bulunacağım: O kara günlerde, yurdun her yanında gerçek ulusalcılar kelleyi koltuğa alıp, Müda-jaa-i Hukuk Cemiyetleri kurmuşlardı ve bunu yaparken başlarına geçecek ünlü bir kişi arama, imaja önem verme ve vitrin saplantılarına kapılmamışlardı! Eğer gerçekten 19 Mayıs 1919 öncesi durumdaysak, ulusalcılar, haklarımızı savunma ve direnme için daha neyi bekliyorlar?..

IMF-DÜNYA BANKASI

Türkiye'ye özelleştirmeyi dayatan Washington - IMF-Dünya Bankası, Türkiye'nin tüm sanayi tesislerini, demir-çelik fabrikalarını, madenlerini, tüm yeraltı ve yer üstü servetlerini ele geçirmeye kesin karar vermişti.

Bu kararını uygulamaya koyarken, kendisiyle işbirliği içinde olan Ankara Hükümetleri'ne bir talimat verdi: Ankara'da özelleştirme işlerini takip edecek bir ofis kurunuz! İşbirlikçi Ankara Hükümetleri bu buyruğa göre hemen harekete geçtiler ve adı çok şatafatlı bir devlet dairesi kurdular : "T.C. Başbakanlık Özelleştirme İşleri Başkanlığı" Kısaca: ÖİB. Amerikalılar, açık seçik "The Office of *rivatization" yani "Özelleştirme Ofisi" diyorlar a-ma, özelleştirmeye karşı çıkacak yurtseverleri sindirmek, ürkütme için işbirlikçi Ankara Hükümetleri ofise şatafatlı bir unvan veriyorlardı! Özelleştirme Ofisi, yani ÖİB, kurulduktan sonra Amerika ikinci buyruğunu verdi. "Özelleştirmede size yol gösterecek Amerikan ve İngiliz danışmanlık şirketleriyle hemen anlaşma yapın!" Amerika böyle dedi ve işbirlikçi Ankara Hükümeti'nin ö-

_L

46

HAKANTÜRK

nüne, kendi seçtiği danışmanlık şirketlerinin listesini koydu! İşte, listedeki Amerikan ve İngiliz danışmanlık şirketleri: Rothschild, Meryill Lynch, Morgan Guaranty, Chase Manhattan, WRA, Arnold&-Porter, T. Chase Investment, Solomon Brothers, Price Waterhouse, Mc Kinsey Company, White & Case, Mc Kenzie.

Özelleştirme Ofisi, yani ÖİB, hemen bunlardan bazılarıyla danışmanlık anlaşması yaptı. Bu danışmanlık şirketlerinin ücretleri milyon dolar olarak belirtiliyordu.

Amerika, bu aşamada, üçüncü buyruğunu da verdi: "Özelleştirilecek kuruluşlara da yabancı danışmanlar gerekli, hemen onlarla da danışmanlık anlaşmaları yapın, danışmanları daha önce verilen listeden seçin!"

Bu buyruk üzerine, özelleştirme kapsamına alınmış tüm kamu kuruluşlarına, Petkim, Tüpraş, Seka, Tekel, Türk Telekom, T.H.Y.'ye birer Amerikan-İngiliz danışmanlık şirketi atandı! Bunların da ücretleri milyon dolar cinsinden ödenecekti. Artık sıra, Özelleştirme İşleri Başkanlığı (ÖİB)'mn başına yetenekli, donanımlı bir başkan seçmeye gelmişti. Şimdi sizlere, ÖİB'nin başına geçmiş üst düzey bürokratları kısaca tanıtacağım.

Bunları yakından tanımamızda sayılamayacak kadar yarar var. Bu kişileri yakından tanıdıkça, Amerika'nın içimizdeki işbirlikçilerini kimlerden ve nasıl seçtiğini de açık seçik görmüş olacağız. İşte sizlere, Özelleştirme İş Birlikçi-leri'nin (ÖİB) Başkanları:

Tezcan Yaramancı 1942'de Bor'da doğdu. 1960'da İstanbul Alman Lisesi'ni bitirdi. 1966'da Almanya'da Han-nover Teknik Üniversitesi'nden Makine Yüksek Mühendisi olarak mezun oldu. 1968-1992 yılları arasında Koç Hol-ding'de çalıştı. T.H.Y.'nin özelleştirilmesi gündeme geldiğinde, 1992 yılında, T.H.Y. Genel Müdürlüğü ve Yönetim Kurulu Başkan Vekilliği görevine getirildi.

1993'te, Özelleştirme Ofisi'nin başına getirildi. Anayasa Mahkemesi'nin kararlarını hiç sayarak, Ereğli Demir-Çelik Fabrikaları Türk A.Ş.'nin hisselerinin yüzde 51.6'sım

?HI«PIBU(PI

— — GÜÇLER SAVAŞI ?? — 47

çantasına koyup İngiltere'ye gitti. Londra'daki CS First Boston Ltd. adlı bir şirkete, "bunları satıyorum, kaça alırsanız alın" dedi. (Bu yasa tanımaz küstah adamı, Antalya'da 30 arkadaşıyla beraber T.C. Savcılarına şikayet edip suç duyurusunda bulunmuştuk.) Hisseler satılmadı ama, İngilizlere uşaklığını hiç kuşku bırakmayacak şekilde kanıtlamıştı. İngilizler kendisini, "Britanya İmpa-ratorluğu'nun Şeref Kumandanı" nişanı ile ödüllendirdiler. 1994'de kamudaki tüm görevlerinden ayrılarak tekrar özel sektöre döndü. Bir yıl süre ile Hürriyet Gazetecilik A.Ş. 'de yönetim kurulu üyesi ve Doğan Holding Yönetim Kurulu Başkan vekili olarak çalıştı. Daha sonra, İN-VESTA A.Ş. adlı kendi danışmanlık şirketini kurdu. Tezcan Yaramancı, TÜSİAD, İstanbul Rotary Kulübü ve Türk-Amerikan İşadamları derneği üyesidir.

Uğur Bayar Eski Adalet Partisi (AP) Sakarya Milletvekili Nuri Bayar'ın oğlu. Büyük dayısı Refik Koraltan, eski Demokrat Parti (DP) döneminin TBMM başkanlarından. Değerli araştırmacı Prof. Yalçın Küçük, "Şebeke" adlı kitabında Uğur

Bayar'dan, "Demirel tarafından korunan sabatayist olma ihtimali yüksek Uğur Bayar" diye söz etmektedir. Sabatayist demek, Yahudi kökenli demektir ve Prof. Yalçın Küçük'ün bu açıklaması aşağıdaki bilgileri daha da anlaşılır hale getirmektedir. Uğur Bayar, 1998 yılı Bilderberg toplantısına davet edilen seçkinler arasına girdi. Artık Türkiye'de de çok kişi biliyor. Bilderberg, "Dünyanın en zengin ve en güçlü seçkinlerinin örgütü". Hu örgütün tüm yönetim kademeleri Yahudilerin elinde. İhı örgütü şöyle tanımlamak da yerinde olur: "Dünya e-gemenliği için komplo peşinde olan parasal ve siyasi olarak güçlü Yahudi örgütü."

Bilderberg toplantılarında konuşulanlar dışarıya sızdırılmıyor, yasak. Bu toplantılara katılmış olan Erdal İnönü de, Bülent Ecevit de, toplantıda konuşulandan hiç söz etmemişlerdir! Emperyalistlerle işbirliği içinde olmak isteyen siyasetçiler, bürokratlar ve işadamları Bilderberg'e davet edilmek için can atarlar! Buraya davet edilen, artık

48 HAKANTÜRK İ

turnayı gözünden vurmuştur, bir taraftan vatani rahatça satarken bir taraftan da ya siyasetin merdivenlerini hızla tırmanır ya da cebini, yedi sülalesine yetecek kadar doldurur! 12.04.2002 tarihli Zaman Gazetesi, "Uğur Boyar, lise diplomasıyla ÖİB'na başkan olmuş" diye yazıyordu. Amerika'da New York Üniversitesi'nde yüksek lisans yaptığı söylenen Uğur Boyar, ÖİB'mn başına geçtikten sonra, ö-zelleştirme konusunda hırslı çalışarak efendilerinin gözüne girdi, Türkiye'de başbakanlar değişti, bakanlar değişti ama o uzun yıllar yerini korudu. İşte buna Bilderberg kerameti denilir! Uğur Bayar'ın marifetlerini, yurtsever ekonomist Arslan Başer Kafaoglu bakın nasıl anlatıyor:

"Kendisine dolgun maaşlı büyükçe bir kadro verilmişti.

Bu kadroları siyasilerin yakınlarıyla doldurdu. Ama bu, Özelleştirme İdaresi'ni israfa boğdu. Son rakamlar var eli mizde. Özelleştirme İdaresi'nin kuruluşundan bu yana gelirleri de giderleri de 10 katrilyon lira dolaylarında. Uğur Boyar böylece, devletin elinden çıkan onca fabrika, tesis, kurum, turistik kuruluş ve KİT'lerden elde edilen bütün paraların altından girip üstünden çıktı. İ

Aslında durum bundan da fecidir. Bunu gözlemek için 1 Uğur Boyar, mali tarihimizin en büyük muhasebe hilesini 1 yaptı. Şöyle ki; Özelleştirme İdaresi'nin gelirleri, aslında ' yukarıda söylediğimiz 10 katrilyonun çok altındadır. Ama Uğur Boyar, özelleştirme yasalarına göre, özelleştirme kapsamına giren bütün KİT'lerin bilanço kârlarını da, Özelleştirme İdaresi'nin geliriymiş gibi Özelleştirme İdaresi Bilanço ve Gelir Tabloları arasına aldı. Tüpraş, Petkim, Erdemir gibi kuruluşların kârlarım, özelleştirme gelirleri arasında göstermekte hiç sakınca görmedi. Yani Uğur Bayar'ın Özelleştirme İdaresi, yabancı ve yerli sermayeye peşkeş çektiği KİT'lerin gelirlerinin yanı sıra bol kârlı KİT'lerin gelirlerini de harcadı, yedi. Ve bunun hesabını ne resmi makamlar ve ne de basın sordu." Uğur Bayar'ın yiyecek yuttuğu paraların hesabını bir tek Arslan Başer Kafaoglu sorar, ama ona da yanıt veren olmaz! Oynanan o-yun, uygulanan yağma apaçık meydandadır.

İ

-, : : ~ ?-^^mmmmfmmım*'

GÜÇLER SAVAŞI 49

Petrol Ofis'in, Tofaş'ın Netaş'ın, Alcatel'in hazine hisselerinin bol sıfırlı dolar bedellerini, Özelleştirme İdaresi bürokratları, Amerikan-İngiliz danışmanlık şirketleri, yerli ve yabancı reklam şirketleri, muhasebe şirketleri yemişler, yetmeyince de KİT'lerin gelirlerine el atmışlar. Deneyimli Ekonomist Arslan Başer Kafaoglu bu haince yağmayı Şöyle niteliyor: "Türkiye maliye ve iktisat tarihinde böylesi bir talan görülmedi!"

"Gelir sağlamak için özelleştirme yapıyoruz" diyenlerin Türk Halkı'm nasıl kandırdığı bir kez daha ortaya çıkmıştı. Kendi kişisel çıkarları için vatani satmaya soyunan Özelleştirmenin İşbirlikçileri, hem Türk Halkının inallarını sattılar hem de sattıklarından fazlasını yediler.

Uğur Boyar, böyle bir talandan sonra, incir çekirdeği ni doldurmayacak bir bahaneyle, yerinden ayrılmak zo runda bırakıldı. 01.03.2003 tarihinde şu haberi öğrendik: TEKEL'i almak isteyen British American Tobacco (BAT) adlı şirketin, T.C. Hükümeti ile kulis faaliyetlerini yürüt mek için, ÖİB eski başkanı Uğur Bayar ile "Stratejik danışmanlık" için anlaşmışlardı. Vatanın satışı sürüdü ğü sürece, yabancılara hizmet edecek uşakların değeri de hiç eksilmiyordu! Turgut Bozkurt Uğur Bayar'dan sonra özelleştirme İdaresi Başkanlığı'na (ÖİB), 13.05.2002 tari hinde Turgut Bozkurt atandı. 1949'da Çanakkale'nin Biga İlçesinde doğan Turgut Bozkurt, ODTÜ İdari İlimler Fa-

kiiltesi'nden mezun oldu. Amerika'da San Diego Üniversitesi İş İdaresi Bölümü'nde pazarlama ve işletme alanında öğretim gördü. Amerika'da edindiği pazarlama konusunda ki uzmanlığını, ÖİB'nin başkanı olduktan sonra, vatanın pazarlanmasında gösterecekti. Turgut Bozkurt'un çalışma hayatını ve başarılarını yakından incelemekte büyük yararlar bulunmaktadır. İşte, Turgut Bozkurt'un adım adım iş hayatı: Rothschild'in Pazarlamacısı Turgut Bozkurt, u-Min yıllar, Rothschild'a bağlı Unilever ve Henkel Ecolab'da ı'ist düzey pazarlamacı olarak çalıştı.

L Bu makamların önemini anlamak için, Rothschild'in
M kim olduğunu kısaca bilmemiz gerekmektedir. Rothschild'-

50 HAKANTÜRK

in tam adı şudur: Rothschild Uluslararası Yatırım Bankası. Ancak, bu öyle sıradan bir banka değil! 200 yıl önce kurulmuş, günümüzde dünyanın 40 ülkesinde şubesi olan, 2000 kişinin çalıştığı, dünyanın en güçlü yatırım bankası. Bir Yahudi tarafından kurulmuş ve beş oğlu tarafından yıllar içinde geliştirilip büyütülmüş. Rothschild, Amerikan Hükümeti başta olmak üzere dünyada çok sayıda devlete kredi vermiş bir kuruluştur. Bir Yahudi Bankacılar Ailesi olan Rothschild'in dünyada elini atmadığı sektör yoktur. Dünyada özelleştirme kasırgasının esmeye başlamasıyla, Rothschild, özellikle fakir ülkelerdeki telekom satışlarıyla çok yakından ilgilenmiş, pek çok ülkede özelleştirilen telekomlar Rothschild Şirketleri'nin eline geçmiştir. Başta Bilderberg olmak üzere Amerika ve Batı Avrupa'daki tüm Yahudi örgütlerinin en başındaki kişiler ya Rothschild ailesindedir, ya da Rothschild, çok büyük parasal ve siyasi gücü olan uluslar üstü bir imparatorluktur. Rothschild'e sadakada çalışan bir kişinin sırtı yere gelmez! Nitekim, Rothschild'e pazarlamacı olarak uzun yıllar hizmet veren Turgut Bozkurt'un sırtı hiç yere gelmemiş, yağmalanan Türk KİT'lerinin başına rahatlıkla geçmiş ve her geldiği yerde, Rothschild'in sadık uşağı olarak görev yapmıştır, işte sırasıyla onları görelim:

-PETKİM Genel Müdürü Özelleştirilen Petkim'in Genel Müdürlüğü ve Yönetim Kurulu üyeliğini de yapmış olan Turgut Bozkurt, görevi sırasında, Petkim'i özelleştiricilerin kucağına hazırlamıştır. m

-Enerji Piyasası Üst Kurulu Başkanı Türkiye'nin tüm e-jH nerji kuruluşlarının sömürgecilere en kolay yöntemle nasın satılacağına belirlenmesi için Turgut Bozkurt görevlendirilmiştir.

-Özelleştirme İdaresi Başkanlığı 13.05.2002 tarihinde Turgut Bozkurt, ÖİB'nin başına getirildi. İşte asıl büyük hizmetlerini burada verecek, efendilerine en faydalı uşak lığı burada yapacaktı. Bakın, Turgut Bozkurt'un ÖİB Başkanı olarak gösterdiği başarılarından birkaçı: A

GÜÇLERSAVAŞI

51

*Türk Telekom'un yabancı danışmanlığını, Rothschild'in şirketlerine kazandırdı.

Türk Vatanı'nın satılması sürecinde dönen dolaplardan haberi olan çevreler, aslında Turgut Bozkurt'un ÖİB'nin başına getirilmiş olmasının asıl nedeninin, Türk Telekom'u Rothschild'e peşkeş çekmek olduğunu söylediler. Onların bu söylemi kısa bir sürede kanıtlanmıştır. Türk Telekom'un özelleştirilmesinde bizzat ABD Başkanı Bush devreye girmiş ve Türk Telekom'un özelleştirmeye hazırlanmasında Rothschild'in ABN AMRO şirketiyle Merrill Lynch şirketinin oluşturduğu konsorsiyum, danışmanlık anlaşmasını imzalamıştır!

* TEKEL'in yabancı danışmanlığını, Turgut Bozkurt Rothschild'in şirketlerine verdirdi.

* T.H.Y. Yönetim Kurulu üyesi oldu.

Turgut Bozkurt'un T.H.Y. Yönetim Kurulu üyesi yapılmasından sonra ilginç bir olay yaşandı. 25 Ekim 2002 günü, Devlet Bakanlığı'nın Borsa'ya gönderdiği bir yazıyla Turgut Bozkurt'un görevinden alınmış olduğu duyuruldu. Ancak bir gün sonra, T.H.Y. bir yazı daha göndererek, Özelleştirme İdaresi Başkanı Turgut Bozkurt'un, T.H.Y. Yönetim Kurulu üyeliği görevine yeniden atandığı duyuruldu. Size daha önce söylemiştim. Rothschild'e sadakatle hizmet edenlerin sırtı yere gelmez! ÖİB Başkanlığı yanında, Turgut Bozkurt'un T.H.Y.'nin Yönetim Kurulu'nda da görevlendirilmesi, T.H.Y.'nin da Rothschild'a mı peşkeş çekileceği sorusunu gündeme getirdi.

Öyle anlaşılıyor ki, herkese tatlı dilli konuşup gerekli kişilere de gerekli yalakalığı yaparak işlerini yürüten Turgut Bozkurt, bir yerde yalakalığın ölçüsünü kaçırdı. Özelleştirmeden sorumlu Maliye Bakanı Kemal Unakıtan'ı her seferinde havaalanında karşılayıp yolcu eden Turgut Bozkurt, bir de bakana "seccadeniz hazır efendim" deyince i-şinden oldu, bakan tarafından 23 Nisan 2003 günü görevinden alındı. Metin Kilci Turgut Bozkurt'tan sonra ÖİB'-nın başına Metin Kilci getirildi. 06.04.ig63 Kayseri doğumlu olan Metin Kilci, Erciyes Üniversitesi'nin İşletme

52 HAKANTÜRK

bölümünden 1986 yılında mezun olduktan sonra, 1997 yılında Amerika'da Delaware Üniversitesi'nde ekonomide master yaptı. Metin Kilci, sırasıyla şu görevlerde bulundu:

1987-89 : T.C. Merkez Bankası Kambiyo

1989-2000 : DPT'de Uzman Yardımcısı

2000-2003 : İran'da Ekonomik İşbirliği Teşkilatı'nın Direktörü

2003 : DPT'de Uzman

Nisan 2003'e kadar: Özelleştirme İdaresi Başkanlığında Yardımcı

Mayıs 2003'den beri ÖİB'nin Başkanı Metin Kilci'nin *994 yılında DPT yayınları tarafından yayımlanmış "KİT'lerin Özelleştirilmesi ve Türkiye Uygulaması" adlı 140 sayfalık bir kitabı bulunmaktadır.

Metin Kilci, KİT'leri yabancılara pazarlayan ÖİB'nin başkanlığını yaparken aynı anda da TEKEL'in Yönetim Kurulu Başkanı. Dört aydır ÖİB'nin başında olan Metin Kilci, ÖİB'nin önüne yabancı plakalı araçların sık sık park etmesinden, yabancı büyükelçilerin ve ticaret ateşelerinin ziyaretlerinden çok memnun. Temmuz 2003'de Maliye Bakanı Kemal Unakıtan ile ABD'ne gidip, Türk Vatani'nin nasıl satılacağı hakkında Amerikalı ve diğer uluslararası yatırım kuruluşlarına bilgi sunan Metin Kilci, öz görevini başarıyla yerine getirenlerin gururunu yaşamakta!"

Ali Yanardağ, önündeki dosyadan başını kaldırdığında Alp onun gözlerindeki ıslaklığı görmüştü. Yılların siyaset a-damı utanmasa bir çocuk gibi hüngür hüngür ağlayacaktı.

Yabancılara satılan bu şirketler dışında bugün Türkiye'de milyonlarca metrekaare arsa ve arazi yabancılara satılmış durumda. Hatta bir adım daha ileri gidersek, yabancılara ait mahalleler ve köyler bile oluşmuş durumda. Günün birinde bunların bizim başımıza dert olmayacağını kim garanti edebilir?.."

"Çok iyi bir değerlendirme. Ben yazdığım makalelerde ve kitaplarımda bu konuyu hep sıcak tutmaya çalıştımsa da, birileri bilinçli olarak bu problemi olduğundan çok daha küçük göstermeye çalışıyor. Çünkü, halkımızın konuyla

GÜÇLER SAVAŞI Ş. • 53

ilgili yeterince bilgilendirildiğinde çok büyük tepki göstereceğinin bilincindedirler. Diğer taraftan yabancılara böylesine pervasızca vatan toprağı satılmasına göz yumanlara bilmem ne demeli?" der ve oturduğu koltuktan kalkan Alp, salondaki çalışma masasının üstünden bir gazele kupürü alarak gelip yerine otururken:

"Şu anda konuştuğumuz konuyla bağlantılı Cumhuriyet gazetesinde çıkmış bir yazıyı okumak istiyorum."

"Kimin?..."

"Gazeteci değil. Ferruh Atbaşoğlu, Yargıtay 20. Hukuk Dairesi Onursal Başkanı. Dinleyin bakın ne yazmış:

'Yabancıların ülkemizde toprak edinmeleri 1924 tarih ve 442 sayılı Köy Kanunu'nun 87. maddesiyle 1934 tarih ve 2644 sayılı Tapu Kanunu'nun 35. ve 36. maddeleriyle hükme bağlanmış ve 1984 yılına kadar bu yasalar çerçevesinde uygulama yapılmıştır. Yasalarda yapılan değişikliğin ne olduğunu açıklayabilmek için anılan yasa maddelerine değinmek gerekir. 1924 tarih ve 442 sayılı Köy Kanunu md. 87: "Türkiye Cumhuriyeti tabiyetinde bulunmayan gerek şahıslar, gerek şahıs hükmünde olan cemiyet ve şirketlerin köylerde arazi ve emlak almaları memnudur, (yasaktır)"

Metni açıklanan bu maddeyle yasa koyucu, yabancı gerçek ve tüzel kişilerin köylerde toprak edinmesini yasaklamıştır. 1934 tarih ve 2644 sayılı Tapu Kanunu md. 35. "tahdidi mutazammın kanuni hükümler yerinde kalmak ve karşılıklı olarak kaydıyla yabancı hakiki şahıslar Türkiye'de gayrimenkul mallara temellük ve tevarüs edebilirler. "35. maddeye göre sınırlama ve yasak getiren yasal kurallar saklı kalmak koşuluyla yabancı gerçek kişilere Türkiye'de toprak edinme hakkı tanınmıştır.

Yine 2644 sayılı Tapu Kanunu'nun 36. maddesine göre, "Yabancı gerçek kişiler, bir köye bağlı olmayan müstakil çiftliklere ve 30 hektar araziye sahip olabilecekler, ancak 30 hektardan fazlası için Bakanlar Kurulu'nun izninin alınması zorunludur."Değinenilen yasa hükümleri 1984 yılına kadar uygulanmıştır. 1984 yılında o günkü siyasal iktidar

54

HAKANTÜRK

tarafından çıkarılan 3029 sayılı yasa ile 2644 sayılı Tapu Kanununun 35. maddesi 442 sayılı Köy Kanunu'nun 87. maddesine birer fıkra eklenerek "Yabancı gerçek kişiler, şirketler ve cemiyetlerin, Bakanlar Kurulu kararıyla köyler de dahil, her yerde toprak edinmeleri karşılıklılık ilkesi de kaldırılarak" kabul edilmiştir. Ne var ki Anayasa Mahkemesi bu yasa 13 Haziran 1984 gün ve 1984/14 esas, 1985/7 karar sayılı kararıyla iptal etmiştir.

(ANAP Hükümeti) Anayasa Mahkemesi'nin uzun gerekçeli kararına karşı yine aynı siyasal iktidar 22 Nisan 1986 tarih ve 3278 sayılı yasa çıkarıp yine Tapu Kanunu'nun 35. maddesi ile Köy Kanunu'nun 87. maddesine aynı fıkraları ekleyerek yasal değişikliği ikinci kez gerçekleştirmiştir. (ANAP Hükümeti)

Anayasa Mahkemesi de hemen aynı gerekçelerle verdiği 9.10.1986 gün ve 986/18 esas. 986/24 karar sayılı kararıyla değişiklik sağlayan yasa ı tekrar iptal etmiştir.

Burada öncelikle vurgulanması gereken önemli husus şudur: Anayasa Mahkemesi'nin iptal ettiği bir yasa hiçbir gereklilik ve zorunluluk olmadığı halde tekrar çıkarmak, anayasanın dolaylı olarak ihlalidir.

Birçok değerli bilim adamı da bu görüşü paylaşarak düşüncelerini açıklamışlardır. Doğal olarak, Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararlarının gerekçeleri yayımlanıp-caya kadar yasa yürürlükte kaldığı için o arada yer alan zaman dilimi içinde ülkemizin en güzel kesimlerinde yabancılara geniş toprak parçaları satılmıştır. Günümüze gelerek olayı ele aldığımızda koşut (paralel) bir gidişin varlığını görüyoruz.

Şöyle ki, bu kez 19 Temmuz 2003 tarih 4916 sayılı "Çeşitli Kanunlarda ve Maliye Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun" 19. maddesiyle 22.-12.1934 tarihli ve 2644 sayılı Tapu Kanunu'nun 35. maddesi değiştirilip yeniden düzenlenerek yabancı gerçek ve tüzel kişileri köyler de dahil olmak üzere ülkemizde toprak edinme hakkı tanınmış. (AKP Hükümeti) 1924 tarih 442

ij

GÜÇLER SAVAŞI —: 55

sayılı Köy Kanunu'nun 36. maddesi yürürlükten kaldırılmıştır. Yeni yasal düzenlemeye göre, "karşılıklı olmak ve yasal sınırlamalara uymak kaydıyla yabancı gerçek kişilerle beraber, tüzel kişiliğe sahip yabancı ticaret şirketlerine de taşınmaz mal edinme hakkı tanınmış, ayrıca yabancı uyruklu gerçek kişilerin miras yoluyla taşınmaz mal e-dinmesinde karşılıklılık koşulu kaldırılmış, Türkiye Cumhuriyeti ile arasında karşılıklılık bulunmayan ülke vatandaşlarının kanuni miras yoluyla edindikleri taşınmazların intikal işlemleri yapılarak tasfiye edilip bedele çevrilmesi hükmü getirilmiştir." Burada önemli olan, evvelce köylerde yabancılara tarım arazisi edinmeleri yasaklanmış olmasına karşın yeni yasal düzenlemeyle "Yabancı gerçek ve tüzel kişilere köylerde tarım toprağı edinmeleri hakkının tanınmış olmasıdır." Karşılıklılık ilkesi kural olarak konmuş, ayrıca 30 hektarı aşan istemler için Bakanlar Kurulu'nun izninin alınması koşulu getirilmiştir. Ancak üzerinde durulması gereken önemli hususlar vardır.

A- Yabancı ülkeler, köylerinde tarım toprağı satışına çoğunlukla izin vermedikleri gibi, izin verenler de bunu çok sıkı kurallara bağlamışlardır. O halde yabancı ülkeler tarım toprağı satışında böylesine hassas ve kısıkanç davranırken bizim ülkemizde bu kadar cömert davranılması doğru olmadığı gibi, gelecekte yaratacağı sorunları görmemek yanlış bir yol izlendiğini göstermektedir.

B- Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü'nün resmi verilerine göre yasa değişikliğinin gerçekleştiği 19 Temmuz 2003 tarihine kadar ülkemizde eski yasaların yürürlükte olduğu dönemde, 37867 yabancı uyruklu gerçek kişi tarafından 39964 adet taşınmaz mal edinilmiş, yasanın değişiklik tarihi olan 19.7.2003 tarihinden günümüze kadar 51 ülkeden yabancı uyruklu 10524 kişi tarafından 8908 adet taşınmaz satın alınmıştır. 442 sayılı Köy Kanunu 18.3.1924 tarihinde, 2644 sayılı Tapu Kanunu 22.12.1934 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Şimdi yıllara baktığımızda, 1924'ten yasanın değiştiği 2003 yılına kadar geçen 79 yılda satılan 36964 taşınmaza karşın son 1.5 yıl içinde 8908 adet taşın-

56 HAKANTÜRK

maz satılmıştır ki; bu fark yıllara oranlandığında, yabancılara yasa değişikliğini müteakip Türkiye'de taşınmaz mal edinmeye nasıl bir hızla yöneldiklerini göstermektedir. Yine Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü'nün resmi verilerine göre 2001 yılında yabancılara tarafından satın alınan taşınmaz sayısı 2041 ve oran yüzde layken 2004 yılında yabancılara edildiği taşınmaz sayısı 6493 ve satış oranı yüzde 85'tir. Bu olguyu rant kapısı ve mutluluk göstergesi sayanlar var olmakla beraber, Türk ve dünya siyasi tarihini, Kurtuluş Savaşı öncesi ve sonrasını, çevremizde olup bitenleri AB dayatmalarını izleyen ve araştıranlar, toprak satışının gelecekte yaratacağı sakıncaları ve olumsuzlukları görebilirler. Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü'nün resmi verilerine göre, yasa değişikliğinin yürürlüğe girdiği 19 Temmuz 2003 tarihinden günümüze değin 8322 adet taşınmaz yabancılara satılmıştır. En çok taşınmaz e-dinen yabancı ülkeler sırasıyla İngiltere, Almanya, Hollanda, İrlanda, Yunanistan, Danimarka, Norveç, Avusturya, Belçika ve ABD'dir. Yine resmi verilere göre, en çok toprak satın alınan illerimiz Antalya, Muğla, İstanbul, İzmir, Hatay, Bursa, Mersin, Balıkesir ve Gaziantep'tir.

Yasa değişikliğinin asıl amacı, tüzel kişiliği olan yabancı şirketlerin ülkemizde yatırım yapmalarını ve ekonomiye katkı sağlamalarını gerçekleştirmek olmasına karşın resmi verilere baktığımızda, İstanbul'da 1, Muğla'da 2 şirket olmak

üzere 3 yabancı şirketin yatırım yapmak için toprak edindiğini görüyoruz ki; bu da yasanın amacına ulaşmadığının göstergesidir.

Yabancı şirketler ülkemizde toprak edinmeyip yatırım yapma yoluna gitmedikleri halde pek çoğu tarım toprağı olmak üzere gerçek kişilerin toprak satın alıp ülkemize yerleşmeleri herhalde ekonomiye katkı olarak değerlendirilemez. Ülkemizde toprak ve bina satın alarak yerleşen yabancıların sayısının artması gelecekte milli egemenlik i-le siyasal, coğrafi, sosyal ve ekonomik konularda onarılması zor sorunları beraberinde getirecektir.

GÜÇLER SAVAŞI

57

Devlet, bayrağı, toprağı (ülkesi), milleti ve kurumlarıyla oluşur, varlığını sürdürür. Devletin temel ögesi (ülkesi) yani toprağıdır, topraksız devlet olamaz. O halde devlet, hem toprağına sahip olmak, hem de toprakları üzerinde milli hâkimiyetini, egemenliğini sürdürebilmek için bu ilkeleri korumak zorundadır.

İşte bu noktada devletin, toprağına sahip çıkması, başkalarının bu topraklar üzerinde zamanlama yoluyla edinecekleri mülkiyet hakkının ve nüfus sayısının yüksek rakamlara ulaşması sonucu doğacak sakıncaları bugünden görerek toprağı koruma yolunda çok duyarlı ve kıskanç olması gerekir. Şöyle ki, günümüzde gerek ABD'nin büyük Ortadoğu projesi, gerek AB'nin izlediği siyasal, sosyal, e-ekonomik ve coğrafi yol ve amaçlarının çok iyi değerlendirilmesi gerekir, zira bu plan ve projeler, ülkemizde gerçekleşen uyum yasalarının getirdiği değişiklikler, düşündürücü ve dikkat çekicidir. Bilinmelidir ki tarih, sadece geçmişti anlatan belgelerden ibaret değildir. Geçmişte dünyada ve ülkemizde yaşanmış acı olaylara bakılarak gelecekte neler olabileceği, yabancıların aynı oyunları tekrar oynayabileceğini, benzer olayların her an, her koşulda yinelenebileceğini kanıtlarıyla gösteren, görmesini ve ibret almasını bilenler için yol gösteren bir rehberdir.

Anadolu'nun tarihi, derinliğine incelenmeden, tüm Batı ülkeleri ve komşularımızın geleceğe yönelik projelerini, şu anda çevremizde yaşanan kavgaların oluşum nedenlerini araştırıp bunlardan doğacak sonuçları düşünmeden, toprak satışı konusunda cömertlik sınırlarını dahi zorlayan yasalar oluşturmak doğru ve yerinde bir davranış olarak değerlendirilemez. Bu yazıyı hazırlarken Anayasa Mahkemesinin konumuzu teşkil eden yasa iptal ettiğini öğrenmiş bulunuyorum. Ne var ki iptal kararına karşın siyasal iktidarın yine benzer bir yasa hazırlayacağını tahmin etmek zor olmamakla beraber, Anayasa Mahkemesi'nin iptal gerekçesi yayımlandığında ve yeni yasa çıkarıldığında konuyu tekrar ele alacağımızı belirtmek isterim."

58 HAKANTÜRK

Alp, okuduğu gazete kupürünü masanın üstüne bırakıp, gelecekte bu ülkenin çıkarları doğrultusunda birlikte çalışacaklarını kabul ettiği Ali Yanardağ'm yüzüne bakarak:

"Türkiye Cumhuriyeti Devletin ayakta kalabilmesinin nedenlerinden birisi de, bu ülkede yeterince namuslu ve cesur insanların bulunmasıdır."

"Sizin böyle takdir ettiğiniz o insanlardan bizim partimizde çok var. Ama ne yazık ki, konuşmanızın başlangıcında söylediğiniz gibi hiçbirimiz Türkiye Büyük Millet Meclisine giremedik. Adamın eroincilik, dolandırıcılık, evrakta sahtecilik yaptığı bilinen, daha ötesi bu konularla ilgili hakkında mahkemelerin açtığı davalar olanlar TBMM'nde milletvekili olarak görev yaptığı gibi, halen yapanlar arasında olmadığını kim garanti eder?.."

"Seçim öncesi adamla ilgili bir sürü soruşturma var. Bunlardan birisinden muhakkak bir ceza alıp hapse girecektir. İşte tam o günlerde bakıyor seçim var. Bastırıyor ; parayı A veya B partisinden aday oluyor. Vurgunlardan elde ettiği milyonlarca doların bir kısmını partiye bağış, seçim masrafları falan derken milletvekili seçilip TBMM'-ne giriyor. Kendisi gibi birkaç tane daha tespit edince, kendilerini aklayacak veya en azından dokunulmazlıkları bitince ceza almamak için bir af çıkartıp, böylece işledikleri bütün suçlardan kurtulmuş oluyorlar."

"Son birkaç yılda çıkan kanunları incelediğimizde biz de aynı tespitleri yaptık. Fakat mecliste olmadığımızdan ancak gazetelere beyanat veriyoruz. Tabii ki gazete ve televizyonlar bize gereken ilgiyi göstermiyorlar."

"Bundan sonra o tür bir probleminiz olmayacak. Bizim medya kuruluşlarımız sizin çalışmalarınıza yer verince, diğerleri de sizleri yok saymayacaktır."

"Diyelim ki, her şey sizin ve benim istediğimiz gibi gitti ve seçimleri kazanıp iktidar olduk. Devlet ile vatandaş arasındaki ilişki hangi çerçevede olmalıdır sizce?.."

"Devletin gücüyle vatandaşın özgürlüğü arasında ters bir ilişki olduğu, etkin bir devletin insanları sınırlandırdığı i düşünülüyor. Bu durumda devleti savunanlar halkın'öz- 1

gürlüklerinden fedakarlık yapmasına razı kabul ediliyor. Hu kesinlikle doğru değildir. Çünkü her özgürlük onu teminat altına alan bir güç tarafından korunabilir. Eğer devlet hu alanı boş bırakırsa ortaya çıkan boşluk başka birisi tavafından doldurulur. Sorun otoritenin kalkması ya da zayıflaması değil kimin otoriteyi temsil edeceğidir.

Bu sorunun demokrasiyle çözüleceği, özgür seçimlerle oluşan iktidarların otoriteyi temsil etmesi halinde devletle halkın aynı şey olacağı ve böylece hakim devlet, mahkum halk ilişkisinin söz konusu olmayacağı söyleniyor.

Sorun seçimlerin özgürlüğünde düğümliyor. Güçlü ve müdahaleci bir devletin seçimlerin özgürlüğünü engellediği, koyduğu kural ve yasaklarla halkı kendi istediği biçimde oy vermeye zorladığı düşünülüyor ve totaliter rejimlerdeki seçimler örnek olarak gösteriliyor. Oysa medyanın ve örgütlenmenin önündeki sınırlar kalkarsa halk ö-nüne getirilen seçeneklerden birini tercih eder ve yönetim onun istediği biçimde oluşur deniyor.

Ancak halkın tercihleri doğadaki bitkiler gibi kendiliğinden oluşmazlar. Onlar daha çok bir tarla ürünü gibidir ve ekilen tohumun ne olduğu ve neyin hasat edileceği önceden bilinir. Tarlada yabancı otlar varsa temizlenir ve saf bir ürün elde edilir. Medyaya, eğitime yön verenler, siyasi partileri finanse edenler bu tarlanın sahibi konumundadır. Bir devlet tarla konumundaki kendi halkına istediklerini ekmezse, ya bir başkası eker ya da yaban otları dolar.

Bu nedenle mücadele halkın özgürce iradesini belirtmesi adına değil, kimin egemen olacağını belirlenmesi için yapılır. Ancak bağımsız bir devlet olmak egemen olmak anlamını taşımaz. Çünkü egemenlik çok boyutlu bir kavramdır ve sınırlı sayıda güç tarafından kullanılır.

Sınırlı sayıdaki güç odağının sadece kendi halkı ve çıkarları için mücadele ettiği yaygın bir kanıdır. Mesela ABD'yi yönetenlerin amacının kendi halkının mutluluğunu veya yönetenlerin üstünlüğünü sağlamak olduğuna inanılır. Gerçekte halklar dünya üzerinde iddiası ve projeleri olanların kullandığı bir araçtır. Bu bakımdan kendi halkla-

60 ? ? ? HAKANTÜRK

rı özel bir konuma sahip değildir. Onlar diğer halkların ne dostudur ne düşmanı.

Bir ülke önce kendine şu soruyu sormalıdır: 'Mücadeleyi sadece kendimiz için mi yapıyoruz yoksa dünyanın yönünün belirlemede bir rol oynamak mı istiyoruz?' Eğer mücadele kendiniz için ise size devletinize daha iyi çözümler sunan birileri her zaman çıkabilir. Soruyu somut hale getirirsek 'AB'ye üye olmak isterken oluşmuş bir yapının nimetlerinden faydalanmak için mi istiyorsunuz yoksa içine girdiğiniz birliğin politikalarını oluşturarak ya da etkileyerek bir güç odağı mı olmak istiyorsunuz?'

Türkiye'de güçlü bir devlet yapısının oluşmasını istememin nedeni ülkemizin tarihi, stratejik ve sosyolojik konumunun dünyayı etkileyecek bir güç odağı olmasına imkan verdiğini düşünmemdir. Bu dünyayı biz yöneteceğiz anlamına gelmez. Ancak bu, yönetimde oy sahibi olabiliriz demektir. Türkiye'nin tercihini bir benzetmeyle açıklayabiliriz. Ya devletin üst kademelerinde, hatta en üst konumda olursunuz ama tüm kararları sizi çevreleyen şartlar belirler ve siz sadece makamın verdiği sembollerle yetinirsiniz ya da politika üretirsiniz.

Türkiye şu anda dünyada oluşan şartları ve çözümü güç sorunları etkileyebilecek konumdadır ama tavrı 'ne koparırsak kârdır ya da kaybetmeyelim yeter' biçimindedir. Değerini başkalarının övgü veya yergilerine göre ölçmektedir. Oysa sahip olduklarına düşünce gücünü ve özgüvenini eklese, insanlığın dönüm noktasında anlamlı bir görev yapabilir. 'Ne kapabilirim' demek yerine 'ne yapabilirim' demenin tam zamanıdır ve bunun için akıl gücü yüksek bir devlete ihtiyacımız vardır."

"Yabancı sermaye ile ilgili düşüncenizi öğrenebilir miyim?"

"Son yarım yüzyılın kafa karıştırıcı kavramlarından biri "yabancı sermaye" kavramı oldu. Hangi amaçla, nereye, nasıl geldiğine bakılmaksızın bir tartışmadır gidiyor. İyidir ya da kötüdür tartışması. 'Durun bakalım, ülkeye giren her yabancı para sermaye midir? Nereye, niçin geli-

GÜÇLER SAVAŞI

61

yor?' diye sormaya ve konuyu anlamaya çalışsanız suçlama hazırdır. Yabancı sermaye düşmanlığı.

Oysa, bütün çabalara karşın hâlâ yerli sermaye sıkıntısı çeken, ama yabancı sermaye konusunda da dün ve bugün hep sorun yaşayan bir ülkede bu konunun biraz daha ciddiyetle ele alınması gerekmez mi? Doğru dürüst kalkınma planı yapılmamış bir ülkeye bu plan çerçevesinde yatırım için gelen, yeni istihdam yaratan, ürünleriyle dışsatımı arttıran, ülkenin bütün kurallarına ve bu arada kazanç transferi için konmuş olanlara uyan bir yabancı sermayeye kim karşı çıkmış ya da çıkar ki? Ama, ülkeye giren her yabancı para, yatırıma yönelik sermaye midir?

Örneğin, büyük özverilerle kurulan ve kâr getiren Tüp-raş, Petkim, Erdemir, THY gibi kuruluşları sonuçta çeşitli yollardan bütünüyle ele geçirmek için dıştan gelecek para, yatırım sermayesi mi olmuş oluyor? Sıradan insanın gözünde, gelenin yatırımcı sermaye sayılması için yeni bir fabrika ya da işletme kurması gerekmez mi? Kendi yatırımınızla kurulmuş bir tesisi sattığınız zaman üretime ve istihdama katkıda bulunmuş oluyor musunuz? Hele satıştan elde ettiğiniz parayı borç ödemek için kullanacaksanız..

Böyle bir işlemin, yani elinizdekini satışı çıkarıp hazır paraya konarak borç ödemenin, içki parasını karşılamak için babadan kalma evdeki eşyayı satmaya kalkışan ayyaş mirasyedinin yaptığından farkı ne? Üstelik, bu tür bir kolaylığın, borcunuzu ödemek için asıl yapmanız gerekenlerden, yani kayıt dışı ekonomiyi ortadan kaldırmak ve sağlam bir vergi sistemi kurup kamu gelirini arttırmak gibi çabalardan sizi alıkoyan, savsaklatıcı, tembelleştirici, u-yuşturucu bir yanı yok mudur? Yatırımcı sermayenin, zaten var olanı ele geçiren değil, teknolojiye teknoloji, üretime üretim, istihdama istihdam, hizmete hizmet katan sermaye olması gerekmez mi?

Böyle olmayan ve ulusal varlıkları ölmüş eşek fiyatına alan yabancı sermayeye "hoş geldin" denir mi? Bu açıdan bakınca, verimsiz işletmesini yabancıya satıp aldığı parayla yeni bir yatırıma geçecek özel girişimciyi anlamak

62 HAKANTÜRK

bir ölçüde mümkündür de, verimli kamu işletmesini sata-rak borç ödeyen devlete akıl erdirmek çok zordur. Kaldı ki, işletmesini yabancıya satıp yeni yatırım yapmadan köşesine çekilerek yaşamın keyfini süren mirasyedi bile nihayet kişisel bir tercih yapmış sayılır; "Ulusal çıkarı niçin düşünmedin?" diyerek onu sıkboğaz edemezsiniz. Ama, halkın varlıklarını yok pahasına elden çıkarmayı göze alıp "Babalar gibi satarım" diyen bir Bakanın pervasızlığı hep mi cezasız kalmalıdır?"

"Feridun Attar, ismi size bir şeyler hatırlatır mı?"

"Tabii ki. 11-12. yüzyıllarda yaşamış. Doğu-İslam düşüncesinin önemli isimlerinden biri olmuştur. Hayatı hakkında fazla bilgi yoktur. Mevlânâ ile görüştüğü söylenir. "Attar" adı eczacılık ve hekimlik yaptığını gösterir. Yaşlılığında Moğol işgalcilerin eline düşmüş, köle olmuştur. 114 yaşında, bir sözüne kızan Moğol efendisi tarafından öldürülmüştür."

"Attar'ın Pendnamesindeki (Öğütler Kitabı) öğütlerin gerçekliğine hep hayran olmuşumdur."

"Sizin de, benim gibi çok okuduğunuzu ve ilerlemiş yaşınıza rağmen zihninizin pırıl pırıl olduğunu bildiğimden Cumhurbaşkanı olarak bu ülkeye çok büyük hizmetler vereceğinize inanıyorum. Feridun Attar'ın öğütlerinden aklınızda olanlar varsa, zevkle dinlerim. Rahmetli dedem derdi ki: "Eğer dinlemesini bilersen, herkesin anlatacağı ve senin de ondan öğreneceğin bir şeyler vardır."

"Rahmetli doğru söylemiş. Bugün medyamız Madonna veya üç mankenle iki türkücüye yer verdiği kadar Attar gibi değerlere yer vermiş olsaydı, insanlarımızın hayata bakış açısı böyle olmazdı. Attar'ın öğütlerinden aklınızda kalanları ben söylerken, yanışım olursa lütfen düzeltin. Çünkü sizin de okumuş olduğunuza inanıyorum. Attar'a göre: Mutluluk:

"Dört şey mutluluk delilidir. Bu dört nimete ermiş olanlar aziz olurlar. Talihli olmanın delili soy temizliğidir. Soysuzlar taç ve tahta layık değillerdir. Talihliler daima doğ-

GÜÇLER SAVAŞI

63

ru düşünceli olurlar. Kötü fikirli insanlar azap çekmeye mahkûmdur.." Talihsizlik:

"Dört şey mutsuzluk eserdir. Cahillik, tembellik, bunlar çok zordur. Hele kimsesizlik ve bayağılık ile birlikte dört belirti olur ve bunların dördü bir araya gelince kötü talihin belirtileri olur.. Cihanda yalnız uyku ve yiyecek düşüncesinde olan kimse, kıyamette ateşten kurtulamaz.."

Hırs:

"Her kim hırs ile dünya varlıklarına erdiyse şüphesiz ki Tanrı ondan hoşnut olmamıştır. Bu nefsi bir devekuşu gibi farz et. Ne yük taşır ne havada uçabilir. Uç dediğin zaman deveyim der, yük vursan kuş olduğunu söyler..."

Ahmaklık:

"Ahmaklığın dört belirtisi vardır.

1- Kendi kusurunu görmeyip de başkalarının kusurunu aramak.

2- Gönlüne cimrilik tohumu saçtığı zaman cömertlik ummak.

3- Huyu ile halkı hoşnut etmeyen kimsenin Tanrı kapısında hiçbir değeri yoktur. Adeti huysuzluk olanın işi daima nefret kazanmaktır. Kötü huy, tende canın belasıdır. Huysuz kişi insandan sayılmaz.

4- Cimrilik cehennem ağacından bir daldır. Zavallı cimri de mezbaha köpeklerine benzer. Cimri, filin ayakları altına düşmüş sivrisinektir. Cimriliğin pintiliğinden kendi ni bir tarafa çek ki ahmaklar zümresinden sayılmayasın."

Alp, onu dinlerken Ali Yanardağ'm aslında büyük bir değer olduğunu, ama siyasetin ayak oyunlarına karşı çıktığından TBMM dışından ülkesine güzel şeyler verebilmek için bütün ömrünü ve maddi imkanlarını seve seve harcamış olduğunu görerek, karşındakini artık "ihtiyar tilki" olarak görmeyeceğine karar vermişti.

Ali Yanardağ, sözünü bitirdiğinde Alp'in kendisine daha farklı baktığını fark ederek:

"Aslında ikimizin de mayası aynı. Fakat siz şanslı doğanlardansınız."

64

HAKANTÜRK

"Beni bu şekilde görmeyizin özel bir nedeni var mı?"

"Benim babam Elazığ'ın bir dağ köyünde sıradan bir çiftçiydi. Dört ablamdan sonra ben doğunca, babam oğlum oldu diye kurban kesip, bütün gün davul zurna çaldırılmış. Kendisi okuyamadığı için benim okuyup büyük adam olmamı ne çok isterdi. Bense üniversitede okuduğum yıllarda kendimi siyaset denizinin içine itilmiş ve ülkeme mühendis olarak değil politikacı olarak çok daha iyi hizmet götüreceğime inandığımdan kırk küsur senedir boğuşup duruyorum. Fakat siz devletin bir savcısının çocuğu olarak toplumda ayrı bir yeriniz olmuştur. Daha sonraki yıllarda ise aldığınız eğitimler ve yaptığınız görevler size yeni yeni kapıları açmış. Bugünse ülkenin en güçlü işadamlarından birisiniz."

Ali Yanardağ da herkes gibi Alp'in babasının Türkiye düşmanları tarafından öldürüldüğünü bilmiyordu. Savcı dayısı Alp'i kendi nüfusuna almış olduğundan herkes Alp'i bir savcının oğlu sanıyordu.

"Siz kendi bakış açınızdan haklı olabilirsiniz. Fakat siz de takdir edersiniz ki, birçok şey görüldüğü gibi değildir."

"Sizinle ilgili dedikoduları kastediyorsanız, onlar yersiz olmayabilir ama beni rahatsız etmediğini bilmenizde yarar var. Eğer sizle ilgili olumlu düşüncelere sahip olmasaydım, bugün burada olmazdım."

"Geldiğiniz ve bana bunca zaman ayırdığınız için çok teşekkür ederim. Her ikimiz de birbirimizden neler beklediğimizi bildiğimize göre, bundan sonraki günlerde güçlerimizi birleştirip iktidara birlikte yürüyeceğiz."

"Benim bütün özel telefonlarım sizde var. Sizinkiler de bende olduğuna göre istediğimiz zaman aracı kullanma-
dan birbirimize ulaşabiliriz." deyip kalkınca Alp cebinden çıkardığı ince uzun bir zarfı Ali Yanardağ'a uzatarak:

"Bu zarfın için hamiline yazılmış toplam tutarı bir milyon dolar olan yirmi beş parça çek var. Bir de hukukçularımdan birisinin kartı. Sizin şahsınıza ait yıllar önce Ankara Çankaya'da aldığınız arsanın bedelidir."

"Fakat o arsa en fazla üç yüz bin dolar eder."

, —;— GÜÇLER SAVAŞI 65

"Biliyorum. Biz de resmi olarak o rakama alacağız. A-ma geri kalan 700 bin doları ailenizin hak ettiği yaşamı elde etmesi için benim size hediye ederim. Eğer siz isteseydiniz milyonlarca doları hiçbir şey vermeden elde edebilirdiniz. Ben sizin para ile satın alınamayacağınızı bildiğim için, sizinle bu zor ve meşakkatli yola çıkıyorum. Siz satın alınamayacak ender insanlardan birisiniz. Hedefimize ulaştık da, ulaşmasak da bundan sonra beni her konuda yanınızda göreceksiniz. Benim dostluğum pazara kadar değil, mezara kadardır."

Yılların politikacısı Ali Yanardağ, ağlamamak için kendini zor tutuyordu. Demek ki, bunca yıl ülkesi için vermiş olduğu savaşı takdir edenler de varmış. Alp için kim ne derse desin, kendisi için iyi bir dost ve müttefik olduğu kesin. Bundan sonra gecesini gündüzüne katarak çalışması ve iktidar olmaları için kendisine ve dava arkadaşlarına düşeni en iyi şekilde yapmalı ki, herhangi bir aksilik çıkmasın.

Birlikte diğerlerinin yanına geçtiler. Alp, onları arabalarına kadar yolcu ederken, bu defa gerçekten bir baba-oğul gibi vedalaşarak ayrıldılar.

i

66 ; HAKANTÜRK

BAKANLAR SEÇİLİYOR

"İstihbaratı güçlü olmayan ülkeler, güçlü devletlerin oyuncağı olurlar."

HAKANTÜRK

Yapılan seçimin sonucu belli olmuş, MKP 550 milletvekilinin 430'u MKP'den seçilmişti. Handan Dağkaplanı'nın partisi olan Milli Kurtuluş Partisi, ezici bir çoğunlukla seçimi kazanması Türkiye'de ve yurt dışında büyük bir sürpriz olmuştu. Çünkü onlar Türk milletinin bağrından böyle kısa bir sürede böylesine güçlü bir parti çıkabileceğini tahmin etmemişlerdi. Her imajın arkasında bir sanat vardır. Kimi bunu gizleyebilir, kimi adamın gözüne sokar. Kimi gerçekten etkiler, kimi ise etkilemeye çalışırken farkında değilmiş gibi rahat davranarak, bir şey yapmıyormuş gibi görünür. Aradaki nüans farkını çok iyi bilenlerden birisi olan Ressam Neşe Banu'nun seçimi kazanmalarında büyük rolü olmuştu. Türk insanına batı hayranlığı sunmayı, tam tersi kendi özbenliklerinin değerini gösterebilmişti.

Diğer partilerin milletvekili adayları, "ne olur bana bakın, beni dinleyin" diye bir yerlerini yırtarken, MKP'nin a-dayları oldukları gibi davranarak ve ülkenin içinde bulunduğu durumu bütün çıplaklığıyla ve belgelerle gözler önüne sererek, eğer kendileri seçilmezse Türkiye'yi gelecekte nelerin beklediğini, hatta yarının çok geç olabileceğini anlatarak seçilmişlerdi. Statü sembollerine en çok orta ve ortanın biraz üstü sınıfların rağbet ettiğini, lüks arabalar, pahalı saatler, gözlükler ve çantalar ancak o sınıfların alametidirler. Hatta bu tarz statü sembolleri, ortanın biraz üstünde ve biraz altında olanların zenginliklerinin bir işareti olmaktan çok, en üst sınıflardan gizlemek istedikleri göreceli

"fakirliklerinin" işaretidir. En tepedekiler ise, bu açması çırpınışları hemen sezerler ve kendilerini de onların seviyesine indirecek her türlü statü sembolünden uzak dururlar. Gerçek dolar milyonerlerin çok azı, dolar milyarderlerinin hiçbiri diğerlerinin sahip olmak için her şeylerini vermek istedik-

GÜÇLER SAVAŞI 67

leri şeyleri kullanmazlar. Bu tarz sembollere ehemmiyet vermezler. Onların ayrıcalık belirten değerleri çok farklıdır ve alt sınıflar onları taklit edemezler. Çünkü o doruklarda para geçmez, başka şeyler geçer.

Alp'in Ressam Neşe Banu'ya verdiği bu bilgileri o kendince yorumlayıp, yoğurduktan sonra her milletvekiline ezberleyip gerekenleri küçük notlar halinde vermişti. Onların bir çoğu, Neşe Banu'nun bu tür yardımına minnettar kalmıştı. Çünkü zorda kaldıkları bir anda o küçücük notlar imdatlarına yetişmişti. MKP milletvekili adayları Türk halkına gerçek değerleri anlatarak onlardan oylarını istemişlerdi.

Bu milletvekili adaylarının sıradışı oldukları her hallerinden belli oluyordu. Birilerine bir şeyleri beğendirmeye çalışmanın güçsüzlük işareti olduğunu MKP mensuplarına Alp anlatmıştı. Bu grubun Türkiye'yi sallayacağını ilk görenler Ankara'daki bürokratlar ve onlarla iç içe yaşayan Ankara Ticaret Odası Başkanı Sinan Aygün gibi sapma kadar erkek işadamları olmuştur. MKP mensuplarının adam gibi adam olduklarını ve bunların desteklenmesi gerektiğini her ortamda söyleyerek destek verdiklerini açık açık belli etmekteydiler.

Handan Dağkaplanı, MKP'nin seçimi kazandığının Yüksek Seçim Kurulu tarafından onaylanıp MKP mensubu milletvekilleri mazbaata aldıktan sonra, hükümeti kurmak için boğaza nazır Tarabya sırtındaki köşküne kapanmıştı. Alp i-se eşinin hazırlamakta olduğu listeye karışmamayı düşündüğünden hiçbir şekilde etkisini kullanmak istemiyordu. Eğer kendisinden eşi yardım isterse tabii ki her konuda olduğu gibi bu konuda da ona her türlü desteği vermeye hazırды.

Handan çalışma masasından başını kaldırıp Alp'e baktığında, o yazmakta olduğu kitabına dalmıştı. Alp'in söylediği her şey gerçekleşmiş, bir iki gün sonra resmen Türkiye'nin ikinci kadın Başbakanı olacaktı. Keşke anne ve babası hayatta olsalardı da bugününü görselerdi diye aklından geçirdi. Artık geçmiş bir tarafa bırakıp, geleceğe dört elle sarılması gerektiğini biliyordu. Ülkesini daha aydınlık ve güvenli yarınlara götürmek için kendisiyle omuz omuza savaşa-

68

HAKANTÜRK

cak, kendini satmayan, ülkesinin çıkarlarını daima şahsi menfaatlerinin önüne alan, cesur olduğu kadar, namuslu ve dürüst insanlara şimdi her zamankinden daha fazla ihtiyacı vardı. MKP milletvekili adaylarını seçerken kılı kırk yarımlardı, hepsinin taa çocukluklarından bugüne kadar olan bütün geçmişlerini didik didik etmişlerdi.

İşte bu nedenle de Yüksek Seçim Kurulu hiçbirisini veto etmemişti. Şimdiyse iki Başbakan Yardımcısı ve 28 bakanı seçmek görüldüğü kadar kolay değildi. Kendisine bu kadar zor görünen bu konuda Alp'dan yardım almanın doğru olacağına inanarak yanına gidip, boynuna sarılarak kocasını sevgiyle öpünce, Alp eşini kollarına alıp uzun uzun öptükten sonra gözlerine öyle baktı ki, sanki Handan'm beyninden geçenleri okumaya çalışmaktaydı:

"Başbakanlık nasıl gidiyor?" der. Handan biraz da canı sıkın gibi davranarak eşine:

"Bakanlar Kurulu için seçimde zorlanıyorum."

"Neden? Bu kadar zor mu? Sen çok daha zor şeyleri başararak bugünlere geldin. Her şeyin en iyi şekilde üstesinden geleceğine bütün kalbimle inandığımı sakın aklından çıkarma."

"Sen kendince haklısın. Fakat bu işin en zor tarafı milletvekillerimizin hepsi birbirinden değerli insanlar. Haksızlık ve hata yapmak istemiyorum."

"Sana yardımcı olmamı ister misin?"

"Çok memnun olurum" deyince, Alp yerinden kalkar ve salondaki kasasını açıp, oradan aldığı oldukça kalın bir dosyayı Handan'ın önüne koyarken:

"Bu dosyada tam 100 milletvekilimizin detaylı bilgileri var. Bütün özelliklerinin yanında, kimin hangi bakanlığı neden en iyi şekilde yönetebileceği ve aynı bakanlık için 2. ve 3. sırada kimlerin olabileceğini de göreceksin. Ali Ya-nardağ'a gelince, ona söz verdiğimiz gibi önce Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve daha sonra Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer'in görev süresi bitince de Cumhurbaşkanı olması gerekir."

"Onunda isminin karşısına 2. ve 3. isimler yazdın mı?"

GÜÇLERSAVAŞI &

69

"Tabii ki. Hiç kimse alternatifsiz değildir. Yeter ki kimi nerede ve nasıl aradığım bilersen. Ali Yanardağ, namuslu, cesur ve dürüsttür. Bütün bu özellikleri dışında. 9. Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel ile Allah rahmet eylesin Osman Bölükbaşı karışımı siyasi bilgisiyle seni her konuda destekler."

Handan önündeki dosyayı açıp, yüzeysel bir göz gezdirdikten sonra:

"Fakat bunların çoğunluğu kadın."

"Evet. Kötü olan bir tarafı mı var?"

"Alışılmışın dışında bir hükümet oluruz."

"Doğru. Fakat şunu unutma ki, bugüne kadar Türkiye Büyük Millet Meclisine, İsmet İnönü, Adnan Menderes, Süleyman Demirel, Bülent Ecevit veya R. Tayyip Erdoğan'ın partisi böylesine ezici bir çoğunlukla 550 milletvekilinin 430'unu kazanıp meclise sokamamış. Bu oldukça büyük bir başarı. Bu başarı ve gücünüzü en iyi şekilde kullanın ve Türkiye Cumhuriyetini hak ettiği yere taşıyın. Türk insanı artık bunca zenginliğin üzerinde otururken fakir yaşamaya, her gelen hükümetin stratejik önemi olan yerleri birilerine, özellikle de yabancılara peşkeş çekilip, yok pahasına satılmasından bıktı.

Kadınlar konusuna gelince, şunu aklının bir köşesine yaz. Önündeki dosyada isimleri olan ve diğer kadın milletvekillerinin hepsi kendince büyük bir değer. Bu kadınların her biri en az erkeğim diye gezen on tanesine bedeldir. Ayrıca akıllı ve cesurlar. Türkiye gibi etrafı ateş çemberiyle çevrilmiş bir ülkede başarılı olman için bu kadınlara ihtiyacın olduğuna önce sen inanmalısın."

"Böyle diyorsan böyledir. Çünkü bu yola çıktığımızda ben sana sezdirmedimse de böylesine büyük bir başarı beklemiyordum. Fakat start dememizin akabinde ben dahil herkesi şaşkırtan hareket, her geçen gün daha da büyüyordu. Yurdun dört bir yanında seçim büroları açılıyor ve bizi destekleyenler çığ gibi büyüyordu. Bunları gerektiği gibi denetliyor, zaman zaman da içlerine sızmak isteyenleri senin organize ettiğin ekip bertaraf ediyordu. Vermek

70

HAKANTÜRK

istediğimiz her mesaj zamanında yerine ulaşıyordu. Herkes bize güvenip arkamızdan gelmekteydi."

"Seçim kazanıp hükümet olunca iş bitmiyor. Onu sağlıklı yürütmek uzun ve zor bir yola çıkmaya benzer. Önceden tahmin edilemeyen bin türlü bela çıkar karşına. Onun için geniş yürekli, cesur, kalender ve gözü tok insanlarla yola çık ki, başarılı olasın. Hükümetinizin problemsiz devam etmesini istiyorsan önce yürek, sonra asalet, ondan sonra da birbirinize olan güveniniz hiçbir zaman sarsıl-mamalıdır."

"Bu konuda başka bir önerin var mı?"

"İnsanoğlu ölene kadar her geçen gün yeni şeyler öğrenir. Siyasi hayatında dikkat etmen gereken bir şey de; insanları önce bir tart. İnsan sarrafının mahareti, tanışmalarının daha ilk anlarından itibaren karşısındaki dikkatlice inceleyerek onu çok küçük detaylarda yakalamaktır. Çünkü insanlar gerçek şahsiyetlerini sanıldığı gibi öyle büyük işlerde değil, gevşedikleri, önemsemedikleri küçük işlerde zırhlarından kaçırırlar. Gerektiğinde bin beter edemeyeceğin yakın aile dostların ve akrabalar gibi insanlarla mümkünse iş yapma. Büyümek ve güçlü olmak için işin başında hep bir büyüğün gölgesine ihtiyacın olacak. Ama ağaçlar bir yaştan sonra birbirlerinin gölgesinde büyüye-mezler. Kesebileceğin en uygun anda derhal kes onları. Onlar da buldukları yere varmak için zamanında babalarını kesmişlerdi."

"Bu söylediğin acımasızlık değil mi?"

"Hayır. Senden bir kitap ödünç alan arkadaşın, bunu makul bir zaman içerisinde, sen istemeden bir teşekkür kartı ile gönderiyorsa, herkes böyle birisi için nazik ve dürüst der. Hırsızların en büyükleri bütün bu klişeleri cin gibi bilirler. Ödünç alınan ufak şeylerin zamanında iadesi gibi. Onlar herkesten bir adım öndedirler. Rus Matruşka-ları gibi oyun içinden oyun çıkarmada çok beceriklidirler. En zeki kumpasların içinden daha zeki tuzaklar, o tuzakların içinden zeka ötesi öyle puştuluklar çıkar ki, çok şaşarsın ama yeni bir tecrübe edinarsın."

? GÜÇLER SAVAŞI * > ?1

"Çok şüpheli değil misin?"

"Hayır. Ben yaşamın gerçeklerini sana anlatmaya çalışıyorum. Hiç düşündün mü işadamları neden bankacı ve avukatları sevmezler? Oysa gazetecileri hele köşe yazarlarını kendi kafa yapılarına yakın buldukları için onları daha sempatik bulurlar. Acayip ama doğru. Bir iş adamının ufak bir yemek davetine çağırabileceği en az üç köşe yazarı dostu varken, bir tane avukat veya bankacıya tahammülü yoktur."

"Bunu bilmiyordum."

"Sen de köşe yazarları, açık oturum yöneticileri, medyadaki yorum profesyonelleri ve haber gazetecileri ile münasebetlerini iyi tut. Asla onlara ters düşme. Çünkü bu tür kadın veya erkeklerin güçleri devamlı artıyor. Zaten yeni

yüzyılın oluşturduğu kafa yapılarına göre birbirinize ters düşmeniz de pek mümkün değil. Onlara iltifat et. En ucuz rüşvet budur, onlara beğendiğini söylediğinde seni göklere çıkarırlar."

"Başka?"

"Türkiye'nin birçok medya mensubu ve güçlü işadamları kendilerine çok yakın gördükleri eski solculardır. Altmış ve yetmiş kuşağının genç sosyalistlerinin, bugünün başarılı işadamları ve sosyetenin gözdeleri olmaları tesadüf değildir. Onlar kurtları, kurtların kendilerini bildiklerinden daha iyi bilirler. Çünkü bütün gençlikleri kurtların gözlerinin içine bakarak geçti. Eski sosyalistler başarılı işadamları olabilirler. Fakat hiçbir zaman büyük bir iş adamı olamazlar. Çünkü onlar yalanlarının hep bilincinde yaşayacak kadar uyanıktırlar. Sosyalist vicdan, eğer bir zaman varolmuşsa öyle kolay kolay boğulamayan bir baş belasıdır."

"Yalan söylememek gerektiğini bildiğimiz halde neden yalan söyleriz?"

"Kendi yalanına önce kendini inandırabilirsen çok büyük ve herkesten daha başarılı olabilirsin. Fakat bazıları yalan söylediğini bir türlü unutamaz. Böylece de hiçbir zaman istediği hedefine ulaşamaz. Ancak başarılı olur ama o

72

HAKANTÜRK

da bir yere kadar. Kendini ezilmiş kabul etmediğin müddetçe kimse seni ezemez. Büyük kurtlar, onların uzantıları ve eskisi yenisi bütün sosyalistlerin döne döne oynadıkları oyun budur. Yetmişlerde aslında iş adamı olması gerekenler sosyalist gözükle eziliyorlardı. Doksanlarda ise kurtların gözbebeklerine bakacak yürekle doğmuş gibi kendilerini göstererek eziliyorlar. Oyun ise bütün hızıyla devam e-di-yor. Ezmek, ancak ezmeye çalıştığın adamın kendi içinde ezildiğini hissetmesi ile mümkündür."

"Benim görüşümce insanları mesud edecek yegane vasıta, onları birbirine yaklaştırarak, onları birbirine sevdirecek karşılıklı maddi ve manevi ihtiyaçlarını temine yarayan hareket ve enerjidir. Dünya barışı içinde insanlığın gerçek mutluluğu, ancak bu yüksek ideal yolcularının çoğalması ve muvaffak olmasıyla mümkün olacaktır. Dünya vatandaşları kıskançlık, açgözlülük ve kinden uzaklaşacak şekilde eğitilmelidir. İnsanlığın bütününün refahı, açlık ve baskıların yok olduğu günde yerini alabilir. Her şey yasa yapmaktan ibaret değildir. Aksine her şey o yasaları uygulamak ve uygulamaktan ibarettir. Uygulayan, yerine getiren, karar verenden daha güçlüdür."

"Bütün bu söylediklerine katılmama rağmen, Türk medyasına yön verebilenler bu ülkeyi öyle bir duruma soktular ki, sen ve arkadaşların idealimizdeki o güzel Türkiye'yi gerçekleştirebilmek için çok çalışmalısınız. Eskiden şöhret gökten zembille inmezdi. Bugünün Türkiye'sinde olduğu gibi bol keseden hediye de edilmezdi. Bir bedeli vardı ve kişinin ancak marifeti ile oranlı bir şöhreti olurdu. Üstelik bu işin bir de sırası vardı. Önce marifet sonra şöhret."

"Peki bu duruma nasıl geldik?"

"12 Eylül sonrası o sıkı disiplinin ardından yapılan seçimlerle iktidara gelen Turgut Özal'ın ANAP hükümeti Türkiye'yi küçük Amerika yapmak için çok uğraştı. Eskiden değerli olan ahlak, namus ve benzeri şeyler bir tarafa itilerek Türk halkına yeni bir slogan kazandırmıştı. 'Köşeyi dön de, nasıl dönersen dön.' İşte o günlerden sonra hırsız-

* . GÜÇLER SAVAŞI 73

İi hk, dolandırıcılık, hatta ülkeyi yabancı devletlere peşkeş 'i'1 çekmek bile ayıp olmaktan çıkmıştı."

v "Birileri çıkıp bunlara dur diyemedi mi?"

-. "Kimin ne haddine. Herkes demokrasi diye o güzel kız- (dan başkasını görmüyordu. Halbuki bizler ülke olarak ., böylesine geniş bir demokrasiye henüz hazır değildik ve ; yıllar sonra bunu fark edince artık iş işten geçmişti."

•' "Peki demokrasi denen o güzel kızdaki sen ne anlıyor- f sun?"

"Ben mi?"

"Evet sen. Bunu bana tam olarak anlatırsan sevinirim. Bugüne kadar vaktimiz olmadı bu tür konuları konuşmaya. Fakat şimdi sen bu konuyu açtığına göre, ben senin fikirlerini bilmek istiyorum."

"Emredersiniz Sayın Başbakanım." "Bırak dalga geçmeyi de anlat. Seni dinliyorum." "Winston Churchill kendince demokrasiyi şöyle dile getirmişti; 'Demokrasi, geri kalanların tamamı hariç en kötü yönetim biçimidir.'"

"Peki sence demokrasi nedir?"

"Demokrasi, tek meşru yönetim biçimidir. Bugün artık "kim yönetecek?" sorusunun cevabını, demokrasi ile diğer yönetim biçimleri arasında değil, demokrasinin farklı yorum ve pratikleri arasında arıyoruz. Meşru, ahlaki ve insanî tek yönetim biçimi olan demokrasiyi daha da geliştirmek ve mükemmele ulaştırmak arayışı içindeyiz. Bu arayışa imkan ve cesaret veren de demokrasinin kendisidir.

Demokrasi hakkında yanlış fikirlere sahip olmak, bizi yanlış yerlere götürür. Demokrasi, çok zengin kuramlara ve kılı kırk yaran analizlere konu edilmiştir. Bu kuramların ve analizlerin de sonu gelmeyecek gibi görünmektedir. Ancak unutmamız gereken basit bir gerçek var. Demokrasi, halkın yönetimi olduğuna göre, halk tarafından anlaşılabilir olması gerekir. Demokrasinin gücü de anlaşılabilirliğinden gelmektedir. Demokrasi sürekli gelişen, olgunlaşan ve zenginleşen, sonu gelmeyecek bir idealdir. Aynı zamanda eksiklikle ve fazlasıyla bir gerçeklik olarak mev-

74 HAKANTÜRK

'?

cuttur. Demokrasinin gerçek dünyasına nüfuz edebilmek için, onu öncelikle bir kültür olarak algılamak doğru olacaktır. Demokratik ve demokratik olmayan çalışma metodları, tutumlar, hatta entelektüel ve duygusal refleksler vardır. Seçimle işbaşına gelmiş, ama boğazına kadar yolsuzluğa bulaşmış olan bir hükümet işbaşında olabilir. Benzeri suistimaller her zaman yapılabilir. Başka hiçbir rejimde olmayan meziyetle, demokrasi bize bu yanlışları düzeltme fırsatı ve araçları sunmaktadır. Önemli olan demokrasinin gerçek gücünün, statüsüne, gelirine, bilgi düzeyine aldırılmadan her bireyin kişiliğine saygı göstermesinden ve herkesi eşit bir şekilde siyasete katılmaya çağırmasından geldiğini bilmemizdir.

DEMOKRASİYİ TANIMLAMAK

Demokrasiyi tanımlamak zordur; kavram üzerine hâlâ sürmekte olan bir karmaşadan yakınmaktadır. Bu zorluğun ve karmaşanın ilk sebebi, demokrasinin "saygın" bir kavram olmasından kaynaklanır. Bu kavramın arkasına sığınarak, zayıf argümanlarla bile haklılığını ispatlamaya girişebilirsiniz. Nitekim, demokrasiyle yakından uzaktan bir ilgisi olmayan yönetimler bile "demokrat" olduklarını ispatlamak için, akla zarar bir yığın çaba sarfetmişlerdir. İkinci sebep, kavramın tek başına kullanıldığı zaman manada pek fazla şey ifade etmemesidir.

"Halkın yönetimi"ni ifade eden kavram, bize yönetim biçimi ile ilgili sadece bir prensibi vermektedir. Demokrasi, açık bir anlamda kullanıldığı zaman mutlaka önüne bir sıfat almaktadır. Bu sıfatların bir listesini çıkartmak bile meşakkatli bir iştir. Siyasal demokrasi, sosyal demokrasi, doğrudan demokrasi, parlamenter demokrasi, katılımcı demokrasi, çoğulcu demokrasi, anayasal demokrasi vs.

Demokrasi kavramı Eski Yunan'a uzanmaktadır. "Kra-si" ile biten diğer sözcükler gibi (örneğin, otokrasi, aristokrasi ve bürokrasi) demokrasi Yunanca bir sözcük olan ve güç, iktidar anlamına gelen "kratos"tan türemiştir. Demos ise fakirler, halk yığınları anlamlarına gelen bir sözcük-

GÜÇLER SAVAŞI 75

tür. Böylelikle, demokrasi sözcüğü, kelime anlamı olarak "halkın yönetimi" demektir. Bununla beraber, "halkın yönetimi" deyimini bize fazla bir şey anlatmamaktadır. Demokrasi, yaygın olarak kullanılan her sözcüğün hiçbir şeyi ifade etmeme tehlikesi vardır ve bu tehlike demokrasi sözcüğü için özellikle geçerlidir. Bugüne kadar kullanılan farklı anlamlardan örnekler verilmiştir.

- Yoksulların ve yığınların yönetimi
- İnsanların kendi kendilerini, profesyonel politikacılara ve kamu görevlilerine ihtiyaç duymadan doğrudan ve sürekli olarak yönettikleri sistem;
- Hiyerarşi ve ayrıcalıklar yerine liyakat ve fırsat eşitliğine dayanan bir toplum modeli;
- Sosyal eşitsizliklerin üstesinden gelmeyi amaçlayan bir refah ve yeniden dağıtım sistemi;
- Çoğunluğun yönetimi ilkesine dayanan bir karar alma sistemi;
- Çoğunluğun iktidarına sınırlamalar getirerek azınlıkların hak ve çıkarlarını koruyan sistem;
- Kamu görevlerine gelmek için halkın oyuna müracaat edilen rekabetçi bir sistem;
- İnsanların, siyasal hayata katılımına bakmaksızın çıkarlarına hizmet eden hükümet biçimi.

Demokrasinin doğası üzerine düşünmeye, Abraham Lincoln'un 1864'te Gettysburg Söylevinde yaptığı tanım ile başlamak faydalı olabilir: "Halkın, halk tarafından, halk için yönetimi." Bu tanım parlak bir belagat örneğidir. Ancak demokrasinin ne olduğuna dair çok az fikir vermektedir. Yine de bu tanım, demokrasi kavramının içinde yer alan karışıklığı anlamak ve çözmek için bir başlangıç noktası olabilir. Bu tanımdaki üç unsura yakından bakmayı deneyelim: Halk kimdir?

Halk nasıl yönetir?

Halk için yönetimin sınırları nerede sona ermektedir?

70 HAKANTÜRK

HALK KİMDİR?

Halk dediğimiz zaman birbirine eşit bireylerden meydana gelen bir topluluğu kastediyor olmamız gerekir. Demokrasinin en temel dayanaklarından biri siyasi eşitlik ilkesidir. Bunun anlamı, siyasi iktidarın belirlenmesinde herkesin eşit paya sahip olmasıdır. Evet, iktidar üzerinde herkesin eşit hissesi olacaktır, peki o zaman bu "herkes" kimdir? Kısaca, demokrasinin "demos"u kimlerden oluşmaktadır? Yani halk kimdir? İlk akla gelen, ülke nüfusunun

tamamının halkı meydana getirmesidir. Pratikte ise, her demokratik sistem "nüfusun tamamına" bazı kısıtlamalar getirmekte, siyasete katılım çeşitli şekillerde sınırlandırılmaktadır. Demokrasi tarihi, bu sınırlamaların örnekleriyle doludur. "Demokrasi" kavramını icat eden Eski Yunanlılar, kadınları, köleleri ve yabancıları (meteikos) "yurttaş" kabul etmiyorlardı. Oy hakkı üzerindeki sınırlamalar çağımıza kadar devam etmiştir. Kadınlara oy hakkı tanınması, demokrasinin beşiği kabul edilen İngiltere'de 20. yüzyılda gerçekleşmiştir. ABD'de 1960'a, İsviçre'de 1971'e kadar "eşit oy hakkı" tanınmamıştı. Türkiye'de ise kadınların seçme ve seçilmesi, dünyanın demokrasi ile yönetildiğini iddia eden ülkelerinden çok daha eskidir.

Bugün de, yabancılar bir ülkede ne kadar uzun süre yaşarlarsa yaşasınlar oy hakkına sahip değillerdir. Halkı meydana getiren bireylerin her birine, yönetimde eşit o-randa söz hakkı verdiğimiz varsayalım. Buna, "siyasal demokrasi" diyoruz. Bu sefer ortaya başka bir sorun çıkmaktadır. Özellikle iktisadi olarak birbirine eşit olmayan bireylerden meydana gelen bir toplumda, sadece "siyasal" eşitliğe dayalı bir yönetimin, gerçekten eşitliğe dayandığını söyleyebilir miyiz? İnsanlara eşit fırsatlar ve imkanlar verilmediği takdirde, avantajlı olanlar kendiliğinden yönetimde daha fazla söz hakkına sahip olmayacaklar mıdır? "Sosyal demokrasi" bu sorunun cevabı olarak geliştirilmiş bir kavramdır.

Bugün, "halk" ile kastedilen bütün yetişkin vatandaşlardır, ama yine de "halk kimdir?" sorusunun cevabını

v

: GÜÇLER SAVAŞI 77

vermek o kadar kolay değildir. Rousseau'nun "genel irade" kuramı bir soyutlama olduğuna göre, "halk" birbirine ortak çıkarlarla bağlı yekpare bir bütün olamaz. İstisnasız her toplumda fikir ayrılıkları ve çıkar çatışmaları bulunur. O zaman halk pratikte karşımıza iki ayrı dünya olarak çıkacaktır. Çoğunluk ve azınlık. Yönetme hakkı da çoğunluğa verilecektir. Demek ki sadece çoğunluğun yönettiği bir sistemden bahsetmekteyiz. Buradaki çoğunluk, aynı zamanda azınlığı da yönetecektir.

Sayıcı üstün olanın, sayıcı az olanı yönettiği bir sistem ortaya çıkmaktadır. Böylesi bir sonuç, demokrasiyi gerçek anlamından uzaklaştıracak ve "çoğunluğun uranlığı" denilen bir tür zorbalığa yol açacaktır. Çoğunluğun a-zınlığı yönettiği bir sistemin, "siyasal eşitlik" prensibine dayandığını nasıl söyleyebiliriz? Yönetimi çoğunluğa vermemiz, sayısal üstünlüğe değer vermemiz anlamına gelmektedir. Sayısal üstünlüğün her zaman nitelik üstünlüğüne yol açmayacağını, çoğunluk kararlarının, sırf çoğunluğa ait olduğu için "doğru" ve "haklı" olduğunu söyleyemeyeceğimizi biliyoruz. Yönetim hakkını çoğunluğa vermemizin tek sebebi vardır. Azınlığa vermektense daha doğru olduğu için. Tekrar sorumuza dönelim. Yönetimi çoğunluğa verdiğimiz zaman azınlığın durumu ne olacaktır?

Yönetme hakkına sahip olmayan, çoğunluk tarafından verilen kararlara uymak zorunda kalan azınlığı, çoğunluğun baskı ve zorlamalarından nasıl koruyabilir, onların özgürlüklerinin ve haklarının zarar görmesini nasıl engelleyebiliriz? Demokrasiyi tanımlarken karşı karşıya olduğumuz asıl sorun budur. Bir yönetime "demokrasi" diyebilmemiz için bu sorunun makul ve azınlığı tatmin edecek şekilde çözümlenmesi gerekir. "Siyasal eşitlik" ve "çoğunluğun yönetimi" nispeten basit prensiplerdir. Demokrasinin zengin dünyasını, "saygın" yüzünü oluşturan asıl unsur "azınlık" haklarının garanti altına alınması için geliştirilen yöntemler ve mekanizmalardır. Anayasal demokrasi, çoğulcu demokrasi, radikal demokrasi, özgürlükçü demokrasi gibi kavramlar, işte bu "azınlık hakları"na makul

78 HAKANTÜRK,

çözümler bulmak ve teminat altına almak için geliştirilen] mekanizmaları ve yöntemleri ifade etmektedir. |

i

Halk Nasıl Yönetir?

Demokrasinin birçok tanımı "halk tarafından yönetilmek" ilkesine dayanır. Bu ilke, halkın kendi kaderine hükmetmesini, kendisi hakkındaki kararları kendisinin vermesini ifade etmektedir. Halk kendisini nasıl yönetecektir? Söz konusu olan milyonlarca insan olduğuna göre bu durum fiziken imkansızdır. Şayet imkan varsa, küçük bir a-raya gelebilen sayılar söz konusu ise "doğrudan demokrasiden" bahsedebiliriz. İsviçre'nin bazı kantonlarında hâlâ uygulandığı gibi. Ancak doğrudan demokrasi teknik zorlukları yüzünden uygulanması zor bir yöntemdir. Bunun yerine, halkın iradesini yönetimde belirleyici güç olarak muhafaza edebilmek için "temsil" kurumunu işletiyoruz. Düzenli yapılan seçimlerle, kendimizi yönetme hakkını birilerine vekaletle devrediyoruz. (Milletvekili, milletten vekalet almış kişi anlamına geliyor.) Bu durumda demokrasiye "temsili demokrasi" adını veriyoruz. Temsilcilerimiz bizim adımıza karar veriyor, bizim adımıza yönetim işlerini üstleniyor.

Demokrasiyle ilgili sürdürülen tartışmaların, bizim zaman zaman yaşadığımız sıkıntıların kaynağını işte bu "temsil" kurumu oluşturuyor. Temel sorun, temsilcilerimizin bizi temsil yeteneğinde düğümleniyor. Devreye profesyonel bir politikacı sınıfı giriyor. Bu sınıf bizim verdiğimiz vekaletin sınırları dışına çıkıyor, kendi çıkarlarının peşinden koşuyor. Seçim aralıkları uzun olduğu için onları de-netleyemiyor veya cezalandıramıyoruz. Diğer yandan, verdikleri kararlar,

yürüttükleri politikalar bizim arzu ve isteklerimizi yansıtmıyor. Onları değiştirmek için en az dört veya beş yıl beklemek zorunda mıyız?

Seçimler dışında da siyasi alana isteklerimizi, taleplerimizi taşıyabilmek, kararları denetlemek ve etkilemek, kısaca halkın ağırlığını hissettirebilmek için yollar aramaya başlıyoruz. Siyasete seçim dışında da katılım kanalları a-

GÜÇLER SAVAŞI — 79

çıyor ve bunu demokrasiyi işletecek bir yöntem olarak ku-nımlaştırıyoruz. Elimize "katılımcı demokrasi" dediğimiz (/üçlü bir araç geçiyor.

"Halk için yönetme" iddiasında olan modeller de söz konusudur. Bu tip modellerde halkın dolaylı ya da doğrudan katılım kanalları oldukça sınırlanmıştır. Bu modellerin en kaba örnekleri totaliter demokrasiler denilen ve Hitler ve Mussolini gibi faşist diktatörlerin rejimlerinde kendisini gösteren uygulamalardır. Böylesi modellerde "lider" ön plana çıkartılır ve liderin tüm bir halkın çıkarlarını birleştirdiği ve halk adına en doğru kararları alacağı iddia edilir. Bu gibi durumlarda, halkın yönetimi güçlü bir liderin iradesine teslim olmuş bir dizi sembolik ritüelden i-barettir. (marşlar, gösteriler vb.) Bu bazen plebisiter demokrasisi olarak da kendisini gösterir. Totaliteryan demokrasiler, gerçek bir demokratik yönetim mantığından uzak olsalar da, "halk tarafından yönetilmek" ile "halk için yönetmek" arasındaki gerilimi ortaya koymaları açısından önemlidirler.

HALK YÖNETİMİNİN SINIRLARI NELERDİR?

Halkın kim olduğu ve nasıl yönetmesi gerektiği sorularım tartıştıktan sonra, "halkın yönetiminin sınırları ne olmalı?" sorusunu tartışmamız gerekiyor. Yönetme hakkını halka verdik, ama aynı zamanda bu hakkın sınırlarının da olması gerekir. "Yönetme" her alana, her konuya karışmak, düzenlemeye çalışmak olmamalı. İnsanların özgürce yaşayabileceği ve kimsenin karışamayacağı alanları da, aynı "yönetim" garanti altına almalı. Demokrasinin sınırı nedir? Hangi kararlar halkın, hangileri bireylerin inisiyatifine bırakılmalıdır?

Pek çok bakımdan, bu türden sorular kamusal alan-ö-zel alan ayrımını gündeme getirmektedir. Liberal bir bireyciliğe dayanan demokrasi modelleri, demokrasinin ve siyasetin sınırlarını genel bir biçimde çizerler. Buna göre demokrasinin amacı, belirli katılım vasıtalarıyla, bireylerin yer alabilecekleri yasal ve siyasal çerçeveyi kurmaktır.

80 HAKANTÜRK

Demokrasinin bir biçimde bireylerin inisiyatiflerini ve özgürlüklerini engelleyecek durumlar yaratmaması gerekir. İşte buna "özgürlükçü" veya "liberal" demokrasi adını veriyoruz. Bununla birlikte, sosyalistlerin ve radikal demokratların geliştirdiği alternatif bir demokrasi modeli de mevcuttur. Radikal demokraside, demokrasi bireylerin serbestçe hareket ettikleri genel ve esnek bir çerçeve olarak değil, halkın ortak çıkarlarını optimum düzeyde gerçekleştirebilecekleri ve her türlü katılım vasıtasının kullanıma açık tutulduğu bir sistem olarak tanımlanır. Halk kendi hayatını etkileyecek her türden karara katılma hakkına sahiptir. Benzeri bir duruş, ekonomik hayatın demok-ratikleştirilmesinden ve kamulaştırılmasından yana olan "sosyal demokrasf'de de görülür. Feministler ise benzer bir biçimde özel alandaki katılım kanallarının herkese açık olmasını ve aile hayatının demokratikleştirilmesini talep ederler. Bu perspektiften bakıldığında, demokrasinin sınırlarını geliştirdiği ortak alanlar özgürlüğün düşmanı değil, dostudur.

DEMOKRASİNİN ERDEMLERİ

"Demokrasi bir fazilet rejimidir" sözünü, siyasetçiler sık sık kullanırlar. Demokrasiyi, diğer yönetim biçimleri karşısında üstün kılan nitelikler nelerdir? Aynı zamanda demokrasiyi evrensel tek meşru yönetim biçimi haline getiren bu erdemleri şu şekilde sıralayabiliriz.

Bireylerin Kendi Kaderini Tayin Edebilmesi: Demokrasinin ahlaki temeli, bireylerin kendi kaderlerini özgürce tayin edebilmelerine imkan sağlamasıdır. Demokratik yönetimin kurallarını yurttaşlar koymaktadır. En azından bu kurallara rızalarını beyan etmekte ve bunları o-naylamaktadırlar. Bir kimse, kendi koyduğu veya rızasını gösterdiği kurala, kimsenin zorlaması olmadan gönüllü olarak riayet edecektir.

Bireylerin kendi amaçlarını kendilerinin belirlemesi ve hayatlarını bu doğrultuda yaşamaları, özel hayatlarının dışardan gelen müdahalelerden korunmasına bağlıdır.

GÜÇLER SAVAŞI

81

Bunu sağlayan, demokrasinin garanti altına aldığı özgürlüklerdir. Öbür taraftan, bireylerin toplumla paylaştıkları ortak alanları vardır. Demokrasi, ortak alanda alınan kararlara bireyin katılmasını sağlayarak, kendi kaderini tayin hakkının siyasal alandaki uzantısına imkan vermektedir. Demokratik süreçler bu imkanı sağladığı için, herkesi ahlaki özerkliğine de saygı göstermektedir. Öyleyse demokrasi, bireylerin sadece ulusal veya yerel düzeyde kendini yönetmesine değil, aynı zamanda kendi kendisini yönetmesinin de siyasal boyutunu ifade etmektedir.

Farklı Hayat Tarzlarının Meşruluğu ve Barış İçinde Birlikte Yaşama: Demokrasi, farklı hayat tarzlarının meşru olduğu kabulüne dayanır. Bütün ortak paydalarına rağmen, insanların dünya görüşleri, amaçları ve yaşam biçimleri büyük farklılıklar gösterir. Barışçı ve medenî bir toplum, bütün bu farklılıklara rağmen birlikte, barış içinde bir arada yaşama becerisini gösteren toplumdur.

İşte bu barış içinde yaşama vasatını sağlayan şey, demokrasidir.

Bireyin ve Bireysel Özgürlüklerin Değeri: Demokrasi bireyi ve bireysel özgürlükleri koruyan ve geliştiren bir sistemdir. Demokrasi bu haliyle özgürlüğün sağlam bir a-racı olmaktadır. Belli haklar, özgürlükler ve fırsatlar demokratik sürecin vazgeçilmez öğeleri olduğu için, bu süreç varolduğu sürece, bu hakların, özgürlüklerin ve fırsatların da zorunlu olarak varolmaları gerekmektedir. Bu hak ve özgürlükler, düşünce ve ifade özgürlüğü, örgütlenme, adil ve serbest seçimler gibi hak ve özgürlüklerdir.

İnsanın Gelişmesi: John Stuart Mili, demokrasinin insanların bazı erdem ve hasletlerini geliştirdiğini söylemektedir. Ona göre demokrasi siyasal hayata aktif olarak katılma imkanlarını herkese sağlamak suretiyle vatandaşların bağımsızlık, kendine güven duyma ve kamusal ruha sahip olma özelliklerini diğer rejimlerden daha fazla geliştirmektedir. Katılımcı demokrasiyi savunanlar, katılma yoluyla bireylerin potansiyellerinin geliştiği üzerinde önemle durmaktadır.

82 HAKANTÜRK

Adaletin Sağlanması: Adaleti en iyi sağlayacak sistem demokrasidir. Demokrasilerde adaletsizlik ihtimali, siyasi özgürlüklerin baskı altına alındığı sistemlerden daha azdır. Çünkü demokrasi, çıkarları zedelenen ve adaletsizliğe uğrayanlara seslerini çıkartma ve haklarını arama fırsatı vermektedir. ,

Çatışmaların Çözümü: Demokrasi, çatışma konularının ve çatışan tarafların kendilerini rahatça ifade etmelerine imkan sağlayarak bir tür emniyet sübabı rolü oynamaktadır. Demokrasi, muhalefeti meşru hale getirmekte ve çıkar çatışmalarını normal kabul ederek bunların çözümü için adil yöntemler geliştirmektedir. Demokrasi, "kurşun yerine oy kullanılmasını, kafaların kırılması yerine sayılmasını" kurumlaştıran bir sistemdir. Böylelikle dayatılan çözümlerin yerine kabul edilen çözümler geçmektedir.

DEMOKRASİ MODELLERİ

Demokrasi genellikle tek bir modele dayalı, belirsiz bir kavram olarak görülür. Çoğu Batı toplumları için demokrasi evrensel oy hakkına dayalı olarak düzenli ve rekabetçi seçimlerin yapıldığı bir sistemdir. Günümüzde, özellikle Sovyetler Birliği'nin dağılması ve liberal kapitalizmin zaferinden sonra, en genel anlamda "demokrasi" ile kastedilen "liberal demokrasi" olmaktadır. Bununla beraber, hakim liberal demokrasi modeli dışında, çeşitli demokrasi modelleri ve teorileri vardır. Söz konusu modeller dört başlık altında değerlendirilebilir:

? Klasik Demokrasi

? Korumacı (protective) demokrasi

? Gelişmeci (developmental) demokrasi

? Halk demokrasisi

Klasik Demokrasi

Klasik demokrasi modeli "polis"e, Eski Yunan şehir devletlerine ve özellikle bu şehir devletlerinin en büyük ve en güçlüsü olan Atina'daki uygulamalara dayanmaktadır.

GÜÇLER SAVAŞI A : 83

Atina'da M.Ö. 4. ve 5. yüzyıllarda uygulanan doğrudan demokrasi modeli genellikle halk katılımının en saf ve ideal hali olarak değerlendirilir. Rousseau ve Marx gibi düşünürleri etkilemiş olan bu modelde kritik konumu Ecclesia denilen meclis oluşturuyordu. Tüm yurttaşların katılımıyla yılda en az 40 defa toplanan bu meclis, temel sorunları görüşüyor, karara bağlıyor ve kamu görevlilerini atıyordu. 500 kişilik bir konsey meclisin yürütme kanadını oluşturuyor ve 50 kişiden oluşan güçlü bir komite Konseye çeşitli teklifler getiriyordu. Komite başkanlığı bir gün için gerçekleştirilen bir görevdi ve hiçbir Atinalı bu o-nuru hayatı boyunca bir kereden fazla yaşayamıyordu. Sadece askeri konularla ilgili olarak, on generalin tekrar seçilme şansı vardı. Atina demokrasisini bu kadar önemli yapan şey vatandaşların siyasi aktivitelere katılma düzeyiydi. Vatandaşlar sadece meclis toplantılarına katılmıyor, kamu görevlerinin ve karar alma süreçlerinin belirlenmesinde de sorumluluk alıyordu.

Bu düzene en sert eleştirileri getiren kişi, Platon olmuştur. Platon kitlelerin kendilerini yönetecek bilgi ve deneyime sahip olmadığını savunarak, siyasi eşitlik fikrine karşı çıkmıştı. Ona göre iktidar bir filozoflar sınıfının ve ona bağlı olarak "koruyucuların elinde olmalıydı. Atina demokrasisi, tüm erdemlerine rağmen, kısıtlayıcı bir yurttaşlık anlayışına sahipti. Köleler, kadınlar ve yabancılar yurttaş sayılmıyor, yalnızca Atina doğumlu 20 yaş üzerindeki mülk sahibi erkekler yurttaşlık haklarına sahip bulunuyordu. Aslında bu açıdan Atina demokrasisi demokratik ideallerin tam bir antitezi gibidir. Atina demokrasisinde görülen doğrudan ve düzenli katılım İsviçre kantonlarında ve ABD'de New England'da da geçerli ol-muştur.

Korumacı Demokrasi

Demokratik fikirlerin yeniden canlandığı 17. ve 18. yüzyılda, Eski Yunan'daki klasik demokrasi modelinden farklı modeller ortaya çıktı. Demokrasi artık halkın siyasete katılma aracı ve hükümetlerin aşırı müdahaleci tu-

84 HAKANTÜRK

tumlarına karşı koruyucu bir güç olarak görülüyordu. Bu anlayış özellikle bireysel özgürlükler için en geniş alanı teminat altına alma amacım güden ilk liberal düşünürlerde kendini gösteriyordu. Bireyleri devlet karşısında koruma kaygısı aslında Aristo'nun Platon'a sorduğu soruda kendisini gösteriyordu: "Quis Custodiet Custodes?" (Koruyuculardan kim koruyacak?) Aynı kaygıyı taşıyan John Locke oy hakkını doğal haklar içinde değerlendirme eğilimindeydi. Halk kendisini yönetenlere karşı bir rıza göstermediği sürece yönetimin meşruiyetinden bahsedilemezdi. Bu demokratik tutuma rağmen Locke'un kendisinin modern standartlarda bir demokrat olduğu söylenemez. Çünkü Locke için oy hakkı sadece mülkiyet sahiplerine aittir.

James Mili (1773-1836) ve Jeremy Bentham (1748-1832) gibi 18. yüzyıl faydacıları, demokrasiyi bireysel çıkarları korumak ve geliştirmek için bir araç olarak görmüşlerdir. Bentham'a göre insanlar "hazı arayan, acıdan kaçan yaratıklar" olduğu için evrensel oy hakkının getirilmesi en çok sayıda insan için en fazla mutluluğu sağlayacak yegane yoldur. Korumacı demokrasi sınırlı ve dolaylı bir demokrasi modeli sunar. Pratikte, yönetilenlerin rızası düzenli ve rekabetçi seçimlerle sağlanır. Bu da yönetenlerin halka hesap vermesini sağlar. Siyasi eşitlik böylelikle eşit oy hakkını ifade eden teknik bir kavrama dönüşür. Dahası, oy hakkı gerçek bir demokrasi için yeterli değildir. Bireysel özgürlükleri korumak için yasama, yürütme ve yargı üzerinden güçler ayrılığına dayalı bir sistemin tesisi de şarttır. Sonuç olarak korumacı demokrasi modeli insanlara seçtikleri gibi yaşamak imkanı vermeyi amaçlamıştır, bu haliyle laissez-faire (bırakınız yapsınlar) kapı-talizmiyle örtüşen bir yapıya sahiptir. Bireylerin özgürlüğüne ve sosyal ve ekonomik koşullar karşısındaki sorumluluklarına yaptığı vurguyla klasik liberallere ve Yeni Sağ'a esin kaynağı olmuştur.

GÜÇLER SAVAŞI : 85

Gelişmeci Demokrasi

İlk parlamenter demokrasi modellere bireysel hakları korumaya dikkatlerini vermiş iken; hemen arkasından toplumu temel alan bir yaklaşım gelişmiştir. Bu modelin en radikal biçimi Jean Jacaues Rousseau tarafından geliştirilmiştir. Rousseau'nun fikirleri pek çok bakımdan liberal gelenekten bir kopuşu simgelemiş, Marksist ve anarşist geleneklere ciddi bir etkide bulunmuştur.

Rousseau için demokrasi insanların özgürlüğüne hizmet eden bir araçtır. Vatandaşlar sadece doğrudan ve devamlı bir biçimde toplum hayatını biçimlendiriyorlarsa gerçekten özgürdürler. Bu görüş radikal bir doğrudan demokrasi anlayışına dayanır. Rousseau, İngiltere'deki seçimlerin vatandaşların özgürlüğüne bir katkıda bulunmadığını, aksine seçim sisteminin ve temsil mekanizmasının insanları köleleştirdiğini iddia etmiştir.

Rousseau'nun teorisinin özgün yanı geliştirdiği genel irade tezinde yatmaktadır. Genel irade, toplumun ortak ve gerçek çıkarlarını ifade eder ve bireyler "en iyiyi temsil e-den" genel iradeye uymalıdır. Genel irade basit bir biçimde özel iradelerin toplamına indirgenemez. Rousseau'-ya göre böylesi bir model sadece siyasi değil, ekonomik e-şitliği de sağlayacaktır. Rousseau'ya göre "kimse başkasını satın alacak kadar zengin, kimse de kendisini satmak zorunda kalacak kadar fakir olmamalıdır."

Rousseau'nun fikirleri igö'lar ve ıgyo'lerdeki Yeni Sol düşünürlerinin katılımcı demokrasi fikrini geliştirmelerine yardımcı olmuştur. Katılımcı demokrasi vasıtasıyla her birey kendi yaşamına dair verilen kararlara katılmakta ve böylesi bir sistem adem-i merkezietçilik, açıklık ve hesap verme gibi ilkeleri zorunlu kılmaktadır. Bu da demokrasinin, halka gerçekten yayılmasını sağlamaktadır. Rousseau'nun fikirleri, özellikle vatandaşların gerçek ve subjek-tik iradeleri arasında yaptığı ayırım nedeniyle eleştirilmektedir. Genel iradenin yukardan tanımlanması, totalitarizm haklılaştırılması için uygun bir zemin yaratabilmektedir. Temsili hükümet fikrine dayanan liberal bir mo-

86 HAKANTÜRK

del, gelişmeci demokrasi modeli çerçevesinde John Stuart Mili tarafından geliştirilmiştir. Mili için demokrasinin erdemi şudur: "Demokrasi bireysel kapasitelerin en uygun ve üstün bir biçimde gelişimini sağlamaktadır." Siyasal hayata katılmak suretiyle vatandaşlar, kişisel gelişimlerine olumlu katkılar sağlarlar. Kısacası, demokrasi önemli bir eğitimsel tecrübedir. Mili, eğitimin önemine inanan bir düşünür olarak, oy hakkının genişletilmesini fakat "okumamış cahil" kimselerin bu hakka sahip olmaması gerektiğini savunuyordu. Kendi zamanı için radikal sayılacak bir biçimde kadınların da oy hakkı olması gerektiğini savunan Mili, güçlü ve bağımsız yerel otoritelerin varlığından yanaydı. Demokrasinin tehlikeli yanlarının da farkında o-lan Mili, tıpkı Platon gibi, tüm siy asi fikirlerin aynı değerde olduğuna inanmıyordu. Mili çoğul bir oylama sistemi öneriyordu. Yeteneksiz işçiler bir oy, yetenekliler iki oy, öğrenilmiş bir meslek sahibi olanlar beş ya da altı oy kullanacaktı. Çoğunluğun uranlığı tehlikesinin de farkında o-lan Mill'in görüşleri parlamenter demokrasiyi destekleyen bir çerçeve sunmuştur.

Halk Demokrasisi

Halk demokrasisi kavramı, Sovyet modelindeki komünist rejimlerden türetilmiştir. Ancak kavram, Marksist gelenek içinden çıkan bütün demokrasi modellerini kapsayacak şekilde kullanılmaktadır. Bu modeller kendi aralarında önemli farklılıklar göstermesine karşılık, liberal demokrasi ile keskin hatlarıyla karşıtlık içindedirler. Marksistler, liberal demokrasiyi burjuva ya da kapitalist demokrasi modeli olarak eleştirirler. Bununla birlikte, özellikle eşitlikçi çağrışimleri nedeniyle, demokrasi Marksistler için olumlu anlamlar taşımaktadır. Marksistlere göre gerçek anlamıyla demokrasi, kaynakların eşit dağılımını gerçekleştirerek, sosyal eşitliği sağlama amacı gütmelidir.

Marx kapitalizmin çökeceğini ve proleteryanın devrimci diktatörlüğüne dayanan kısa bir evreden sonra ulaşılacak olan komünist toplumda bir proleterya demokrasisi

—• GÜÇLER/SAVAŞI ---, 87

olacağını savunuyordu. Ancak böylesi bir sistemde bir sü-re sonra devlet ve hukuk gibi kurumlara gerek olmayacağından demokrasi de "gereksizleşecek"tir. Bununla birlikte 20. yüzyıldaki haliyle, komünist devletlerde görülen demokrasi modelinin arkasındaki fikir yapısı Marx'tan çok Lenin'e aittir. Bu modelde proleteryanın gerçek çıkarlarını temsil eden ve devrimci potansiyeli muhafaza eden "öncü parti"nin kritik bir rol oynadığı görülür. Komünist ülkelerde, ülkeyi yöneten komünist partilerin denetimsiz gücünün, halk demokrasisini gölgede bıraktığı eleştirisi yaygın eleştirilerin başında gelmektedir.

Liberal Demokrasi

Bugün dünyada egemen olan ve bir ideal olarak yüceltilen demokrasi, başına liberal sıfatının eklendiği liberal demokrasi olduğu için ayrı bir başlık altında incelenmeyi hak etmektedir. Liberal demokrasiinin, tüm dünyada görülen ortak uygulamalarına göre, temel nitelikleri şöyle sıralanabilir:

? Demokrasinin temsili ve dolaylı bir biçimidir.

Siyasi eşitlik prensibine uygun olarak yapılan düzenli seçimlerle iktidarın belirlendiği bir sistem ifade etmektedir.

?> Liberal demokrasi rekabete dayanan seçimlerle sürdürülür. Rekabet siyasi çoğulculuk, hoşgörü ve çatışan fikirlerin özgür bir biçimde varola-bilmesi ile gerçekleştirilir.

? Liberal demokrasiide, devlet ile sivil toplum arasında açık bir ayrım vardır. Bu ayrım ekonomik hayatın piyasa kurallarına göre organizasyonu ve özerk grup ve çıkarların meşru kabul edilmesi şartına dayanır.

Özgürlük ve Eşitlik

Demokrasiyi boydan boya belirleyen ilk ilke ne olacaktır? Özgürlük mü, yoksa eşitlik mi? Burada bir öncelik ve tercih sorunu bulunmaktadır. Çünkü bu iki ilke birbirleriyle

88 HAKANTÜRK

çelişmektedir. Düşünce tarihi, bu iki ilkeyi birbiriyle çelişmeyecek şekilde bir arada, yan yana bulundurmaya, sentezlemeye çalışan teşebbüslerle doludur. Nitekim liberal demokrasi doğrudan bu teşebbüsün en yaygın ve en çok bilinen örneğidir. Demokrasi, içinde bulunan siyasal eşitlik prensibi ile eşitliğe, liberal kelimesi ise doğrudan özgürlüğe gönderme yapmaktadır.

Temel çelişki şudur: İnsanları özgür bıraktığımız zaman, doğal olarak farklı yeteneklere, farklı fırsatlara, hatta farklı ahlakî standartlara sahip insanlar eşitsiz bir topluma yol açacaktır. İnsanları ister siyasal ister sosyal anlamda eşit tutmaya kalktığımız zaman ise, bu eşitliği zedeleyecek özgürlüklere bir sınırlama getirmemiz gerekecektir. Demokrasi kuramcılarını, özgürlük idealinin demokrasiinin ilk kurucu ilkesi sayanlar ile işe eşitlikle başlayanlar diye ikiye ayırmak mümkündür. Birincileri, daha çok liberal düşünürler olarak tanımaktayız. Gerçekten liberalizm daha çok siyasal esaretin ortadan kaldırılması, bireysel girişim ve devlet biçimi ile ilgilenmektedir.

Demokrasi ise daha çok refah, eşitlik ve sosyal uyuma vurgu yapmaktadır. Demokrasi, devlet iktidarının halkın ellerinde olmasına vurgu yaparken, liberal kelimesi bu iktidarın bireysel özgürlüklere zarar vermeyecek şekilde sınırlandırılmasını vurgulamaktadır. Bu iki vurgudan yola çıkarak, liberal demokrasiyi iktidarın belirlenmesinde ve kamu politikalarının oluşturulmasında halkın söz sahibi olduğu, ancak bu hakkın bireysel özgürlüklerin garanti altına alındığı sınırlar içinde kullanılabilirdiği bir siyasal sistem olarak tarif edebiliriz.

Sartori, liberal demokrasiinin iki unsurdan meydana geldiğini söylemektedir: Birinci unsur halkı özgürleştirmek, ikincisi ise halkı yetkilendirmektir. (Sartori, 1993) Bunlardan birincisini ön şart olarak kabul etmek, liberal demokrasiinin ayırıcı özelliği olmaktadır. Öbür yandan e-ekonomik bir sistem olarak liberalizm ile (kapitalizm) siyasal bir sistem olarak liberalizmi birbirinden ayırmamız gerekmektedir. Ekonomik liberalizm, laissezfaire ilkesi et-

rafında piyasanın serbestliği üzerine inşa edilmekte iken, siyasal liberalizm bireysel özgürlüklerden yola çıkmaktadır. Bu ikisi, mantık olarak bütünleşmekle beraber farklı sonuçlara ulaşmaktadır. Macpherson'un baskıcı bireycilik tezi, ikisi arasında bir sebep-sonuç ilişkisi kurmaktadır. Macpherson, "Mülkiyet temelli, hatta mülkiyet takıntılı baskıcı bireyciliğin, bütün insanlar arasında bir dizi yarışmacı ve baskıcı pazar toplumu ortaya çıkardığını söylemektedir. Baskıcı piyasa toplumunda emeğin bir pazar malı haline geldiğini, piyasa ilişkilerin toplumsal ilişkileri biçimlendirdiği veya bütün ilişkilere nüfuz ettiği ve bu yüzden bir piyasa ekonomisinden değil bir piyasa toplumundan söz edilebileceğini ileri sürmektedir.

Anayasal Demokrasi

Anayasal demokrasi, liberal demokrasi dünyasının ürettiği yeni bir kavramdır. Siyasi özgürlükleri garanti altına almak için devlet anayasa teknikleriyle sınırlandırılmaktadır. Anayasal demokrasi, devleti bu amaçla sınırlamaya çalışan ve bunu anayasal normlara dönüştüren bir anlayışı ifade etmektedir. Anayasal demokrasi, halkın yönetimi yerine "özgür halkın yönetimi"ni koymaktadır. Demokrasi, sadece iktidarın kaynağının kimde olduğu sorusuna bir cevaptan ibaret değildir, aynı zamanda iktidarın denetimini de ifade etmektedir. Bu denetim içinde, hak ve özgürlüklerin koruyucusu olarak yargı erkinin hayati bir yeri bulunmaktadır.

Anayasal demokrasinin karşılığı, demokratik hukuk devleti veya hukuk yoluyla demokrasidir. Hukuk yoluyla demokraside yargının, özellikle anayasal yargının kritik bir yeri vardır. Anayasa yargısı, hem özgürlüklerin, hem de hukuk devletinin güvencesi olmaktadır. Anayasa yargısı, bu haliyle siyasal sistemin aktörlerinden biri haline gelmekte ve bu rolünü insan haklarına aykırı ve hukuk güvenliğini zedeleyen yasaları iptal ederek ve yargısal denetim sürecinde anayasayı ve hukuku yorumlama işlevleriyle yerine getirmektedir.

90 ____ HAKANTÜRK

Görüldüğü üzere, anayasal demokrasi bireysel hak ve özgürlükleri hukuk güvencesine alan, böylelikle çoğunluğun azınlık üzerindeki tahakkümünü yargı aracılığıyla engelleyen kurumsal bir çözümü yansıtmaktadır. Anayasanın bağlayıcılığı ve hukukun üstünlüğü, demokrasinin çoğunluk rejimi olmasını makul sınırlar içinde tutmaya yarayan önemli bir ilke ve araç olmaktadır. Temel insan haklarının garanti altına alınmasının en kestirme ve etkili yöntemi de budur.

Demokrasi Eleştirileri ve Farklı Demokrasi Görüşleri

Demokrasinin işleyişi ve anlamı konusunda önemli görüş farklılıkları ve anlaşmazlıklar vardır. Örneğin, liberal demokrasinin, siyasi iktidarın sağlıklı bir şekilde teşekkülünü ve siyasi gücün topluma eşit olarak dağıtmayı sağlayamadığı ileri sürülmektedir. Demokratik süreçler, uzun vadede beklenen faydaları sağlayabilecek midir?

Siyasi eşitlik, ekonomik eşitsizlikle bir arada varolabilir mi? Bu ve benzeri sorulardan hareketle demokrasiye karşı, farklı bakış açıları ve farklı eleştiriler geliştirilmiştir. Bu bakış açıları ve eleştiriler aşağıdaki başlıklar altında toplanmaktadır.

? Çoğulcu görüş

? Elitist (seçkin) görüş

? Korporatist görüş

? Yeni Sağ görüş '? Marksist görüş

Çoğulcu Görüş

Çoğulcu görüşler erken dönem liberal siyaset felsefecilerine ve özellikle Locke ve Montesquieu'nun fikirlerine dayandırılabilir. Bu düşüncülerin fikirlerinin sistematik bir hale getirilmesi ise James Madison'un Federalist Yazılara yaptığı katkılarla olmuştur. Amerika'nın zayıf bir eyaletler konfederasyonundan federal ABD'ye dönüşüm süreci üzerinde düşünen Madison'un temel korkusu hizipler sorunu idi. Çoğu liberal gibi, Madison da denetlenemeyen bir

GÜÇLER SAVAŞI

Çİ

demokratik yönetimin çoğunluğun azınlık üzerindeki hakimiyetine (çoğunlukçuluk: majoritarianism) dönüşebileceğinden korkuyordu.

Madison'un yazılarının önemli tarafı, toplumdaki farklı grup ve çıkarları bir arada yaşatacak bir çözüm aramalıdır. Madison toplumdaki her grubun yönetimde temsil e-dilmemesi halinde, düzen ve dengenin kurulmasının imkansız olduğunu savunuyordu. Madison, bu düşünceleri doğrultusunda, çeşitli grup ve çıkarların karar alma süreçlerine etki edebileceği, güçler ayrılığına ve federalizme dayanan bir yönetim sistemi önermiştir. Çoğunluğun a-zınlık üzerindeki tahakkümünü engelleyecek olan ve dolayısıyla çoğulculuk ilkesine dayanan bu sisteme Madisoncu demokrasi adı verilmektedir.

Çoğulcu demokrasi teorisinin modern zamanlardaki en önemli savunucusu Robert Dahl'dır. Dahi, 'Kim Yönetiyor?' Amerikan Şehrinde Demokrasi ve İktidar başlıklı çalışmasında ABD'nin Neuı Haven şehrinde iktidarın dağılımı ile ilgili ampirik bir çalışmanın sonuçlarından hareketle, siyasi olarak ayrıcalıklı ve ekonomik olarak güçlü bir sınıf sıradan vatandaşlardan daha etkili olsa da, siyasi süreç üzerinde kalıcı olarak hakim olabilen bir sınıfın olmadığını öne sürmüştür.

Dahi, modern demokrasilerin belirgin biçimde Eski Yu-nan'ın klasik demokrasilerinden farklı olduğunu savunmaktadır. Charles Lindblom ile birlikte, tüm vatandaşların değil çoğunluğun yönetimini ifade edebilmek için, Poli-arşi terimini kullanmaktadır.

Çoğulcu demokrasinin ayırıcı özelliği, seçim zamanlarında partiler arasındaki rekabetin alabildiğine özgür bir ortamda gerçekleşmesi ve seçimler dışında da çıkar veya baskı gruplarının görüşlerini özgür bir biçimde ifade edebilmesidir. Bu araçlarla, yöneten ile yönetilenler arasında güvenilir bir bağ ve iletişim kanalları oluşturulmuş olmaktadır. Doğrudan demokrasi kadar ideal bir demokrasi modeli olmasa da böylesi bir modelin yeterli ölçüde bir denetim ve duyarlılık yaratabileceği düşünülmektedir.

92 HAKANTÜRK

Bununla birlikte çoğulculuk ve demokrasi arasındaki ilişkinin de sorunlu yanları vardır. Örneğin Madisoncu sistemin amaçlarından birisi mülkiyeti korumak amacıyla demokrasiyi sınırlamaktır. Bir başka deyişle, azınlıkların ayrıcalıkları, çoğunluğun siyasal iktidarı etkili ve verimli bir şekilde kullanmasını engelleyen bir araç haline dönüşebilmektedir. Çoğulculuk ve demokrasi ilişkisi içinde bir başka soruna Dahi, 'Ekonomik Demokrasiye Önsöz' isimli daha sonraki bir çalışmasında işaret etmiş ve ekonomik kaynakların eşit olmayan dağıtım sonucunda, ayrıcalıklı durumda olan bir azınlığın siyasal iktidarı ele geçirebileceğini vurgulamıştır.

Seçkinlik Görüşü

Elitizm, demokrasi ve sosyalizm gibi eşitlikçi fikirlerin bir eleştirisi olarak gelişmiştir. Vilfredo Pareto, Gaetona Mosca ve Robert Michels gibi isimler sosyal yapının zorunlu bir sonucu olarak elit bir yönetimin varlığından bahsetmişlerdir. Onlar için, demokrasi imkansızdır, çünkü siyasal iktidar daima ayrıcalıklı bir sınıfın, elitlerin kontrolündedir. Örneğin, Yönetici Sınıfta Mosca tüm toplumlarda iki sınıfın varlığından bahseder: Yönetici Sınıf ve Yönetilen Sınıf Ona göre yönetmek için gerekli olan kaynaklar daima eşitsiz bir biçimde dağıtılır ve parlamenter demokrasilerde bile kitleleri yöneten bir azınlık söz konusudur. Pareto ise yönetmek için gerekli olan nitelikleri iki ana psikolojik tip altında toplar. Tilkiler kitlelerin rızasını bir biçimde manipüle eden yöneticilerdir. Aslanlar ise yönetimlerini güç ve zora dayandıranlardır.

Michels ise demokratik olarak adlandırılabilir bile tüm örgütlenmeler içerisinde iktidarın bir azınlığın elinde toplandığından bahsetmekte ve demokratik örgütlerdeki oligarşik eğilimleri ifade etmek için oligarşinin tunç kanunu tezini geliştirmektedir. Bürokratik iktidara ilişkin bu tez, sonraları James Burnham tarafından geliştirilmiştir. Burnham, Yönetimsel Devrim çalışmasında hem kapitalist hem de sosyalist endüstri toplumlarında, teknik ve bilimsel

? GÜÇLER SAVAŞI ^ — 93

bilgisi ve yönetsel becerileriyle bir yönetsel sınıfın hakimiyetinden bahseder.

Klasik elit teorisyenleri için demokrasi tamamen bir mit iken, modern elit teorisyenleri demokrasiyi gerçek anlamından uzaklaştıran faktörler üzerinde durmuşlardır.

C. Wright Mills'in ABD'deki iktidar yapısına dair yaptığı analizler bu açıdan oldukça önemlidir. Mills, İktidar Seçkinleri çalışmasında ABD'yi, demokratik olduğu söylenen siyasal yapısına rağmen, ayrıcalıklı baskı gruplarının idare ettiğini iddia etmiştir. Başkanın etrafındaki klikler, büyük şirketler ve ordu iktidarı yönlendiren bu baskı gruplarının başında gelmektedir. Bu gruplar, bürokratik ve ekonomik güçleri sayesinde, son derece stratejik kararlara etki edebilmektedir.

Klasik elit teorileri içinde elit-kitle ilişkisi statik bir yapı arz ederken, modern elit teorileri farklı elit grupların birbiriyle rekabetine dayalı dinamik bir yapıya sahiptir.

Seçmen hangi elitin yöneteceğine karar verebilir, ama iktidarın daima elitlerin elinde olacağı gerçeğini değiştiremez. Bu yargıya dayanan rekabetçi elitizm modeli Ant-hony Downs tarafından demokrasinin elit teorisi çerçevesinde formüle edilmiştir. Buna göre seçim, politikacıların oy maksimizasyonu sağlamak için yarıştığı bir politik pazar yaratır. Bu pazarda seçmenler tüketiciler gibi davranarak, çıkarlarına en uygun adaya oy verirler. Downs'a göre, açık ve rekabetçi seçimler demokratik bir yönetimi garanti eder, çünkü bu yolla hükümet siyasal partilerin ellerine teslim edilir. Schumpeter'in söylediği gibi, demokrasi politikacıların yönetimidir. Demokratik siyasetin bir modeli olarak, rekabetçi elitizm, liberal-demokratik bir siyasal sistemin işleyişini mümkün kılan bazı erdemlere sahiptir. Bu model, demokrasinin işleyişine dair belirli değerler ve görüşler oluşturma amacından çok, demokrasinin pratikte nasıl işlediğini gösterme fırsatı sunmaktadır. Demokrasi, bu modelde, basitçe bir siyasal yöntem olarak görülür. Halkın oyunu almak için rekabet edenlerin verdiği kararlar ve izledikleri politikalar.

94 HAKANTÜRK

Korporatist Görüşü

Korporatizmin kökeni, iktidara işçileri ve yöneticileri de eklemeyerek bütüncül bir devlet oluşturmak isteyen Faşist İtalya dönemine dayanır. Daha sonra korporatist kuramcılar, neokorporatizm ve liberal korporatizm versiyonları ile hükümet aygıtına kamu görevlileri, sendikalar ve benzeri örgütlenmeleri ekleyerek yekpare işleyen bir yapı

oluşturmaya çalışmışlardır. Ekonomik çıkarları devlet ile bütünleştirmeye dönük bu eğilim özellikle savaş sonrası dönemde oldukça yaygınlaşmış, Avusturya, İsveç, Norveç ve Hollanda gibi ülkelerde gündeme gelmiştir.

Hükümetler ekonomik hayatı idare etmenin ve kamusal hizmetleri adil bir şekilde dağıtmanın yollarını ararken, geniş toplum kesimlerinin ekonomik çıkarlarını desteklemek ve birbiriyle uyumlu hale getirmek gerektiğini düşünmüşlerdir. Devletçiliği ön plana çıkaran bu yaklaşım, 1970'lerden sonra serbest pazar politikalarının yükselişi ile birlikte etkisini yitirmiştir.

Korporatizmin işlevsel bir temsil vasatı sağlayacağı için demokrasiye katkıda bulunacağını savunan görüşler vardır. Buna göre bireyler, onları temsil eden örgütlenmeler hükümet aygıtı ile birleştirildiği için, daha iyi temsil edilebilirler. Korporatif çoğulculuk durumunda hükümet politikasına yön verme konusunda bu örgütlerin etkinliği söz konusudur. Bununla birlikte, çoğu yorumcuya göre korporatizm demokrasi için bir tehdittir. İlk olarak, korporatizm siyasi mekanizmaya etkide bulunmak bakımından güçlü örgütlenmelere ayrıcalık tanımaktadır. İş gruplarının etkinliği yüksekken, dış gruplar sistemden dışlanmaktadır. İkinci olarak, korporatizm hükümetin yararını kamunun yararından üstün tutabilir. Hükümet çeşitli kurumlar arasında yalnızca kendisine en yakın tepe örgütlenmeleri ile ilişkide bulunabilir. Son olarak, korporatizm parlamenter demokrasiye bir tehdit oluşturabilir. Zira böylesi bir modelde, temel politikalar hükümet üyeleri ile güçlü örgütlerin liderleri arasındaki görüşmeler sonucunda belirlenmektedir. •????'!

: : : GÜÇLER SAVAŞI —??*•—> 95

Yeni Sağın Görüşü

Yeni Sağ, 1970'lerden sonra ortaya çıkması ve güç kazanması ile birlikte demokratik siyasete çeşitli eleştiriler getirmiştir. Bu eleştiriler, demokrasinin kaldıramayacağı yükler altında ezilmesini anlatan, demokratik aşırı yüklenme tehlikesine işaret eder. Dizginlenemeyen gruplar ve seçimlerde farklı çıkar gruplarının oluşturduğu baskıların siyasi sistemi felce uğratmasından dem vurulmaktadır.

Yeni Sağ kuramcıları serbest piyasa ekonomisini savunmakta ve devlet müdahalesine karşı çıkmaktadır. Yeni Sağ, korporatizmin, kaçınılmaz olarak devlet müdahalesini güçlendirdiğini bunun ise ekonomi için bir tehdit oluşturduğunu savunmaktadır.

Aşırı yüklenme çoğu zaman seçim sürecinin bir sonucu olarak karşımıza çıkar. Bu durum Samuel Brittan'ın demokrasinin ekonomik sonuçları dediği şeye işaret etmektedir. Buna göre seçimler, politikacıların iktidarı elde etmek için seçmenlere gerçekçi olmayan vaatlerde bulunmasına yol açar. Burada iki taraf da suçludur. Seçmenler kamu harcamalarının arttırılacağı vaadinden, politikacılar da iktidarın çekiciliğinden etkilenirler. Brittan'a göre, sınırları iyi çizilmeyen bir demokrasinin, yüksek enflasyon gibi, yıkıcı sonuçları olabilir. David Marquand'ın benzetmesiyle, Yeni Sağ'a göre, 'Çocuklar için çikolata neyse, yetişkinler için de demokrasi odur. Hayli baştan çıkarıcı, az miktarda olduğu müddetçe zararsız, fazlası rahatsızlık verici.'

Yeni Sağ kuramcıları, bu yüzden, demokrasiyi sosyal dönüşümü sağlayacak bir araçtan ziyade, keyfi yönetimlere karşı bir savunma tedbiri olarak görürler.

Marksist Görüş

Marksizmin demokrasi hakkındaki tezleri, sınıf analizlerine dayanır. Bu görüşe göre, siyasi iktidarın yapısı seçimlerle, kampanyalarla anlaşılmaz. Örgütlü azınlık gruplar, demokrasinin bu araçlarını kendi çıkarları için kullanma yeteneğine sahiptir. Siyasi iktidarı anlamak için ekonomik iktidara ve kaynakların nasıl dağıtıldığına bak-

96 HAKANTÜRK

mak gerekir. Marksizmin liberal demokrasiye getirdiği eleştirisi, demokrasi ile kapitalizm arasında varolan gerilimden kaynaklanır. Marksizme göre demokrasinin siyasi eşitlik ideali ile kapitalizmin ekonomik ve sosyal eşitsizliği çelişkili bir durum yaratır. Dolayısıyla liberal demokrasiler kapitalist veya burjuva demokrasisi olarak görülür ve bu haliyle de demokrasi hakim sınıfın bir denetim ve yönlendirme aracıdır. Marksizme göre sınıflar arasındaki eşitsizlik var olduğu sürece, siyasi iktidarı topluma geniş ve eşit bir biçimde yayabilmenin imkanı yoktur.

Çoğulcu demokrasiye yönelik Marksist eleştirisi, elitist kuramcıların eleştirisi ile paralellik gösterir. Her iki görüşe göre de iktidar yönetici bir azınlığın elindedir. Bununla birlikte iki görüş arasında farklılıklar da vardır. İlk olarak, elitist

teorisyenler, iktidarın dağılımını eğitimden bürokrasiye bir dizi faktöre bağlarken, Marksistler ekonomik kaynakların dağılımına vurgu yaparlar. İkincisi, elitistler elitlerin rolü konusunda müphem şeyler söyler ve elitlerin iktidarlarının demokratik baskılar sonucunda sınırlanabileceğini varsayarlar. Marksist görüş ise berraktır. Hakim sınıf, yegane güçtür ve amacı da kapitalizmin yarattığı e-şitsizlikleri sürdürmektir.

Modern Marksizm ise bu konudaki görüşlerini biraz daha yumuşatmış ve barışçı, yasal, demokratik bir biçimde sosyalizm idealine ulaşabileceğini savunmuştur. Yine de Jurgen Habermas ve Claus Offe gibi neo-marksist isimler kapitalist demokrasinin çelişkilerine dikkat çekmeye devam etmişlerdir. Onlara göre bir yandan, demokratik süreç hükümeti ekonomik ve sosyal hayattaki sorumluluklarını yerine getirecek kamusal talepleri karşılamaya zorlamakta, öte yandan, kapitalizmin yol açabileceği mali krizler sistemi tehdit etmektedir. Böyle bir durumda, kapitalist demokrasi için, Habermas'ın vurguladığı üzere, bir meşruiyet krizi tehlikesi her zaman mevcuttur.

GÜÇLERSAVAŞI

97

Demokrasinin Paradoksları

Demokratik yönetimi evrensel prensiplere uygun ve istikrarlı bir şekilde yürütmeyi zorlaştıran, doğrudan demokrasinin kendisinden kaynaklanan çelişkiler bulunmaktadır. Bu çelişkiler karşımıza çoğu zaman demokrasi eleştirileri olarak da çıkmaktadır.

Bunlardan ilki, demokrasinin tarihi kadar eskidir ve bir demokrasi düşmanı olarak tanınan büyük filozof Platon tarafından ortaya atılmıştır.

Platon'un Paradoksu

Plüton'un söylediği şey son derece basit ve aynı oranda içinden çıkılmaz görünmektedir. 'Halkın iradesi kendilerinin değil de bir tiranın yönetmesini isterse ne olacak?' Platon, özgürlüğün yasalara başkaldırmak ve sonra da özgürlüğe yüz çevirip bir tiran için can atmak üzere kullanılabileceğini söylemektedir. Platon'un söylediği şey, basit bir varsayım değil, tarihte Örneklerine sıkça rastlanan bir durumdur. Halk, kendi iradesi ile yönetme yetkisini, demokratik olmayan yöntemlerle yönetecek birine veya bir azınlığa devredebilmektedir. Antik Yunan'da seçimle işbaşına gelen tiranlar, ilk örneği oluştururken modern çağlarda daha trajik örneklerle de karşılaşmıştır. Hitler, seçimle iş başına gelmiş bir diktatördür. Bu paradoksun farklı bir örneği, Cezayir'de 1989 yılında yapılan seçimlerde İslam-demokrasi ilişkisi çerçevesinde yaşanmıştır.

Tek başına, hatta anayasayı değiştirecek bir çoğunlukla iktidara geleceği anlaşılan İslami Selamet Cephesi'nin iktidarına, demokrasiyi ortadan kaldıracağı itirazı yapılmış ve sonuçta bu partinin iktidara gelmesi bir askeri darbeyle, yani demokrasi dışı başka bir yöntemle engellenmiştir. Çağdaş demokrasilerin siyasal yabancılaşma, siyasal ilgisizlik gibi sorunları, bu paradoksu ciddi bir tehlike haline getirmektedir. Nitekim, Avrupa ülkelerinde yabancı düşmanlığından beslenen neo-faşist partilerin oy oranlarındaki büyük artış da bu paradoksla bağlantılı güncel bir eğilimi yansıtmaktadır.

Ç8 : ? ? ? ? ? HAKANTÜRK

Bu paradoksu çözmeye çalışan Popper şu mantığı yürütmektedir. Demokrasinin amacı, 'kim yönetmeli?' sorusuna bir cevap getirmekten ibaret değildir. Önemli olan soru şudur: 'Siyasal kurumları nasıl örgütleyelim ki, kötü ya da yeteneksiz yöneticilerin çok fazla zarar vermeleri önlenibilsin?' Böyle olunca demokrasi, yönetme hakkının kimde olduğuna dair bir sorundan uzaklaşmakta, bunun yerine iktidarın denetlenmesi sorunu ön plana çıkmaktadır. Bu denetlemenin de kurumsal bir denetim olması gerekmektedir. Popper, kısaca bu paradoksun çözümü için bizi çoğulculuğa ve anayasal denetime götürmektedir. Ancak, bu çözümün yeterli olduğunu söylemek zordur. Sonuç olarak halkın demokrasiyi askıya alan iradesinin yerine bir başka iradenin yerleştirilmesi gerekmektedir. Bu başka iradenin demokratik olması nasıl sağlanacaktır?

İstikrar ve Adalet

Diğer bir paradoks, seçim sistemlerinin de temel açmazını oluşturan istikrar ve adalet ilkeleri arasında yaşanmaktadır. Demokratik ilkelere göre, halkın siyasal sistemde kendisini adil bir şekilde temsil etmesi gerekir. Temsil adil bir şekilde gerçekleştiği zaman, demokratik iktidar sorumluluklarını kaçınılmaz olarak yerine getirmek zorunda kalacaktır. Ancak, toplumda yer alan bütün eğilimlerin ve çıkarların adil bir şekilde temsil edilmesi, yönetimde istikrarsızlığa ve sonuçta karar alamayan ve kararlarını icra edemeyen bir iktidara yol açabilmektedir. Bu duruma yönetemeyen demokrasi adı verilmektedir. Birbirinden farklı siyasi partilerin iç çekişmelerine sahne olan koalisyon hükümetleri bu duruma örnek teşkil etmektedir. Kısaca siyasi istikrarı sağlayabilmek için temsilde adalet ilkesine bir sınırlama getirmek gerekmektedir. Bu durum ise demokrasinin temel ilkeleriyle çelişmektedir.

Diğer taraftan, bireysel hak ve özgürlükleri garanti altına almak için geliştirilen mekanizmalar, özellikle anayasal demokrasi uygulamaları da, yönetebilir bir iktidarın ortaya çıkmasını engelleyen bir faktör olarak özellikle ikti-

darların şikayet konusu olmaktadır. Devlet çok sınırlandığı takdirde, yönetim iş yapamaz hale gelmekte, iktidarı çepeçevre saran hukuki denetim araçları, bu şikayete göre iktidarların elini kolunu bağlamaktadır. Hukuka uygunluk içinde yönetebilirlik, ülkenin içinde bulunduğu şartlara ve siyasi kültüre göre, özellikle Batı dışı demokrasiler için önemli bir paradoksu ifade etmektedir.

Nihayet, siyasetin çatışma ve uzlaşma üzerine inşa e-dilmesinin, demokrasiler için yol açabileceği bir tehlikeden bahsetmemiz gerekmektedir. Demokrasi, toplum içindeki farklı çıkar ve taleplerin meşru zeminde rekabetinden bir uzlaşma doğacağı varsayımına dayanmaktadır. Ancak toplumdaki çatışmalar çok sert ve kutuplaşmış bir hal aldığı zaman uzlaşmanın çerçevesi daralmakta ve istikrarlı bir yönetimin oluşmasını engellemektedir. Bu çatışmaların şiddeti, istikrarlı bir yönetimin ortaya çıkmasını engellediği gibi demokrasinin sürdürülebilmesini de zorlaştırmaktadır. Reinhold Niebuhr'un sözü, bu açmazı özetlemektedir: 'İnsanın adalet duygusu demokrasiyi mümkün kılar, insanın adaletsizliğe eğilimi ise demokrasiyi zorunlu kılmaktadır.' Demokrasinin bu paradokslarının kesin bir çözümü bulunmamaktadır. Bu paradokslar ancak toplumun siyasi kültürüne, geleneklerine, demokratik idealler etrafında oluşmuş mutabakata ve meşruiyet telakkisine göre şiddetlenemekte veya aşılabilir. Demokrasi, kendisini koruma yeteneğini halka rağmen geliştirebilen bir yönetim biçimi değildir.

Türkiye'de Demokrasi

Demokrasi, hiçbir toplumda bir anda gökten düşer gibi ortaya çıkıp yerleşmez. Her ülkede var olan demokrasi, u-zun tarihsel tecrübelerin, inişli çıkışlı denemelerin, toplumun kültürü başta olmak üzere bir çok karmaşık faktörün ürünüdür. Demokrasi, insanlığın ortak eseri olan normlara ve kurumlara dayanır, ancak bu idealin her toplumdaki yansıması ve macerası farklı olmuştur. Bugün İngiliz de-

"nırup

İOO HAKANTÜRK

mokrasisi ile Fransa'daki arasında iki ayrı dünya gibi farklılıklar vardır.

Türkiye'de mevcut haliyle işleyen ve tartışılan demokrasi de, bünyesinde barındırdığı bütün zaaflarıyla birlikte yaşadığı tarihsel tecrübelerin, iç ve dış dinamiklerin eseridir. İstikrarsızlığıyla, sık sık fasılaya uğramasıyla, hâlâ tartışılan standartlarıyla sahip olduğumuz demokrasiyi yakından tanımak için, ona damgasını vuran temel dinamiklere bakmamız gerekir. Bu dinamiklerin başında ilk elden söz etmemiz gereken, dış dinamiklerdir.

İthal Unsurlar

Türkiye, Helsinki Zirvesi'nde aday olduğu AB'ye girebilmek için demokrasi standartlarını yükseltmeye çalışıyor. Meclis, arka arkaya demokratikleşme paketleri hazırlayıp yasalastırmaya girişiyor. Bu paketlerin konusunu, Türkiye'nin kendi devlet düzeni yani iç meseleleri oluşturuyor. Mesela 7. Paket'in ağırlıklı konusu, Milli Güvenlik Kurulu'nun yetkilerinin sınırlandırılması ve Ordu'nun siyaset üzerindeki etkisinin azaltılmasına dair yasal düzenlemelerden meydana geliyor. Kısaca, evimizin içini, özellikle demokrasimizi, Kopenhag Kriterleri olarak belirlenen "Hukukun Üstünlüğü, Demokrasi ve İnsan Hakları" sacayağına uyumlu hale getirmek için, AB'nin telkin ve ısrarlarıyla mesafe almaya çalışıyoruz.

Görünen o ki, kendi irademiz ve inisiyatifimiz ile hareket etsek, bu standartlara ulaşmak için çaba harcamayacağız. Bugün yaşadığımız bu durum, yani demokrasimiz üzerinde yabancı vesayeti, yeni bir olgu değil. 1839 yılından bugüne, demokrasi başlığı altında attığımız ileri a-dımların büyük bir kısmında bu dış dinamğin önemli rol oynadığını görüyoruz. Şimdi tarihin dış dinamiklerle açıklanabilecek keskin dönemeçlerine göz atabiliriz.

1839 yılında ilan edilen Tanzimat Fermanı, içeriği itibarıyla bir temel haklar belgesidir. Padişah bu ferman ile Müslüman ve Müslüman olmayan bütün tebaasına can, mal ve namus güvenliği bahsetmektedir. Tebaanın devletle

GÜÇLER SAVAŞI İOI

ilişkisinde keyfiliğe son verilecek, kimseden takatının üzerinde vergi alınmayacak ve askerlik hizmeti makul bir süre ile sınırlandırılacaktır. Ferman, temel insan haklarını güvence altına alan ve bunu bir padişah lütfü olarak ilan eden bir şart hükmündedir. Bizi asıl ilgilendiren, bu fermanın neden ilan edildiğidir. Padişahın kendi yetkilerini, kendi iradesiyle sınırlandırmasının bir sebebi olmalıdır. Halktan bu istikamette bir talep veya baskı gelmemiştir. Bu şartı gerektiren bir siyasi iklim de bulunmamaktadır.

Sebebe, Osmanlı devletinin bir badire şeklinde cereyan eden dış konjonktürüdür. Mısır Valisi isyan etmiş, Osmanlı ordularını imha ederek başkenti tehdit eder hale gelmiştir. Devlet, bu tehlikeyi bertaraf edecek güçten yoksundur. Tek çözüm, Avrupa devletlerinin desteğini sağlamaktır. İşte ferman, Avrupa devletlerinin sempatisini kazanarak desteklerini temin etmek üzere tasarlanmış bir cemiledir. Osmanlı Devleti, Avrupa kamuoyunda sürekli eleştiri konusu yapılan keyfi uygulamalara son verdiğini, insan haklarına riayetkar muntazam bir devlet olacağını ilan e-derek, Avrupa devletlerinin desteğini mümkün kılacak bir atmosfer yaratmaya çalışmaktadır. Ferman'm ilan edildiği Gülhane'ye,

Avrupa devletlerinin İstanbul'daki sefirlerinin davet edilmesi, yine Ferman metninin hemen Batı dillerine çevrilerek Avrupa başkentlerine gönderilmesi, bu niyeti açıklamaktadır. İşin ilginç tarafı, Osmanlı devlet a-damlarının hesabı doğru çıkmış ve Mısır meselesi, başta İngiltere olmak üzere Avrupa'nın askeri desteği ile, beklentilerin çok üzerindeki şartlarda çözülmüştür.

Demokrasi tarihimiz açısından ikinci dönüm noktası, Islahat Fermanı'dır. 1856 yılında ilan edilen bu ferman, tebaanın her alanda eşitliğini tesis etmiştir. Müslüman olmayanlara getirilen, dini gerekçeli bütün eşitsizlikler ve kayıtlamalar kaldırılmaktadır. Bu eşitsizlikler, gayrimüslimlerin ödediği ilave vergiler, mahkemelerde şahitlik yapamamaları, devlet görevlerine kabul edilmemeleri gibi düzenlemelerdir. Islahat Fermanı, bu eşitsizliklerin tamamını ortadan kaldırmış, farklı din mensuplarına hukuk ö-

102 : HAKANTÜRK

nünde tam ve kâmil eşitlik getirmiştir. Demokrasiye geçişin temel unsuru olan laikliği, tam anlamıyla tesis eden bu belge, getirdiği hükümler açısından zamanının bir çok Avrupa devletinin ilerisindedir.

Islahat Fermanı, hangi ihtiyacın veya zaruretin sonucu ilan edilmiştir? Bu belgenin temel saiki de dış konjonktürdür. Osmanlı Devleti, Rusya'ya karşı İngiltere, Fransa ve Sardunya'nın askeri desteği ile savaşmış ve bu destekle Rusya son bir asırdır ilk defa Osmanlı Devletine yenilmiştir. Islahat Fermanı, bu desteğin bedeli olarak ilan edilmiştir. Avrupa Devletleri, savaş sonrasında Osmanlı Devletinden Hristiyan uyruklarına eşit haklar vermesini talep etmiş ve bu konuda baskı yapmışlardır. Savaş sonrasında imzalanan Paris Anlaşmasında, Islahat Fermanına atıfta bulunan bir maddenin bulunması, Avrupa devletlerinin işi ne kadar sıkı tuttuklarını da göstermektedir.

Kazanç, sadece savaştaki destekle sınırlı değildir, Türkiye ilk defa bu anlaşmayla bir Avrupa Devleti' olarak tescil edilmiştir. Üçüncü dönüm noktası, ilk parlamento ve a-nayasa tecrübemizi ifade eden I. Meşrutiyettir. Osmanlı Devleti, 1876 yılında seçim esasına dayalı bir parlamento açmış ve padişahın ve yürütmenin yetkilerini sınırlayan, temel hakları güvence altına alan bir Anayasa ilan etmiştir. Anayasanın top atışlarıyla ilan edilmesi, Rusya'nın savaş tehditleriyle yarattığı duruma çözüm arayan Avrupa Devletlerinin temsilcilerinin iştirak ettiği, İstanbul'daki Tersane Konferansına rast gelmektedir.

Osmanlı devlet adamları, Anayasa ilan ederek (tek sebep elbette bundan ibaret değildir) üzerlerindeki baskının hafifleyeceğini ve Rusya'yı durduracaklarını hesaplamışlardır. Ancak, bu hesap tutmamış, Osmanlı Devleti, Anayasası ve Parlamentosu ile girdiği 93 Harbinden büyük bir hezimetle çıkmıştır. Son durağımız, 1946'da gerçek anlamda çok partili hayata geçiş maceramızdır. II. Dünya Savaşı bitmiş, eski düşmanımız Rusya'nın halefi olan Sovyetler Birliği, bu savaştan iki süper güçten biri olarak çıkmıştır. Sovyetler Birliği, Boğazlarda hak iddia etmektedir.

GÜÇLER SAVAŞI 103

Türkiye, kuzeyden gelen bu tehdiye karşı güvenliğini, Batılı demokrasilerin kurduğu NATO şemsiyesinin altına girerek sağlayabilecektir. Bunun için ise, evveleminde demokrasiye geçmesi gerekmektedir. Savaş biter bitmez, iktidar- [daki tek parti olan CHP'den "Dörtlü Takrir" ile ayrılanlar Demokrat Partiyi kuracak, Milli Şefin izniyle ilk çok partili seçim yapılacaktır. Böylelikle demokrasiye geçilmiş, tabii Türkiye'de NATO'nun doğu kanadında yerini almıştır.

2003 Türkiye'sinin AB'ye girebilmek için arka arkaya demokratikleşme paketleri hazırlamasının arkasında du- " ran tarihin özeti, kısaca budur.

Özgün Tecrübeler

j' Demokrasi tarihimizi, 1946'da birden fazla partinin ka-(' tıldığı seçimlerle başlatmak adet olmuştur. Bu milada gö-•'•', re, Türkiye'nin yarım asrı biraz aşan bir demokrasi tecrü-?<• besi bulunmaktadır. Bu tecrübenin içine üçü modern, biri * postmodern dört askeri müdahaleyi de sığdırmayı unut-

* manialıyız. Bu tarihlendirme, demokrasi tecrübemizi, dar i l ve sınırlı bir kesite hapsettiği için, bu konudaki yeteneği-

\l mizi de kısırlaştırmaktadır. Gerçek tarih, böyle değildir. Türkiye'nin demokrasi tecrübesi, 1837 Eyalet Meclisleri'ne kadar geri gitmektedir. Tanzimat döneminin habercisi olan bu uygulama, her eyalette temsil esasına dayalı i t meclisler vücuda getirmiştir. Kalıcı olan ve o dönemde sı-| nırlı işlevler yerine getiren bu meclisler, ilk demokrasi ör-[, nekleridir. Nitekim, 1877'de açılan ilk parlamentonun ü-Ş! yeleri, bu meclislerde görev alanlar arasından seçilmiştir. 1877 Meclis-i Mebusan'ı da, gösterdiği performansla ba-f kılırsa, tarihimizin önemli bir demokrasi pratiğine sahne olmuştur. Başlarda acemilik çeken üyeler, kısa zamanda hükümeti ve nazırları bunaltacak bir denetim görevi ifa. etmişlerdir. Nitekim, ilk parlamento tecrübesinin kısa olmasının sebebi, padişah değil hükümettir. Hükümet, meclis murakabesinden rahatsız olduğu için padişaha baskı yaparak meclisi kapattırıştır.

104 HAKANTÜRK ;

1908-18 arası, II. Meşrutiyet dönemi, yine demokrasi tarihimiz açısından adeta bir laboratuvar hükmündedir. 10 yıl gibi kısa bir döneme (bunun tam yarısı, çok partili rekabete sahne olmuştur) adeta bir asırlık zengin tecrübeleri sığdıran bu dönem, çok partili hayatın ilk denemelerine sahne olmuştur. Gizli örgütlerin, suikastlerin, hükümet

darbelerinin ve inanılmaz ölçüde fikir ve ifade özgürlüğünün, dolayısıyla verimli bir fikir atmosferinin yer aldığı bu dönem, aynı zamanda Osmanlı İmparatorluğunun dağılmasına refakat etmiştir. Bu dönemin en önemli sonucu, 1920'de Ankara'da toplanan Meclise kaynak teşkil etmesidir. 23 Nisan'da Ankara'da toplanan Meclis, son Osmanlı Meclis-i Mebusanıdır.

Tarihimizin en parlak demokrasi tecrübesi, Kurtuluş Savaşı boyunca yaşanmıştır. Konvansiyon sisteminde, yani yürütme, yasama ve yargıdan oluşan bütün kuvvetleri bünyesinde toplayan Meclis Hükümeti olarak çalışan bu Meclis, Atatürk'ün liderliğinde Kurtuluş Savaşı'nın bütün önemli kararlarını vermiştir. Memleketin işgal altında olduğu bir dönemde, saatler boyu süren müzakerelerle zor bir savaş sevk ve idare edilmiş, başarılı bir sınav verilmiştir. Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kurucu iradesini de temsil eden bu Meclis, demokrasi tarihimizin parlak bir sayfasını oluşturmaktadır. Daha sonra, bağımsızlık savaşı yürüten ülkelerde, kurtuluş orduları gibi gizli cephe hareketleriyle sonuç alınırken, Türk Kurtuluş Savaşı'nın temsil esasına dayalı, demokratik usullerle çalışan bir Meclis e-liyle yürütülmesi, benzersiz bir örneği temsil etmektedir.

Merkeziyetçi Devlet Geleneği

Osmanlı İmparatorluğunun, Cumhuriyete bıraktığı devlet mirası, kusursuza yakın bir merkeziyetçiliğe dayanmaktaydı. Batı tarihinin parçalı iktidar yapılarına karşılık, gücü tek elde ve merkezde toplayan iktidar geleneği, şüphesiz demokrasinin filizleneceği bir iklim yaratmamıştır. Osmanlı Devleti, çağının bütün imkanlarını seferber e-derek mümkün olabilecek en merkezi devlet cihazını oluş-

GÜÇLER SAVAŞI 105

turmuştur. Bu merkezi yapıyı, potansiyel rakiplere karşı tavizsiz ve acımasız bir şekilde korumak, iktidarların en ö-nemli önceliği olmuştur. Merkezi yapıyı sürdürmek amacıyla, toplum bütünüyle kontrol altında tutuluyor, toplumda iş gören bütün kurumlar devlete ekleniyordu. Bunu sağlayacak enstrümanlar ise bol ve çeşitli idi.

Üretimde ve tüketimde sıkı bir şekilde izlenen müdahaleci politikalar, toplumsal dengeleri korumanın, ekonomik araçlarla toplumu denetlemenin yanında merkezi devletin mali ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde düzenlenmekteydi. Tımar sistemi, ulaşım ve iletişimin zor sağlandığı çağlarda, hem taşrada bulunan askeri birliklerin finansmanına hem de onlar aracılığıyla yerel iktidarı kontrol altında tutmaya yarıyordu. Dini kurumlar, devlet hiyerarşisinin bir parçası idi, daha organik bir yapı arz eden tarikatlar, denetim altına alınamaz ise yok ediliyordu. Kardeş katlinin kurumlaşması ile, merkezi devlet iktidarına karşı tehdit o-luştırabilecek şehzadelere bile hayat hakkı tanınmaması, bu konudaki titizliğin bir göstergesi olarak da yorumlanabilir. Batı etkisinde gelişen Tanzimat reformlarının en başat amacı eğitim, idare, hukuk ve yargı aracılığıyla merkezi yapının restorasyonuna hizmet etmek olmuştur.

Merkeziyetçi bir devlet anlayışında, iktidar üzerinde söz hakkı olan bir toplumun adından bile söz edilemez. Halk sadece yönetilir. Halkın yönetimde söz hakkının olması, çıkar çatışmalarına göre şekillenecek bir iktidar anlamına gelmektedir ki, bu şekilde merkezi yapıyı sürdürmek imkansızdır. Öyleyse demokrasi, devletin gelenekleriyle, yönetme biçimiyle bağdaşmayan yabancı ve zararlı bir unsurdur. Bu gelenek, parti rekabeti yoluyla hükümet olanların iktidarlarının doğal sınırlarını göstermektedir. Devlet iktidarı için öngörülen kuvvetler ayrılığı mekanizması veya denetim mekanizmaları, bireyin devlet karşısındaki özgürlüklerini veya haklarını garanti altına almak için değil, çizginin dışına çıkacak hükümetleri hizaya getirmek için işletilecektir. 6ı Anayasasının zayıf bir icra organı oluşturmasının sebebi budur. Milli Güvenlik Kurulu-

IOb HAKANTÜRK

nun denetim ve icra organı olarak üstlendiği yetkiler bu çerçevede anlam kazanmaktadır.

Jeopolitik

Dünya tarihinde yer alan demokrasi örnekleri, bir ülkenin siyasi rejimi ile coğrafi konumu arasında sıkı bir sebep sonuç ilişkisi olduğunu göstermektedir. Coğrafya, toplumun yaşam biçimine, kültürüne ve geçim tarzlarına etki ettiği gibi, yöneten-yönetilen ilişkisine de etkide bulunmaktadır. Güvenliğin sağlanmasının, dışardan gelecek saldırılara karşı savunmanın zor olduğu coğrafyada var olan devletlerde otokratik ve merkeziyetçi eğilimler güçlü olmaktadır. İngiltere'nin bir ada ülkesi olarak güvenliğini deniz gücüne dayandırması ile erken tarihlerde geliştirdiği demokrasi birikimi arasında yakın bir ilişki bulunmaktadır. Tarih, Atina demokrasinden beri, denizci toplumların demokrasileri daha kolay geliştirdiklerini göstermektedir. İhtilal yapıp yönetime el koyan bir amirale, tarih kayıtlarında rastlanmamaktadır.

Türkiye'nin coğrafyası, korunması zor bir toprak parçasıdır. Asya ve Avrupa arasında bir geçit gibi duran bu ülkenin coğrafi mevkii, güvenlik kaygılarını ön plana çıkartmaktadır. Güvenliği sağlamanın ön koşulları ise, güçlü bir kara ordusu ve tek elden iş gören merkeziyetçi bir devlet yapısıdır. Merkeziyetçi devlet, toplumu bütünleştirecek, toplumsal çatışmaların bir güvenlik zaafı yaratmasını engelleyecek güçlü kara ordusu ise caydırıcı unsurlarla sınırları koruyacaktır. Güvenliğin her şeyin önünde yer aldığı bir devlet düzeninin, demokrasinin yol açacağı belirsizliklere ve iktidar çatışmalarına tahammül göstermesi, kural dışı bir durum olacaktır. Yine dünya tarihi, mızrağın, tüfeğin veya bir

tankın namlusunun kolaylıkla hedef değiştirebileceğini göstermektedir. Güvenlik ihtiyaçlarıyla üzerine titrenen askeri gücün, yine güvenlik endişeleri ile siyaset üzerinde sahip olduğu gücün ağırlığını koyması normal kabul edilecektir.

GÜÇLER SAVAŞI 1 Oy

Türkiye'nin jeopolitiğinin ve güvenlik ihtiyaçlarının güçlü demokratik gelenekler oluşturmasına fırsat vermediğini söylemek, demokrasinin bugün de devam eden zaafarından birini dile getirmek olacaktır.

Devletin demokrasi talepleri karşısındaki durumunu ve meşruiyetini anlayabilmek için müracaat edeceğimiz teori, Hobbes'un geliştirdiği teoridir. Siyasi teori, olanı veya olması gerekeni anlatmaktan çok mevcudu meşrulaştırmak, bazen de anlaşılır kılmak için devreye girmektedir. Hobbes'un güvenlik ihtiyacı üzerine inşa ettiği devlet iktidarı, Cumhuriyetin meşruiyet temelini de açıklamaktadır.

Hobbes'a göre toplumun özü kavga, savaş ve kaostur. Devletin yokluğunda herkes birbiriyle savaş halindedir ve dışardan gelecek saldırılara açık durumdadır. Toplumu hem kendi arasındaki savaştan, hem de dışardan gelecek tehlikelerden kurtarmak için, bir egemen iktidara ihtiyaç vardır. Toplum, bütün haklarını bu egemene devrederek barışı borçlu olduğu ölümlü bir tanrıya sahip olmaktadır. Devletin tek meşruiyet gerekçesi bulunmaktadır. Güvenliği sağlamak. Devletin yerine getirdiği bu görev karşılığında topluma düşen görev, egemene mutlak itaattir. Artık bireysel hak ve özgürlükler sona ermekte, toplumun iradesi egemenin iradesi içinde erimektedir.

Hobbes'un güvenliği sağlayan bir kurum olan devlete karşı topluma biçtiği rol, Türkiye'de demokrasinin varolabileceği alanın sınırlarını da göstermektedir.

Birey ve Demokrasi

Liberal demokrasiyi inşa eden temel yapı taşı bireydir. Bireyin toplumdan farklı bir aktör olarak tarih sahnesine çıkmasından sonradır ki, demokrasiden söz edilmeye başlanmıştır. Birey içinde yer aldığı cemaatten, toplumdan özerk, bizatihi bir insan olarak bir değere bir kimliğe sahip olarak, siyasetin aktörü, yani "vatandaş" haline geldikten sonradır ki, demokrasi bütün kurumlarıyla işlemeye başlamıştır. Michel Foucault bireyselliği, kişinin gözlemleme, düşünme ve çözümleme çabalarını kendine doğru yönlendirir.

108 HAKANTÜRK

dirmesiyle, kendine ilgi göstermesi ve kendini biçimlendirirken kendini denetlemesi, açığa vurması ve ifade etmesi olarak tanımlanmaktadır. Demokrasinin muhatabı ve aktörü işte bu bireydir.

Liberal demokrasinin birey üzerinde yükselen hükümlerliliği postmodern düşünürler tarafından sorgulanmaktadır. Mikro kimliklerin ve kimliklere dayalı siyasetin ön plana çıkması ile modern devlet bir meşruiyet ve temsil k-rizi yaşamaktadır. Birey efsanesi, bu krizi aşmaya yetmemektedir. Farklılıklara dayalı yeni kimlik anlayışını geliştiren postmodern düşünürler, modern toplumların vatandaşlık anlayışına dayalı bütünselliğinin, bu kavram dışında kalan kimlik biçimlerini kadın, ırk, etnik grup dışladığını belirtmektedir. Varolan toplumsal kurumların, bu kimlikleri içerecek şekilde yeniden oluşturulması gerektiği ü-zerinde ısrar etmektedirler.

Sorun, Türkiye açısından önemlidir. Uzun zamandan beri, Türkiye'de demokrasinin gelişmemesinin sebebi olarak, birey kültürünün zayıflığını gerekçe olarak gösteren yaygın bir tartışma sürdürülmektedir. Sıkı cemaat yapıları ve toplumsal gelenekler özgür ve bağımsız bireyin ortaya çıkmasını, onun sivil toplumu yaratmasını ve böylece demokrasiyi geliştirmesini engellemektedir. Ancak cemaat yapıları kırıldıktan sonradır ki, birey bağımsızlığına kavuşacak, siyasetin aktörü olacak ve demokrasi işlemeye başlayacaktır. Ancak devreye başka bir açmaz girmektedir. Demokrasi, şehirleşme ve sanayi toplumuna geçişle beraber geleneksel toplum yapılarına yeni bir anlam ve güç kazandırmaktadır. Dağılan aşiret yapılarının, siyasi patronaj amacıyla yeni bir anlam kazanarak sürdürülmesi gibi. Buna göre, geleneksel aşiret bağları şehirleşme ve iç göç sonucunda doğal olarak çözülmekte ve sönmeye yüz tutmaktadır. Ancak, demokrasinin seçim ve temsil kurumu, bu aşiret yapılarını sürdüreceği yeni bir bağ olarak devreye girmekte ve aşiret yapısı doğrudan demokrasinin sunduğu fırsatları elde etmek gibi yeni bir işlev kazan-

GÜÇLER SAVAŞI : 10Ç

maktadır. Bu durum aynı zamanda, bireyin bağımsızlaşmasını da engellemektedir.

Hızlı sosyal değişimin ve modernleşmenin yol açtığı belirsizlikten ve güvensizlikten endişe eden insanlar, genellikle din eksenli yeni dayanışma ve dolayısıyla cemaat yapıları geliştirmektedir. Modern kurumların karşılayamadığı ihtiyaçlar, bu cemaat yapılarınca karşılanmaktadır. Sosyal dayanışma, sosyal güvenlik, yeni bir kimlik duygusu gibi. Cemaat, mensubuna okulunu, sağlık kurumunu, hatta işini temin etmektedir. Sıra demokrasinin temsil kurumuna gelince, cemaat yukardan belirlenen istikamette homojen bir siyasi tercihte bulunmakta, böylece siyasi temsilini de sağlamış olmaktadır.

Birey üzerinde yükselen liberal demokrasinin bu şartlarda gelişmesi ve kökleşmesi zor görünmektedir. Demokrasinin gelişmesinin doğrudan bireyi de geliştireceği tezi, sivil toplumun gelişeceği şartların kısırlığı da dikkate alınırsa tartışma götürür bir iddia olmaktadır. Çare, cemaat yapılarının karşıladığı ihtiyaçların, modern kurumlar a-racılığıyla tatmin-

şekilde karşılanmasıdır. Sosyal güvenlik kuruluşlarının, bireyin yarın endişesini karşılayamadığı bir toplumda kendiliğinden organik dayanışma şekilleri gelişecektir.

Etnik gruba veya mikro milliyetçiliğe dayalı kimlik siyaseti, içeriği itibarıyla demokrasinin yurttaşlık kültürüne aykırıdır. Kan bağına dayalı bir kimlik siyaseti, demokrasinin gelişeceği ve kökleşeceği alanı da tahrip edecektir. Kimlik siyasetinin panzehiri ise, yurttaşlığı etnik temelde tanımlamayan bir devlet olabilir. Demokrasi, sağlıklı bir şekilde ancak birey olarak varolan yurttaşlar tarafından işletilebilir."

"Demokrasi ile ilgili bütün bu anlattıklarını bana yazıp verirsen çok işime yarar. Sen bana Allah'ın büyük bir lütfusun. Sahte şöhretle ilgili bir şey anlatıyordun."

"Seksenli yıllarda şöhret olmanın da raconu değişti. Kısa, kestirme ve ucuz yollar çıktı. Gerçek büyük işadamlarına ve büyük sermayeye özenenlerin, o sermayeyi yarat-

110

HAKANTÜRK

mak yerine ilk vurdukları orta çapta bir vurgunla koyu renk lüks bir araba alıp, Türkiye Sanayici ve İşadamları Derneği üyesi pozlarını takımları gibi, şöhret saplantısı olanlar da ilk fırsatta bir sosyete dergisinde görünerek gerçekte sahip olmadıkları ve hiçbir zaman olamayacakları bir marifeti varmış gibi göstermek kolaylığına kaçtılar. Sakıp Sabancı veya Vehbi Koç olabilmişsen zaten meşhursun. Olamamışsan, renkli bir dergide her iki üç ayda bir bu isimlerle aynı sayfalarda görünerek kendini tatmin edenler çoğunlukta. Kudretin sahtesi koyu renk büyük bir araba ise, şöhretin sahtesi de bahsettiğim o malum dergilerde gözükkenler."

"Diğer sahtekârlara ne demeli?"

"Bu ülkede o kadar çok ve değişik sahtekâr var ki, hangilerinden bahsetmektesin?"

"Önüne gelen kitap yazıyor, yazarım diye ortalıkta geziyor. Birileri TV dizilerinin hemen hemen hepsinde oynuyor ama oyunculuğun o harfini bilmiyor. Üç kelimeyi bir araya getiremeyenler ses sanatçısı olarak program program geziyorlar. Bütün bunları önleyemez miyiz?"

"Önlemesine önleriz ama bu sahtekârlar öyle bir çıkar çetesi oluşturmuşlar ki, bütün ülkeyi ayağa kaldırırlar."

"Sen merak etme. Onların da hakkından gelip, gerçek değerlerimize sahip çıkacağız. Ben çalışma odama geçip hükümetimin bakanlar kurulunu hazırlayayım." diyerek Handan eşini öpüp ondan ayrılır. Tahminen üç saat sonra Alp'in yanına geldiğinde yüzü gülüyordu. Alp, eşinin Bakanlar Kurulunu seçtiğini anlamıştı.

"Son üç saat bana üç yıl gibi geldi."

"Bana da. Fakat şu son saatlerde senden bağımsız hazırladığım bu liste bana bazı şeyler öğretti."

"Neyi mesela?"

"Beni çok iyi yetiştirmişsin."

"Öyleyse ne mutlu bana."

"Bakanlar listesini okumamı ister misin?"

"Sevinirim."

GÜÇLER SAVAŞI +- —111

"Başbakan yardımcısı Dr. Nurdan Apaydın, Başbakan yardımcısı Yaşar Kurtuluş, Dışişleri Bakanı Alperen Adsız, Milli Savunma Bakanı Nejat Ersin, Kültür ve Turizm Bakanı Neşe Banu, Sağlık Bakanı Dr. Işıl Erdoğan, Milli Eğitim Bakanı Şükran Argadal, İçişleri Bakanı Oytun Güven, Ulaştırma Bakanı Barış Eroğlu, Çevre Bakanı Ayşegül Çilaker, Maliye Bakanı Ayla Kara, Sanayi ve Ticaret Bakan Uğur Nesin, Orman Bakanı Abdurrahman Kara-ahmetoğlu, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Savaş Eroğlu ve böyle devam ediyor. Tamamını bilmek ister misin?"

"Bırak geri kalan da bana sürpriz olsun" deyince Handan elindeki notlarını sehpanın üzerine bırakıp Alp'a sokulur. Sanki fırtına patlamadan önce güvenilir bir limanda kendine yer arayan bir gemi gibidir. Alp'i tanıdığı günden bugüne gelene kadar öyle hızlı bir yaşamı oldu ki, bazen Alp'a ayak uyduramayacağını düşünürdü. Halbuki aradan geçen yıllarda herşey kendi beldentisinin çok daha üzerinde gelişmiş ve bugün Türkiye'nin 2. kadın başbakanı olarak 70 milyon Türk insanı ve Türkiye Cumhuriyetlerinde yaşayan 200 milyona yakın soydaşlarını da sahiplenmesi ve en kısa sürede Avrupa Birliği gibi bir Türk Birliği kurulması için ö-nümüzdeki günlerde start verecekti. Yaşamın görüldüğü kadar kolay olmadığını Alp'i tanıdıktan sonra anlamıştı.

112

HAKANTÜRK

GENÇ BİR KIZ

"Toplumun görünmeyen mekanizmasını işleten kişiler, ülkemizin gerçek yönetici gücünü meydana getiren ve görünmeyen hükümeti oluşturuyorlar. Zihinlerimiz, a-dını hiç duymadığımız kişiler tarafından şekillendiriliyor."
Walter Bernays

Antalya yılm en sıcak günlerinden birini yaşıyordu. Türkiye'nin güneşi, denizi ve kumu için dahi gelenlerin birçoğu klimalı odalarından mecbur kalmadıkça çıkmak istemiyordu. Beş yıldızlı otelin arazisi denize sıfır olmasına rağmen bir küçük çocuklar için olmak üzere üç yüzme havuzu vardı. Otel müşterilerinin yüzde yüze yakını yabancılardan oluşmaktaydı. Her ülkeden, her tip güzel kadın sanki özellikle bu otelde toplanmıştı. Büyük havuzun trampelenine çıkan genç kıza çıplak dense yeriye, diye düşündü Alp Dağkapla-nı. Parlak ten rengi bikinisi vücudunun hatlarını öylesine gizliyordu. Yüzüne de bakmaya değeri doğrusu. Dolgun dudakları, alev gibi kızıl saçları ve zümrüt gibi yemyeşil gözleri vardı. Yirmili yaşların heyecanı ile yürürken sanki bütün vücudu titriyordu.

Alp, kıza heyecan veren bir panteri inceleyen gözlerle değerlendirmekteydi. Kendisi Handan ile evlendikten sonra bir daha gözünü dışarı çevirmemişti. Eşyle arasında gerçek sevgi dışında, güzel bir beraberlikleri vardı. Handan her şeyiyle kendisine yetiyordu. Ardından çocuklarının olması o-na ayrı bir iç huzuru vermişti. Evinin dışında geçen zamanını sadece işine ayırmaktaydı. Kendisi için varsa yoksa ailesi vardı. Ama yine de güzel bir kız gördü mü, ona bakmaktan ve onunla sohbet etmekten geri durmazdı. Ve şimdi de karşısında duran kız inanılmaz bir güzellikteydi.

Kızın adı Angelika Mayer idi. Kendisinin değerini de çok iyi biliyordu. Duruşundan, yürüyüşünden anlamak mümkündü bunu. Genç kız trampelenin ucuna doğru yürürken

i

GÜÇLER SAVAŞI 113

lahta trampelen yeterince sağlam olmasına rağmen hafifçe sallanınca, dolgun göğüsleri de her attığı adımda titriyordu. Trampelenin ucunda bir an durdu, rastgele etrafına bakıyormuş gibi yaparak Alp'in da kendisine baktığını görünce kollarını kaldırdı ve profesyonel bir yüzücü gibi suya atladı.

Suyun içine hemen hemen hiçbir karışıklık yapmadan dalmıştı. Alp, yüzücülerden iyi anlardı. Yıllar önce Manş denizini geçen ilk Türk kıza olan Nesrin Olgun taa o tarihlerden beri iyi bir dostu ve arkadaşısı.. Alp'in korumalarından Hamza yüzünden akan terleri eliyle silerek Alp'i gözden kaybetmemek şartıyla otelin büyük şemsiyelerinden birinin altına sığındı. Bu sıcak havalardan nefret ediyordu. Bu boğucu sıcakta rahat edemeyecek kadar şişmandı. Soluk alması güçleşiyordu. Koltuk altlarından, sırtından aşağı terler boşanıyor, gömleğini sırlıklam ediyordu.

Angelika Mayer, su yüzüne çıktığında kızıl saçları ıslak ıslak parlıyor, ağzı ciğerlerine hava doldurmak için açık bulunuyordu. Havuzun içindeki kendini çapkın sanarlardan birisi genç kıza doğru henüz birkaç kulaç attığında Alp'in korumalarından Savaş, ikisinin arasına doğru yüzerek delikanlıyı kızın yanından uzaklaştırırken uyarınca, genç adam şeytan görmüş gibi havuzdan çıkmıştı. Bütün bu olanları gören Alp, "tıpkı çocuklar gibi" diyerek gülümsedi. Angelika havuzdan çıkıp Hamza'nın yanına geldi.

"Alp Bey ile beni ne zaman görüştürebilirsiniz?"

Aslında Hamza hemen götürebilirdi, ama kendisinin bir özelliği olduğunu göstermek için gayet ciddi bir ses tonuyla: "Siz bir duş alıp üstünüzü giyip gelene kadar ben her şeyi ayarlarım."

Genç kız Alp ile tanışacağı için çok heyecanlanmıştı. Bu «tele geldiğinden beri onunla ilgili o kadar değişik şeyler duymuştu ki. Bu tür güçlü erkeklerin dünyasına girmek, bir ^ehri fethetmekten zordu. Eğer bu erkek bir de Türkiye'nin ikinci kadın Başbakanı Handan Dağkaplan'nm eşi olursa.

Alp, kendine has gülümsemesiyle Hamza'yı süzerek:

"Angelika denen bu Alman gazeteci kız benden ne istiyor?" diye sordu.

114 HAKANTÜRK

"Türkiye'de bir siyasi belgesel çekmek istiyormuş, bit konuda sizinle oldukça detaylı bir görüşme yapmak için kaç gündün beri bekliyor."

"Ben yukarı çıkıyorum. Kamera ve benzeri şeyler olmasın. Önce bir sohbet edelim, daha sonra gereken neyse yaparız" deyip kalkınca korumaları etrafa belli etmeden o-tel müşterisi gibi onunla birlikte Kral dairesine çıkmak için asansörlere doğru yürürler.

Alp'in oteldeki kral dairesinin oturma odasındaydılar. Antalya'da bunun gibi en az on otelin şirket olarak ortağıydı. Hamza gözünün ucuyla pencerenin kenarında bir iskemlede oturmuş, Panorama dergisi okumakta olan korumalardan Barış'a baktı. Banş'm bir özelliği de hiçbir şey dinlemiyormuş havasıyla odada oturabilmesiydi.

Alp ile Angelika servis yapılmış olan kahvelerini içerken genç kız Alp'a bu kadar yakın olunca şaşırılmıştı. Bu adamın karizmatikliğinden değildi. Kendi dünyasının dizginlerini e-linde tutan bir insanın sakin güveni vardı Alp'te. Angelika'-nm başka hiçbir erkekte görmediği bir güç ve otorite vardı bu adamda. Ancak şefkat da vardı; sesinde ve gözlerinde, Oysa Alp'in acımasız kimseye boyun eğmeyen bir iş adamı olduğu kendisine çok kimse tarafından söylenmişti. Adamın bir diğer parçası olan bu sıcaklığı bulmayı hiç beklemiyordu doğrusu.

"Ne olur Hamza'nın sizi benimle tanıştırmaması için ısrar etmeme aldırma. Hep benim kabahatim bu. Ben durmadan ısrar edip durdum sizinle tanışmak için."

"Peki neden?"

Angelika açık sözlü olmaya karar verdi. Bu adamın karşısında başka türlü olamazdı zaten:

"Bugüne kadar birçok illere imza attığım halde istediğim yeri elde edemedim. Eğer siz bana yardım edersem Türkiye'de güzel bir siyasi belgesel çekebilirim."

"Ondan sonra?"

"Çekmeyi düşündüğüm belgesel Avrupa'da yeterince ses getirecektir. Ondan sonra da Türkiye'ye yerleşip, hem Avrupa televizyonlarına haber satarım, hem de Türkiye'

— — : GÜÇLER SAVAŞI ? . ^ 115

yi ve insanların olduğu gibi anlatan bir kitap yazarım. Tabii bu arada eğer isterseniz sizin medya kuruluşunuzda da danışman olarak çalışırım."

"Olabilir. Önce seni deneriz, sonra güveniriz."

Alp kızın dürüstlüğünden hoşlanmıştı. Bir de terbiyesinden. İyi yetiştirilmiş bir insan olduğu hemen belli oluyordu.

"Gözü yükseklerde olan bir kıza benziyorsun."

"Hayatta başarılı olmak istiyorum."

"Peki ailen bu yapmak istediklerinle ilgili ne diyor?"

"Ailem yok. Annem geçen yıl öldü."

"Çok üzüldüm" dedi Alp. Yüzünde gerçek bir acıma ifadesi vardı.

"Ya baban?"

Genç kız duraksayarak önüne baktı. Sonra başını kaldırarak meydan okurcasına Alp'in gözlerine baktı.

"Babam yok. Kim olduğunu da hiçbir zaman öğrenemedim."

Bunu sıradan bir şey gibi söylediği halde sesinde ve bakışında Alp'in taa yüreğine kadar işleyen bir şey vardı. Güzel ve gözleri yükseklerde olan çok kız tanıdığı, ama hiçbirine benzemiyordu. Bir bakımdan yaşından çok olgun gösteriyordu, bir bakıma da çocuksu bir yanı, adeta korunmaya ihtiyaç gösteren incinebilir bir yanı vardı.

Bir an düşündükten sonra:

"Bari iyi bir gazeteci misin?"

"Evet, iyiyim sanırım," dedi kız.

Alp, kızın bu sözü üzerine odadaki her iki korumasına hitaben:

"Çocuklara söyleyin bize bir şeyler hazırlasınlar, burada yiyeceğiz. En iyisinden bir şişe de şarap getirmeyi unutmasınlar. Siz de karşı daire de istirahate çekilebilirsiniz. Gerekirse ben sizi çağırırım" deyince korumalar sessizce odayı terk ederler.

Angelika'nın kral dairesine geleli henüz birkaç saat olduğu halde sanki Alp ile sevgiliymiş gibi rahat ve senli benli olmuştu.

116 ; HAKANTÜRK

"Biliyor musun, benim için yapacaklarınızla beni dünyanın en mutlu insanı yapıyorsunuz. Senin ne kadar işi başından aşkın bir adam olduğunuzu biliyorum."

Alp, kızın gözlerine öyle bir baktı ki... Angelika bu bakışın ne anlama geldiğini anlamıştı.

"Haydi biraz kendinden söz et bakalım."

"Ama o kadar çok şey anlattım ki..."

"Evet, istediklerini söyledin ama. Şimdi de biraz hayatından söz et."

"Benim hayatımı dinleyip de ne yapacaksın sanki?"

"Hele sen anlat da."

Kız söylediklerine kendisi de şaşmıştı.

"Hayatımda mutlu gitmeyen o kadar çok şey var ki. Bazen aklıma geldikçe gözlerim yaşarır hâlâ. Şimdi birdenbire omzuna kapanıp hıçkırma hıçkırma ağlamamı istemezsin herhalde."

Alp kızın kollarına alırken;

"Yıllardan beri omzuma kapanıp ağlayanların sayısını bir bilersen şaşarsın." dedi.

O gece aralarında neler geçeceğini her ikisi de ilk saatlerden anlamış olduklarını fark ettiler.

Angelika erkeğin yüzüne baktı. İri yeşil gözleri heyecandan daha da irileşmişlerdi.

"Benden hoşlanmıyor musun?" diye sordu.

Alp bir an duraksadı.

"Hoşlanıyorum" dedi. Kızın ne demek istediğini anlamazlıktan gelmemişti.

Angelika'nın gülümsemesi zorlanmış gibiydi. Şaşırmıştı.

"Ama beni tavlamaaya çalışmadın bile. Beni sevindirmek için kompliment bile yapmadın."

"Benim senden yaşlı ve evli bir erkek olduğumu unutuyorsun."

"Ben her genç kızın arkasından koşan gençlerden değil, kişiliği oturmuş, ne istediğini bilenleri tercih ederim."

Alp bir eliyle kızı sınıksıkı kendine yapıştırmış, diğere eliyle saçlarından aşağıya inen eli, kızın sırtının en hassas yerlerinde gezmekteydi. >

GÜÇLER SAVAŞI

?117

"Benim için gurur verici sözler. Ama ben öyle genç kızların peşinde koşan erkeklerden değilim."

"Biliyorum bunu."

Angelika nefes almakta güçlük çekiyordu.

"Seni kovalayan benim. Banyoya girebilir miyim?"

Alp eliyle bir kapıyı göstererek başını salladı. Kız odadan çıkınca televizyonu açtı, haberleri izlemek için. Fakat birkaç dakika sonra fark etti ki, haberleri seyrettiği yoktu.

Gözlerinin önünde şimdi yalnız Angelika vardı. İçinde ona karşı bir duygu uyanmıştı. Evliliğinden önceki yıllarda ara sıra zevkli bir iki saat geçirdiği genç kızların yanında duyduklarına benzemeyen bir şeydi bu. Alp bu aradaki farkın nereden geldiğini düşünmeye başladı.

Angelika'nın kendisine olan ihtiyacının gerçek olduğunu biliyordu. Temsil ettiği güç ve nüfuzun kendisinin bu çekiciliğinin bir parçası olması, bu gerçeği zayıflatmıyordu. İnsanın başarıları, tıpkı onun görünüşü, yaşı, yapısı ve giysileri gibi onu yapan unsurların birisiydi ancak.

Bazı kızlar da ancak hayatta kaybedenlere bağlanırlardı. Bugüne kadar onlardan bir kısmım yakından tanımıştı.

Alp, kızın kendisine duyduğu bu tutkudan faydalanmakta neden bu kadar duraksamakta olduğunu düşündü. Handan Başbakan olduktan sonra çocuklara ve kendisine yeterince zaman ayıramıyordu. Seçim meydanlarında verilmiş olan sözleri yerine getirmek için yoğun bir tempoyla ülkeye hizmet etmekteydi.

Handan, hükümeti kurup Cumhurbaşkanı'ndan onay aldıktan sonra, bugüne kadar birikmiş olan problemleri çözmek için vargücüyle çalışırken, aynı tempoda bütün bakanlar ve bürokratların da işlerine gereken önemi vermelerini sağlamıştı. Eğer her şey arzu edildiği gibi gerçekleşirse, Türkiye en geç dört-beş yılda dünyanın sayılı devletlerinden birisi olur. Alp'in Antalya'da bu otelde bulunması bile yurt dışında bulunan iki yüz milyar doların Türkiye'ye getirilmesi için iş adamı kisvesinde olan kravatlı mafyayla anlaşmak için olduğunu hiç kimse bilmiyordu.

118

HAKANTÜRK

Alp kızını incitmek istemediğinde karar kıldı. O kadar duygusal, o kadar zayıf, o kadar incitilmeye hazır gibiydi ki... Bu arada haberler bitmiş bir dizi başlamıştı. Angelika i-se hâlâ dönmemişti. Alp yerinden kalkıp kızı bakmaya gitti. Düşündüğü gibi banyoda değildi kız. Yatak odasına geçip baktığında Angelika yatağa yatmıştı. Üzerinde bir örtü vardı. Ayakkabıları yerdedi. Üzerindekileri düzgünce iskemlenin üzerine koymuştu. Hem korkak, hem de meydan okuyan bakışlarla bakıyordu erkeğe.

Alp ağır ağır yatağa doğru yürüdü. Kız üzerindeki örtüyü incecik beline kadar indirirken erkeğin gözleri gözlerinden ayrılmamıştı. Göğüsleri tahmin ettiğinden daha dolgundu. Meme uçları ihtirasla dimdik kesilmişlerdi. Alp kendisini şaşkına çeviren bir arzu hissetti içinde.

"Lütfen...?" Kızın sesi titriyordu. "Ne olur..."

Alp yatağa oturarak kızın göğsünü avuçladı. Dolgun, fakat sert ve esnek bir göğüstü bu. Parmaklarının ucundan yayılan o olağanüstü tat bütün sinir sistemini etkiliyordu.

Kız çıplak kollarını erkeğin boynuna dolayarak kendisine doğru çekti. Görüldüğünden çok daha güçlüydü. Ağzını açarcasına erkeğin ağzını buldu ve dili diline dolandı.

Erkek kendisine sanki bir sığınak bulmuş da bunu kaybetmekten korkuyormuşçasına sıkı sıkı sarıldı. Bütün vücudu bir rahatlama ile titriyordu. Yüzü gözyaşlarından sırlıslılandı. Alp parmağının ucuyla yaşları silerek:

"Ağlama," dedi.

"Daha önce hiç böyle olmamıştı." Diye hıçkırdı Angelika. "Hiç... Hiç ama.. Ben.. Ben de kendimi erkeklere karşı ve soğuk sanıyordum."

Erkeğin içi gurur ve zevkle dolmuştu. Kızı şefkatle kucaklayarak düzgün sırtını yatıştırıcı hareketlerle okşamaya başladı. Angelika bir iki dakika sonra uyuyakalmıştı.

Alp kızı baktı. Geçmişte cinsel ilişkiden sonra ilk uyuyan kendisi olurdu. Oysa şimdi ne uykusu vardı ne de bir yorgunluk hissediyordu. Kendisini daha önce hiç böylesine canlı ve uyanık hissettiğini hatırlamıyordu.

GÜÇLER SAVAŞI UÇ

Angelika'nın yüzü bir bebek gibiydi uyurken, yumuşak, aydınlık, dudakları aralık ve güven içindeydi.

Handan'ı aldattığı için kendisini iğrenç bulması gerektiğini biliyordu. Oysa böyle bir şey de duymuyordu. Angeli-ka'yı daha önceki yıllardan tanıdığını ve Avrupa ile ilgili işlerinde asistan olarak çalıştırmak için Türkiye'ye getirdiğini söylediği takdirde hiç kimse huylanmazdı.

Çünkü işi gereği etrafında o kadar çok genç ve güzel kadın vardı ki... Ha bir fazla, ha bir eksik, kimsenin dikkatini çekmezdi ve bu ilişki yıllarca sürüp gidebilirdi. Her canlı varlık gibi günün birinde kendisi de ölümü tadacaktı. Tıbbın bütün imkanlarına rağmen hiç kimse ölümsüz değildi. Gerçi yaşma göre oldukça zinde ve aktifti. Ama yaşamın bazı gerçeklerini görüp, kabul edenlerdendi. Kendi yaşitları torun torba sahibi olmuşlardı. O ise yirmili yaşlarda olan bir genç kıza her şeyiyle tatmin edebiliyordu.

Kollarının arasında mışıl mışıl uyuyan bu genç kız her şeyiyle tatmin olduğundan, rahat ve mutlu uyumaktaydı.

Düşüncelerinin döküldüğü bu yol kendisini rahatlatmıştı. Angelika'nın kolları arasından yavaşça sıyrıldı. Erkek yataktan kalkarken kız kımıldadı ama uyanmadı.

Alp banyoya gidip jakuzide on beş dakika kadar kaldıktan sonra çıktı. Kurulanırken aynada vücuduna baktı. Gördüğü manzara karşısında heyecanlanmıştı. En az on yıl gençleşmiş gibiydi. Yatak odasına döndüğü zaman Angeli-ka'yı yüzükoyun yatarken buldu. Kızın tatlı kıvrımlarla incelen sırtına, iki yana açılmış bacaklarının güzelliğine baktı. Kendisini şaşkına çeviren bir ihtiras duydu içinde. İki defa beraber oldukları halde bütün bir gece hiç ara vermeden beraber olmaya hazırdı. Yatağın üzerinde oturarak kızın kabarık kalçalarının üzerinden geçirdi ellerini, arzusu giderek artıyor, taşacak gibi oluyordu.

Angelika gözlerini açtı. Başını çevirerek Alp'a baktı.

"Çok güzeldi. Hiç böylesine bir beraberliğim olmamıştı. Jaşamıma giren tek bir erkek oldu ve ben onunla bir şey-er yaşadığımı sanıyordum. Meğerse bu konuda her ikimiz |e çocukmuşuz. Bu gece ilk defa kadın olduğumu ve cinsel-

120 HAKANTÜRK

ligin ne olduğunu senin kollarında öğrendim. Lütfen bana tekrar sahip oh."

Erkeğin elleri kalçaları üzerinde sertçe dolaşırken Ange-lika kendisini yüzüstü yatmaya zorladı, ta ki ihtirastan çılgına dönene kadar. Sonunda artık dayanamadı. Olduğu yerde döndü, erkeği kavrayarak soluk soluğa üstüne çekti. Göğsünü ısırtıyor, diliyle erkeği sanki parçalamak istiyordu.

Alp kızın başını kavrayıp yüzünü kendisine çevirerek, "Yapma" dedi boğuk bir sesle.

"Ama istiyorum" diye inledi Angelika kendinden geç-mişçesine. "Seni öylesine çok seviyorum ki."

Alp kızın bu sözleri üzerine, kızı sırtüstü fırlattı ve üstüne çılgın bir panter gibi atıldı. Kızın genç, gergin ve kıvranan çıplaklığını kavrarken kendini dünyanın hakimi gibi görüyordu.

*** >

121 GÜÇLER SAVAŞI MİLYARLARCA DOLAR PAZARLIĞI

"Kendi içinden birkaç parçaya bölünmek istenen ülkemize sahip çıkmak, hepimizin namus borcudur."

HAKANTÜRK

Alp, genç kıza gönderdikten sonra girdiği jakuziden çıktığında yan Kral dairesinde herşey hazırlanıp ilk para sahibi grubu temsilen gelmiş olan Sami daireye almarak, yemek öncesi arzusu sorulup, az sonra Alp'in geleceği kendisine söylenmişti. Sami, Türkiye'nin Almanya'ya gönderdiği ilk işçi kafilesinden olan işçilerden birisinin çocuğu olarak büyüdüğü ülkede çok iyi eğitim almış ve özellikle de Avrupa ve Amerika'da yatırım yapmak isteyen Türkler arasında oldukça sağlam bir yeri vardı. Bu akşam görüşeceği Alp'i çok yönlü araştırmış, fakat doğru dürüst bir bilgiye sahip olamamıştı. Edindiği intiba Alp'in her ne olursa olsun Türkiye dışında tutulan milyarlarca doların eğer para sahipleri tarafından kendi arzularıyla ülkeye transfer edilmezse İsrail dışında kaçırıldıkları paraları ülkeye getirmeyen işadamlarına eğer para sahipleri tarafından kendi arzularıyla ülkeye t-ransfer edilmezse İsrail Gizli Servisi MOSSAD gibi bazı organizasyonlara gireceği kesindi.

Alp, ülkenin başbakanın eşi olarak değil, başında bulunduğu holdingin yetkilisi olarak kendilerine legal değişik iş teklifleriyle gelmişti. Bu akşamın zor bir gece olacağını düşünürken Alp'm bir panter gibi sessizce yan kapıdan girdiğini gördüğünde yerinden kalkıp dostane tokalaştılar. Alp, Türkiye'de ve bazı Ortadoğu ülkelerinde olduğu gibi sarılıp i öpüşmeden uzak duran işadamıydı. Kendileri için hazırlan-

II mış masaya geçip, servis yapıldıktan sonra başbaşa kaldık-
P larında Alp misafirine:

I-1 "Bizim çocuklar sizi güzel ağırlıyorlar mı? istediğiniz m özel bir şey var mı? Ticari olarak bir anlaşmaya varamamız sak da sizi tanıdığımıza memnun oldum."

122 HAKANTÜRK

Alp'in bu sözleri üzerine Sami karşısındakinin beklediğinden çok daha zeki birisi olduğunu fark etti. Halbuki yaptığı araştırmalardan edindiği intihalara bakılırsa, Türkiye'yi tatmin etmeyen bir sonuç çıktığı takdirde temsil ettiklerinin başına çok şeyler gelebilirdi. Bu düşündüklerinin yüzüne yansımaları önleyerek bir pokerci gibi davranarak:

"Her şey beklediğimden de çok güzel. Ben de sizi günün birinde Avrupa'daki evimde ağırlamak isterim" deyince Alp, gayet sakin ve kendinden emin bir tavırla Sami'nin elinin üstüne dokunarak:

"Neden olmasın. Türkiye başka dünyanın, başka bir bölgesine taşınamayacağına göre, bizler bu coğrafyanın i-çinde ortak kaderi paylaştığımızı göre, belki çocuklarımız ve torunlarımız dahil daha uzun yıllar bu güzelim ülkemiz için varolan sorunları hep birlikte göğüslemeye çalışacağız. Onun için sizden ricam, lütfen temsil ettiğiniz grubun çıkarlarını savunurken bu söylediklerim aklınızın bir köşesinde bulunsun."

"Anlaştığımız takdirde Türkiye için güzel şeyler yapabiliriz."

"O zaman size ilk sorum, benim elimde olan listedeki kaç kişiyi ve dolar bazında kaç milyar dolarla ilgili konuşacağımızı söylerseniz daha az zaman kaybederiz."

"Sekiz işadamını temsilen buradayım. Anlaştığımız takdirde ilk bir ay içerisinde 35 milyar doları Türkiye'ye t-ransfer edebiliriz. Ondan sonra ki üç ay içerisindeyse 45 milyar dolar daha getirebiliriz."

"Anladığım kadarıyla dört ay içinde 80 milyar doları getirmeyi garanti ediyorsunuz. İş sürüncemede bırakmayacağınızı göstermek için hadi deyince üç günde ne kadar parayı transfer edebilirsiniz."

"Şartlarda anlaşsaksak 24 saat içinde 10 milyar doları ben buradan ayrılmadan teslim ederim. Buna karşılık sizin de bana bazı konularda garanti vermeniz gerekiyor."

"Ne gibi?"

"Temsil ettiğim kimselerin başına uçak veya trafik kazası gibi benzeri şeylerin gelmemesini sağlamanız."

r -? GÜÇLER SAVAŞI —^ —123

"Siz beni ve arkadaşlarımı mafya mı sanıyorsunuz?"

"Bize gelen bilgilere göre, sizlerin yanında mafyanın öz konusu bile olmaz."

"Büyük bir abartı değil mi?"

"Hayır. Çünkü siz kitaplarımızdan birinde 'Devlet yol ermezse kuş dahi kanat çırpamaz' diyorsunuz."

"Ben burada devletin herhangi bir birimini temsil etmi-orum ve edemem de. Yönetim Kurulu Başkanı olduğum olding adına görüşmekteyiz."

"Fakat eşiniz hanımefendinin başbakan olması nede-iyile..."

Alp'in yüz hatlarının sertliği sanki sesine de yansımıştı, u defa kibar ama oldukça kararlı bir ses tonuyla:

"T.C. Devletin yetkilileriyle görüşmek istiyorsanız bir andevu organize edebilirim. Eğer benim kuruluşlarımla ş yapacaksanız, bugünün ve yarının hükümetlerini oyu-un dışında tutmanız gerekecektir."

"Temsil ettiğim işadamlarının bu şartlar karşısında anapara transferi için 'evet'diyeceklerini sanmıyorum."

"Kendileri bilir. Bu ülke onların parayla yönlendirebi-ecekleri bir Muz Cumhuriyeti değil, Türkiye Cumhuriyeti~ir. Yabancı ülkelerde tuttıkları milyarlarca doları Türk nsanlarının sırtından kazandıklarını sakın unutmasınlar, ğer böyle bir hataya düşerlerse onları ben bile kurta-amam."

"Bu söylediklerinizi tehdit olarak mı iletelim?"

"Nasil algılıyorsanız öyle iletin. Onların önünde iki se-enek var. Ya adam gibi paralarını buraya transfer edip, alan ömürlerini huzur içinde yaşayarak geçirirler. Veya urbet ellerinde başlarına gelebileceklerin tedirginliği i-'inde korkuyu kemiklerinde hissederek yaşamaya çalı-ırlar."

Sami karşındaki Alp'm gerektiğinde ne kadar sert ve acı-asız olduğunu fark edince bu akşamki görüşmeyi kazançlı oktalamak için biraz alttan almanın daha iyi olacağını dü-ünerek:

124

HAKANTÜRK

"Siz de uygun görürseniz bu akşamki görüşmemizi temsil ettiğim kimselerle görüşüp yarın size uygun bir saatte kararımızı bildirsem olur mu?"

"Olmasına olur. Fakat bir an önce sizden olumlu veya olumsuz cevap almalıyım ki, plan ve projelerimiz aksamasın. Yarın saat 14.00 sizce de uygun mu?"

"Ben size uyarım."

"Anlaştık o zaman." Deyip şarap kadehini kaldırarak Sami'nin gözlerinden beynini okumak istercesine bakarak, 'Daha güzel günlere' der. Yemek sonrası Sami kendisine tahsis edilen süite geçince Alp diğer üç temsilci ile de tek tek görüşür. Onlar da kendilerince bazı şartları öne sürmek isterlerse de para transferleri başlar ve üç ay sonra beklenen 120 milyar doların Türkiye'ye legal yollardan girişi yapılır. 120 milyar dolar Alp'in etrafındaki uzmanlar tarafından değerlendirilip sanki yeni bir Türkiye yaratılıyordu.

Yıllardan beri var olan konut sıkıntısını çözmek için başta İstanbul, İzmir ve Ankara gibi büyük şehirler olmak üzere Türkiye genelinde ucuz ve depreme dayanıklı, sağlam konutlar yapıp 15 yıl kira öder gibi taksitlerle vatandaşlara sunuluyordu. Ülkedeki işsizlik sorununa gelince, herşeyi devletten beklemeyip inşaat sektörünün ihtiyacı olan malzemeler üreten işletmeler kurulup mümkün olduğunca insanlara iş verilmekteydi. Yıllardan beri özlemi duyulan bir Türkiye oluşurken, dost görünen içte ve dıştaki düşmanlar-sa baltalamaya daha niyet ederken karşılarında farklı Türk siyaset insanlarını buluyorlardı.

— GÜÇLER SAVAŞI 3 : 125

GÜÇLER SAVAŞI

"Gayemiz, milli sınırlarımız içinde toprak bütünlüğümüzde milletin bağımsızlığını tam o-larak sağlamaktır. Buna engel olmak üzere karşımıza çıkacak kuvvet, kim ve ne olursa olsun, mutlaka çarpışır ve başarı kazanır."

M. Kemal Atatürk

Başbakan Handan Dağkaplı'nın 6. hükümetinin bakanlar kurulunun yarısından çoğu Alp'in yakından tanıdığı cesur ve dürüstlüklerinden hiç kimsenin şüphe edemeyeceği dinamik kadınlardan oluşmaktaydı. Hükümetin her bakam birbirleriyle yarış edercesine ülke yararına güzel projelere imza atmaktaydılar.

Başbakan Handan Dağkaplı, yoğun bir tempoyla çalışmasına rağmen, haftanın iki günü Türkiye'nin iki ayrı üniversitesinde uluslararası platformlarda olan olayları yansıtan konferanslar vermekteydi. Alp, zaman buldukça bu tür konferanslarda en ön sırada oturur, eşinin konuşmasını zevkle dinlerdi. Başbakan Handan, binlerce gencin kendi isteğiyle konferanslarına geldiğini bilerek rahattır.

Başbakan Handan Dağkaplı; Başbakan Yardımcısı Dr. Nurdan Apaydın, Kültür ve Turizm Bakanı Neşe Banu, Sağlık Bakanı İşlay Erdoğan, Devlet Bakanı Ayla Kara, üniversitenin rektörü ve eşi Alp'in arasında otururken konuşması için kürsüye davet edilince, kendinden emin tavırlarıyla yerini aldı. Ve konuşmasına şöyle başladı:

"Bugünkü konferansımızın konusu ABD'nin Yeni Bir Yüzyıl İçin Milli Güvenlik Siyaseti. Burada size söyleyeceklerim benim görüşüm olmayıp, dünyaya demokrasiyi götürme kisvesi altında silah zoruyla ulusları kendi kontrolüne almaya çalışan ABD'nin gizli olmayan, fakat herkesin de ulaşacağı kadar ortalıkta gezmeyen yazılı ve milli güvenlik siyasetinin özetini bugün burada açıklayacağım. Siz gençler beni dikkatlice dinlerseniz, ABD'nin kendi vatandaşlarını refaha kavuşturmak için, dünyaya

126 ; HAKANTÜRK

bakış açısını çok daha net görebilirsiniz. İngilizceden Türkçeye yapılan bu tercümesine ABD dahil hiç kimsenin itiraz edemeyeceği şekilde dürüstçe tercüme edilmiştir. A-merikalılar kendi ülkelerinin çıkarları ve vatandaşlarının refahı için bakın dünya kanun ve nizamlarını nasıl yok saymaktadırlar. ABD dışında bir başka ülke eğer bu tür bir Milli Güvenlik Siyaseti hazırlamış olsaydı, karşısında ABD ve yandaşlarını bulurdu. Bilindiği gibi ABD dünyaya ölüm cezalarının kaldırılması için elinden gelen her türlü baskıyı yaparken, kendi ülkesinde halen ölüm cezaları uygulanmaktadır. Bu ülkenin halen bir çoğu ABD'yi stratejik müttefikimiz olarak görüyor. Halbuki Amerika Birleşik Devleti bizim Lozan'da imzaladığımız Sevres Anlaşmasını halen kabul etmeyerek imzalamamıştır. Bu ve benzeri bilgiler görsel ve yazılı medya aracılığıyla halkımıza anlatılacağına iki mankenle, üç türkücüye daha çok yer verilmektedir. Devletler her zaman çıkarları doğrultusunda, fayda ekseninde hareket etmişlerdir ve edeceklerdir. Değişimler çok hızlı olmaktadır. ABD'nin en büyük stratejistlerinden biri olan Prof. Brzezinski'nin de söylediği gibi, eskiden birkaç yüzyılda olan sosyal değişiklikler artık bir kişinin yaşam süresi içinde tamamlanmaktadır.

Aslında, Ortadoğu insanlık tarihinin hemen her döneminde, taşıdığı önem nedeniyle bir sıcak çatışma bölgesi olmuştur. Türkiye Cumhuriyeti Devleti ise geleneksel olarak kültürlerin ve dinlerin kesişme noktası olması yanında son yüzyılda özellikle de sahip olduğu petrol zenginliğini zamanında sahiplenemediği için bugün yılda milyarlarca dolar ödeyerek petrol ithal etmektedir. Etrafımızdaki ülkelerde güç ve egemenlik mücadeleleri olurken, suya sabuna dokunmayarak geri durarak, bölgesinde ve dünya siyaset sahnesinde hak ettiği yeri alamamıştır. İkinci Dünya Savaşından sonra kurulan İsrail devletinin atom bombası olduğu halde, Türkiye değil atom bombası yapmak, bunu düşünmeye dahi gerek duymamıştır. Aslında güçlü silahlara sahip olan devletlerin daima yaptırım gücü de o nispette olur. Zenginlik, refah, toprak ve güven dünya var ol

GÜÇLER SAVAŞI 127

duğundan beri savaş nedenleri olmuştur. Zenginlik ve refahı sağlayan doğal kaynaklar ülkemizde bolca vardır.

Bugüne kadar en değerli madenlerimizi tonu 100-150 dolardan satıp, işlenmiş olarak 1500-2000 dolara almaktaydık. Artık o günler çok gerilerde kaldı. Bizim madenlerimiz bazılarının deyimiyle esir madenlikten çıkarak, gerçek dünya değeriyle isteyenlere satılacaktır. 1990'lı yıllardan itibaren ABD artık dünya olaylarında hızlı hareket e-debilmek, saldırılara karşı esnek karşılıklı bulunabilmek, bölgesel düzeyde stratejik dengeyi değiştirebilmek için daima hızlı ve önde olmayı (pro-aktif) öngören politikalar izlemeye başlamıştır. Bu politikalar ağır yüklerden arınmış bir Amerikan Ordusu'nu gerektirmektedir. Bu kapsamda, Avrupa ve Türkiye'de bulunan büyük üsler yerine Fas'tan Moğolistan'a kadar olan coğrafyada yani "Büyük Ortadoğu" coğrafyasında küçük ve etkili müdahale üsleri oluşturmaya çalışmaktadır. Biz hükümet olarak bundan sonra ne ABD'ye, ne de bir başka ülkeye topraklarımızda üs vermeyeceğiz. Burnumuzun dibinde ABD destekli kurulmak istenen Kürt Devletine gelince, bölgelerinde barındırdıkları terör örgütlerini bize teslim etmedikleri takdirde o Kandil dağına başlarına yıkacağımızı bütün dünya görecektir.

Buranın bir Muz Cumhuriyeti olmayıp, Türkiye Cumhuriyeti olduğunu görüp, bundan sonra ona göre ayaklarını denk alacaklardır. Benim bu değerlendirmemden sonra ABD'nin gerçek yüzünü anlatan Milli Güvenlik Siyaseti'ne geçiyorum."

Başbakan Handan Dağkaplam henüz sözünü bitirmemişti ki, büyük bir alkış tufanı koptu. Dakikalarca süren alkıştan sonra o kendine güvenen ve binlerce insanı peşinden sürükleyen ses tonuyla tekrar konuşmaya başladığında o büyük konferans salonunda çit çıkmıyordu:

"Amerika Birleşik Devletleri'nin değerlerine, kurumlarına ve topraklarına el değdirmeden onun hükümlerini, siyasi özgürlüğünü ve bağımsızlığını devam ettirmeliyiz. Küreselleşme ekonomik, teknolojik, kültürel ve siyasi bütünleşme süreci millet olarak sınırlarımız ötesindeki o-

128

HAKANTÜRK

laylardan gittikçe etkilenmek anlamına gelmektedir. Uluslararası kurallara uymayan devletler ve etnik anlaşmazlıklar dünyanın pek çok önemli bölgesinde bölgesel istikrarı ve ekonomik gelişmeyi tehdit ediyor. Kitlesele tahrip silahları, terörizm, uyuşturucu kaçakçılığı ve örgütlü suçlar, milli sınırları aşan küresel endişe konularıdır.

Kaynakların tükenmesi, süratli nüfus artışı, Amerika'nın güvenliğini önemli ölçüde etkilemektedir. Eğer dış pazarlar çökerse veya bizi dışarıda bırakırsa; işçilerimiz, iş dünyamız bundan zarar göreceklerdir. Siyasi yaklaşımımız, eğer yurtiçinde güvende olmak istiyorsak, yurtdışında önderlik etmemiz gerektiğini, ancak yurtiçinde güçlü olmadıkça da dışarıda önderlik edemeyeceğimizi kabul eder. Diğer devletlerin ve devlet dışı aktörlerin çalışmalarını etkilemek üzere uygun olan ulusal güç öğelerimizi kullanmaya hazır ve istekli olmalıyız.

Geçmişte gördük ki uluslararası toplum Amerika'nın liderliği olmadan kuvvetli bir biçimde hareket etmeye çoğu zaman isteksiz oluyor. Dünyada Amerika'nın önderliği ve güvencesi, güvenliğimiz için hayati değerdir, böylece milletimiz ve dünya daha güvenli olacaktır.

Siyasetimizi belirlerken şunu gördük ki, demokrasinin yaygınlaşması Amerikan değerlerini destekler, hem güvenliğimizi hem de gönencimizi kuvvetlendirir. Demokratik hükümetler büyük bir olasılıkla ortak bir tehdide karşı birbiriyle işbirliği içinde olurlar, serbest ticarete özendirirler ve ekonomik gelişmeyi arttırırlar. Bu hükümetlerin bir savaşa neden olması ve insan haklarını çiğnemesi daha az olasıdır. Bundan dolayı demokrasiye ve serbest pazara doğru gidişte dünyada görülen eğilim Amerikan çıkarlarını geliştirir. Bizi gelecek yüzyıla bu siyaset taşıyacaktır.

ABD MİLLİ ÇIKARLARININ GELİŞTİRİLMESİ

Milli Güvenlik Siyaseti'nin amacı, ulusumuzun temel ve süreklilik gösteren gereksinimlerinin korunmasını sağlamaktır. Bu gereksinimler, Amerikalıların yaşamlarını ve güvenliklerini korumak, değerlerine, kurumlarına ve

GÜÇLER SAVAŞI

12Ç

toprağına el değdirmeden ABD'nin egemenliğinin sürdürmesini sağlamak ve Amerikan ulusunun gönencini ve mutluluğunu arttırmaktır.

Amerika'nın refahının, artan uluslararası ticarete ve küresel ekonominin sürekli büyümesinde olmasını istiyoruz. Çıkarlarımız üç grupta toplanabilir.

Yaşamsal çıkarlar: Bunlar, milletimizin bekası, güvenliği ve hayatı için olağanüstü öneme sahip çıkarlardır. Bu çıkarlarımızın savunulması için gerektiğinde askeri kudretimizin de kullanılması dahil tek taraflı bir şekilde, ne yapmamız gerekiyorsa onu yapacağız.

Önemli ulusal çıkarlar: Bu çıkarlar, milli becamızı değil ama milli refahımızı ve içinde yaşadığımız dünyanın özelliklerini etkiler.

İnsani ve diğer çıkarlar: Tabii ve diğer âfetlere yardım, insan haklarının ihlali, demokratikleşme ve bu tür durumlara birer örnektir.

Siyasetimiz şu üç milli hedef üzerinde tesis edilmiştir.

Güvenliğimizin artırılması,
Ekonomik refahımızın arttırılması,
Yurtdışında demokrasinin geliştirilmesi.

YURT İÇİNDE VE DIŞINDA GÜVENLİĞİNİN ARTTIRILMASI

ABD'nin güvenliğini artırma siyasetimiz, çıkarlarımıza yönelik tehditlere karşı ülkeyi savunmak için;

- Bütünleştirilmiş gayretler,
- Uluslararası ortamı şekillendirme,
- Krizlere müdahale etme,
- Bir istikrarsızlığa ve belirsiz bir geleceğe hazırlıklı olma şeklinde ifade edilir.

ABD'NİN ÇIKARLARINA YÖNELİK » TEHDİTLER Bölgesel veya devlet merkezli tehditler: Pek çok ülke hayati menfaatlerimizi baskı ve istila suretiyle tehdit edebilecek imkana ve arzuya hâlâ sahiptir. Bu ülkeler komşu-

130 HAKANTÜRK

larını tehdit etmeye ve diğer ulusların kaynaklara ulaşmasını engellemeye devam ediyor. Birçok durumda bu ülkeler nükleer, biyolojik ve kimyasal silahlar dahil olmak üzere taarruzi imkanlarını geliştirmeye devam etmekte ve bazı durumlarda uzun menzilli füze sistemlerine sahip olabilmektedir. Güneybatı Asya'da İran, komşularına ve bölgeden yapılan serbest petrol çıkışına potansiyel bir tehdit o-luşturmaktadır. Doğu Asya'da Kuzey Kore, Güney Kore sınırında taarruz kabiliyetini muhafaza etmektedir.

Uluslararası tehditler: Terörizm, uluslararası cürümler, uyuşturucu ve silah kaçakçılığı, kontrol dışı mülteci a-kını ve çevresel hasarlar, ABD menfaatlerini, vatandaşlarını ve anavatanı tehdit etmektedir.

Tehlikeli teknolojilerin yayılması: Kitle Tahrip Silahları, küresel istikrara ve güvenliğe karşı en büyük muhtemel tehdidi oluşturmaktadır.

Yabancı istihbarat örgütlerinin faaliyetleriv.Yabancı istihbarat servislerinin faaliyetleri, şimdiye kadar olduğundan çok daha muğlak, çeşitli ve başa çıkması zor bir tehdit olmaktadır.

Başarısız devletler: Uluslararası çabalara rağmen bazı devletler halkları için temel yönetim ve hizmet olanaklarını sağlayamayarak iç çatışmalara, beşeri krizlere ve bölgesel istikrarsızlıklara sebep olacaklardır. Kitlesel ilticalar, sivil ayaklanmalar, çevre felaketleri, etnik gruplara ve komşu ülkelere tecavüzler, ABD menfaatlerini ve vatandaşlarını tehdit edebilir.

BÜTÜNLEŞTİRİLMİŞ GAYRETLER

Yukarıda sayılan tehditlerle başa çıkmak mevcut bütün olanak ve vasıtaların birleştirilerek kullanılmasını gerektirmektedir. Ancak bu şekilde iç ve dış hedeflerimize ulaşabiliriz. Uluslararası ortamı şekillendirmek ve bütün tehditlere ve krizlere mukabele edebilmek için diplomamız, askeri kuvvetlerimiz veya diğer dış politika vasıtalarımız ve dahili gayretlerimiz çok sıkı bir şekilde koordine edilmelidir. Ulaşımın ve iletişimin küreselleşmesi uluslararası te-

GÜÇLER SAVAŞI : 13i

röristlere ve suçlulara herhangi bir coğrafi kısıtlama getirmeden hareket kabiliyeti veriyor. Bu bakımdan siyasetimizin çıkış noktası, müşterek menfaatlere yönelik bu tür u-luslar ötesi tehditlerle mücadele etmek için dünya üzerindeki kilit ülkelerle ilişkilerimizi kuvvetlendirmektedir.

ULUSLARARASI ORTAMIN ŞEKİLLENDİRİLMESİ

ABD, küresel güvenliğe ve kendi menfaatlerine en elverişli bir şekilde uluslararası ortamı şekillendirmede çok değişik vasıtalara sahiptir. Bu tedbirler ittifak ve dostlukları kuvvetlendirir, kilit bölgelerdeki Amerikan nüfuzunu devam ettirir ve uluslararası normlara uyulmasını teşvik eder. Olası bir anlaşmazlığın işaretleri belirdiğinde veya potansiyel bir tehdit ortaya çıktığında bu tehdidi önlemek veya azaltmak için inisiyatifi ele alacağız.

Uluslararası ortamı şekillendirmede kullanılan vasıtalar şunlardır:

- Diplomasi,
- Uluslararası yardım,
- Silahların kontrolü,
- Kitle tahrip silahlarının yayılmasını önleme,
- Askerifaaliyetler,
- Uluslararası hukukun uygulanmasında işbirliği,
- Çevreyi korumaya yönelik girişimler.

Avrupa ve Avrasya

Avrupa'nın istikrarı kendi güvenliğimiz için hayati ö-nemlidir. ABD'nin Avrupa'da iki stratejik hedefi vardır. Bunlardan birincisi, gerçek anlamda bütünleşmiş, demokratik, barış içinde ve müreffeh bir Avrupa'yı yapılandırmaktır. Bunun gerçekleşmesiyle 50 yıl önce ABD'nin Mar-shall Planı ve Kuzey Atlantik İttifakı Teşkilatı (NATO) ile başlattığı misyon sona erecektir.

İkinci hedefimiz, Atlantik'in ötesindeki müttefiklerimiz ve ortaklarımızla beraber hiçbir milletin tek başına baş e-demeyeceği küresel tehditleri karşılamak üzere çalışmak-

132 HAKANTÜRK

tır. Atlantik ötesi ticaret ve yatırım için daha açık ve engelsiz bir dünya ekonomisi meydana getirmektir.

NATO, Avrupa'daki Amerikan taahhüdünün temel taşıdır. NATO içinde ABD liderliğini korumak için Avrupa'da yaklaşık 10.000 kişilik bir askeri kuvvet bulundurmaya devam edeceğiz.

Güneydoğu Avrupa ve Balkanlar

Güneydoğu Avrupa'da çok önemli güvenlik tehditleri bulunmaktadır. Bu bölgedeki istikrarsızlık, reformların güçlendirilmesini tehdit edebilir, ticareti engelleyebilir, Bosna ve eski Yugoslavya'nın diğer kesimlerine barış getirme gayretlerimizi etkisiz kılabilir.

Bosna'daki barış ve istikrarda ABD'nin devamlı bir çıkarı vardır. Çünkü bu bölgede devam eden bir savaş bütün Avrupa'daki istikrarı tehdit eder.

Bütün Balkan bölgesinin güvenliğini ve istikrarını tehdit eden Kosova'daki kısımlardan derin endişe duyuyoruz. NATO, Kosova'nın sivil halkına yapılan zulmü önlemek ve bölgedeki askeri durumda denge sağlamak üzere hareket tarzları geliştirmektedir. Kıbrıs'taki gerginliklerin, Ege Denizi'ndeki Türk-Yunan anlaşmazlığının ve Türkiye'nin Avrupa Birliği ile ilişkilerinin bölgesel istikrar ve Avrupa'nın siyasi ve güvenlik yapısının gelişimi üzerinde ciddi etkileri vardır. Hedefimiz, uzun süredir devam eden Türk-Yunan gerginliğini azaltarak ve tarafları Kıbrıs'ta kapsamlı bir anlaşmaya ikna ederek bölgeyi istikrara kavuşturaktır. Demokratik, seküler, istikrarlı ve Batı'ya dönük bir Türkiye kritik bir öneme sahip olup Bosna'da yeni bağımsız olmuş devletlerde, Ortadoğu'da ve Irak'ta istikrar sağlayan gayretleri desteklemiştir.

Yeni Bağımsız Olmuş Devletler (YBD)

ABD bu devletlerle ilgili olarak geniş güvenlik hedefleri ar ay ışındadır. Rusya'yı, Ukrayna'yı ve diğer BDT ülkelerini etkili bir NATO-Rusya, NATO-Ukrayna ortaklığı dahil NATO'nun barış içinde Ortaklık Projesi'ni de kapsayacak

GÜÇLER SAVAŞI 133

şekilde yeni bir Avrupa güvenlik düzeni içinde görmek istiyoruz.

Avrupa'da Refahın Artırılması

Amerika'nın küresel ticari ilişkilerinde, Avrupa temel unsurdur. Avrupa ve ABD dünyada mal ve hizmetlerin yarısından fazlasını üretmektedir. ABD'nin yurtdışı yatırımlarının %60'dan fazlası Avrupa'dadır. Atlantik'in her iki yakasında on dört milyon işçi, iki kıta arasındaki ticaretten geçimlerini temin etmektedir.

Hazar çevresi ülkelerinden doğalgaz ve petrol ihracının Rusya üzerinden olmasını kolaylaştırmak üzere Rusya ile işbirliği yapıyoruz. Doğu-Batı istikametinde yeni ihraç yollarının Hazar Denizi, Kafkaslar ötesi ve Türkiye'den geçecek şekilde geliştirilmesini de destekliyoruz. İstikrarlı ve müreffeh bir Kafkasya ve Orta Asya, Akdeniz'den Çin'e kadar güvenliğin artırılmasında ve ABD ticari ilişkileri ile zengin Hazar doğalgaz ve petrol kaynaklarının uluslararası pazara ulaştırılmasında yardımcı olacaktır. Bölgedeki yeni devletler uluslararası arenada güvenli bir yer temininde ilerleme kat etmişlerse de Abhazya ve Dağlık Ka-rabağ gibi yöresel ihtilafların çözümü için demokratik ve ekonomik konularda daha yapılacak çok şey vardır.

Avrupa'da Demokrasinin Geliştirilmesi

Avrupa'nın eski komünist ülkelerinde ve BDT'de devam eden demokratik ve ekonomik reformlar, saldırgan milliyetçiliği ve etnik nefreti besleyen şartları değiştirecek en iyi tedbirlerdir. Rusya hükümetine verdiğimiz ekonomik ve politik destek, bu devletin dahili reformlarını gerçekleştir-mesindeki iradeye ve sorumlu bir dış politika uygulamasına göre olacaktır.

ÇİN

İstikrarlı, açık, müreffeh ve barış içinde bir dünya için sorumluluk üstlenen bir Çin Halk Cumhuriyeti, açık bir şekilde menfaatimizdir. Çin ile olan ilişkilerimiz XXI. Yüzyılın, Amerikan halkı için güvenli, barışçı ve müreffeh bir

134

HAKANTÜRK

yüzyıl olup olmayacağını kararlaştırılmasında büyük ölçüde yardımcı olacaktır. Çin'le ilgili olarak gelecek için temel güvenlik hedefimiz şunlardır:

- Stratejik diyalogu devam ettirmek,
- Çin askeri gücünün daha şeffaf ve açık olmasını sağlamak,

- ASEAN (Güneydoğu Asya Milletleri Birliği) Bölgesel Forumu, Asya Pasifik Ekonomik İşbirliği Forumu (APEC) ve Kuzeydoğu Asya Güvenlik Diyalogu ile aktif işbirliği vasıtasıyla Çin Halk Cumhuriyeti'nin uluslararası yapıcı rolünü kuvvetlendirmek,
- İrtibat görevlileri ve eğitim vasıtasıyla Çin Halk Cumhuriyeti yetkilileri ile işbirliği yaparak yasaların uygulanmasını geliştirmek,
- Çin'i küresel ticaret sistemi içine çekmek açık bir şekilde milli menfaatlerimize uygundur. Mal ve hizmetlerimiz için Çin, en hızlı gelişen Pazarlardan biridir.

Ortadoğu, Güneybatı ve Güney Asya

1998 Mayıs'ında Hindistan ve Pakistan tarafından girilen nükleer silah denemeleri açıkça göstermektedir ki, değişik nitelikli olayların ABD'nin kilit güvenlik hedefleri üzerinde önemli etkileri olabilir.

Ortadoğu, Güneybatı ve Güney Asya'da yapılan tercihler, Kafkasların doğalgaz ve petrol rezervlerinin güvenilir bir enerji kaynağı olup olamayacağını, Afganistan'daki afyon ekimine son verilip verilemeyeceğini ve İsrail ile A-rap ülkeleri arasında kalıcı bir barışın tesis edilip edilemeyeceğini tayin edecektir. İsrail'in güvenliğini ve refahını teminat altına alan, Arap dostlarımızın güvenliğine yardımcı olan ve makul fiyatlarla petrol akışının devamını sağlayan adil, kalıcı ve kapsamlı bir Ortadoğu barışına ulaşmasında ABD'nin kalıcı çıkarları vardır.

ABD bölge istikrarına yönelik tehditleri caydırmaya, kitlesel tahrip silahlarının yarattığı tehdide karşı koyma-

GÜÇLER SAVAŞI ,135

ya ve bölgedeki ortaklarımızın güvenliklerini özellikle Irak ve İran'dan gelecek tehlikelere karşı korumaya devam edecektir. Irak'ta siyasetimiz halka karşı değil, hükümetin saldırgan tutumuna karşıdır. ABD'nin daha büyük menfaatlerine karşı yarattığı tehdidi önlemek hedefimizdir.

İran'a yönelik siyasetimiz kitle tahrip silahları ve uzun menzilli füze edinme gayretleri, barış sürecine şiddet kullanarak karşı çıkan grupları ve teröristleri desteklemesi, bölgedeki dost hükümetleri rahatsız etmesi ve Körfezdeki petrol nakliyatını tehdit eden saldırgan askeri kabiliyetinin geliştirilmesi dahil İran hükümetinin pek çok konudaki tutumunu değiştirmesini hedef almıştır.

Bugün Amerika'nın güvenliğini ve refahım güçlendirmek üzere yeni yapılar, ortaklıklar ve kurumlar oluşturup, mevcut olanları yeniliyoruz. Gerçek bir küresel ekonomi kurmaya, demokratik değerleri ve ekonomik reformları desteklemeye çalışıyoruz. Müreffeh ve güvende olmak için Amerika önderliğe devam etmelidir.

Uluslararası liderliğimiz, demokratik ideallerimizin ve değerlerimizin gücüne dayanır. Demokrasinin yaygınlaşması, Amerikan değerlerini destekler, güvenliğimizi ve refahımızı güçlendirir. ABD dünya ile aktif bir şekilde meşgul olarak demokrasi ve serbest Pazar gelişimini desteklemeye devam edecektir."

Başbakan Handan Dağkaplı ABD'nin Milli Güvenlik Siyasetini açıkladıktan sonra kendi düşüncelerini açıklar:

"Bu uzun konuşmamdan da göreceğiniz gibi ABD'liler kendi çıkarları için dünyaya hakim olmak istiyorlar. Eğer bu böyle devam edecek olursa Türkiye'yi de işgal etmek için yeterli sebep bulacaklardır. Bugüne kadar müttefiğimiz olarak görünen ABD, Irak'ı işgal etmek için Türkiye'den beklediği körü körüne itaati görmeyince bizi düşmanları listesinin en başına oturtmuştur. Nasıl ki, onlar bizim ne düşündüğümüzü ve gelecekte neler yapmak istediğimizi günü gününe öğrenmeye çalışıyorlarsa, biz de boş durmuyoruz. Özellikle son elli yılda bütün hükümetler ABD yüzünden komşularıyla dost değil, düşman olmuştur. Benim

136

HAKANTÜRK

başında bulunduğum bu hükümet ise yalnız komşu devletlerle değil, bütün dünya devletleriyle barışık olacaktır."

Başbakan Handan Dağkaplı konuşmasını bitirdikten sonra, sıra soru - cevaba gelmişti. İlk soruyu yönelten bir genç kızdı. Mikrofon kendisine verilince:

"Siz iktidara geleli bir yıl olmadığı halde terör, işsizlik ve birçok konuya çözüm üretmeye çalışırken Kuzey Irak'ta Kürt devleti kurulmak üzere. Bu konuda Türkiye Cumhuriyeti olarak ne gibi tedbirler alınmaktadır?"

Başbakan Handan Dağkaplı gelen ilk sorunun böylesine hassas olmasına hiç şaşırılmıyordu. Çünkü iktidara geldiğinden beri her konferansta kendini zora sokmak için muhalifleri tarafından organize edildiklerini tespit etmişlerdi. Buna rağmen hiç bozuntuya vermeden sorulara sakın bir ses tonuyla cevap vermeye başladı:

"Kurulmaya çalışılan Kürt Devleti dününden bugüne oluşmadı. 2003 yılında ABD daha Irak'a girmeden kendine müttefik olarak Türkleri değil Kürtleri tercih etmişti. Irak'ı işgal ederken bir taraftan da kurulacak Kürt Devletinin ilk köşe taşlarının koyulmasına yardımcı olmuştur. Bizden önceki hükümet kendince doğru gördüğü girişimlerde bulunduğu halde Kandil Dağındaki PKK'yı orada vurmak için en büyük müttefiğimiz görünen ABD mani olmuştur. Biz ise hükümet olmamızdan bir ay gibi kısa bir süre içinde ABD, Avrupa Birliği ve birçok ülke karşı olmasına rağmen PKK'yı sınır ötesi hareket yaparak yerinde vurduk. Kürt devletine gelince, Irak'ta kurulmak istenen Kürt Devletine sadece biz

değil, bölge ülkelerinden İran, Suriye ve diğer Arap ülkeleri de karşıdır. Biz Türkiye olarak bu bölgenin istikrarının bozulmaması için her şeyi yapacağız. Başka sorusu olan var mı?" deyince bu defa soru yönelten bir öğretim görevlisiydi:

"Büyük Ortadoğu Projesi Türkiye'nin yararına mıdır?.. ABD ve diğer emperyalist ülkeler günün birinde demokrasi getirme kisvesi altında sizce ülkemizi işgal etmeye çalışacaklar mıdır?"

GÜÇLER SAVAŞI 137

"Bu sorunuza kısa ve kaçamak bir cevap verme şansım olmasına rağmen bugün beni burada dinleyen binlerce genç insana bir şeyler verebilirim düşüncesiyle geldiğime göre, sorunuzun cevabını oldukça detaylı açıklamakta yarar görmekteyim. Ortadoğu ve Kuzey Afrika'ya Yönelik Emperyalist Projeleri birlikte değerlendirelim. Bugünkü zenginliklerini büyük ölçüde sömürgeci geçmişlerine borçlu olan emperyalist devletler ve onların kontrolündeki uluslararası kuruluşlar, Soğuk Savaş sonrası oluşmakta olan yeni dünya düzeninde, gerek güvenlik, gerekse ekonomik (enerji) kaygıları ile ilgilerini Ortadoğu ve Kuzey Afrika'ya (ODKA) yoğunlaştırmışlardır.

Güvenlik Ortamı

Soğuk Savaş sonrası dönemde önem kazanan ve "yeni tehditler" denilen terörizm, kitle etki silahlarının (KES) yaygınlaşması, uluslararası kaçakçılık, örgütlü suçlar, mikro milliyetçilik ve köktendincilik gibi tehditler savunma planlamalarına yön vermektedirler. Söz konusu tehditlerin ortaya çıktığı ve beslendiği ortamların kendileri de tehdit kavramı içinde düşünülmektedir. Bu ortamların başlıca özellikleri, yoksulluk, adaletsiz gelir dağılımı, cahillik, iyi yönetilememe, aşırı nüfus artışıdır. Bu tehdit ortamı genellikle ODKA bölgesinde yoğunlaşmaktadır.

Akdeniz'in güney ve güney doğusunda 2000 yılında 307 milyon olan nüfusun, 2050 yılında 650 milyona çıkması beklenmektedir. Bu nüfusun yüzde 40'ı kırsal kesimde yaşamaktadır. Okuma yazma oranı erkeklerde yüzde 60, kadınlarda yüzde 30 civarındadır. Nüfusun yüzde 45'i 14 yaşın altında, yüzde 20'si işsizdir. BM'in yayınladığı A-rap İnsani Gelişme Raporuna göre 22 Arap ülkesinin toplam GSMH'sı İspanya'ninkinden düşüktür. Halkın 1/3'ü günde bir doların altında kazanmakta, gençlerin yüzde 51'i gelişmiş ülkelere göç etmeyi istemektedir.

Böyle bir ortam, hem istikrarsızlık hem de terörizm kaynağı olarak dünya barışını, özellikle de Avrupa ve gelişmiş ülkeleri tehdit etmektedir. Batılı ülkeler bu bölgeden

138 HAKANTÜRK

tehdit algılarına, söz konusu ülkelerin bu duruma gelmelerinin altında, onları yıllardır sömürmekte olmalarının yattığını görmezden gelmektedirler.

Bölgenin Enerji Açısından Önemi

Büyük güçlerin ve onların kontrolündeki uluslararası kuruluşların bu bölgelere ilgilerini artıran diğer bir faktör, bölgenin zengin petrol ve doğalgaz yataklarını ve bu kaynakları dünya piyasalarına ulaştırma yolları barındırmasıdır. Ortadoğu dünya petrol rezervlerinin yüzde 69'u-na, doğalgaz rezervlerinin ise yüzde 49'una sahiptir. Kuzey Afrika ile birlikte, petrol rezervleri yüzde 80'e çıkmaktadır. Dünya petrol üretiminin yüzde 33,6'sı ve ihracatının yüzde 48,6'sı bu bölgeden yapılmaktadır. Bir yandan petrol rezervleri tükenirken, diğer yandan tüketim hızla artmaktadır. Halen günde 80 milyon varil olan dünya günlük petrol tüketiminin 20 yıl sonra 120 milyon varile çıkması beklenmektedir. Talep artışı özellikle gelişmiş ülkelerde söz konusudur. ABD, tükettiği petrolün yüzde 60'ım ithal etmektedir. Bu oran önümüzdeki 10-15 yılda yüzde 15 artacaktır. Petrolün yüzde 40'ını ithal eden Çin'in talebinin ise, önümüzdeki 20 yılda 10 kat artması beklenmektedir. Japonya, petrolünün yüzde 79'unu, AB ülkeleri yüzde 42'sini, Asya-Pasifik ülkeleri ise yüzde 76'sını Ortadoğu'dan karşılamaktadır.

2030 yılında Ortadoğu kaynaklı petrol ticareti, dünya petrol ticaretinin yüzde 70'ini oluşturacak, Kuzey Afrika ile birlikte bu oran yüzde 76'ya çıkacaktır.

Aslında petrol ithalatçısı ülkeler için petrolün nereden alındığından daha önemlisi, uygun fiyattan ve kesintisiz alınmasıdır. Kesintisiz akışı sağlayacak enerji güvenliğinin başlıca iki unsuru bulunmaktadır: Enerji kaynaklarının güvenliği ve enerji yollarının güvenliği. ODKA bölgesi her iki bakımdan da gelişmiş ülkeler için hayati derecede önemlidir.

GÜÇLER SAVAŞI 139

NATO'nun Bölgeye İlgisi

Eski NATO Genel Sekreteri Lord Robertson, Nisan 2002'de yaptığı bir konuşmada Akdeniz'in güvenliğinin, Avrupa güvenliğinin ayrılmaz bir parçası olduğunu şu gerekçelerle açıklıyordu:

?S Akdeniz istikrarsızlıkların kaynağıdır, NATO'yu ilgilendiren krizlerin büyük bir kısmı bu bölgeden kaynaklanmaktadır.

S Terörizm, bu bölgedeki çözülmemiş sosyal, ekonomik ve siyasi sorunlardan beslenmektedir. S Bölge Ortadoğu'yu kuşatmakta, Ortadoğu ile

Avrupa arasında geçişi sağlamaktadır. S KES bu bölgede yayılmaktadır. S Avrupa'nın petrol ve doğalgazının yüzde 65'i bu bölgeden gelmektedir. Günde ortalama 3000 gemi Akdeniz'de seyretmektedir. S Ekonomik eşitsizliğin yarattığı göç

ve insan kaçakçılığı Avrupa'yı tehdit etmektedir. NATO'ya göre, bu tehditler yerinde oturarak önlenemez, çıktıkları yer ve zamanda tedbir almak gerekir. Bu da "önleyici angajman" (Preemptive engagement) doktrinini NATO'nun gündemine getirmektedir. NATO, Doğu Avrupa'yı ve Balkanları nasıl şekillendirdi ise, stratejik ilgi sahası (Area of strategic interest) olarak tanımladığı Akdeniz'i ve Ortadoğu'yu da aynı biçimde şekillendirebilir diye düşünülmektedir. Değişen güvenlik ortamına ayak uyduran NATO için bu yeni bir görev olarak kabul edilmektedir. Bu düşüncelerle NATO, 1994 yılında Akdeniz ülkeleri ile "Akdeniz Diyalogu" (Mediterranean Dialogue) programını başlatmaya karar verdi. Akdeniz Diyalogunun maksatları, NATO ülkeleri ve Akdeniz ülkeleri arasında, karşılıklı anlayışı, güveni, iyi ilişkileri geliştirmek ve yanlış anlamaları önlemek olarak belirlendi.

1995'de Mısır, İsrail, Moritanya, Fas ve Tunus'la başlayan Diyalog, 1995 sonunda Ürdün'ün, 2000 sonunda Cezayir'in katılması ile yedi ülkeyi kapsamına aldı.

140 HAKANTÜRK

2004'de İstanbul'da yapılan devlet ve hükümet başkanları zirvesi, Akdeniz Diyalogu için önemli bir dönüm noktası oluşturmaktadır. Bu zirvede Akdeniz ülkeleri ile işbirliğinin, diyalog düzeyinden, ortaklık (partnership) düzeyine çıkartılması kararlaştırıldı.

NATO Akdeniz Diyalogu, özellikle NATO'nun göreceli avantaja sahip olduğu ve bir fark yaratacağı pratik alanları kapsamaktadır. Halen yürütülmekte olan 200 faaliyetin yüzde 85'i askeri faaliyetlerdir.

İstanbul İşbirliği Girişimi

2004 yılındaki İstanbul zirvesinde ODKA bölgesini ilgilendiren önemli bir karar daha alınmıştır. İstanbul İşbirliği Girişimi olarak adlandırılan girişimle, Büyük Ortadoğu bölgesinde güvenlik ve istikrarı sağlamak amacıyla, Barın İçin Ortaklık (PfP) veya Akdeniz Diyaloguna dahil olmayan tüm ODKA ülkeleri ile güvenlik konularında daha sıkı bir işbirliği geliştirmek amaçlanmaktadır. Bölgenin tüm ülkelerine açık olan bu girişime halen Kuveyt, Katar ve Bahreyn olumlu yanıt vermişlerdir.

Avrupa Birliği

2003 tarihli Avrupa Güvenlik Stratejisi, yeni tehditlere karşı savunmada hattın Avrupa dışından geçmesini, bu tehditlere sadece askeri değil, diğer vasıtalarla da önlem alınmasını ve AB çevresinde iyi yönetilen, işbirliği yapılabilecek ülkelerden oluşan bir güvenlik kuşağı oluşturulmasını öngörmektedir. Dokümanda AB'nin çıkarlarının, Akdeniz ülkeleri ile sürekli angajman içinde olmayı gerektirdiği vurgulanmaktadır. AB'nin komşuları ile ilişkileri, Avrupa Komşuluk Politikası (European Neighborhood Policy) belgesinde düzenlenmektedir. Söz konusu belge, Akdeniz ve Ortadoğu için stratejik ortaklık öngörmektedir. Buna uygun olarak AB, 1995 yılında Avrupa-Akdeniz Ortaklığını (Euro-Mediterranean Partnership-EMP) başlatmıştır. Barcelona Süreci de denilen bu program, 25'i AB üyesi 35 ülkeyi kapsamaktadır(25+Cezayir, Mısır, İsrail).

— — — GÜÇLER SAVAŞI — — — 14i

Ürdün, Lübnan, Fas, Filistin, Suriye, Tunus, Türkiye). Bu yapısı ile Barcelona Süreci bölgede en kapsamlı işbirliğidir. Ana unsurları adalet, hürriyet ve güvenlik olarak belirlenen Barcelona Sürecinin maksatları şunlardır:

S Politik ve güvenlik alanında diyalogu artırarak,

ortak bir barış ve istikrar bölgesi yaratmak. •S Ortak refah bölgesi yaratmak ve bunu 2010 yılına kadar serbest ticaret bölgesine dönüştürmek. •S Halkları yakınlaştırmak, kültürler arası anlayışı teşvik etmek, sivil toplumlar arasında işbirliğini geliştirmek. Süreç, AB tarafından MEDA isimli bir program çerçevesinde maddi olarak desteklenmektedir. Bu maksatla 1995-2003 yılları arasında, yüzde 15'i bölgesel, yüzde 85'i ikili ilişkilerde kullanılmak üzere, 5,5 milyar hibe, Avrupa Yatırım Bankası kanalı ile de 1974 yılından bu yana 14 milyar kredi sağlanmıştır.

AGİT

AGİT ile Akdeniz ülkeleri arasındaki ilişkiler, AGİT'e hayat veren 1975 Helsinki Nihai Senedine dayanmaktadır. Senette, Avrupa'nın güvenliğinin Akdeniz'in güvenliğine sıkı sıkıya bağlı olduğu vurgulanmış ve özel bir Akdeniz bölümü (chapter) konulmuştur. Bu bölümde Akdeniz ülkeleri ile iyi komşuluk ilişkilerinin, karşılıklı güvenin geliştirilmesi ve bir bütün olarak Akdeniz'de güvenlik ve istikrarın artırılması öngörülmektedir.

Helsinki zirvesinden günümüze kadar Akdeniz ülkeleri AGİT ilişkileri geliştirilmiş ve kurumsallaştırmıştır. Akdeniz İşbirliği Ortakları (Mediterranean Partnersfor Co-operation-MPC) denilen ülkeler halen altı tanedir (Cezayir, Mısır, İsrail, Ürdün, Fas, Tunus.)

Halen AGİT-Akdeniz ülkeleri işbirliği alçak profilde devam etmekte, daha çok bilgi değişimi, seminerler, araştırma projeleri, konferanslar şeklinde sürdürülmektedir. Güven ve güvenlik artırıcı önlemler, önleyici diplomasi, çatış-

maların önlenmesi konularında Akdeniz İşbirliği Ortaklarının AGİT'in deneyimlerinden faydalanmaları sağlanmaktadır.
G-8 Ülkeleri

1975'den beri düzenli olarak toplanan dünyanın en zengin sekiz ülkesi, soğuk savaş sonrası tehdit-leri ile başa çıkabilmek ve kendi zenginliklerini sürdürmek amacıyla, ABD'nin başlattığı Büyük Ortadoğu Projesine, yine ABD'nin zorlaması ile Temmuz 2004'de Sea Island'da yaptıkları zirve toplantısında sahip çıkmışlardır.

Sea Island zirvesinde "Geniş Ortadoğu ve Kuzey Afrika Bölgesi ile Ortak Bir Gelecek ve İlerleme İçin Ortaklık" başlığı altında bir bildiri yayınlanmıştır. Bildiride, projenin amacı "bölgede, özgürlük, demokrasi ve refahı artırma gayretlerini desteklemek" olarak açıklanmıştır.

Proje, Ortadoğu ve Kuzey Afrika'daki 22 ülkeyi hedeflemektedir. Henüz bölge ülkelerine bir yaklaşım şeklinde o-lan proje, diğer girişimler gibi bölge ülkelerinin somut ve kurumsal olarak katıldıkları bir teşkilat haline gelmemiştir. Projede bölgedeki reform öncelikleri üç başlık altında toplanmıştır:

1. Demokrasi ve iyi yönetimi geliştirmek.
2. Bilgi toplumu yaratmak
3. Ekonomik fırsatları geliştirmek.

Sea Island zirvesinde, G-8 ülkeleri Büyük Ortadoğu P-rojesini gerçekleştirmek amacıyla, somut hedefler koyarak işbirliği grupları oluşturmuşlardır. Bunlar:

Demokrasi Yardım Diyalogu: Türkiye, Yemen, İtalya.

Küçük Yatırım Girişimi: Önümüzdeki beş yılda iki milyon küçük girişimciye kredi verilecek, Ürdün bu konuda bir eğitim merkezi açacak.

Okuma Yazma Girişimi: Önümüzdeki 10 yılda okuma yazma bilmeyenlerin sayısı yarıya indirilecek, 2009'a kadar 100.000 öğretmen yetiştirilecek, Afganistan ve Cezayir sponsorluk yapacak.

GÜÇLER SAVAŞI 143

İş ve Girişimcilik Eğitimi: 250. 000 genç girişimciye, özellikle kadınlara eğitim verilecek. Bahreyn ve Fas sponsorluk yapacak.

Özel Girişim Geliştirme Kuruluşu: KOBİ'lere 100 milyon \$ yardım yapılacak.

Yatırım Görev Grubu: Yatırım ortamını geliştirecek.

ABD'nin Ortadoğu Ortaklık Girişimi: ABD, yukarıda değinilen G-8'in Büyük Ortadoğu Projesinden ayrı olarak, 12 Aralık 2002'de Dışişleri Bakanı Powell'ın açıklamasıyla, Ortadoğu Ortaklık Girişimi adlı bir program başlatmıştır. 11 Eylül saldırısından sonra alınan tedbirler kapsamında başlatılan girişim, Bush yönetiminin Ortadoğu politikasının temel unsuru olarak tanımlanmakta, ticaret, e-ğitim, demokratikleştirme gibi yumuşak güç unsurlarını kullanarak bölgenin koşullarını iyileştirmeyi amaçlamaktadır. MEPI dört alanda reform öngörmektedir:

1. Politik reform,
2. Ekonomik reform,
3. Eğitim reformu,
4. Kadın hakları reformu.

Girişimin başlangıcından bu yana 50'den fazla prog-ram başlatılmıştır. Bu programlarda yaklaşık 293 milyon \$ harcanmış, 2006 bütçesi için de yönetim 120 milyon \$ teklif etmiştir. Halen 15 ülke ile ortaklık ilişkisi sürdürülmektedir. (Cezayir, Bahreyn, Mısır, İsrail, Ürdün, Kuveyt, Lübnan, Fas, Umman, Katar, Suudi Arabistan, Tunus, BAE, Filistin, Yemen)

Tüm girişim ve programlar, aslında bir bütünün parçalarıdır ve ODKA ülkelerini küresel sisteme entegre ederek tehdidi kontrol altına almayı ve bu ülkeleri daha iyi sömürmeyi amaçlamaktadır.

1- Girişimlerde temel düşünce, bölgede değişim ihtiyacı ile istikrar ihtiyacı arasında bir denge kurmak ve istikrar içinde değişimi sağlamaktır. Aksi takdirde değişim emperyalistlerin kontrolü dışına çıkabilir. <

144 HAKANTÜRK

2- Batılıların Ortadoğu ve Akdeniz'in güvenliğinden anladıkları, bu ülkelerin güvenliğinden çok, kendi güvenlikleri ve enerji yollarının güvenliğidir.

3- Girişimlerin doğu Avrupa ve Balkanlardaki "şekillendirme" faaliyetlerine benzetilmesi son derece yanlıştır. Bölgenin koşulları çok farklıdır.

4- Bölge ile ilgili işbirliği girişimlerinin başarısının ön şartı, Arap-İsrail sorununun çözülmesidir.

5- İşbirliği girişimlerinin ekonomik boyutu, kapitalist ekonomiyi ve serbest ticareti bölgeye yerleştirmeye yöneliktir. İşbirliğinin tarafları arasındaki ekonomik farklılık dikkate alındığında bu ilişkilerin batılı devletler lehine tek taraflı işleyeceği açıktır.

6- Bölgeye gerçek demokrasinin gelme ihtimali çok düşüktür. Demokrasi gelse bile, halktaki Batı karşıtlığı dikkate alınırsa, Batı'nın arzu ettiği sonuçları vermeyebilir. O halde Batı'nın istediği gerçek bir demokrasi değil, kendileri ile işbirliği yapacak göstermelik demokrasidir.

7- Bölgenin istikrara kavuşması ve gelişmesi Türkiye'nin de çıkarınadır. Ancak bölge ülkelerinin kalkınma ve istikrar sağlamada izleyecekleri en sağlam yol emperyalizmin güdümüne girmek değil, Atatürk Türkiye'si'nin izlediği yoldur. Türkiye bölge ülkelerine örnek olacaksa, önce ayrıldığı bu yola geri dönmeli, ondan sonra örnek olmalıdır, bugünkü ılımlı İslam söylemleri ile emperyalizmin maşası olarak değil.

ABD'DE YÜKSELEN MİLİTARİZM SÜNGÜYE DAYANAN YÖNETİM

ABD'de son on beş yıldır ülke sorunlarının yalnız ordu gücüyle çözülebileceğini savunan militarist görüş tırmanışa geçmiş durumda. Eskiden Amerikalılar, tarihi, savaşların sekteye uğrattığı "barış dolu yaşam" olarak tanımlarken, artık savaşı planlamak, hazırlamak ve başlatmak A-

GÜÇLER SAVAŞI -*- 145

merikalılar için kalıcı, olağan ve gündelik bir hal almıştır. ABD kültüründe "güç kullanımı" başvurulacak son çare olmaktan çıkmış, hayatın bir parçası haline gelmiştir. İç güvenliğin sağlanması ve ABD'nin evrensel demokratik değer ve ideallerin dünyaya yayılması adına silah ve bombalara bağımlılığının gittikçe artması, ABD'de militarizmin yükselişinde önemli bir etkidir. Öyle ki, Amerikalılar ulusun gücünü ve refahını, askeri anlamda hazırlıklı olma ve askeri müdahaleyle tanımlar hale gelmişlerdir.

Bilgi çağıyla birlikte, savaşın estetiğinin değişip yeni bir çehre bulması askeri kuruluşlara ve askerlere karşı kamuoyunda olumlu bir tablo oluşmasına neden olmuştur. Nitekim, Soğuk Savaş'ın sona ermesinden beri, devlet kuruluşlarını derecelendirmeye ve onlara karşı güven ölçmeye yönelik yapılan kamuoyu yoklamalarında ordu ilk sıralarda yer almıştır. Halkın gözünde "ABD askeri" geleneksel değerler ve erdemın sembolü olarak yer edinmiştir. Günümüzde 1960'lardaki militarizm karşıtı solcu-liberal aktivistler arasında bile militarizm daha yumuşak-esnek bir görünüm kazanmıştır. Savaş gittikçe Amerikan yaşam tarzıyla bütünleşen ve onu temsil eden bir hâl almış, 11 Eylül ise bu duruma sadece ivme kazandırmıştır.

Vietnam'dan Irak Savaşına...

ABD'de militarizmin kökeni Vietnam Savaşı (1975) son-irasındaki yıllara dayanmaktadır. Vietnam yenilgisinden \ sonra ABD'li askerler eski güç ve kabiliyetlerini iyileştirir-: meye öncelik vermişlerdir. I. Körfez Savaşı'ndaki başarı-; la birlikte uluslararası anlaşmazlık ve sorunların gideril-' meşinde diplomatik araçlar yerine askeri araçlara bel bağlanmıştır. Kendine güveni gelmeye başlayan ABD askeri, Soğuk Savaş sonrası dönemdeki yıllarda askeri müdahale ve hareketle kendini başarının doruğunda hisseder olmuştur. Ordudaki reformun tamamlanıp zirveye ulaştığı nokta, kuşkusuz günümüz Bush ABD'sidir.

Soğuk Savaş sonrası dönemde, Vietnam yenilgisi ardından kendine güveni azalan bir ABD görmek istemeyen

146 _ HAKANTÜRK

ve evrensel Amerikan değerlerinin ancak güç ile yayılabileceğini düşünen yeni muhafazakar aydınların yükselişe geçmesi militarizmin yaygınlaşmasında önemli rol oynamaktadır. Ayrıca, "askeri meselelerde devrim" (Revolution in Military Affairs) olarak bilinen yüksek teknolojinin askeri teçhizatlarda uygulanması ile akıllı silahların kullanımına geçilmesi de militarizmin ivme kazanmasında başat öneme sahiptir. Böylece, bilgi çağının ürünü olan post modern savaş dönemi başlamıştır.

Ağır ve hantal orduların yerini küçük profesyonel, esnek ve hızlı birlikler alırken, zaferin kolay alınmasını sağlayan yüksek teknolojik askeri ürünler kullanılmaya başlanmıştır. ABD, kültür emperyalizminin göstergesi olan Hollywood filmleriyle de (1980'lerdeki "Top Gun" ve Ram-bo serisi filmleri gibi senaryolarla) militarizmi inceden inceye halka empoze etmiştir. Petrol ve enerji kaynaklarına erişimde aksaklıkların giderilmesi ve ABD'nin Ortadoğu'ya hakim olma gereksinimi de askeri gücün kullanımının yaygınlaşmasında etkili olmuştur.

Evanjelicler ve ABD Siyasi Sistemi

Evanjelic-radikal sağ da militarizmin gelişmesine ö-nemli katkılar sağlamıştır. Muhafazakar evanjelicler 1960'larda ordunun geleneksel faziletlerinin öne çıkarılmasında etkili olmuşlardır. Evanjelicler, daha önce kuvvet kullanımına duydukları şüpheleri yenerek, İsrail'in varlığından aldıkları güç ve ona duydukları bağlılıkla adil savaş geleneğinin esnek şekilde yorumlanmasına sebep olmuşlardır. Askeri kuvvetin kullanımına karşı bir iştah duymuş, ABD'nin on yıllardır kullanmakta olduğu, savaşı en son çare olarak gören caydırma stratejisinin terk edilip salt saldırganlığın ön plana çıkarıldığı bir stratejinin geliştirilmesine neden olmuşlardır. Evanjelicler, ABD'nin Soğuk Savaş'ta baş düşman olarak gördüğü komünistlerin yerine İslam'ı getirmişler ve İsrail'le ABD'nin kaderlerinin bu noktada kesiştiğine inanmışlardır. İsrail'e tanınan askeri güç kullanma esnekliğini kendileri kullanmayı uygun

? <%?'??.?

bulmuşlardır. ABD'de siyasi sistemin beraberinde getirdiği unsurlar da militarizmin gelişmesinde etkili olmuştur. Sistemin yeterince etik işleyememesine neden olan ana faktör, başkanlık sisteminin getirmiş olduğu görev ve yükümlülüklerdir. Bu bağlamda, herhangi bir savaş ilanına ABD Başkan'ının karar vermesi, Kongre'ye bu konuda a-nayasal sorumluluk, yetki ve ayrıcalık verilmemesi sıkıntı yaratmaktadır. ABD güçlerinin "ulusal savunma" haricinde de kullanılması, savunma bütçesinin oluşturulmasında-ki yanlışlıklar ve diğer ülkelerle olan ilişkilerde farklı zaman ve durumlarda izlenecek adım ve araçların (görüş-me-diplomasi, ticaret veya kültürel etkileşim gibi) çeşitliliğinden yararlanılmaması da önemli bir durum teşkil etmektedir. Ulusal savunma konusunda Cumhuriyetçiler ile Demokratlar arasında belirgin bir görüş ayrılığının olmaması da militarizme yönelişi tetiklemiştir.

Irak Savaşı'yla başlayan ülke çapındaki gösteriler, siyasi kadro tarafından destek bulmamıştır. Nitekim, ülkenin siyasi liderleri, orduyu ABD'nin evrensel değerlerini barındıran bir uluslararası düzenin yaratılmasında temel araç olarak görmüşlerdir. Ayrıca, 2004 başkanlık seçiminde Kerry ile Bush'un ulusal güvenlik konularındaki ayrılıkları ilkeden ziyade taktik konusunda olmuştur.

Kerry, Bush'un "terörle mücadelesi"ni sorgularken, I-rak'taki savaşın kötü yönetildiğinden duyduğu rahatsızlığı dile getirmekle yetinmiştir. İggo'larla birlikte ABD'nin askeri gücü, ABD'yi korumak ve saldırganları caydırmakla özdeşleşeceğine Somali, Haiti ve Kosova gibi kriz bölgelerindeki sorunların çözümüyle anılır olmuştur. Öyle ki, güç kullanımı ABD'nin dünyada istediklerini yapabilmek için kullandığı en etkili yöntem olmuştur.

Zaten, ABD Savunma Bakanlığı Pentagon'un şu anki (enflasyona uyarlanmış) bütçesi Soğuk Savaş dönemi ortalama savunma bütçesinden yüzde 12 daha fazla olduğu gibi kendinden sonra gelen 32 güçlü ülkenin savunma bütçelerinin toplamından da fazladır. 2006 için önerilen rakam 419.3 milyar dolardır. 2009'a kadar düşünülen raka-

148

HAKANTÜRK

mın ise Soğuk Savaş zamanındaki ortalama bütçeyi yüzde 23 oranında aşması beklenmektedir.

Askeri Müdahaleler ve ABD

Askeri alanda yapılanmanın ABD kitleleri hce algılanan temel işlevi "küresel güç projeksiyonu"dur. Bu bağlamda, ABD'nin "dünyanın polis gücü" olarak algılanması biraz abartılmış olmakla birlikte, çok da yanlış bir olgu sayılmaz. Yeni muhafazakar felsefenin yükselişe geçmesinden beri, güç kullanımı engelleyen oto kontrol ve frenleme kaybolmuştur. Nitekim, 1945~1988 arası ABD'nin yaklaşık altı askeri müdahalesi bulunurken, Berlin Duvarı'nın yıkılmasıyla birlikte söz konusu müdahaleler adeta günlük olaylardan sayılmaya başlamıştır. 1988'den beri yaklaşık dokuz büyük askeri müdahale yaşanmıştır. Clinton dönemindeki füze saldırıları, iggo'ların sonlarında neredeyse her gün Irak'ın bombalanması ve Ruanda, Kolombiya, Doğu Timor ve Filipinler'deki yarı-savaş görevindeki askerlerinin varlığı, ABD askeri müdahalelerinin akıl almaz boyutunu gözler önüne sermiştir. Ayrıca ABD halkının, dünyanın diğer bir köşesindeki kriz noktasında ülkelerinin askerlerinin ne yaptıkları hakkındaki en son bilgileri gazetelerden almaya alışmaları, ABD halkı için kriz ve savaşın olağan karşılanmaya başladığına işaret etmektedir.

ABD'de Savunma Sektörü

ABD gücünü artık halktan almamaktadır. Mevcut durumda güç Pentagon'a kaymış gözükmektedir. Her ne kadar Bush yönetimi bu durumdan şikayetçi olan özellikle savaş karşıtı çevreleri yatıştırmak amaçlı Pentagon'a biçilen rol ve güç paylaşımında hassas dengeleri korumaya çalışsa da bu "anti-demokratik güç" kayması, üzerinde durulması gereken önemli bir mevzudur. Bush'un ABD'nin terörle mücadelesinden dolayı artık saldırı durumunda bulunduğunu vurgulaması ile savaş kültürüyle barışık bir halkın varlığına seslenmesi söz konusu durumu açık şekilde ifade etmektedir. 130 ülkede yaklaşık 700 ve ülke çapın-

GÜÇLER SAVAŞI — iş|- 149

da yaklaşık 970 üs bulunduran ABD, her ne kadar tasaruf amacıyla ve mevcut güçleri daha etkili ve zamanın , ^ r şartlarına uygun kullanmak adına bu üslerde kısıntıya gidilmesi yönünde adımlar atmış olsa da kapanacak üslerde yaşayan, geçimlerini savunma endüstrisinden sağlayan insanların tepkisi ile yerel ekonominin olumsuz yönde etkilenmesi, savunma endüstrisine olan bağımlılığın dudak uçuklatıcı boyutlarını gözler önüne sermektedir.

Dolayısıyla, ulusal güvenlik adına savunma değil de saldırı amaçlı askeri güç ve potansiyelin kullanılması, ABD'nin dünyanın diğer yerlerinde bulundurduğu üslerle yayılcı ve yeni sömürgeci bir politika izlemesi, ABD dış politikasının şekillenmesinde petrol ve silah baronlarının oynadıkları rol ile üst düzey siyasilerin silah endüstrisindeki yöneticilerle yakın bağ kurmalarına izin veren gevşek yasaların bulunması, militarizmi tetikleyen diğer bazı unsurları oluşturmaktadır. Eğer ABD, militarizmi şu anki gibi devam ettirirse, tüm halkları kendinden uzaklaştırarak kendini izole etmiş olacaktır. Tarih bir kılavuz niteliğinde ise, bu durumun devam etmesi ABD'nin hem ahlaki hem de ekonomik açıdan tam bir başarısızlık örneği göstermesine neden olacaktır. ABD'ye karşı en büyük tehdidin teröristlerden ziyade içinde barındırdığı "yeni-muhafazakar" felsefeden gelmesi muhtemeldir.

Çünkü bu görüş, ABD'nin güvenlik ve refahı için küresel egemenliğini kullanmasının ve ABD değerlerinin tüm dünyaca benimsetilmesinin gerekliliğine inanmaktadır. Halbuki Napolyon'un dediği gibi, "süngülerle her şeyi yapabilirsiniz, sadece üstüne oturamazsınız."

ABD VE IRAK ÇIKMAZI

2003 yılının Mayıs ayında, Amerikan askerlerine, "Görevinizi başarıyla yerine getirmeniz sayesinde diktatör devrilmiş ve savaş sona ermiştir" ifadesini kullanan ABD Başkanı George Bush, 28 Haziran 2005 tarihinde ise, A-merikan askeri üssü olan Fort Bragg'da askerleri ile buluşarak, "Irak'taki görevinizin zor ve bu zorluğun da ne za-

ISO

HAKANTÜRK

man sona ereceğinin bugünden kestirilmesi imkansız" a-çıklamasında bulunmuştur. Söz konusu söylemlerin arasında geçen sürede Irak'ta meydana gelen gelişmeler, ABD'nin Irak politikası konusunda George Bush'u zor duruma düşürmüş, gerek ABD kamuoyu gerekse yönetim i-çinde tartışmalara yol açmıştır.

Ayrıca, ABD'nin Irak politikasının, Afganistan'da gerçekleşen Amerikan demokrasisinin bir örneğinin Irak'ta uygulanması olduğunu Fort Bragg üssünde ilan eden Bush'un açıklamalarına karşı, 30 Haziran 2005 tarihinde, Afganistan'da Taliban tarafından düşürülen ABD askeri helikopterindeki İy Amerikan askerinin ölümüyle sonuçlanan saldırı, Afganistan demokrasi örneğinin Irak'ta değil, Irak'ın şiddet örneğinin Afganistan'da uygulanmaya başlandığını ortaya koymaktadır.

Irak, İkinci Vietnam mı?

Son dönemde Irak'taki işgalci ABD askerlerinin varlığına yönelik gittikçe artan saldırılara paralel olarak Amerikan askerlerinin kaban kayıp bilançosu, ABD'nin Vietnam savaşında düştüğü durum ile Irak savaşının gidişatı arasında karşılaştırılmayı gündeme getiriyor.

Fakat Asya'daki güvenliğini sağlamak için ideolojik bir motivasyonla Vietnam savaşını gerçekleştiren ABD'nin Ortadoğu'daki çıkarlarını korumak için, çekilmeden önce federal yapı adı altında ülkeyi eyaletlere bölmeye yönelik planların uygulanması için Irak'ı işgal ettiği gerçeği artık saklanamıyor.

Ayrıca ABD'nin, Irak halkını tek ve istikrarlı bir siyasi yapı altında birleştirmeyi değil, ülkede kendi varlığının u-zun süre devam etmesini sağlayacak ve bir etnik savaşa yol açacak şekilde farklı ideolojik, etnik ve mezhepsel kategorilerle bölmeyi amaçladığı anlaşılıyor. Dolayısıyla I-rak'taki Amerikan askerlerinin günlük olarak karşılaştıkları zorlukların ABD yönetimine yansımalarına rağmen, George Bush Irak'tan çekilmenin gündeme getirilmesinin bile yanlış olduğunu söylerken, ABD Savunma Bakanı Donald

GÜÇLER SAVAŞI 151

Rumsfeld ise, Irak'taki istikrarsızlık durumunun 10 yıldan daha fazla süreceğini ifade ediyor. Bir başka deyişle ABD, Irak'ta ortaya çıkan istikrarsızlığın mümkün olduğu müddetçe sürmesine çalışıyor ve bu istikrarsızlığı, Irak'taki varlığının garantisi olarak görüyor. Fakat, ABD'nin sürdürmeye çalıştığı istikrarsız durumuna neden olan direnişin on yıldan fazla bir süre içerisinde kazanacağı taktik ve teknik birikim ile direnişçi sayısının ABD'ye nelere mal olacağını, Bush yönetimi tarafından bugünden hesaplanması gerekiyor.

ABD ve Irak'taki Direniş

Irak'taki işgalci güce karşı koymaya çalışan direnişçi g-rupları, bazen Saddam'm milisleri, bazen isyancılar, bazen de teröristlerle aynı safta yer alan gruplar olarak nitelendirmekte olan ABD'nin, son dönemde direnişçiler terimini kullanmaya başladığı biliniyor. İleri teknoloji ve son model silahlarla donatılan ABD askerleri ile direnişçiler a-rasındaki büyük farklılık, direnişçilerin yenilgiye uğratılmasına yeterli olmadığı gibi, direnişçilerin Amerikan ordusuna büyük kayıplar vermesine de engel olamıyor. Dolayısıyla, ABD'nin üst düzey yöneticileri tarafından I-rak'taki direnişçilerin organize varlığının kabul edilmiş olması, ABD'nin ülkedeki varlığını büyük tehlikeye soktuğunu kabullendiği anlamına da geliyor. Ayrıca, ABD yetkilileri tarafından direnişçilerle görüşmenin gerekli olduğunun açıklanması, ülkedeki direnişçi grupların son nefeste olduklarını önceki dönemlerde ileri süren ABD'nin, I-rak'taki kötü gidişattan kendini kurtarmak için direnişçilerle ortak nokta bulmaya çalıştığıının göstergesi sayılıyor. Fakat, ABD-Irak direnişçileri arasında

gerçekleşen görüşmelerin zaman, mekan ve içerik konusunda net bilgiler olmamasına rağmen, bazı yerel kaynaklara göre Irak'taki Amerikan komutanları ile ayrı ayrı olarak direnişçi g-rupların liderleri arasında gerçekleştiği iddia ediliyor.

Bu bağlamda, direnişçileri tek çatı altında toplamak ve görüşmelerde de elini güçlendirmek amacıyla, 28 Haziran

152

HAKANTÜRK

2005 tarihinde, Irak'taki direniş grupları bir araya gelerek Irak'ın eski Elektrik Bakanı olan Eyhem Samarra liderliğinde Irak Birliği ve Yapılandırma Konseyi adı altında birleşti ve silahlı hareketin yanında siyasi bir oluşum olduklarını da açıkladılar. Bahse konu olan oluşumun a-çıklanan ilkelerine bakıldığında, Irak'ın toprak bütünlüğünün korunması, işgalci güce karşı direnişi meşru olduğu, direnişle terör arasındaki farkın ayırt edilmesi ve sivillerin yanı sıra camileri hedef alan saldırıların kınanması ve önlenmesi gibi ilkeler göze çarpıyor. Dolayısıyla, ABD ile direnişçiler arasında gerçekleşen ve sürdürülmekte olan görüşmelerin başarıya ulaşabilmesi için, direnişçilerin temel ilkesi olan ve Amerika'nın Irak'ı işgal edişinden bugüne kadar çokça gündeme gelen fakat hiçbir zaman somut-laşmayan, Amerikan askerlerinin ülkeden çekilme programının ABD tarafından açıklanması gerekiyor.

ŞANGHAY İŞBİRLİĞİ ÖRGÜTÜ ABD'YE MEYDAN OKUYOR

Geçtiğimiz günlerde, Asya'da önemli politik gelişmeler yaşandı. 5 Temmuz 2005 tarihinde, Kazakistan'ın başkenti Astana'da toplanan Şanghay İşbirliği Örgütü Devlet Başkanları Zirvesi'nde Önemli kararlar alındı. Bu kararların içerisinde ikisi, uluslararası politika açısından yeni bir dönemin başlangıcını ilan eder nitelikteydi. Bu tarihi kararlardan birincisi, İran, Pakistan ve Hindistan'ın gözlemci statüsünde örgüte üye olarak kabul edilmeleridir. İkincisi ise, Şanghay İşbirliği Örgütü'nün terörizmle mücadele kapsamında Afganistan'da operasyonlarına devam eden ABD'ye buradaki geniş ölçekli askeri operasyonlarına artık son vermesi ve Şanghay İşbirliği Örgütü'ne üye ülkelerde (Özbekistan ve Kırgızistan) geçici olarak konuşlanmış olan Amerikan güçlerinin geri çekilme takviminin belirlenmesi yönünde çağrıda bulunması olmuştur.

GÜÇLER SAVAŞI 153

Zorunlu Genişleme

Astana'da toplanan Şanghay İşbirliği Örgütü beşinci zirvesi, örgütün geleceğinin de şekillendiği bir zirve olmuştur. Bugüne kadar örgüte yönelik en büyük eleştirilerden bir tanesi örgütün kimliğinin belirsizliği idi. Bunun yanında, 2001 yılında bu tarafa örgüt içerisinde genişlemeden çok derinleşme sürecinin devam ettirilmesi yönündeki görüşler ağırlıktaydı. Fakat uluslararası politikadaki keskin değişimler, Şanghay İşbirliği Örgütü'nün genişleme yönünde adımlar atmaya sevk etmiştir. Genişleme süreci sanıldığı kadar aksine oldukça sancılı olmuştur.

Bu nedenle, gözlemci üyelik statüsü oluşturularak, hem yeni alınan üyelerin hazırlanması, hem de ilk etapta karar alma mekanizmasına dahil edilmemeleri amaçlanmaktadır. Böylece yeni üyelerin bütünleşme sorunları da aşılmış olacaktır. İlk kez 2004 yılındaki zirvede, Moğolistan gözlemci statüsünde örgüte üye olmuştu. Moğolistan'ın üye yapılması oldukça önemliydi. Moğolistan, Şanghay İşbirliği Örgütü faaliyet alanının neredeyse ortasında bulunan bir ülke olma özelliği nedeniyle, bu ülkenin örgüte dahil e-dilmemesinin ileride büyük bir güvenlik açığına neden olacağına özellikle Çin farkındaydı.

Bunun yanında, bu ülkenin üye edilmesi, Çin'in İç-Mo-ğolistan bölgesindeki Moğolistan'la birleşmeyi savunan g-ruplara da bir darbe olmuştur. Pekin, Şanghay aracılığıyla Moğolistan'ın Çin'i parçalama girişimleri için bir üs haline gelmesini önlemiştir. Bu bakımdan Şanghay İşbirliği Örgütü, uluslararası alanda daha etkin bir örgüt olma a-macıyla genişleme kararı vermiş ve ilk kez 2004 yılında, Moğolistan'ı gözlemci statüsünde üye alarak, bu süreci başlatmıştır.

Yeni Üyeler

Belki de, en büyük sürpriz Hindistan'ın Şanghay İşbirliği Örgütü'ne katılmasıdır. 1990 sonrası, Hindistan da tıpkı Çin gibi Asya'nın yeni yükselen gücü olarak ortaya çıkmıştı. Hindistan da diğer güçlü bölge ülkeleri gibi ken-

154

HAKANTÜRK

dine özel Orta Asya politikaları bulunmaktaydı. Artan e-nerji ihtiyacını kendisine bitişik bu bölgeden sağlamak için Orta Asya devletleriyle bir takım ekonomik ilişkiler içerisine girmişti. Her ne kadar, ikili ilişkiler oluşturulsa da Rusya ve Çin'in etki sahası veya arka bahçesi olarak görülen bu bölgede bu ülkelerden bağımsız bir politika izlenmesi son yıllarda oldukça zorlaşmıştır. 2004 yılında, bu ülkeler üyelik için başvurduklarında Çin, özellikle Hindistan konusunda biraz temkinli yaklaşmıştır. Çin'in Hindistan ile 1950lerden itibaren başlayan bir gerginliği bulunmaktadır. Tibet'ten kaçan Dalay Lama, Hindistan'a giderek, burada Çin'in tepkilerine rağmen sürgünde bir Tibet hükümeti kurmuştur ve

bu hükümet Hindistan tarafından tanınmıştır. Bu tarihten itibaren, Çin-Hint gerginliği de başlamıştır. 1962 yılında ise, Çin ile Hindistan arasında sınır çatışmaları baş gösterdi. Tüm bu gerginlikler esnasında Sovyetler Birliği, Hindistan'ı desteklemiştir.

Soğuk Savaş sonrası ise, - Hindistan, ABD'nin yakın müttefiki olmuştur. ABD ve İsrail ile yakın askeri ilişkileri bulunmaktadır. ABD, yeni dönemde, geleceğin süper gücü gözüyle bakılan Çin'e karşı Hindistan'ı bir denge unsuru olarak kullanma yolunu seçmiştir. Çin ise, Hindistan'ı Şanghay İşbirliği Örgütü'ne alarak, ABD'nin güdümünden kurtarmayı amaçlamıştır. Böylece, büyümekte olan bu yeni güç, Şanghay İşbirliği Örgütü aracılığıyla Çin'in kontrolü altında olacak ve Hindistan ile Rusya veya ABD arasında Çin'e karşı olası bir yakınlaşma engellenebilecektir.

Şanghay İşbirliği Örgütü İçerisinde

Bu üyelik kendi içerisinde de bir takım zıtlıklar da içeriyor. Örneğin, Hindistan, Şanghay İşbirliği Örgütü'ne girmeden bir hafta önce ABD Savunma Bakanı Rumsfeld, ABD'nin Hindistan ile Stratejik Askeri İşbirliği anlaşmasını imzalayacağını duyurmuştur. Bu gelişmenin Hindistan, Şanghay İşbirliği Örgütü ve ABD arasındaki ilişkileri nasıl etkileyeceği şimdilik belirsizdir.

? GÜÇLER SAVAŞI 155

Bu üyelikler sırasında mutlaka kapalı kapılar ardında bir pazarlık olduğu kesin. Pakistan'ın üyeliğine Rusya ve Özbekistan sıcak bakmıyordu. Nedeni ise, Pakistan'ın radikal İslamcı gruplara vermiş olduğu destekti. Fakat Hindistan'ın üye olması karşılığında Çin, Pakistan'ı istemiş olabilir. Çünkü Pakistan, Çin için Batı Asya savunma hattının en önemli unsuru olmaktadır. Çin, Pakistan'ı askeri açıdan kuvvetlendirerek gerek Rusya'yı gerekse Hindistan'ı dengelemeye çalışmaktadır. Pakistan'ın 11 Eylül sonrası artan uluslararası baskı nedeniyle böyle bir açılım yakalamasını zirveye katılan Pakistan Başbakanı Şavkat Aziz, tarihi bir fırsat olarak değerlendirmiştir. Pakistan'ın örgüte girmesinin diğer bir anlamı ise, bu ülkenin ağırlıklı Sünni Müslümanlardan oluşmasıdır. Gerek Orta Asya Türk devletleri, gerekse Hindistan'ın kendi içindeki Müslümanların Şanghay İşbirliği Örgütü politikalarından dışlanmaması için bu unsur önemlidir.

Kuşkusuz, Pakistan'ın Orta Asya'daki radikal İslamcı gruplar üzerinde hala etkisi bulunmaktadır. Şanghay İşbirliği Örgütü'nün temel kuruluş parametrelerini hatırlarsak bunlar: ayrılıkçılık, aşırılık ve köktendincilik ile mücadele olarak sayılabilir. Özellikle, köktendincilik doğrudan radikal İslamcı gruplara işaret ettiği için Müslüman nüfusun ağırlıkta olduğu bu coğrafya için istenmeyen bazı olumsuz sonuçlar da doğurabilmektedir. ABD'nin 11 Eylül'den sonra düştüğü duruma düşmemek için Şanghay İşbirliği Örgütü'nün esas mücadelesinin İslam ile olmadığı mesajını verebilmek gayesiyle İslam'ın farklı iki yorumunu benimsemiş iki Müslüman bölge ülkesi de Şanghay İşbirliği Örgütü'nün bünyesine alınmıştır.

Pakistan aracılığıyla, bu radikal İslamcı grupların kontrolü amaçlanmaktadır. Rusya ise, Çin kadar Pakistan'a sıcak bakmamaktadır. Ama gelinen noktada Pakistan'ı dışlamanın, bu ülkenin ABD'nin kucağına atılması anlamına geldiğinin de bilincindedir. O nedenle, Pakistan'ın örgüte girmesine ses çıkarmamıştır.

156 HAKANTÜRK

Diğer dengeleri de göz ardı etmek istemeyen Putin, zirve toplanmadan bir gün önce, ABD Başkanı Bush'a 4 Temmuz Bağımsızlık günü nedeniyle gönderdiği mesajda ABD ve Rusya arasındaki sarsılmaz ortaklığa vurguda bulunmuştur. Yine zirve esnasında, Putin, Şanghay İşbirliği Örgütü'nün ABD'ye yönelik çağrısının bir baskı değil, aksine bir rica olduğunu ifade ederek, sarsılmaz ortaklığı her iki tarafla sürdürmeye çalışmaktadır. Kısaca, Rusya kartları çok iyi oynamaktadır.

Pakistan-Hindistan gerginliği eğer Şanghay İşbirliği Örgütü üyeliği aracılığıyla bir çözüme kavuşturulursa, Asya'daki iki nükleer gücün arasındaki yıllardan beri sürmekte olan bu kriz de sona erecek ve böylece, Şanghay İşbirliği Örgütü uluslararası kamuoyunda büyük bir saygınlık kazanacaktır. Temeli, işbirliği felsefesi üzerine kurulu bir bölgesel güvenlik örgütü bünyesinde, bölge güvenliğini tehlikeye düşürecek şekilde üye iki devlet arasında bir sürtüşmenin bulunması düşünülemez.

ABD ve İran'ın Üyeliği

ABD'nin Şer Ekseni'nin bir parçası olarak ilan ettiği ve son günlerde de baskı altına aldığı İran'ın Şanghay İşbirliği Örgütü'ne alınması, ABD'nin küresel gücüne karşı açığa bir meydan okumadır. ABD, dünya çapında İran'ı her alanda yalnızlaştırmak için baskı ve ambargolar uygularken, daha şimdiden BM Güvenlik Konseyi daimi üyesi olan

iki ülke Rusya ve Çin, İran'ı kendilerine müttefik seçtiler. İ-

ran'ın yeni seçilen Cumhurbaşkanı Ahmedinejad, ilk basın toplantısında, Çin ile ilişkileri daha da geliştireceklerini açıklayarak, ABD'ye de meydan okudu. Çin devlet başkanı Hu Jintao ise, yeni seçilen Cumhurbaşkanı'na bir kutlama mesajı yollayarak, İran'la her alanda ilişkilerini geliştireceklerini ifade etmiştir. İran Cumhurbaşkanı birinci yardımcısı,

Muhammed Rıza Arif de, Şanghay İşbirliği Örgütü zirvesinde yaptığı konuşmada, İran'ın üyeliğiyle, İran'ın Şanghay İşbirliği Örgütü'nü Avrupa'ya bağlayan

GÜÇLER SAVAŞI 157

bir köprü olacağını ve medeniyetler çatışması tezini bu üyeliikle çürüteceklerini vurgulamıştır.

Çin, İran'ın askeri sanayisinde oldukça önemli bir rol oynamaktadır. Özellikle; İran-İrak savaşı döneminde, İran, Çin'den yüklü bir şekilde silah almıştır. Soğuk Savaş sonrası dönemde de Çin ile askeri ilişkileri devam etmiştir. Özellikle nükleer silahlar konusunda Çin'in teknolojik ve bilgi yardımı yaptığı bilinmektedir.

Bu nedenle, geçtiğimiz yıllarda, ABD, Çinli NORINCO şirketine ambargo koymuştur. Çin'in bu ticaretten en büyük kazancı şüphesiz petrol ve doğalgazdır. Silah satımının karşılığında Çin nakit para yerine petrol almaktadır. Çinli petrol şirketleri dünyanın sayılı petrol arama ve işletme şirketlerinden olarak kabul edilmektedir. İran'ın ABD ve batı ambargosu nedeniyle petrol sanayisi oldukça eskimiş durumdadır. Çin, İran petrol sanayisinin yüksek teknolojiyle yemden yapılandırılması işine talip olmuştur. Karşılığında ise, birkaç kuyunun Çinli şirketler tarafından işletilmesi talep edilmektedir. İran'ın Çin tarafından silahlandırılması, Ortadoğu'da bulunan Amerikan varlığı için bir tehdit oluşturmaktadır. Öte yandan, Avrasya coğrafyasında, zengin bir kültürel geçmişe sahip olan ve dünyadaki Şiiilerin adeta hamisi olan İran'ın Şanghay İşbirliği Örgütü bünyesinde bulunması hem bölgede Şii nüfusun üzerinde Şanghay İşbirliği Örgütü'nün dolaylı bir etki kurmasını sağlayacak, hem de özellikle Pakistan'da yaşanan Şii-Sünni gerginliği ortadan kaldırmış olacaktır.

Şanghay İşbirliği Örgütü, İran ile Ortadoğu politikasında da etkin olmayı amaçlamaktadır. İran'ın gerek Irak'taki Şiiiler üzerine, gerekse Lübnan iç politikasındaki etkisi nedeniyle, üyeliği Şanghay İşbirliği Örgütü'ne Ortadoğu bölgesinde de bir açılım sunmuştur. Füistin-İsrail sorununun bir tarafı olan Hizbullah örgütünün Tahranla olan bağları düşünüldüğünde, Şanghay İşbirliği Örgütü'nün oynamak istediği rol açıkça ortaya çıkmaktadır. Bölgenin önemli ülkesi ve Orta Asya halklarıyla kültürel, etnik ve dinsel yakınlığı olan Türkiye'nin AB politikaları ne-

158 HAKANTÜRK

deniyle giderek Ortadoğu ve Avrasya coğrafyasından uzaklaşması, İran'ı bu bölgede Şanghay İşbirliği Örgütü'nün önemli bir üssü haline getirmiştir. Son seçimlerde, İran'ın daha önce başlatmış olduğu reform sürecinden daha marjinal bir sürece yönelmesi, ya da sürekli devrim retoriğinin yeniden yürürlüğe konması aşırı muhafazakar bir kadroyu iktidara taşımıştır.

ABD ve Şanghay İşbirliği Örgütü

Şanghay İşbirliği Örgütü zirvesinde, en önemli gündem maddelerinden birisi de ABD'nin Orta Asya'daki varlığıydı. İlk elden örgüt, ABD'ye üye ülkelerin topraklarından çekilme takvimini belirlemesini istedi. IISS Military Balance 2004-2005 verilerine göre, Özbekistan'ın Hana-bad üssünde 900, Kırgızistan'da 950 ve Tacikistan'da 14 Amerikan askeri bulunmaktadır. Özellikle Çin ve Özbekistan, ABD'nin Orta Asya'nın içişlerinden elini çekmesini sert bir şekilde istemiştir. Özellikle, geçtiğimiz Mart ayında Kırgızistan'da ve Mayıs ayında da Özbekistan'da yaşanan olaylar, bu ülkelerdeki Amerikan varlığına bağlanmıştır. Bu konuda en sert eleştiriler Özbekistan devlet başkanı Kerimov'dan geldi. Andican'daki olaylardan sonra, ABD, Kerimov yönetimini sert bir şekilde eleştirmişti. Bunun üzerine, Özbek yönetimi Amerikan uçaklarının uçuşlarına sınırlama getirerek, 27 Mayıs'ta da Çin ile stratejik ortaklık anlaşması imzaladı. ABD'nin Orta Asya'daki yakın müttefiki olan Özbekistan'ın bu dönüşü, ABD'nin bu bölgede işinin giderek zorlaştığının da bir göstergesidir.

Şanghay İşbirliği Örgütü'nün bu çıkışının ardında aslında ABD'nin Genişletilmiş Ortadoğu Projesi yatmaktadır. Yönetimlerin demokratikleştirilmesi adı altında halk hareketlerine verilen desteğe karşı bu projenin önemli bir ayağı olan Orta Asya'dan sert tepki geldi. Oysa Şanghay İşbirliği Örgütü de geçtiğimiz yıllarda, Çin'in girişimiyle "Şanghay Ruhü" adı altında ulusların eşitliği, egemenliğine ve içişlerine karışmama gibi ilkelere dayanan kendi dünya düzenini sunmuştu.

GÜÇLER SAVAŞI 159

Bu yılki zirveden anlaşılan GOP'a karşı yeni bir söylem geliştirileceğinin sinyali olmuştur. Orta Asya ve Hazar bölgesindeki zengin enerji kaynakları ve bunların dünyaya dağıtım yolları bu son gelişmeyle Şanghay İşbirliği Örgütü'nün eline geçmiştir. Ortadoğu'da giderek saygınlığını kaybeden ABD'nin Avrasya'daki enerji kaynakları üzerindeki politikaları da tehlikeye girmiş durumdadır. Şanghay İşbirliği Örgütü, İran aracılığıyla da Basra körfezine kadar etkinlik sahasını genişletmiştir.

Türkiye ve Şanghay İşbirliği Örgütü

Yıllardan beri, Türkiye'de de tartışılan "Avrasya Birliği" nihayet gerçek anlamda kurulmuştur. Maalesef, bu fotoğraf içerisinde Türkiye bulunmamaktadır. Şanghay İşbirliği Örgütü adeta Orta Asya ile Türkiye arasında Demir Perde olarak inmiştir. 5 Temmuz günü, Çin Dışişleri Bakanlığı sözcüsü Liu Ciaçao yaptığı basın toplantısında, Türkiye'nin gözlemci statüsüne başvurması halinde tutumunuz ne olur sorusuna şu yanıtı verdi: "Şanghay İşbirliği Örgütü, açık bir örgüttür.

Herhangi bir devlet Şanghay İşbirliği Örgütü'ne üye olmak istiyorsa bunu talep etmek zorundadır. Türkiye'nin resmen üyelik için başvurup vurmadiğı konusunda herhangi bir bilginim yok."

Oysa geçmişte, Şanghay Beşlisine başvurumuz reddedilmişti. Nedeni, Rusya'nın karşı çıkmasıydı. Ocak 2005'de Başbakan Erdoğan'ın Rusya ziyareti sırasında, Şanghay İşbirliği Örgütü'ne üyelik konusu gündeme getirilmiş, Pu-tin'den destek istenmişti. Oysa Çinli sözcüden anladığımız kadarıyla Türkiye'nin bu yönde bir girişimi yok. Putin'in de bu konuda herhangi bir girişimi zirve esnasında olmadı. Başta Özbekistan olmak üzere Çin ve Rusya da Türkiye'nin üyeliğine sıcak bakmıyor. Nihayetinde, NATO üyesi ve ABD ile yakın ilişkileri olan bir ülkedir Türkiye. Üzülerek belirtmek gerekir ki, Avrasya Birliği Türkiyesiz kurulmuştur. Türkiye ise, kendisini sonu olmayan bir AB hayalinin peşine bırakarak bu gelişmelere sırtını dönmüştür. Bugün, İran'ın yerinde Türkiye, Şanghay İşbirliği Örgütü'-

İÖÖ HAKANTÜRK

nü Avrupa'ya bağlayan stratejik bir ülke olabilirdi. Kısaca, Türkiye'nin Orta Asya ve Türk dünyasıyla olan ilişkisi Azerbaycan ile sınırlı kalmıştır.

Rakamlarla Şanghay İşbirliği Örgütü

Sonuç olarak, Şanghay İşbirliği Örgütü, 10 üye ile daha dinamik olarak etkinliğini artırmıştır. Bu w üyeden Çin, Rusya, Pakistan, Hindistan ve İran nükleer silahlara sahiptir. Şanghay İşbirliği Örgütü, 37.306 mil-yon kilometre karelik bir yüzölçümü, 2.583 milyara varan bir nüfusu, yani dünya nüfusunun üçte biri bu Örgütün kontrolü altındadır. Tüm Şanghay İşbirliği Örgütü üyelerinin toplam asker sayısı ise, 6.100 milyon kişidir. Aynı zamanda, örgütün iki üyesi Rusya ve Çin, BM Güvenlik Konseyi daimi üyesidir. Bu verilerden görüleceği üzere, yeni üyelerle birlikte Şanghay İşbirliği Örgütü, inanılmaz bir caydırıcılık gücüne ulaşmıştır. Şu an için, nükleer güç bakımından en güçlü blok haline gelmiştir. Bu, belki de, ABD'nin Soğuk Savaş döneminde bile karşılaşmadığı bir nükleer blok haline gelmiştir. ABD için diğer bir husus da, GOP'un Şanghay İşbirliği Örgütü'ne rağmen Avrasya coğrafyasında tesis edilemeyeceğidir.

AVRASYA'DA DENGELER ARAYIŞLARI

Avrasya'da ABD'nin demokrasi ihraç faaliyetlerine ve askeri varlığına bölge devletlerinin tepkisi gittikçe artıyor. Bir ay önce yapılan Rusya-Çin-Hindistan zirvesinin sonuç bildirisi, 1 Temmuz 2005 tarihinde Rusya ve Çin arasında imzalanan 21. yüzyılda Dünya Düzeni Deklarasyonu ve nihayet 5 Temmuz 2005 tarihinde yapılan Şanghay İşbirliği Örgütü (ŞİÖ) zirvesinde imzalanan deklarasyon Avrasya ülkelerinin, bölgelerinde başka egemen güç istemediklerinin açık beyanlarıyla doludur. Üç belgede de her ülkenin özgün gelişme yoluna saygı gösterilmesi gerektiği vurgulanmış, böylece Çin, Hindistan, Rusya ve Orta Asya ülkeleri demokrasi ihraç çalışmalarından son derece rahatsız

GÜÇLER SAVAŞI ^ İ6İ

olduklarını göstermişlerdir. Zaman içerisinde rahatsızlık derecesinin arttığı gözlemlenmektedir.

Böylece belirtilen zirvelerden en sonuncusunda, yani Çin, Kazakistan, Kırgızistan, Rusya, Tacikistan ve Özbekistan'ın üye olduğu Şanghay İşbirliği Örgütü zirvesinde kabul edilen ortak deklarasyonda, ABD'nin Kırgızistan ve Özbekistan'dan ne zaman askerlerini çekeceğine dair bir yanıt vermesi istenmiştir.

Özellikle Andican olaylarından sonra Özbekistan'ın ülkesindeki ABD varlığından son derece rahatsız olduğu a-çıkça ortaya çıkmıştır. İddialara göre, ABD'nin Orta As-ya'daki üsleriyle ilgili madde, Özbekistan'ın girişimi sonucunda deklarasyona konmuştur. Her halükarda Özbekistan'ın söz konusu maddeye destek vermesi sürpriz değildir. Sürpriz olarak algılanabilecek gelişme, deklarasyon imzalandıktan birkaç gün sonra seçimlere girmeye hazırlanan Kırgızistan'ın söz konusu maddeye destek vermesi, dolayısıyla ABD üslerinden rahatsız olduğunu Şanghay İşbirliği Örgütü platformu aracılığıyla bildirmesidir. Tacikistan, Özbekistan ve Kazakistan liderlerinin demokrasi ihraç çalışmalarından rahatsız oldukları ve iktidarı kaybetmek istemedikleri açıktır. Halbuki bugünkü Kırgızistan yönetimi, halkın harekete geçirildiği böyle bir iktidar değişikliğiyle iş başına gelmiştir.

Buna rağmen, ABD'nin bölgedeki planlarıyla ilgili olarak Kurmanbek Bakiyev'in zirvedeki konuşmaları, diğer liderlerin konuşmalarından farklı değildi. Yaptığı konuşmada Bakiyev, isim vermeden ABD'yi Orta Asya'da etkinlik kurmaya yönelik uzun vadeli plan kurmakla suçlamıştır. Devrimden sonra ülkenin objektif çevre faktörlerinden yola çıkarak Akayev döneminde izlenen dış politikayı sürdüren Kırgızistan'ın, bölgede dinci hareketlerin aktifleşmesinden endişeye kapıldığı ortadadır. Bölgenin istikrarsızlık ve çatışmaların ortasında kalma ihtimali Rusya'nın bölgedeki kozlarını arttırmıştır. ABD yanlısı olmakla itham edilen Kırgızistan'ın yeni yönetimi her şeyden önce kendi çıkarlarını düşünerek Rusya ile de iyi geçinmeye ça-

162 HAKANTÜRK

ışmaktadır. Ancak, Şanghay İşbirliği Örgütü vasıtasıyla ABD'ye iletilen "Askerlerini ne zaman çekeceksin?" çağrısı, Kırgızistan'ın ABD üsleriyle ilgili izlediği politikayı ne kadar yansıtmaktadır? En önemlisi, ses getiren bu açıklamayı yapan örgüt ve tek tek içindeki devletler, sözlerinin arkasında ne kadar durabilirler? Şanghay'ın Gücü ve Potansiyeli

Son zirvede gözlemci üye Moğolistan'a ek olarak İran, Hindistan ve Pakistan gibi önemli bölge ülkelerine gözlemci statüsünü veren Şanghay İşbirliği Örgütü, Kazakistan Devlet Başkanı Nursultan Nazarbayev'in ifadesiyle "artık insanlığın yarısını temsil ediyor" mu? Her sene mutlak zirveleri ve çeşitli düzeydeki toplantıları yapılsa da, bölgedeki etkinlik açısından Şanghay İşbirliği Örgütü halen iddialı bir proje olmaktan öteye geçememiştir. Kurumsal yapısı son derece zayıf olan bu örgüt, iki büyük devletin Rusya ve Çin'in bölge politikalarını yürütme aracı olmaya devam etmektedir, son zirvede yeni gözlemci üyeleri içine a-larak potansiyelini arttıran Şanghay İşbirliği Örgütü, son yayınladığı deklarasyonda kendisini açıkça ABD hegemonyasının karşıtı olarak konumlasa ve ABD'ye "bölgeden çekil" mesajı verse de, söz konusu duruşun ve mesajın somut adımlarla desteklenmesi gerekmektedir.

Gerçekten de, Şanghay İşbirliği Örgütü'nün çağrısına cevap veren ABD Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü'nün dediği gibi, Orta Asya'daki Amerikan askeri varlığı ikili anlaşmalarla belirlenmiştir. Her şeyden önce, "Özbekistan ve Kırgızistan ABD'nin çekilmesini resmen isteyecek kadar arkalarının sağlam olduğunu hissetmekte midir? Rusya ve Çin böyle bir adımı desteklemeye hazır mıdır?" sorularının cevaplanması gerekmektedir.

Şu an için böyle bir ortamın oluşmadığından bahsedilebilir. Şimdilik Şanghay İşbirliği Örgütü, ABD'nin isteğine karşın ABD'yi bölgeden çıkarma gücüne sahip değildir. ABD karşıtı söylemi benimseyen Şanghay İşbirliği Örgütü'nün şu anda yaptığı, ileriye dönük güç birikimidir. Esa-

— GÜÇLER SAVAŞI —n — 163

sında bunun yolu örgütün kuruluş amacının gerçekleştirilmesinden geçmektedir. Başlangıçta sınırlarda işbirliği amacıyla kurulan Şanghay Beşlisi, 2001'de Şanghay İşbirliği Örgütü'ne dönüştüğü zaman, genel olarak bölgesel güvenliği öncelikli olarak kabul etmiş, güvenliğin sağlanması açısından da terörizmle ortak mücadeleyi en önemli amacı olarak belirlemiştir.

Bölge güvenliğinin sağlanması konusunda gerçekten de büyük potansiyele sahip olan bu örgütün prestijinin giderek arttığının işareti, İran, Hindistan ve Pakistan'ın da gözlemci üye olmak için örgüte başvurmaları olmuştur. Ancak bu ülkelerin gözlemci olarak kabul edilmeleri, örgütün ileride Avrasya alanında oynayabileceği rol açısından önemlidir. Bölge güvenliğinin sağlanması açısından ise örgütün halen pek etkin olmadığı ortadadır.

Kolektif Güvenliğin Önceliği

Son zirvede örgütü kurulumlaştırma çabaları biraz daha hızlanmış gibi görünmektedir. Kurumlaşma terörizmle ve ayrılıkçılıkla mücadele ekseninde planlanmıştır. Ekonomik projelerin dahi seslendirildiği zirvede, Şanghay İşbirliği Örgütü çerçevesinde kurulan Terörizmle Mücadele Bölgesel Merkezi'nin 2004 faaliyet raporu onaylanmış, ayrıca Terörizm, Ayrılıkçılık ve Aşırıçılıkla Mücadele Konsepti kabul edilmiştir. Söz konusu konseptte "üye ülkelerin Şanghay İşbirliği Örgütü coğrafyasında terörizm, ayrılıkçılık ve aşırıçılık ile mücadeleyi kendi güçleriyle yapmaları öncelikli öneme sahiptir" denmiş, bu şekilde örgüt dışı güçlerin bölge güvenliğine karışmalarına hoş bakılmadığı ifade edilmiştir. Belgede terörizmle mücadele etmek amacıyla güvenlik birimlerinin işbirliğini arttırmaya yönelik çalışmaların yapılması, terörizm, ayrılıkçılık ve aşırıçılık faaliyetine bulaşanlara sığınma hakkının verilmemesi, söz konusu faaliyetleri yürüten şahıs ve teşkilatlara hiçbir şekilde desteğin verilmemesi gibi hususlar bulunmaktadır.

Ancak ne bu belgede ne de Şanghay İşbirliği Örgütü'nün diğer belgelerinde üye devletlerin aktif askeri yardı-

1Ö4 HAKANTÜRK

mından bahsedilmemektedir. Şanghay İşbirliği Örgütü'nün, bölgesel güvenliğin sağlanması konusunda hâlâ, Rusya'nın tek başına etkin olduğu Kolektif Güvenlik Anlaşması Teşkilatı'nın (KGAT) çok gerisinde kaldığı söylenebilir. KGAT Tüzüğü'nde üye devletlerin bağımsızlıklarının, toprak bütünlüklerinin ve ulusal egemenliklerinin kolektif bir temelde nasıl korunacağına dair ifadeler açıkça belirtilmiştir. KGAT çerçevesindeki askeri işbirliği oldukça etkin olarak işlemektedir. Ortak hava savunması, ortak askeri tatbikatlar, ortak askeri birlikler konusundaki ilişkiler artarak gelişmektedir. 1996'da Rusya'nın Tacikistan'a müdahalesi ve 1999'dan sonra Kırgızistan'a gösterilen askeri teknik yardım KGAT çerçevesinde gerçekleştirilmiştir.

Şimdiye kadar, Orta Asya'da güvenliğin sağlanması konusunda Rusya, Şanghay İşbirliği Örgütü yoluyla değil, KGAT ve ikili ilişkiler çerçevesinde hareket etmeye meyilliydi. Son Şanghay İşbirliği Örgütü zirvesinde askeri işbirliği konusunda daha somut adımların atılmaması, bu meylin ve Rusya'nın Çin ile ilgili endişelerinin devam ettiğinin bir göstergesidir. Bölgede ABD nüfuzunun yükselmesinden rahatsız olan Rusya, Çin ile işbirliği içerisinde olsa da, ileriye dönük olarak Çin nüfuzunun artmasını da istememektedir. Bölge devletlerinin çıkarları açısından ise, bölgede nüfuzu bulunan dış güçlerin hiçbirisinin baskın hale gelmemesi hayati önem taşımaktadır.

Günümüzde bölgedeki en etkili devletleri Rusya-ABD-Çin olarak sıralamak mümkündür. Bağımsızlıktan sonra kendilerini Çin ve Rusya arasında bir kıskacıta hisseden bölge devletleri, ABD ile ilişkilerini geliştirmeye çalışmışlardır. Ancak ABD'nin bölgede askeri üsler elde etmekle kalmayarak, ülkelerin iç siyasetini önemli ölçüde etkileyecek kadar nüfuzunu arttırması ve içişlere karışmaya hevesli olması, bölge devletlerini bu sefer Rusya ve Çin'e doğru itmiştir. Son dönemde Özbekistan'ın Çin ve Rusya ile geliştirdiği ilişkiler, 4 Temmuz 2005 tarihinde Kazakistan ve Çin arasında imzalanan Stratejik İşbirliği Anlaşması da yeni konjonktür çerçevesindedir. Ancak ABD nüfuzu

bölge devletleri açısından ne kadar tehlikeliyse, Rusya ve Çin'in hegemonyası da en az o kadar tehlikelidir.

Orta Asya Birliği'nin Zorunluluğu

Önemli jeopolitik konuma ve zengin doğal kaynaklara sahip olan Orta Asya ülkeleri açısından, kendilerini bölge dışı güçlere karşı korumalarının ve genel olarak güvenliklerini sağlamalarının en etkin yolu bir birlik oluşturmalarından geçmektedir. Yıllardan beri tartışılan Orta Asya entegrasyonunun bu açıdan ele alınması gerekmektedir. Halbuki Orta Asya entegrasyonuna hep AB örneğinden yola çıkılarak bakılmış, zaten entegrasyon teorilerinin çıkış noktası da hep AB olmuştur. Uzmanlara göre, Orta Asya'da entegrasyonun yolu ortak pazardan geçmektedir.

Şüphesiz bir birlik için ekonomik entegrasyon şarttır. Ancak başlangıç noktası olarak bölgenin daha acil ihtiyaçları alınabilir. Bu acil ihtiyaç ise güvenlidir. Diğer taraftan, son dönemde AB'nin yaşadığı zorluklar bir birlikte ortak kimliğin ve bütünleşme isteğinin ne kadar önemli olduğunu göstermiştir. Şüphesiz, ortak kimlik konusunda Orta Asya'da çok güçlü bir potansiyel bulunmaktadır.

Orta Asya güvenliğinin sağlanması açısından Türkistan coğrafyasının bir bütün olarak ele alınması gerekmektedir. Bu açıdan Orta Asya devletlerinin Afganistan'daki Türklerle, Rusya'nın Kazakistan'a sınır bölgelerinde yaşayan bütün Türklerle (sadece Kazaklarla değil), Tataristan ve Başkurdistan cumhuriyetleriyle, Orta Asya ile Çin'in sınır olduğu bölgede bulunan Doğu Türkistan Türkleriyle başta kültür alanında olmak üzere ilişkileri geliştirmeleri gerekmektedir. Bu her şeyden önce kendi uzun vadeli güvenliklerinin sağlanması açısından zorunludur.

Şüphesiz bu ilişkiler komşu devletlerle ilişkileri bozmayarak çok dikkatli bir şekilde yürütülmeli, ancak komşu devletlere soydaşlarla ilişkilerin geliştirilmesinin Orta Asya halklarının doğal hakları olduğu hissettirilmelidir. Burada en çok zorluk çıkaracak husus ve aynı zamanda da

en önemli husus, Doğu Türkistan ve Orta Asya devletleri arasındaki bağlantılardır.

Çin'in buna izin vermeyeceği çok açıktır. Şu anda yapılabilecek en asgari faaliyet, Orta Asya ülkelerindeki Uy-gurlara yönelik politikanın Çin'in güdümüne girmemesini sağlamak ve halkta Uy-gurlarla Orta Asya halklarının arasındaki kader birliği fikrini yaymaktır.

KÜRESEL EKONOMİYİ TEHDİT EDİYOR... PETROL FİYATLARI YÜKSELİŞTE

Petrol fiyatları, son 30 yılın en yüksek değerine ulaşarak 60 doları aştı. OPEC Başkanı ve Kuveyt Enerji Bakanı Şeyh Ahmed el-Sabah, üretimden kaynaklanan sıkıntının giderileceği yönünde açıklamalarda bulunurken, piyasalar petrol fiyatlarının 80 dolar olacağı söylemleri ile çalkalanıyor. Yükselen petrol fiyatları, milli gelir kalemlerinde fazla harcama oluşturmak suretiyle ithalatçı ülkelerin ekonomilerini, enflasyonu artırıcı etkisi ile de başta Türkiye olmak üzere bütçe açığı borçlanma ile kapatan ülkelerin ekonomilerini olumsuz etkilemektedir. "Ani sıçrama bandı" olarak tanımlanan 65-80 dolar psikolojik kriz seviyesine yaklaşan petrol fiyatları sonucu OPEC (Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü), Asya ülkelerinin artan talebine karşılık veremez hale geldi.

OPEC'in günlük resmi üretim kotasını 500 bin varil arttırması da pek işe yaramayınca 19 Eylül 2005'teki toplantıda alınacak kararla üretimin günde 500 bin varil daha artırılacağı gündeme geldi. OPEC'in zaten kotasının üzerinde üretim yaptığı ve üretimini artırdığını açıklayarak bu uygulamasını yasallaştırdığı iddiaları dikkate alındığında, üretimin reel olarak artmaması ve petrol fiyatlarının bir süre daha yüksek kalması beklenebilir. Bu nedenle Irak hariç günlük en fazla 30 milyon varil petrol üretebilen buna karşın günlük üretimini 4 milyon varil arttırabilecek kapasitesi olduğunu ileri süren OPEC, artan petrol talebine cevap veremeyecektir.

Petrol Fiyatları Neden Artıyor?

Dünya petrol rezervlerinin yüzde yasına sahip olan • OPEC, toplam üretimin yüzde 40'ını gerçekleştirirken en büyük petrol ithalatçısı ülkeler ABD ve Japonya'dır. Asya ülkelerinin son yıllarda artan talebi de eklenince OPEC, önemli bir kartel konumuna gelmiş ve düşen petrol fiyatları işine gelmediğinden petrol arzını kontrol altına almayı a-î maç edinmiştir. 1998'de petrolün varil fiyatı 10 dolar seviyesine düşünce OPEC, günlük petrol üretimini 4 milyon varil azaltmıştı. Üretim azaldığı o yıllarda, Asya ekonomilerindeki iyileşme ve Kuzey Amerika ekonomisindeki gelişme talebin artmasına, azalan üretim ise fiyatların yükselmesine neden oldu. Petrol fiyatları kartel örgütün istediği seviyeye çıkıncaya kadar üretim kısıldı. Şimdi ise artan taleple doğru orantılı olarak fiyatlar da artma eğiliminde ve önümüzdeki

2-3 yıl fiyatların yüksek seyredeceği görüşü egemen. Dünyadaki yüksek büyüme trendi, petrol fiyatlarındaki artışın en büyük nedenini oluşturmaktadır. 30 yıl önce dünya ekonomisi yüzde 5 büyüdüğünde petrol fiyatları artmış ve petrol krizi patlak vermişti. Bu kriz tüm ülkeleri vurarak dünyanın "potansiyel büyüme çizgisi"ni olumsuz etkilemişti. Sisteme uygulanan üretim artırımına yönelik müdahaleler ise sonuçta OPEC ülkelerini zengin etti. Bu yıl beklenen yüzde 4'lük büyümenin fiyatları, fiyatların da büyümeyi olumsuz etkileyeceği inancı hakim. Dünyadaki yüksek büyümenin arkasındaki ülkeler 30 i yıl önce olduğu gibi yine Asya ülkeleri. Özellikle Çin ve Ş Hindistan'ın artan petrol talebi, global bir maliyet enflasyonunun habercisi niteliğinde. Petrol fiyatlarının yüksek olması arz sıkıntısı ve büyüyen Asya ülkelerinin yanında, Ortadoğu'daki istikrarsızlık (devam eden Irak Savaşı ve İran'da aşırı muhafazakar Ahmedinecad'ın seçimleri kazanması) ve ABD'de son bir ayda benzin talebinin geçen yılın aynı dönemine oranla yüzde 3 artması da etkili oldu. Üyelerinin üretim kotalarını manipule ederek fiyatları kontrol altına alan OPEC'in, sadece petrol ve türevlerinin fiyatlarında değil, döviz borsasında da etkili olduğu kabul

168

HAKANTÜRK

edilebilir. ABD'nin cari ve dış ticaret açıklarında iyileşmeye yol açan "Dolar zayıflığı (!)", AB'nin mali problemlerinden kaynaklanan "Euro tedirginliği" ve petrol zengini A-rap ülkelerin yatırımlarını altına çevirmeleri, dolar ve euroda gerileme yaratmış, altını ise tırmanışa geçirmiştir. Döviz piyasalarının kırılgan yapısı bu gerilemeyi uzun süre kaldıramayacağı için bir müdahale kaçınılmazdır.

İstikrarlı Piyasa İçin İstikrarlı Petrol

DİE verilerine göre ham petrol maliyeti, Nisan ayında geçen yıla göre yüzde 79.6 yükseldi. Türkiye'nin petrol ithalatına ödediği para 2.3 milyar doları buldu. Petrol ithalatı için geçen yıl Nisan ayında 405 milyon dolar ödeyen Türkiye bu yıl aynı ay 728 milyon dolar ödedi. Her ne kadar petrol anlaşmalarının yıllık yapılmasından dolayı fiyat artışlarının Türkiye ekonomisini eş zamanlı olarak etkilemeyeceği iddia edilse de tüm petrol ve türevlerinde fiyat artışı gözlemlendi. Başta doğalgaz dolayısıyla otobüs ve dolmuş gibi ulaşım araçlarına, sonra mazota ve dolayısıyla buğday ve ekme gibi temel gıda maddelerine zam gelmesi kaçınılmaz.

BP tarafından yayımlanan Dünya Enerji Raporu'na göre Türkiye'de 2004 yılında petrol tüketimi yüzde 2.4 arttı. Petrol bağımlılığının arttığı ülkemizde geleceğe dönük bir enerji stratejisinin benimsenmesi makroekonomik dengeler bakımından büyük önem taşıyor. Önlem alınmadığı takdirde "ucuz petrol(!)" döneminin bittiği iddialarının spekülasyon güçleri harekete geçirmesi ile birlikte enflasyon patlaması kaçınılmaz. Önümüzdeki 20 yıl boyunca birincil enerji kaynağı olma özelliğini devam ettirecek olan petrolün yüksek fiyatı zengin Arap ülkelerini daha zengin yaparken, "süper güç" Amerika'nın gözünü diğer Ortadoğu ülkelerine çevirmesine neden oluyor. Bu bağlamda O-PEC'in, günlük üretim kotasını ihtiyaç duyulan ölçüde arttırmasının yanında, fiyat bandını aşağı çekmesi uluslararası arenada ve piyasalarda istikrar sağlamak adına gerekli görülüyor."

GÜÇLER SAVAŞI 16ç

ALP VE ANGELİKA

"Birisine güveniyorsa, her zaman güçsüzler, güçlüye güvenmek zorunda kalıyor."

HAKANTÜRK

O gün ve geceden sonra Alp ile Angelika ayrılmaz bir i-kili oldukları halde dışarıya karşı farklı bir resim vermekteydiler. İlk bakışta Angelika da diğer birçok genç kadın gibi Alp'm çevresini oluşturan danışmanlarından birisiydi. Hatta zaman zaman aynı fikirde olmadıklarında Angelika belli çıkışlar yapardı. Bu çıkışlarının birinde Alp onu öyle bir a-zarlamıştı ki, diğer kızlar ona çok acımişti. Halbuki onların bu davranışları aralarındaki o güzel bedensel ilişkiyi kamufle etmek için oynadıkları bir oyundu.

Alp, genç kızı sadece bedensel kullanmayı, sanki Ange-rika'yı bir şeylere hazırlamaktaydı. Genç kız ise hayatından çok memnundu. Çünkü böylesine güçlü ve kendisini yatağa göklere uçuran erkeği taparcasına sevmekteydi.

Amerika, İsviçre, İngiltere ve Almanya'dan gelecek olanları ağırlamak için şirketinin ortak olduğu otellerden birisinin birbirine bağlantılı iki kral dairesini kullanmaktaydı. Birinde kendi ekibinde olanlarla yaptığı görüşmeler için, diğeri ise geleceklerle gereğinde ikili görüşmek için ayrılmıştı. Gerçi onların birbiriyle karşılaşmaması gerekiyorsa da, rastlaşmaları da problem olmazdı. Yurt dışından gelecek olan bu dört kişinin kontrolünde yüz elli milyar dolardan fazla para vardı. Para sahipleri Türk olmalarına rağmen, araçların hepsi Türk kökenli yabancı ülkelerin vatandaşlarıydı.

İlk görüşmeyi bugün saat 21.00'e organize etmişti. Hepsiyi ilgili birer dosya hazırlamıştı. Onların bile unutmak istedikleri bilgi ve belgelerle donatılmıştı dosyaları. Patronlarına verilecek mesaj kısa ve sertti. Türkiye bir şekilde kullanarak milyarlarca dolar kazanmışlardı ve bu paraların çoğu yabancı bankalarda ölü para olarak yatmaktaydı. Eğer bu paralarını makus faiz ve şartlarla Türkiye'ye getirirlerse bir sorun yaşamayacaklardı. Aksi takdirde bir uçak kazası veya benzeri bir şekilde ölürlerse, Türkiye olarak böylesine

HAKANTÜRK

değerli yatırımcıları kaybetmekten üzüleceklerini söyleyecekti. Bütün gün güzel bir strateji belirlemek ve onları ürkütmeden neler konuşacağını hazırlığını yapmıştı. Danışmanlarını gönderdikten sonra iki saat kadar dinlendikten sonra Angelika odasına gelecek ve onunla beraber olduktan sonra biraz sohbet edip görüşmeye yan daireye geçecekti. Uykuyla uyanıklık arasında cep telefonlarından "Çok Özel" olanın zili çalıyormuş gibi gelince, başucundaki küçük lambayı yaktı. Saat tam 19.30'u gösteriyordu. Cep telefonuna bakınca, arayanın Angelika olduğunu gördü. "Evet..."

"Müsaitseniz yukarıya gelebilirim" deyince yanında birilerinin varlığını ima etmekteydi. Çünkü kendisi onu bu saatte gelmesi için tembihlemişti. Hamza ve diğerlerinin geleceğinden haberi vardı. Aksi takdirde Angelika da olsa, Alp geleceğini söylemişse görüşemezlerdi. Gelmiş olmasına memnuniyetini belirtmek için sevecen bir ses tonuyla:

"Seni bekliyorum" deyip telefonu kapattı. Birkaç dakika sonra kapı yavaşça tıklatılınca kalkıp kapıyı açarak Hamza ve Barış'm arasında duran genç kızı içeri alıp, kapıyı kapattıktan sonra:

"Hoş geldin Pamuk Prenses" deyince, Angelika gülümseyerek:

"Fakat benim yedi cücelerim yok." "Oproblem değil. Onları birlikte yaratırız." Alp'in bu hazır cevablığı çok hoşuna gidiyordu. İki de bu anda bu kral dairesinde bulunmalarının tek nedeninin bedensel birlikte olacakları olmasına rağmen, sanki öyle bir düşünceleri yokmuş gibi davranmaktaydılar. Başkalarının yanında Angelika oldukça resmi konuştuğu halde, yalnız olduklarında senli konuşurdu.

"Bu kral dairesi oldukça güzel. Çok mu pahalı ?" "Ehh. Ucuz sayılmaz. Güzel şeylerin bir bedeli vardır." "Sen ölmeden cennette yaşıyorsun." Deyince, Alp genç kızı kollarına alıp dudaklarından uzun uzun öptükten sonra, gözlerinin içine bakarak;

GÜÇLER SAVAŞI İJL

"Ben yaşamak için çalışıyorum. Çalışmak için yaşamıyorum."

"Güzel bir felsefe. Aklımda tutacağım."

Kral dairesinin bir cephesi denize, diğeriye orman ve dağlara bakıyordu. Çalan müzik, Alp'in ikram ettiği buz gibi şampanya ve kollarına alıp kulağına söylediği güzel sözler birleşince Alp'e sarılmış, farkında olmadan onu uyarmaya başlamıştı. Alp ise, her ne kadar duygularına gem vurmaya çalışsa da, Angelika'nın davranışlarına karşılık vermeye başlayınca kendilerini yatakta buldular.

Genç kız beğenisini kazanan bu erkeği tahrik etmek için, bir taraftan bütün bildiklerini uygulamaya çalışır, diğer taraftan soru sormaktadır.

"Alp. Evlilikte seksin önemi çok mu büyüktür?"

"Evliliklerde karşılıklı anlayış olmaması, mutsuzluğun nedeni olabilir. Yatakta çok iyi anlaşılan çiftlerin evlilikleri, daha uzun ömürlü olmaktadır. Ve bu tür çiftler hayata daha yalın bakıp, emin adımlarla ilerlerler. Birçok çift, yaşamın birlikte getirdiği felaketler karşısında yok olup giderlerken, onları aralarındaki duygusal ve bedensel ilişki a-yakta tutar. Bu söylediklerim herkesçe bilinmeyen yataktaki güzel ilişkilere. Eşler arasındaki bedeni sevgi, aynı oranda manevi sevgiyi de getirir. Gerçek manevi sevgi de, bedeni sevgiyi şahlandırır. Bunu idrak edemeyen çiftler ya boşanır, ya da çocuklarından dolayı bir yaşam boyu mut-suzluklarıyla yaşamaya devam ederler."

"Sen her konuda ne çok bilgilisin."

"Bilgi ile bilmek arasında sözlüğe baktığın zaman bir fark yoktur. Ancak gerçek hayatta inanılmaz bir fark bulunur. Bilgi bir teoridir. Bilmek ise bir deneyim. Bilgi en körken bile vardır. Gözlerin olmadan ışık hakkında birçok şey öğrenebilirsin. Ama eğer korsen bilmen mümkün değildir. Bilmek ancak gözlerin iyileşirse, eğer görebiliyorsun mümkündür. Bilmek, temelde senin deneyimindir."

Alp genç kıza laf yetiştirmeye çalışırken, o çoktan çırlıçıplak olmuş ve Alp'i da tahrik ederek soymaya çalışıyordu.

172. HAKANTÜRK

Angelika tıpkı dişi bir panter gibi yatakta Alp ile boğu-şurcasma sevişirken, Alp ise kontrolü elinden bırakmadan, dünyanın değişik ülkelerinde edindiği tecrübesini Angeli-ka'nın üzerinde uygulamaktaydı.

"Evet, evet."

Alp'in becerikliliği Angelika'mn çok hoşuna gidiyordu.

"İşği söndüreyim."

"Hayır Alp, seni görmek istiyorum."

Alp genç kızı çıldırtmak için bütün hünerlerini kullanıyordu. Sanki Angelika onun elleriyle şekillendirmeye çalıştığı bir kildi.

"Ahh. Ne güzel öpüyorsun. Yavaş yavaş lüften."

"Rahat dur ve kendini bana bırak."
"Söz ver beni yine çıldırtmayacağına."
"Bu anı yaşamaya bak."
"Ne o, beni terk etmeyi mi düşünüyorsun."
"Lütfen bu anın büyüsünü bozma."
"Peki ne istersen yap."
Angelika'nın sesi biraz hüzünlenmişti.
"Bana dokun, okşa, sarıl. Seni bütün vücudumda duymak istiyorum."
"Böyle mi?"
"Evet. Her yerimde ellerini, dudaklarını hissetmek istiyorum. Orada, özellikle de orada. Ohh biliyorsun kadın vücudunu kullanmayı ohh..."
"Tenin ipek gibi, vücudunun tadı bana dağlardan gelen kar sularını hatırlatıyor."
"Sanki bir rüyada yaşıyorum."
"Rüya değil bütün bunlar, her şeyiyle gerçek.."
"Öyleyse bu anın bir yaşam boyu devam etmesini istiyorum."
"Sen de istedikten sonra neden olmasın."
"Alp..."
"Evet sevgilim söyle ne istiyorsun?"
"Lütfen beni hiç bırakma hep senin yanında olayım. Senin için yapmayacağım hiçbir şey olmaz."
"Emin misin, bu söylediklerinden?"

GÜÇLERSAVAŞI

173

"Merak etme, halen aklım başımda ve ne söylediğimi biliyorum. Haydi beni bekletme lütfen.."
"Rahat bırak kendini."
"Hazırım. Çabuk ol."
Alp kollarındaki dipdiri vücudu çölde susamış bir insanın suya saldırdığı gibi vahşice yiyip bitirmek istiyordu. Belli bir süre daha Angelika'yı sevip okşar, tam kıvamına geldiğini kabul ettiği an genç kıza sahip olur. Angelika bu birleşmeden aldığı zevkle çığlıklar atarken, Alp dudaklarıyla onun çığlıklarını önlemeye çalışır. Sonraki dakikalarda yalnızca solukları duyuluyordu. Ardından yine öpüşmeleri birbirine karıştı. Sanki karşılıklı birbirlerini yiyorlardı. Çılgınca sevişmelerinden sonra Angelika başını Alp'in göğsüne koymuş, parmakları sanki bir piyanonun tuşlarında geziyormuş gibi davranırken, başını Alp'in yüzüne çevirdiğinde kendisine farklı baktığını görünce; "Bana sormak istediğin bir şey mi var?" deyince, Alp sanki onun gözlerinden, beyninden geçenleri okumak istiyordu.
"Sen bana baban ile ilgili söylediklerini hatırlıyor musun?"
"Tabii ki."
"O zaman doğru olmadığını her ikimiz de biliyoruz demektir."
"Anlayamadım."
"Ben türde insanların bu acımasız dünyada yaşayabilmesi için, hemen hemen her yerde becerikli ve güçlü dostlara ihtiyacı vardır. Bazen bu dostlarla bir telefon görüşmesiyle bazı bilgilere çok rahat ulaşabilirim."
"Babam konusuna dönsek."
"Evet. Sen babanı geride bıraktığı evraklardan dolayı Günlher Mayer olarak biliyorsan da, o yaşadığı süre içerisinde en az yirmi değişik kimliğe bürünmüştü. Fakat günün birinde işi gereği birkaç gün beraber olduğu bir kadın baban Peter Müller'i Stasi'ye satmıştı."
Angelika sanki bir hayalet görmüş gibi Alp'in yüzüne bakarak;
"Sen babamı tanıyor muydun?"

174 — HAKANTÜRK

"Evet. Hem de Batı İstihbarat Dünyası için bir iki işte bana yardımcı olmuştu. Annenle yeni evliydim. Demek ki annenin hamile olduğunu bilmiyordu. Kim bilir belki de bilseydi farklı bir göreve atanmak isterdi."
"Demek bu nedenle annem benim araştırmacı-gazeteci olmama karşı çıktı."
"Baban çok yönlü düşünebilen bir ajandı."
"Hangi ülke için çalışıyordu?"
"O tarihlerdeki adıyla Batı Almanya için."
"Annem neden bütün bunları benden sakladı?"

"Onun bakış açısından baktığımızda seni tehlikeye atmak istemiyordu. Fakat bu arada her ikisinin de hayatta olmayışı ve iki Almanya'nın birleşmesinden dolayı Doğu Alman İstihbarat Teşkilatı evraklarının çoğunluğu batılı istihbaratçıların elinde olduğuna göre senin için artık bu konuda bir tehlike kalmadı. Olsa bile benim yanımda kimse sana dokunamaz."

"Bana babamı anlatsana."

"Casusluk dünyanın en eski mesleklerinden birisidir. Her meslekte olduğu gibi casusluğun kendi içinde de köstebekler, ortalığı karıştıranlar, gizemliler, alçaklar olduğu gibi bir meslekte de saygı duyulan ve efsane olabilmiş ustalar, aradan yüzyıllar geçse de unutulmazlar."

"Babam nasıl bir casustu?"

"Sıradışı birisiydi. Zaaflarına gelince içki içmeyi, kumar oynamayı ve güzel kadınlarla beraber olmayı severdi."

"Babamı Doğu Alman İstihbarat Teşkilatı Stasi'ye satan kadın kimdi? Annemden daha mı güzeldi?"

"Tam tersi. Annenin kesip attığı tırnak kadar olamazdı."

"Peki babam o kadında ne buldu?"

"Gençti, güzel konuşmasıyla birçok güzel kadının elde edemediği erkekleri o çok kolay ikna ederek birlikte olabiliyordu. Kim olduğuna gelince, baban onun yüzünden önce Doğu Almanya, daha sonra Rusya'da ölmeden önce az mı acı çekti sanıyorsun?"

GÜÇLER SAVAŞI -^ 175

"O kadın halen yaşıyor mu?"

"Hem de nasıl?"

"Kim ve nerede?"

"Zamanı gelince ben sana kim olduğunu ve onu nerede bulacağını söylerim."

"Almanya Devleti babam için bir şey yapmadı mı?"

"Babanı kurtarmak için gerekli adımlar atılacakken Markus Wolf onu çoktan KGB'ye teslim ederek Rusya'ya göndermişti. Bu olaydan sonraki bazı gelişmeleri daha iyi anlayabilmen için sana o günleri anlatmamda yarar var."

"Demokratik Alman Cumhuriyeti ile Federal Alman Cumhuriyeti birleşmeden önce İstihbaratları arasında çok büyük savaş vardı. BND olarak bilinen Batı Alman İstihbarat Teşkilatı (Bundesnachrichtendienst ile DDR'nin SSD Staats Sicherheitdienst Başkam Markus Wolfun en büyük rakibi BND'nin dünyaca ünlü Başkanı General Gehlen Hit-ler Almanyasının da İstihbarat yöneticisiydi. Önce Markus Wolfu tanıyalım, daha sonra Wolfun BND Başkanı General Gehlen'e ustaca oynadığı istihbarat oyunlarına birlikte bakalım. Babanı yakaladıklarından iki hafta geçmişti ki, Werner Stiller adlı Doğu Alman HVA ajanı, 1979 yılının ılık bir bahar günü, Doğu Berlin'deki Charlie Kontrol Noktası'ndan geçerek karşı tarafa iltica etmek istediğini açıklamıştı. Soğuk Savaş casusluğunun kavşağı sayılan bu noktada, sıklıkla iltica istekleri söz konusu oluyordu, a-ma bu diğerlerinden oldukça farklıydı. Stiller, sanki elinde İsa'nın son yemeğinde kullandığı kâseyle gelmişcesine coşkuyla karşılanmıştı."

"Neden?"

"Batı Almanya'da çalışan KGB ve HVA köstebeklerinin kimliklerini bildiği için Batı Alman, Amerikan, İngiliz ve Fransız karşı casusluk teşkilatları Stiller'e büyük ilgi göstermişlerdi. Çünkü, Stiller bu köstebeklerin 1/sinin kimliğini açıklamış, geri kalan beşi de onun iltica ettiğini duyduktan sonra doğuya kaçmıştı. Stiller'e gösterilen ilginin esas nedeni ise, yıllardan beri kendilerini aptal yerine koyan 'Karla' adındaki gizemli Doğu Alman casus ustasının içyü-

176

HAKANTÜRK

zünün ortaya çıkabilecek olmasıydı. 'Karla', casus ustasının kod adı filan değildi. Bu ad, John Le Carre'ın süper casusları temel alan romanlarında adı geçen casusun adıydı ve bu romanlar gerçek bir kişiyi, HVA'lı Markus Wolfu anlatıyordu. Wolfun himayesi altında olan Stiller, aynı zamanda onun en yakın arkadaşıydı, dolayısıyla, Soğuk Savaş casusluğunun en önemli casus ustasını gizleyen perdeyi aralayabilecek konumdaydı."

"Böyle birisi Batıya neden iltica eder?"

"Bunu ona sorman gerekir. Biz dönelim hikayemize. Karanlık odada banyo edilen resimler nasıl yavaş yavaş somut bir görünüm kazanırlarsa, Stiller'in sorgulama sırasında söyledikleri de hem bir insan hem de bir casus şefi olan Markus Wolf'a ilişkin ayrıntıları ortaya çıkarıyordu. Wolfun geçmişinde komünist bir ailenin tüm özellikleri vardı. 1923 yılında komünist oyun yazarı Friedrich Wolf'un oğlu olarak dünyaya gelmişti."

Hem Yahudi hem de komünist olan Friedrich Wolf Hit-ler rejiminde kendisi için bir gelecek olmadığını fark etmişti. Hitler iktidara geldikten iki ay sonra da, ailesiyle birlikte Sovyetler Birliği'ne kaçmıştı. Friedrich Wolfun oğlu, önceleri diplomat olmak istiyordu. Moskova'daki ko-müntern okullarında eğitim görmüş, sonra siyasal bilgiler fakültesini bitirmişti. 1945 yılında, Moskova'da yeni açılan Doğu Alman elçiliğinin birinci konsolosu olarak atanmıştı."

İlk Doğu Alman hükümetinde çoğunluğu oluşturan renksiz 'apparatchik'lerin tersine, Wolf bağımsız kafa yapısı, gençliği, yoğun enerjisi, teknik ayrıntılar konusundaki kıvrak zekası ve engin bilgisiyle dikkatleri üstüne çekiyordu. Bu özellikleri, genç Sovyet yetkililerin bir bölümünün gözünden kaçmamıştı. Wolfta komünizmin geleceğini simgeleyen bir ruh yapısını fark etmişlerdi. Bunların arasında, Sovyet diplomasi dünyasıyla haberalma teşkilatlarının önemli adlarından Aleksandr S. Panyuşkin ile KGB operasyonlarında parmağı olan diplomat Yuri Andropov da vardı. 30 yıl sonra Andropov, KGB başkanı oldu. Daha sonra Yuri Andropov Rusya'nın devlet başkanı oldu. Her i-

GÜÇLER SAVAŞI 177

kisi de Wolftaki bu olağanüstü yeteneklerin Doğu Almanya'da yeni oluşturulan haberalma servisinde değerlendirilmesi gerektiğine karar vermişlerdi.

Panyuşkin, doğu ve batı haberalma teşkilatlarının kapışacakları yerin Almanya olacağını düşünüyordu. Doğu Almanya'nın ilk haberalma teşkilatında, Hitler öncesi dönemlerden kalan 'eski tüfekler' ağırlıktaydı. Söz konusu kişiler, Naziler'e karşı yer altı teşkilatlarında yirmi yıl çalışmışlardı. Savaş sonrası casusluk dünyasının çok farklı ortamında, bu kişiler yetersiz kalabiliyordu. Bir ölçüde, Sovyetler karşı taraftan ilginç bir kişiyi hesaba katmak zorundaydılar. Doğu cephesindeki Alman ordusunun cephe istihbarat birimi olan Fremde Heeres Ost'un (Doğudaki Yabancı Ordular) savaş dönemi başkanı Reinhard Gehlen, Sovyet askeri gücüne ilişkin dürüst ve şaşırtıcı doğruluktaki değerlendirmeleriyle olduğu kadar bu dev yapıyı yönetme kabiliyetiyle de ünlenmişti. 1945 yılında Hitler, tımarhanelik olduğunu ileri sürerek ordudan kovmuş, Gehlen de Amerikalılar'a sığınmıştı. Amerikalılar daha sonra onu CIA fonundan gelen parasal yardımlarla Batı Almanya'da kurulan Org adındaki haberalma örgütünün başına getirmişlerdi. Org'un hedefi Doğu Almanya ve Doğu Bloku'nda-ki diğer ülkelere sızma.

Böylesi bir meydan okumayla karşı karşıya kalan KGB, Wolfa yanaşmış ve onu elden geçirip düzeltilmiş Doğu Alman haberalma yapısına katmıştı. Bu yapının en önemli kolu, özellikle Batı Almanya'ya yönelik haberalma operasyonları yürüten Ana Bölüm IX'du. Wolf 1954 yılında 31 yaşındayken bu görevin başına getirildiğinde, bu KGB'nin ona duyduğu güvenin açık bir işareti olarak değerlendirildi. Wolfbu güveni boşa çıkarmayarak, Batı Almanya'ya geniş çaplı bir sızma operasyonu düzenlemiş, bilinmesi gerekli her konuyu haber veren HVA elemanlarından oluşmuş (bu KGB'ye dek uzanıyordu) ve iç içe geçmiş bir kaynak zinciri kurarak, ülkenin yönetsel yapısındaki en küçük ayrıntıya kadar ulaşmıştı.

178 HAKANTÜRK

İki yıl sonra bu parlak başarısının bir ödülü olarak, HVA'nın başkanlığına getirilmişti. KGB'nin sarışın delikanlısı olarak tanınan Wolfun ustalarına göstereceği bir iki oyunu olduğu ise, daha sonra ortaya çıkmıştı. Wolf'un en çarpıcı yeniliği, 'sezdirmeden sızma' tekniğiydi. Bunun ilk adımı, yabancı ülkelere yerleşen Batı Almanlar'ın pasaport ve benzeri önemli evraklarını elde etmektir. Wolf, kişisel özellikleri bu belgelere mümkün olduğunca uyan Doğu Alman kaynakları işe almaya başladı. Bu kaynaklar, Batı Almanya'ya sicilleriyle sızacakları için, karşı casusluk teşkilatlarının onları saptamaları çok güç olacaktı.

Bir diğer yeniliği ise, 'sekreterlere saldırı'ydı. Yakışıklı ve genç Doğu Almanlar, göçmen kisvesi altında Batı Almanya'ya sızacaklar ve hükümet sekreterleriyle ilişki kuracaklardı. Tabii, bu sıradan bir sekreter olmayacaktı. Ana fikir, hükümetin sekreterlik bölümünde çok önemli bir rol oynadıkları sezilen, sıradan ve evde kalmış görünümlü sekreterlerin bu yakışıklı ve genç erkekler tarafından baştan çıkarmalarıydı. Wolfun delikanlıları, bu olağanüstü ilgi karşısında ayakları yerden kesilecek orta yaşlı ve yalnız sekreterleri bulabilmek amacıyla barlara, otellere ve tatil yörelerine dağıldı. Baştan çıkarma operasyonu tamamlandığında, delikanlılar sekreterlerin evlerine girip çıkmayı başaracaklar, daha sonra da hükümet evrağının fotoğraflarını çekecek ve bunları mikrofilm olarak doğuya yollayacaklardı. Wolf bir yandan da, 1955 yılında Batı Alman Yabancı haberalma teşkilatına (BND) dönüşen Rein-hard Gehlen'in Org'uyla savaşıyordu. Daha sonra, John Le Carre'in Soğuktan Gelen Casus adlı romanıyla ölümsüzlüğe kavuşan bu gizli savaşta, Wolf ile Gehlen köstebek, sızma, karşı tarafa sızma, iki ya da üç taraflı casus operasyonlarını yönetiyorlardı. Gehlen'in en zayıf tarafı, eski SS, SD ve Gestapo ajanlarını, asla komünist olamayacaklarını düşünerek ve ayrıntılı bir geçmiş araştırması yapmadan işe alma eğilimiydi. Wolfonu tam da bu noktadan vurmuş ve bu savaşta berabere kalmışlardı.

GÜÇLER SAVAŞI

179

Gehlen'in bu eğiliminin yanlış olduğu, savaş sırasında KGB'ye karşı casusluk operasyonlarında çalışan eski SD subayı Heinz Felfe olayında ortaya çıkmıştı. Felfe tutucu bir Nazi'ydi. Doğduğu kent Dresden 1945'te Müttefik bombardımanı sırasında yerle bir olunca, bu korkunç felaketten Amerikalılar'ı İngilizler'i sorumlu tutmuş ve onlara karşı yoğun bir nefret beslemeye başlamıştı. Bu ilginç şizofreninin bilincine varan Wolfve KGB, bir kaynak olarak işe alınan Felfe'nin

üstünde çalışmaya başlamışlardı. Bundan sonra atılacak ikinci adım ise, Felfe'nin BND'ye sızmasını sağlayarak, KGB ve HVA hakkında etkileyici, ama ö-nemsiz birçok belge elde etmesini sağlamaktı. Felfe'nin doğudan elde ettiği bu belgeler, yetenekli bir karşı casusluk teşkilatı elemanı olduğu konusunda güven uyandırmıştı. Ara sıra, KGB ve HVA, Felfe'nin güven tazelemesi için Batı Almanya'daki daha az önemli ajanlarını isteyerek feda e-diyorlardı. Felfe, BND'nin Sovyet karşı casusluk teşkilatı bölümünün başına getirilip CIA ile diğer Batılı haberalma teşkilatları arasında irtibat subayı olduğunda, yani 1958'-de Felfe operasyonu doruk noktasına ulaşmıştı.

Sonradan Felfe'nin KGB/HVA kaynağı olduğunun a-çıklanması* skandal yaratmış ve Gehlen'i mahvederek istifasına neden olmuştu. Wolf daha sonra da mesleğinin en büyük başarısı sayılacak olan operasyonundan ikinci aşamasına geçti. Bu operasyonun hedefi, Alman Başbakanı Willy Brandt'ın bürosuna sızmaktı. Bu, elbette baştan çıkarılmış bir sekreterin ya da diğer alt düzey bir kaynağın yapabileceği bir iş değildi. Bu görevi, yetenekli bir köstebek, Brandt'la yakın ilişki kurarak ve masasına gelen tüm evrağı ele geçirerek gerçekleştirecekti. Wolf bu konunun üstünde bir süre düşündükten sonra, böyle uzun önemli köstebek operasyonlarının temel unsurlarından biri olan sabıra dayalı bir plan tasarladı."

* 1961'de, Polonya UB ajanı ve KGB kaynağı olan Mihail Goleniewski, Felfe'nin işini bitirdi. Felfe, casusluk suçundan tutuklandı ve 14 yıl hapis cezasına çarptırıldı. 1969'da casus değış tokuşundan yararlandı, Doğıu Almanya'ya gitti ve orada da ortadan kayboldu.

180 ? HAKANTÜRK

"Bu planında başarılı oldu mu?"

"Hem de nasıl? Wolf, Brandt'ın II. Dünya Savaşı'ndan önce Nazi karşıtı yeraltı teşkilatında çalışırken, komünist bir doktor olan Max Guillaume tarafından tedavi edildiğini öğrenmişti. Almanya'dan kaçıp sonradan Doğıu Almanya'ya yerleşmiş olan Guillaume, ilkelerine son derece bağlı bir komünist olarak kalmıştı ve oğılu Günther de inançlı bir komünistti. Wolf bu iki adama yaklaşıp, Batı Almanya'da 'uzun dönemli bir operasyon' olarak açıkladığı görev için onları işe almayı başarmıştı. Bu aşamada ilk a-dım, Günther Guillaume'un bir göçmen olmasını sağlamaktı, dolayısıyla Guillaume sınırdan 'kaçmış' ve kendini bir göçmen kampında bulmuştu.

İkinci adım ise, Max Guillaume'nin eski dostuna 1956 yılında yazdığı mektuptu. Buna göre, dostundan oğılu için bir iş ayarlamasını rica ediyordu. Baba, oğılunun Batı'ya kaçma kararına üzölmüş olmakla birlikte, onu anlıyor ve kararlarına da saygı duyuyordu. Acaba, Brandt eski bir dostunun oğıluna yardım edebilir miydi? Brandt, genç Guillaume'nin göçmen kampından çıkartılmasını sağlamış ve onu kendi politik örgütünde idari yardımcılığa getirmişti. Bu çok önemli bir görev değildi, ama Wolförgütteki-lerin, Guillaume'nin işe alınmasına Brandt'ın ön ayak olduğunu fark ettiklerinin ve bunun Guillaume'ye büyük bir yarar sağlayacağını bilincindeydi. Guillaume idari işler ve örgütlenme konusundaki yeteneğini gösterdi. 1969 yılında Brandt'ın özel sekreterliğine atandı ve bundan sonra da olaylar kendiliğinden gelişti. 13 yıllık operasyon artık meyvelerini vermeye başlamıştı:

Guillaume, Brandt'ın' masasına gelen her gizli evrağı görebilecek bir konumdaydı (bunlar arasında başbakanın, 1947 yılından beri CIA'i' bordrosunda olduğunu gösteren çok ilginç bir belge de vardı). Guillaume operasyonu, İngiliz GCHQ'nun şifreleri çözmesiyle, 1973 yılında sonra erdi (Guillaume 13 yıl hapis cezasına çarptırıldı). Ama, verdiği zarar çok daha büyüktü: Batı Almanya'nın tüm diplomatik ve askeri sırları dört yıldan beri HVA'nın elindeydi. Bu

GÜÇLER SAVAŞI % İ81

operasyonun arkasındaki kişi olan Wolf bu arada casusluk dünyasında bir efsaneye dönüşmüştü. Onunki gibi bir sicile hiçbir haberalma teşkilatında rastlanamazdı. BND'yi iyice yıpratmış. Batı Almanya'da 3000'den fazla kaynak görevlendirmiş, yine binlerce kişiye kış uykusu görevi vermiş, kendi örgütüne sızmaya çalışan birçok kişiyi ortaya çıkarmış ve bunların ötesinde, Batı Alman başbakanının bürosuna bir köstebek yerleştirmişti.

Batılı karşı casusluk teşkilatları, Wolf un farkındaydılar. Ama kendi ülkesinin dışında hiçbir şekilde çalışmadığı için, onu ele geçirmeleri çok güçtü. 1979 yılında himayesi altında bulunan (ve halefi olarak değerlendirilen) Werner Stiller, Batı Berlin'e geçtiğinde Wolfun tüm muhalifleri O-nun nasıl biri olduğunu anlamaya başlamışlardı. Stiller'in ilticasıyla birlikte Wolfun operasyonları ciddi bir şekilde zarar görmüş ve 1987 yılında da Wolf emekliye ayrılmıştı. Ne var ki, bir köşede oturmaya henüz hazır değildi. Hâlâ KGB'yle yakın ilişkiler içindeydi.

Doğıu Almanya'nın hasta lideri Erich Honecker'i görevine iade etme operasyonuna katıldı. Honecker'i, sekteye uğrayan Doğıu Alman rejimini kurtarabilecek bir 'ılımlı kişi' olarak görüyordu. Bu Wolfun ender başarısızlıklarından biriydi ve son operasyonu olmuştu. 1990 yılında Doğıu Almanya'nın çöküşüyle birlikte Wolf KGB koruması altında Moskova'ya kaçtı. Sovyetler Birliği'nin çöküşüyle birlikte de, son iki yılda gerçekleşen kötü olaylara karşın hâlâ davasına sadık bir komünist olduğunu kesin bir dille belirterek, Almanya'ya geri döndü."

'Alman hükümeti kendisine bu kadar zarar vermiş o-lanMarkus Wolfa ne yaptı?"

"Belleği çok kuvvetli olan yeni Alman hükümeti onu casusluk suçundan tutuklandı. Wolf 150.000 dolarlık kefaletle serbest bırakıldı. Sonunda, Wolf 1993 yılında mahkemeye çıkartıldı. Casusluk yetenekleri ne olursa olsun, Wolfta ironi

duygusu olmadığı anlaşılmıştı. 1992 yılında kaleme aldığı biyografisinde, kendisini casusluk suçundan mahkeme önüne çıkartan Alman hukuk sistemindeki hak-

182

HAKANTÜRK

sızaklardan acı bir dille söz etmiş, hiçbir Doğu Alman vatandaşının asla hoşlanmadığı davanın yürürlükte olan yasa ve kurallar gereğince ele alındığını neden bir türlü fark edememişti."

"Markus Wolf ile hiç görüştün mü?"

"Batı istihbarat dünyasında her ne kadar Markus Wolf için "Yüzü Olmayan adam" dense de bu doğru değil. Çünkü ben şahsen John Le Carre'nin kitaplarının baş kahramanlarından birisi olan Wolfla ilk defa Günther Guillaume'nin yakalanmasından sonra Prag'da karşılaşmıştım. Daha önce kendisini hiç görmediğim halde yan masada birisiyle sohbet ederken akrebin sezgileriyle ben birini tanıdığımdan diğerinin de gizli servisten olduğunu tahmin ederek, eski bir numara olan ateşlerini rica etmiştim sigaramı yakmak için. Wolf sıra dışı ve oldukça zeki bir istihbaratçı olduğunu belki de istemeyerek belirtmişti. Elimdeki Davi-doff Magnum paketine bakarak "oldukça sert bir sigara" deyince ben de "buyurmaz mısınız" dediğimde bir tane alıp masasının üzerine koyarken "böyle değerli bir sigarayı daha sonra zevkle içeceğim" demişti.

O bu davranışıyla kendine sıradan bir Çekoslovak vatandaşı süsü vermişti. Ben de bozuntuya vermeden masama dönüp garsonu çağırarak onlara en iyisinden bir şişe Votka göndermiştim. Ertesi gün ise bir tesadüfmiş gibi oldukça güzel ve genç bir bayanla tanıştığımda beynimde u-yarı zilleri çalmaya başlamıştı. Çünkü Wolf istihbarat dünyasının büyük ustalarından birisi olmasına rağmen benim bir başka nedenle Günther Guillaume'yi tanıdığımı bilmemekteydi. Benim diğer bir avantajımsa Wolfun birlikte oturduğu gizli servis mensubunun daha önce ki yıllarda batılı istihbaratçılar tarafından deşifre edilmesinden dolayı ben onun son durumunu yansıtan resmini, kullandığı ismini ve Prag'da olduğunu biliyordum.

Bunu bilmemin nedenlerinden birisi de Wolfun adamlarının Avrupa'da yaşamakta olan Türk işçilerinden veya onların aile fertlerinden bazılarını devşirmeye çalışılmalarıydı. Bu konuda Milli İstihbarat Teşkilatı mensupları ve-

GÜÇLER SAVAŞI <i> 183

ya Avrupa'daki Türk Konsoloslukları ilgilenip vatandaşlarımızı bu tür tuzaklardan kurtaracağına onlar daha ö-nemli gördükleri işlerle uğraşırken batılı istihbarat teşkilatları bu tür devşirmeleri önlemeye çalışmaktaydı.

Bugün dahi Avrupa'da yaşamakta olan üç milyonu aşkın vatandaşlarımızın hangi gizli servisler tarafından dev-şirilip kullanılmakta olduklarını Türk yetkilileri biliyor mu? Ben yıllardan beri bu konuyu Hiram Abas beye anlatıp durduğumda, bana hak verirdi ama sonuç olarak bir şey yapıldığına inanmıyorum. Hiram Abas öldürüleli 15 yıl olmasına rağmen halen faili bulunamadı. Bütün yaşamını verdiği MİT bu konuda yeterli bir çalışma yaptı mı a-caba?.. Halbuki yurt dışındaki Türk potansiyelini değer-lendirebilsek çok güzel şeyler yapabileceğimize canı gönülden inanıyorum."

"Hiram Abas kimdi?"

"Hiram Abas Türk istihbaratının 1. Bond'u idi."

"İyi bir istihbaratçı nasıl olunur?"

"İnsanlar istihbaratçı yeteneklerine sahipse belli eğitimlerden geçtiği takdirde dünyanın en başarılı gizli servis elemanı olmaması için hiçbir engel olamaz. Türk insanı kıvrak bir zekaya sahip olmanın dışında genetik olarak Avrupalı ve Amerikalıları aşabilecek özellikleri sahiptir. Bugün bizim Milli İstihbarat Teşkilatı'nda görev alabilmek için vatandaşlarımızın ne kadar hevesli olduklarını yakı-nen bilenlerdenim. Türkiye gibi bir ateş çemberinde olan bir ülkenin istihbarat teşkilatı en az bir CIA-KGB, MOS-SAD, MI6, BND veya o eş değerde bir istihbarat teşkilatı kadar güçlü olması gerekmektedir.

Milli İstihbarat Teşkilatı 2000 yılı bütçesinden toplam 20 trilyon TL. tasarruf sağlamış. 2001 yılı bütçesinden ise taşıt alımından %100, (Taşıt alımı yapılmamıştır) makine, teçhizat alımından %52, yapı ve tesisat onarımından %2y, kamulaştırmadan %100 olmak üzere toplam 11 trilyon 302 milyar TL. tasarruf sağlanmıştır. MİT bu tasarrufu sağlarken diğer tarafta iş yerine dahi uğramayan on binlerce kamu görevlisi tıkır tıkır maaşlarını almaktadır.

184 HAKANTÜRK

MİT'in tasarruf yapması güzel bir şey ama Türkiye gibi Jeopolitik konuma sahip bir ülke için istihbarat teşkilatının ne derece önemli olduğunu bizler milletçe bilip kabul ettiğimiz gün, bugün yaşamakta olduğumuz birçok sorunu yaşamayacağımızı biliyoruz. İstihbarat Teşkilatlarına yeterince önem vermeyen ülkelerin başları dertten kurtulmaz. Biz dönelim tekrar Markus Wolfa ve Doğu Alman Cumhu-riyeti'ne casusluk yaparken yakalanan Türklere birisine neler olduğunu bilmek ister misin?"

"Tabii ki."

"Eski Demokratik Almanya Cumhuriyeti'nin Yurtdışı İstihbarat Dairesi Başkanı Markus Wolf bir dönem kendileri için çalışan ve ABD'de tutuklu bulunan Türk ajan Hüseyin Yıldırım'ın serbest bırakılması için her türlü hukuki çabayı harcadığım söyledi."

Wolf Almanya'da yaşayan yabancı gazetecilerle yaptığı toplantıda, Demokratik Almanya istihbaratı için çalışan ve Batı Berlin'deki bir radar tesisinde görevli olan Hüseyin Yıldırım'ın 1987 yılında tutuklanarak ABD'ye götürüldüğünü anlattı. Yıldırım'ın casusluk yapmak suçuyla ABD'de ömür boyu hapis cezasına çarptırıldığını ve erken serbest bırakılma şansı bulunmadığını belirten Wolf "i-nancmdan dolayı" casusluk yapan ve Batılı ülkelerde ağır hapis cezalarına çarptırılan ajanların durumuna 'çok ü-züldüğünü' söyledi."

"Üzülüşüne inanıyor musun?"

"Wolf Demokratik Almanya döneminde Batı Berlin'de yaşayan Türklerin istihbarat faaliyetlerinde nasıl bir rol oynadıklarına ilişkin bir soruyu yanıtlarken, kendi istihbarat faaliyetlerinde Türklerin genel olarak önemli bir rol oynamadıklarını, Papa 2. Jean Paul'e yönelik suikastın ardında kimin bulunduğu dair bilgisi olup olmadığına ilişkin bir soru üzerine de Wolf "Bu konuda hiçbir teorim yok. Bulgar İstihbarat Dairesi'nden meslektaşlarımla yaptığım görüşmeler sonunda, bu suikast girişiminin ardında Bulgarların olmadığı kanısına vardım." "İnancından dolayı bugüne kadar sosyalist kaldığını" belirten Wolf SSCB'nin

GÜÇLER SAVAŞI

185

çöküşüne neden olarak "demokrasi eksikliği" gösterdi ve "Ancak, Batılı, kapitalist anlamda bir demokrasiyi kastetmiyorum. Bir çeşit 'sosyalist demokrasi' düşünülebilirdi" dedi. Wolf, 1968 yılında sosyalizm için sokaklara dökülen gençlerden yararlandıklarını, ancak terörist faaliyetlerde bulunduğu ve polisin yoğun ilgisini çektiği için Kızıl Ordu Fraksiyonu (RAF) adlı örgütle hiçbir zaman irtibata geçmediklerini söyledi. Berlin Duvarı'nın yıkılmasından sonra bir süre Avusturya, İtalya ve Macaristan'a dolaştığını, daha sonra Moskova'ya gittiğini kaydeden Wolf, 1991 yılında Almanya'ya dönmeye karar verdiğini ifade etti.

Wolf 1993 yılında 6 yıl hapis cezasına çarptırılmış, 1995 yılında Yargıtay'ın eski Demokratik Almanya ajanlarının yargılanamayacağına karar vermesinden sonra bırakılmıştı. 1997 yılının Nisan ayında görevi sırasında kullandığı yöntemlerden dolayı yeniden yargılanan Wolf 2 yıl hapis ve 50 bin mark para cezasına çarptırılmış, hapis cezası ertelenmişti. Bu arada gazeteci olan ve Berliner Rundfunk adlı radyoda görev yapan Markus Wolf hala ABD için vize alamıyor.

Gizli Servis mensubu olarak yıllarca batı istihbarat dünyasına kök söktüren Markus Wolf eğer bir CIA, KGB, MOSSAD, BND, Miö'nün başkanlığını yapmış olsaydı bugün bu acınacak duruma düşmezdi. Diğer taraftan Wolf'un elinde batı istihbarat dünyasının ilgisini çekebilecek bilgiler olsaydı ABD vizesi sorun olmaz, özel uçakla ABD'-ye götürülüp, milyonlarca dolar verilirdi kendisine.

Markus Wolfun şanssızlığı 1987 yılında emekli olmadan önündeki beş yılda Berlin utanç duvarının yıkılmasını ve iki Almanya'nın birleşeceğini görememesine şaşırımdı. Ben şahsen Markus Wolf gibi bir istihbarat ustasından çok daha akıllıca bir davranış beklerdim."

"Benim babasız kalmamda en büyük rolü Markus Wolf oynadığına göre ben ona ne yapsam hakkımdır."

"Onu halletmemiz sorun olmaz. Çünkü KGB onu gözden çıkardı, batı dünyasının istihbarat teşkilatlarına da verecek bir şeyi olmadığından, Markus Wolfu öldürmek

186 HAKANTÜRK

istiyorsak, buraya davet ederiz o ölümüne kendi ayaklarıyla gelir."

"Bu kadar kolay mı, öyle birisini öldürmek?"

"Öldürme deyince, silahı çekip de sokak ortasında öldürecek değiliz. Buraya konferans vermesi için davet ederiz. Bizleri kendince aydınlattıktan sonra, bizler de ona heyecanlı günler yaşatırken 82 yaşındaki ihtiyar delikanlı a-niden kalp sektesi geçirir ve eski dostlarının yanına gider."

"O kadının cezasını ben kendi ellerimle vermek istiyorum."

"Bu o kadar kolay değil."

"Neden?.."

"Eğer o kadını öteki dünyaya göndermek istiyorsan, önce çok ketum olman gerekir. Ondandır sana öğreteceklerimi soğukkanlılıkla uygulamalısın."

"Kim olduğunu şimdiden bilirim, kendimi ona göre hazırlarım."

"Çok kolay yaklaşılabilecek birisi değil. İşte bu nedenle senin bir an önce uluslararası bir televizyon programı yapan, zor ulaşılan kimselere ulaşmış, onlarla ilginç haberler yapan birisi olman lazım. Bunun için de önümüzdeki haftadan itibaren Başbakan ile gezilerin katılıp, sıra dışı haberler vereceksin ki, yabancı medya kuruluşları da sana ilgi gösterecek."

"Sana bu kadar yakın olduktan sonra inşallah Başbakan Handan hanımefendiye karşı bir pot kırmam."

"Aslında sana verdiğim bu görev bir nevi seni denemek için."

"Anlayamadım."

"Bundan sonra duygularına hakim olduğuna bana ispat edebilirsen, sıra o kadına gelecektir. Bazı şeyleri yapabilmek için sadece cesaret yetmez. O an geldiğinde istediğini yapabilmek için duygularını bastırıp, ne düşündüğünü etrafındakilere belli etmemelisin ki, başarılı olabilesin."

"Beni bunca yıl babasız bırakan o kadın ve diğerinin yaşamaması için ben canımı dahi vermeye hazırım."

"Canlı bombalar gibi konuştun."

GÜÇLER SAVAŞI 187

"Gerekirse onu dahi yapmaya hazırım."

"Bu tür konuşmalara bundan sonra hiçbir şekilde yer yok. önce bu konuda anlaşalım. İkincisi o gün gelene kadar sen benim sözümünden çıkmayacaksın. Ve biz ilk iş olarak Markus Wolfu halledeceğiz ki, bütün dünya sevensin."

"Başbakanın çevresinde olunca, seninle görüşmeyecek miyim?"

"Sen benim Avrupa Birliği ile ilgili danışmanlarımdan birisi olduğuna göre zaman zaman bir araya geleceğiz."

"Desene ben seni çok özleyeceğim."

"Az önce söylediğimi sakın unutma, duygularına hakim olduğun takdirde ben sana o bayanla ilgili görevi vereceğim. Aksi takdirde o konuyu unut."

"Sen ne dersen onu yapıp, sözünden çıkmayacağım."

***

MONİKA DERKEL

Yeni Alman hükümetinin de başbakanı bir kadın olan Monika Derkel seçilmişti. Bayan Derkel daha muhalefette i-ken dahi Türkiye'nin Avrupa Birliğine girmesine karşı olduklarını belirterek Türkiye ve Türklere karşı olanların da oylarını alarak Almanya tarihinin ilk kadın başbakanı olmuştu. Türkiye son elli yılın en güçlü ve dinamik bir hükümetine sahip olmasına rağmen NATO'da Türkiye ile omuz omuza savaşacaklarına dair imza atmış olan Yunanistan, Fransa, Almanya, Danimarka, Hollanda ve diğerleri Türkiye'yi içinden parçalayıp yok edebilmek için Türkiye'deki işbirlikçileriyle çok sıkı çalışmaktaydılar.

İşte tam o günlerde Alp, aşk esiri haline getirdiği Alman gazeteci Angelika Mayer'i Almanya başbakanı Monika Derken yok etmek için hazırlamaktaydı.

İstanbul'un Anadolu yakasında bir koruluk içindeki tarihi eski binayı Alp birkaç yıl önce almıştı. Bazı komşuları o-nun, ülkesi için insan öldürmüş olabileceğini düşünüyorlardı. Bunu açık bir şekilde değil, Türkiye'nin düşmanlarına karşı yürüttüğü o bitmek bilmeyen gizli bir savaşın isimsiz

188

HAKANTÜRK

kahramanlarından olduğunu bilerek, onunla tanışmaktan gurur duymaktaydılar. Hiçbir komşusu Alp'in tam olarak sadece çıplak elleriyle kaç kişi öldürdüğünü bilmiyordu. Onlara bir akşam çok sarhoş olduğu anda tek söylediği şu olmuştu: "Öldürürken gözlerini, gözlerinin akını görmek ihtiyacı duyardım. İşte o zaman çok sakın, çok dikkatli ol-lur, sadece yapmam gereken şeyi düşünürdüm. Sonra da yapardım. Hepsi bu." Bunları söylerken yüzünde, güçlü erkeklerin zayıf birinin onayını almaya çalışırken kullandıkları o sevimli tebessüm vardı.

Alp neredeyse yirmi yıldan fazla uluslararası bir tetikçi-yken, Türkiye'nin düşmanlarını hep yok pahasına, deyim yerindeyse bir simit parasına yok etmekteydi. Onun için para önemli değildi, çünkü kendisinde yeterince vardı. Soğukkanlı bir acımasızlıkta, kurnazlıkta, yıldırım gibi bir hızla hemen bir şeyler yapmakta, bir avı yorulmadan izlemekte ondan daha iyisi yoktu. Daha kurnazca davranarak en iyi hazırlanmış planı bile bozabilmekte doğuştan bir ustalığa, bir yeteneğe sahipti. Bütün bu nitelikler, ona kalıcı bir ün sağlayan tek bir operasyonda bir araya geldi. Uyuşturucu Baronu olarak da bilinen Behzat Türkcan, şoförü ve akabinde aynı silahla öldürdüğü kimselerdi.

Bugünlerde ise en büyük hedefi Alman başbakanı Moni-ka Derkel'di. İşin en ilginç yanı ise Bayan Derkel'i kendisinin öldürmeyecek olmasıydı. Yani Monika Derkel'i her geçen gün ünü bütün dünyayı saran Angelika Mayer öldürecekti. Bu planın en küçük detayına kadar çalışmış, onlarca insan planın bir parçası oldukları halde hiçbir şeyden haberleri yoktu. Çünkü onlar sadece Angelika Mayer'in Avrupa'dan dünyaya canlı yayın yapmak için hazırlattığı stüdyo için en son teknolojiyle donatabilmek için gece gündüz demeden çalışılmaktaydı. Günler haftalar derken Avrupa'nın en büyüğü

değilse de ultra modern cihazlarla donatılmış bir stüdyo unvanını almıştı. Angelika'nın Alman olması nedeniyle Avrupa Birliğinden de çok yönlü destek görmekteydi. İşte bu nedenle stüdyo bittikten sonra dünyanın birçok ül-

GÜÇLER SAVAŞI —? 18ç

kesine siyaset dünyasının ünlüleriyle canlı yayın yaparak ününe ün katmaktaydı Alp'in sevgilisi Angelika Mayer.

***

1972 Münih Olimpiyatı sonrası satılan köyün dikkati çekmeyen 60 m2'lik dairelerinden birisini Alp için kendi a-dma alan ve Alp'e umumi vekaletini tapu işlemi akabinde vermiş olan sevgilisi Türkiye'de gözlerden uzak cennet denilebilecek bir yerde yaşamaktaydı. Bu dairenin en büyük özelliğinden birisi de yatay binalar olarak yapıldığından her blokun ön ve arkadan olmak üzere alt kapısı vardı. Belki de bu nedenle birçok yerli ve yabancı istihbaratçılar tarafından kullanıldığı yıllarca düşünülmüştü.

Fakat daha sonraki yıllarda bu dedikodular yüzünden istihbaratçılar Olimpiyat Köyünden uzak durmayı tercih etmişlerdi. Alp ise en kolay saklanmanın gözönünde olmak olduğunu ta çocukluğunda öğrenmişti. Alp bu dairede ilk defa Angelika ile beraber olmuştu. Çoğu zaman ise bu daire onun için kafasını dinlemek için gelip kaldığı bir yerden başka bir şey değildi. Hiç ara vermeden üç saat birlikte olduktan sonra dünyanın en kaliteli şampanyasını tadına vararak içerlerken Angelika:

"Kulaklarımda hâlâ son günlerde bana söylediğin güzel sözlerin. Kalbimde sana karşı filizlenmiş sevgi kıpırtıları. Elimi tuttuğunda, gözlerimin içine baktığında beni heyecanlandıran önüne geçemediğim arzular, sanki beni korkutan bir noktaya sürüklemekte."

"Seni ne çok arzu ettiğimi ve neleri göze alarak seninle beraber olduğumu biliyorsun. Buna rağmen korktuğun şeyi yapma, yapacağın şeyden korkma."

"Diğer taraftan bütün bunları dizginlemeye çalışan mantığım ve beynim. Bütün hücrelerimle beni kendine çekmeye çalışan sen ve sana bağlanmaktan korkan ve karşı koymaya çalışan ben. İçimdeki duyguları ben kendi kendime bile itiraf etmeye cesaret edemezken sana söyleyebiliyorum."

İÇÖ

HAKANTÜRK

"Peki neden?"

"Bu sadece kaybetme korkusundan kaynaklanmakta."

"İstersen vazgeç seni babasız, anneni yıllarca kocasız bırakan o kadını halletmekten."

"Ben o işi bitirmekten korkmuyorum. Sadece bir aksilik olur da yakalanırsam sensiz olmaktan korkuyorum."

"Korkacak bir şey yok. Bunu defalarca konuştuk seninle. Eline zehir içeren pudrayı sürmeden bir tanesi yeteceği halde sana verdiğim iki panzehir hapını yutacaksın. Asistanların Başbakan Monika Derkel'i karşılayıp stüdyoya sana getirdiklerinde onunla tokalaşıp oturacağı yeri göstereceksin. Birkaç dakika önce eline sürmüş olduğun zehirli pudra ona dokularından geçip üç saat sonra zehir onun vücuduna tamamen yayıldığında, kaşınma başlar. O saatten sonra çağrılan doktorlar önce alerji sanacaktır."

"Ya şüphelenip tahliller yaparak zehiri tespit ederlerse?"

"Senin başbakan Derkel ile Açık Oturum programın ne kadar sürecek?"

"Tam tamına iki saat."

"İlk on beş dakikadan sonra onu yeryüzündeki hiçbir doktor kurtaramaz. Senden şüphelenemezler çünkü, senden önce ve senden sonra birçoklarıyla tokalaşacaktır."

Her şey Alp'm söylediğine yakın gerçekleşir ye Almanya Başbakanı Monika Derkel, stüdyoya geldiğinde Angelika Mayer ile tokalaştıktan üç saat sonra vücudunda kaşınma başlar ve doktorlar herhangi bir teşhis koyamadan ölür. Acilen yapılan tahlillerde zehirli pudra tespit edilerek işin peşine düşen Kriminal Polisler ve Alman Gizli Servisi (BND) mensupları Angelika Mayer'in izini bulur. Fakat artık çok geçtir. Çünkü Angelika Mayer babasının intikamını böylesine kolay alabildiği için evine geldiğinde tek başına bir şişe viski içip sızdığı anda ölümün kendisini nasıl kucakladığını hissetmez. Alp'in ona panzehir olarak vermiş olduğu o iki hap aslında sıradan iki antibiyotiktir.

Gerçekte Angelika Mayer'in babasının Doğu Almanya'da yakalanması ve ölüme mahkûm edilmesiyle Almanya Baş-

GÜÇLER SAVAŞI -T —içi

bakanı Monika Derkel'in hiçbir ilgisi olmamıştır. Alp yaptığı araştırmalarda Angelika'nın babası Günther Mayer veya diğer ismiyle Peter Müller'in Doğu Almanya'da yakalandığı günlerde Monika Derkel'in de o yıllarda Doğu Almanya'da oluşunu kombine ederek böyle bir senaryo yazmıştı.

Bu olaydan iki gün sonra Başbakan Handan Dağkaplı ve Dışişleri Bakanı Alperen Atsız ile birlikte Monika Derkel'in cenaze törenine katılmak için başbakanlık özel uçağıyla Almanya'ya uçmuştu. Cenaze töreninden tam bir hafta sonra

Yunanistan Başbakanı Yorgo Sabadapulos yanında beş bakanıyla Güney Kıbrıs'a özel uçağıyla giderken, uçak bilinmeyen bir arıza nedeniyle Beşparmak dağlarına çarparak parçalanmıştı.

Avrupa Birliğı kısa bir süre içerisinde iki liderinin yasım tutarken Türk düşmanı olarak bilinen ve Türkiye'yi Avrupa Birliğı'ne sokmayacağı diyen Fransa Devlet Başkanı konutunda kalp sektesi geçirerek ölmüştü. Dünya neler oluyor sorusunu sorarken, Hollanda Başbakanı zihinsel özürü bir Hollandalı tarafından sokak ortasında bir silahlı saldırı sonucu öldürülür. Türkiye'nin Başbakanı Handan Dağkaplanı katıldığı bu cenaze törenlerinden her döndüğünde orada yaşadıklarını Alp'e anlatırken, nereden bilebilirdi ki, bütün bu ölümlerde dolaylı da olsa eşi Alp'in parmağı olduğunu. BEŞ YIL SONRA

Türkiye'nin liderliğinde kurulan Türk Birliğı, Rusya ve Çin tarafından da desteklenince kısa bir sürede Avrupa Birliğı'nden daha güçlü bir birlik olur. Türk Birliğı ülkelerinde hayat standardı her geçen gün yükselirken, daha önce Türkiye'yi Avrupa Birliğı'ne almak istemeyen ülkeler, Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile iş yapabilmek için sıraya girmektedirler. Türkiye'nin başım çektiğı Türki Cumhuriyetleri refahı yakalamış ve Ağabey olarak gördükleri Türkiye Cumhuriyetine kapılarım sonuna kadar açmışlardır.

Alp ise kendine özel kurduğu ekiple dünyanın neresinde olursa olsun Türkiye düşmanlarına aman vermemektedirler. Bu arada Handan Dağkaplanı ikinci defa seçimleri ka-

1Q2 HAKANTÜRK

zanarak başbakanlığını sürdürürken Ali Yanardağ da Türkiye'nin 11. Cumhurbaşkanı olarak görevini sürdürmekteydi.

Handan Dağkaplanı ve arkadaşları o güne kadar hiçbir siyasetçinin cesaret edemediğı konulara el atıp, vatandaş ve ülke yararına çok güzel şeyler başarmışlardır. Artık Türkiye Cumhuriyeti ne ABD'nin ne de bir başka ülkenin etkisi altında olmayıp, komşularıyla güzel ve güvenilir ilişkiler kurmuşlardır.

***

KAYNAKLAR

Hakantürk, Türk-Amerikan Savaşı

Hakantürk, Büyük Komplo

Hakantürk, Büyük Oyun

Hakantürk, Türkiye Ateş Çemberinde

Hakantürk, Ankara-Washington Hattı

Hakantürk, Amerikan İmparatorluğu

Hakantürk, Amerika'nın Hedefindeki Ülkeler

Hakantürk, Hedef Ülke Türkiye

Hakantürk, Milli İstihbarat Teşkilatı

Yılmaz Dikbaş, Satılık Vatan

Ahmad, Feroz (1994), Modern Türkiye'nin Oluşumu,

Arblaster, Antony (1999), Demokrasi.

Benhabib, Seyla (Ed.) (1999), Demokrasi ve Farklılık,

Dahi, Robert A. (1993) Demokrasi ve Eleştirileri,

Erdoğan, Mustafa (1996), Anayasal Demokrasi,

Keyman, E. Fuat (1999), Türkiye'de Radikal Demokrasi,

Lipson, Leslie (1984), Demokratik Uygurluk,

Popper, Kari Raimund (1967), Açık Toplum ve Düşmanları,

Sartori, Giovanni (1993), Demokrasi Teorisine Geri Dönüş.